



Vappu Renko & Minna Ruusuvirta

# Kuntien kulttuuritoiminta lukujen valossa IV

Kulttuuritoiminnan kustannukset  
24 kaupungissa vuonna 2016

 Kuntaliitto  
Kommunförbundet

Cupore




TEKIJÄT  
Renko Vappu  
Ruusuvirta Minna

Kannen kuva: Pixhill.com

© Suomen Kuntaliitto ja kirjoittajat  
Helsinki 2018  
ISBN 978-952-293-580-9 (pdf)

Suomen Kuntaliitto  
Toinen linja 14, 00530 Helsinki  
PL 200, 00101 Helsinki  
Puh. 09 7711  
[www.kuntaliitto.fi](http://www.kuntaliitto.fi)



---

# Esipuhe

Suomen Kuntaliitto on yhdessä Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen ja 24 kunnan kanssa tuottanut raportin Kuntien kulttuuritoiminta lukujen valossa IV. Raportin kustannustiedot perustuvat kuntien vuoden 2016 tilinpäätöksiin. Vastaavia selvityksiä on tehty aiemmin vuosien 2007, 2010 ja 2013 tilinpäätöstietojen pohjalta osana Kuntaliiton Kulttuuripalvelujen toiminnan ja talouden vertailutiedosto -projektia. Nyt valmistuneessa selvityksessä on voitu tarkastella kehitystä aiempiin raportteihin verrattuna.

Vuoden 2017 aikana kuntia ja kulttuuria koskevassa puheessa on viitattu usein kuntien sivistysrooliin ja kuntien keskeiseen asemaan lähipalveluiden ylläpitäjänä ja asukkaiden hyvinvoinnin edistäjänä. Katse kohdistuu yhä enemmän vuoteen 2020, jolloin suunnitelmien mukaan toteutuu uusi maakuntahallinto ja sivistystoimiala nousee kuntien suurimmaksi toimialaksi.

Nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan toimivia työkaluja palvelutuotannon kehittämiseksi. Kulttuurin taloutta ja toimintaa kuvaavan raportin tarkoituksena on avata näkymiä kuntien kulttuuritoiminnan luonteesta ja sen erilaisista järjestämistavoista. Tulevaisuudessa on mahdollisuus uudistaa myös kulttuurin vertailutietopohjaa entistä enemmän toiminnan vaikutuksia eri tavoin kartoittavaan suuntaan.

Luotettavien ja vertailukelpoisten tietojen avulla niin päättäjät kuin viranhaltijat voivat ohjata toimintaa haluttuun suuntaan. Raportti on saadun palautteen mukaan toiminut hyvänä työvälineenä antaen kuntatoimijoille arvokasta ja ajankohtaista tietoa päätösten tekemiseksi ja perustelemiseksi. Tässä kohdin on hyvä muistaa myös muut kuntien kanssa yhteistyönä kehitetyt indikaattorit kulttuuripalvelujen arviointia varten. Nämä ja vastaavat muut raportit löytyvät [Kuntaliiton www-sivuilta](#).

Kustannustietojen lisäksi raporttiin oli liitetty täydentäviä kysymyksiä mm. yksityisiltä ostetuista kulttuuripalveluista, tilajärjestelyistä, taidehankinnoista ja muista merkittävistä kulttuuri-investoinneista sekä kulttuurin ja taiteen hyvinvointivaikutuksia edistävästä toimintamalleista ja rakenteista. Jo aiemmin on kartoitettu mm. miten kulttuuri mainitaan kaupunkien hyvinvointikertomuksissa. Jollain tasolla kulttuuri jo sisältyy useimpien kaupunkien hyvinvointikertomuksiin.

Kulttuuria koskevaan talouden ja toiminnan vertailutietoprojektiin osallistui 24 kaupunkia: Espoo, Helsinki, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Kajaani, Kokkola, Kotka, Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Mikkeli, Oulu, Pori, Porvoo, Rauma, Rovaniemi, Salo, Seinäjoki, Tampere, Turku, Vaasa ja Vantaa. Mukana ovat kaikki suurimmat maakunnalliset keskuskaupungit. Raportissa mukana olevien kaupunkien yhteenlaskettu väestö muodosti vuonna 2016 hieman yli puolet (55 %) koko Suomen väestöstä.

Kuntaliitto on koordinoanut projektia ja käytännön työstä on vastannut Cupore. Erytysasiantuntija Johanna Selkee on vastannut hankkeesta Kuntaliiton puolesta. Cuporessa projektissa työskentelivät tutkijat Minna Ruusuvirta, Vappu Renko ja Jutta Virolainen. Projektissa mukana olevien kuntien hyvä yhteistyö Cuporen ja Kuntaliiton kanssa on mahdollistanut käsillä olevan raportin. Kiitän kaikkia hankkeeseen osallistuneita heidän työstään hankkeen onnistumiseksi.

Terhi Päivärinta  
johtaja, opetus ja kulttuuri  
Suomen Kuntaliitto

# Sisältö

<b>Esipuhe</b> .....	<b>3</b>
<b>Tiivistelmä</b> .....	<b>7</b>
<b>Resumé</b> .....	<b>9</b>
<b>Abstract</b> .....	<b>11</b>
<b>1 Johdanto</b> .....	<b>13</b>
1.1 Projektin tausta ja toteutus.....	13
1.2 Tutkimuskysymykset, keskeiset käsitteet ja määritelmät .....	15
1.3 Raportin rakenne .....	17
<b>2 Kulttuuritoiminnan lähtökohdat 24 kaupungissa</b> .....	<b>18</b>
2.1 Kulttuuripalvelut, väestö ja alueet .....	18
2.2 Kulttuuritoiminnan organisoituminen .....	22
<b>3 Kulttuuritoiminnan kustannukset</b> .....	<b>27</b>
3.1 Kulttuuritoiminnan kokonaiskustannukset .....	28
3.2 Kulttuuritoiminnan kustannukset osa-alueittain .....	37
3.3 Kulttuuritoiminnan tuotot.....	71
<b>4 Yhteenveto ja päätelmät</b> .....	<b>74</b>
<b>Lopuksi</b> .....	<b>79</b>
<b>Lähteet</b> .....	<b>80</b>
Kirjallisuus .....	80
Tilastolähteet .....	80
Kartta 1. Kaupunkien asukasluku ja sijainti.....	19
<b>Kuviot</b>	
Kuvio 1. Raportin rakenne.....	17
Kuvio 2. Kaupunkien kunnallisille taide- ja kulttuurilaitoksille sekä taiteen perusopetuksen oppilaitoksille myönnetyt valtionosuudet vuodelle 2016. ....	25
Kuvio 3. Esimerkki erilaisten toimintamallien vaikutuksesta kulttuuritoiminnan kustannus-tietoihin.....	26
Kuvio 4. Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset vuonna 2016, €/asukas. ....	30
Kuvio 5. Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten jakautuminen kunnalliseen toimintaan ja yksityisille toimijoille suuntautuviin avustuksiin vuonna 2016, %. ....	31
Kuvio 6. Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset (€/asukas). Kehitys vuosina 2010–2016 asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä. ....	33
Kuvio 7. Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset (€/asukas). Kehitys vuosina 2010–2016 AVI-alueittain ryhmiteltynä. ....	34
Kuvio 8. Henkilöstömenojen, vuokrien ja muiden menojen osuudet kaupunkien kulttuurin toimintamenoista (brutto) vuosina 2010, 2013 ja 2016, %.....	36
Kuvio 9. Kulttuuritoiminnan kustannukset osa-alueittain vuosina 2010, 2013 ja 2016, 1 000 €, kaikki kaupungit yhteensä.....	38
Kuvio 10. Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten jakauma (%) osa-alueittain asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä vuonna 2016. ....	40

Kuvio 11. Kirjastojen osuus (%) kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä.....	43
Kuvio 12. Nettokäyttökustannukset kirjastoille vuonna 2016, €/asukas. ....	45
Kuvio 13. Nettokäyttökustannukset kirjastoille (€/asukas). Kehitys vuosina 2010–2016 asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä. ....	45
Kuvio 14. Taide- ja kulttuurilaitosten osuus (%) kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä. ....	48
Kuvio 15. Nettokäyttökustannukset taide- ja kulttuurilaitoksille vuonna 2016, €/asukas. ....	50
Kuvio 16. Nettokäyttökustannukset taide- ja kulttuurilaitoksille (€/asukas). Kehitys vuosina 2010–2016 asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä. ....	51
Kuvio 17. Nettokäyttökustannusten osuus taide- ja kulttuurilaitostyypeittäin vuonna 2016, %. ....	52
Kuvio 18. Nettokäyttökustannukset museoille vuonna 2016, €/asukas. ....	53
Kuvio 19. Nettokäyttökustannukset teattereille vuonna 2016, €/asukas. ....	54
Kuvio 20. Nettokäyttökustannukset orkestereille vuonna 2016, €/asukas. ....	55
Kuvio 21. Kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten osuus (%) kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä. ....	57
Kuvio 22. Nettokäyttökustannukset kulttuuritaloille ja kulttuurikeskuksille vuonna 2016, €/asukas. ....	59
Kuvio 23. Nettokäyttökustannukset kulttuuritaloille ja kulttuurikeskuksille (€/asukas). Kehitys vuosina 2010–2016 asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä. ....	60
Kuvio 24. Taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen osuus (%) kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä.....	62
Kuvio 25. Nettokäyttökustannukset taideoppilaitoksille ja taiteen perusopetukseen vuonna 2016, €/asukas. ....	63
Kuvio 26. Nettokäyttökustannukset taideoppilaitoksille ja taiteen perusopetukseen (€/asukas). Kehitys vuosina 2010–2016 asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä. ....	64
Kuvio 27. Yleisen kulttuuritoiminnan osuus (%) kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä. ....	65
Kuvio 28. Nettokäyttökustannukset yleiseen kulttuuritoimintaan vuonna 2016, €/asukas. ....	67
Kuvio 29. Nettokäyttökustannukset yleiseen kulttuuritoimintaan (€/asukas). Kehitys vuosina 2010–2016 asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä. ....	67
Kuvio 30. Kulttuuritoiminnan tuotot osa-alueittain ja tulolajeittain vuonna 2016, kaikki kaupungit yhteensä. ....	72

## Taulukot

Taulukko 1. Kulttuuripalvelujen toiminnan ja talouden vertailutiedosto -projektit vuosina 2006–2017.....	14
Taulukko 2. Kaupunkien väestö ja muita taustatietoja. ....	21
Taulukko 3. Kulttuurista pääasiassa vastaava lautakunta kaupungeissa vuonna 2016. ....	23
Taulukko 4. Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset vuosina 2013 ja 2016.....	29
Taulukko 5. Kaupunkien kulttuuritoiminnan kustannukset jaoteltuna AVI-alueittain, kaupungin asukasluvun mukaan sekä yksi- ja kaksikielisiin kaupunkeihin vuonna 2016. ....	32
Taulukko 6. Henkilöstömenot, vuokramenot ja muut menot vuosina 2013 ja 2016.....	35
Taulukko 7. Kulttuuritoiminnan kustannusten osuus kunnan verorahoituksesta vuonna 2016. ....	37
Taulukko 8. Kirjastojen toimipisteet vuosina 2013 ja 2016, lkm. ....	41
Taulukko 9. Kirjastojen henkilötyövuodet vuosina 2013 ja 2016, lkm. ....	42
Taulukko 10. Nettokäyttökustannukset kirjastoille vuosina 2010, 2013 ja 2016, 1 000 €. ....	44

Taulukko 11.	Kunnalliset ja kunnan avustamat taide- ja kulttuurilaitokset (lkm.), henkilötyö- vuodet valtionosuuden piirissä olevissa taide- ja kulttuurilaitoksissa sekä kunnallisille taide- ja kulttuurilaitoksille myönnetty valtionosuudet (1 000 €) vuonna 2016. ....	47
Taulukko 12.	Nettokäyttökustannukset taide- ja kulttuurilaitoksille vuosina 2010, 2013 ja 2016, 1 000 €.....	49
Taulukko 13.	Kulttuuritalot ja kulttuurikeskukset kaupungeissa vuonna 2016, lkm. ....	56
Taulukko 14.	Nettokäyttökustannukset kulttuuritaloille ja -keskuksille vuosina 2010, 2013 ja 2016, 1 000 €. ....	58
Taulukko 15.	Kunnalliset ja kunnan avustamat taideoppilaitokset (lkm.) sekä kunnallisille oppi- laitoksille taiteen perusopetukseen myönnetty opetustuntiperusteinen valtionosuus (vos) (1 000 €) vuonna 2016. ....	61
Taulukko 16.	Nettokäyttökustannukset taideoppilaitoksille ja taiteen perusopetukseen vuosina 2010, 2013 ja 2016, 1 000 €. ....	62
Taulukko 17.	Nettokäyttökustannukset yleiseen kulttuuritoimintaan vuosina 2010, 2013 ja 2016, 1 000 €.....	66
Taulukko 18.	Muiden hallintokuntien muun kulttuuritoiminnan kustannukset (brutto) ja tuotot vuonna 2016, 1 000 €. ....	69
Taulukko 19.	Avustukset kulttuuritoimintaan osa-alueittain (1 000 €) ja osuus avustuksista yhteensä (%) vuonna 2016. ....	70
Taulukko 20.	Kulttuuritoiminnan käyttötuotot osa-alueittain (1 000 €) ja osuus tuotoista yhteensä (%) vuonna 2016. ....	71
Taulukko 21.	Kulttuuritoiminnan bruttokäyttökustannukset ja käyttötuotot (1 000 €) sekä käyttötuottojen osuus käyttökustannuksista (%) vuosina 2013 ja 2016.....	73
<b>Liitteet</b>		
Liite 1.	Kyselylomake .....	82
Liite 2.	Vastausohjeet kyselylomakkeeseen .....	91
Liite 3.	Taide- ja kulttuurilaitokset selvitykseen osallistuneissa kaupungeissa vuonna 2016.....	96
Liite 4.	Kulttuuritalot ja kulttuurikeskukset selvitykseen osallistuneissa kaupungeissa vuonna 2016 .....	100
Liite 5.	Taideoppilaitokset kaupungeissa vuonna 2016.....	103
Liite 6.	Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset vuonna 2016.....	107
Liite 7.	Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset vuonna 2013.....	108
Liite 8.	24 kaupunkiprofilia.....	109

---

# Tiivistelmä

Järjestyksessään neljännessä kuntien Kulttuuripalvelujen toiminnan ja talouden vertailutiedosto -projektissa selvitettiin 24 suomalaisen kaupungin vuoden 2016 tilinpäätöksiin sisältyvät kulttuuritoiminnan tulot ja menot. Projekti toteutettiin Suomen Kuntaliiton, Kulttuuripolitiikan tutkimuskeskus Cuporen ja mukana olleiden kaupunkien yhteistyönä.

Projektiin osallistuneet kaupungit olivat Espoo, Helsinki, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Kajaani, Kokkola, Kotka, Kouvolaa, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Mikkeli, Oulu, Pori, Porvoo, Rauma, Rovaniemi, Salo, Seinäjoki, Tampere, Turku, Vaasa ja Vantaa. Kaikki kaupungit kuuluvat asukasluvultaan Suomen 30 suurimman kaupungin joukkoon ja niiden yhteenlaskettu väestö muodosti vuonna 2016 hieman yli puolet (55 %) koko maan väestöstä. Näitä kaupunkeja tarkastelemalla onkin mahdollista saada hyvä yleiskuva suurimpien suomalaisten kaupunkien kulttuurielämästä, kulttuuripolitiikasta ja kulttuuritoiminnan kustannusten viime vuosien kehityksestä. Kustannustietoja tulkittaessa on kuitenkin otettava huomioon kaupunkien hyvin erilaiset lähtökohdat ja mallit kulttuuripalvelujen tuottamiseen ja järjestämiseen sekä näiden vaikutukset kulttuuritoiminnan kustannustietoihin.

Projektissa selvitettiin kaupunkien kulttuuritoiminnan kustannuksia ja tuottoja, kustannusten jakautumista toiminnan eri osa-alueiden kesken, kunnallisesti tuotettujen kulttuuripalvelujen ja yksityisten kulttuuritoimijoiden avustamisen välistä suhdetta kustannuksissa sekä kulttuuripalvelujen tuottamisen ja järjestämisen erilaisia toimintamalleja. Kulttuuritoiminta jaettiin seuraaviin osa-alueisiin: kirjastot, taide- ja kulttuurilaitokset, kulttuuritalot ja kulttuurikeskukset, taideoppilaitokset ja taiteen perusopetus, kunnan yleinen kulttuuritoiminta sekä muiden hallintokuntien muu kuin edellä mainittuihin osa-alueisiin sisältyvä kulttuuritoiminta. Vuoden 2016 kustannustietojen lisäksi raportissa tarkastellaan kustannusten kehitystä vuodesta 2010 alkaen.

Selvityksessä mukana olevien 24 kaupungin yhteenlasketut kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset vuonna 2016 olivat noin 530,9 miljoonaa euroa. Vuoteen 2013 verrattuna kaupunkien yhteenlasketut kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset kasvoivat 7,9 miljoonalla eurolla kasvuprosentin ollessa 1,5. Vuoden 2013 lukuihin tehdyn indeksikorjauksen jälkeen kustannukset ovat hieman laskeneet.

Kaupunkikohtaisesti kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset vaihtelivat huomattavasti, 5,1 miljoonasta eurosta 109 miljoonaan euroon. Kaikkien kaupunkien yhteenlaskettu asukaskohtainen kustannus oli 175 euroa ja mediaani 172 euroa. Kaupunkikohtaisesti tarkasteltuna asukaslukuun suhteutetut kustannukset vaihtelivat 95 eurosta 257 euroon. Useimmissa kaupungeissa kasvu on taittunut, ja vuoteen 2013 verrattuna yhä useammassa kaupungissa kustannukset ovat laskeneet. Kaupunkien välillä on kuitenkin eroja sekä kustannuksiin että niiden kehitykseen liittyen.

Kirjasto sekä taide- ja kulttuurilaitokset muodostavat näissä suurissa kaupungeissa suuren osan kulttuuritoiminnan kustannuksista. Kaikki kaupungit yhteenlaskettuna nämä kaksi osa-aluetta muodostivat 75 prosenttia kaikista kulttuurin kustannuksista vuonna 2016. Silti kaupunkien kulttuuripoliittiset profiilit vaihtelevat ja niiden välillä on eroja siinä, miten kustannukset kohdistuvat toiminnan eri osa-alueille. Kirjastot muodostivat kaupungeissa 25–57 prosenttia kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista ja taide- ja kulttuurilaitosten osuus kokonaiskustannuksista vaihteli 11–58 prosentin välillä. Kulttuuritalot ja kulttuurikeskukset muodostivat 0–27 prosenttia kokonaiskustannuksista, taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen kustannukset puolestaan 4–33 prosenttia. Kunnan yleisen kulttuuritoiminnan ja muiden hallintokuntien muun kulttuuritoiminnan osuudet kulttuuritoiminnan kustannuksista olivat pääsääntöisesti pienet.

Kuntien kulttuuritoiminta perustuu yhä pääasiassa kunnan itse tuottamiin kulttuuripalveluihin.

Vuonna 2016 avustuksiin tai erilaisiin avustusluonteisiin eriin kohdistettiin kaikki kaupungit yhteenlaskettuna noin 22,5 prosenttia kustannuksista. Osuus on säilynyt lähes samana vuosien 2007–2016 välillä. Kaupungeissa avustusten osuus kulttuuritoiminnan kustannuksista vaihteli 1,5 prosentista 40 prosenttiin.

Tulokset osoittavat, että kulttuuritoiminnan osuus kunnan taloudesta on edelleen pieni. Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan saamien verotulojen ja valtionosuuksien kokonaissummasta vaihteli 1,7 prosentista 4,4 prosenttiin. Useimpien kaupunkien tapauksessa kulttuurin osuus on vuosien 2010 ja 2016 välisenä aikana jonkin verran laskenut.



---

# Resumé

I det fjärde projektet om insamling av kostnadsuppgifter som gäller kommunernas kulturverksamhet utreddes inkomsterna och utgifterna för kulturverksamheten i 24 finländska städers bokslut år 2016. Insamlingen genomfördes i samarbete mellan Finlands Kommunförbund, Kulturpolitiska forskningscentret Cupore och de städer som medverkade i projektet.

I projektet deltog följande städer: Björneborg, Borgå, Esbo, Helsingfors, Joensuu, Jyväskylä, Kajana, Karleby, Kotka, Kouvola, Kuopio, Lahtis, Raumo, Rovaniemi, Salo, Seinäjoki, S:t Michael, Tammerfors, Tavastehus, Uleåborg, Vanda, Vasa, Villmanstrand och Åbo. Dessa städer är de 30 städer i Finland som har det högsta invånarantalet och år 2016 utgjorde deras sammanräknade befolkning något över hälften (55 %) av befolkningen i hela landet. Granskningen ger en bra allmän bild av kulturlivet, kulturpolitiken och utvecklingen av kostnaderna för kulturverksamheten i de nämnda städerna under de senaste åren. När kostnadsuppgifterna tolkas måste städernas mycket olika utgångspunkter och modeller för produktion och tillhandahållande av kulturtjänster beaktas samt deras inverkan på kostnaderna för kulturverksamheten.

I projektet utreddes kostnaderna och intäkterna inom kulturverksamheten, fördelningen av kostnader mellan de olika delområdena, kostnadsförhållandet mellan kommunalt producerade kulturtjänster och understöd till privata kulturaktörer samt olika slags verksamhetsmodeller för produktion och tillhandahållande av kulturtjänster i städerna. Kulturverksamheten indelades i följande delområden: bibliotek, konst- och kulturinstitutioner, kulturhus och kulturcenter, konstläroanstalter och grundläggande konstundervisning samt kommunens allmänna kulturverksamhet och annan kulturverksamhet av andra förvaltningar än den verksamhet som anges i delområdena ovan. I rapporten granskas förutom kostnadsuppgifterna för 2016 också kostnadsutvecklingen från 2010.

I de 24 städerna uppgick de sammanräknade nettodriftskostnaderna för kulturverksamheten till cirka 530,9 miljoner euro år 2016. Jämfört med år 2013 ökade de sammanräknade nettodriftskostnaderna för kulturverksamheten med 7,9 miljoner euro, dvs. med 1,5 procent. Efter indexjusteringen av siffrorna för år 2013 har kostnaderna minskat.

Nettodriftskostnaderna varierade i hög grad mellan de enskilda städerna, från 5,1 miljoner euro till 109 miljoner euro. Städernas sammanräknade kostnad per invånare var 175 euro och medianen 172 euro. I enskilda städer varierade kostnaderna relaterade till invånarantalet från 95 euro till 257 euro. Den svåra ekonomiska situationen beror i de flesta av städerna på att tillväxten har upphört och jämfört med år 2013 har också kostnaderna minskat i fler av dem. Det finns ändå skillnader mellan städerna i fråga om både kostnaderna och kostnadsutvecklingen.

Kostnaderna för biblioteket och konst- och kulturinstitutionerna utgör en stor del av alla kostnader för kulturverksamheten i de stora städerna. I städerna sammanräknat utgjorde kostnaderna för dessa två delområden 75 procent av samtliga kostnader för kulturverksamheten. Ändå varierar städernas kulturpolitiska profiler och variationen mellan dem gäller fördelningen av kostnader mellan de olika delområdena i verksamheten. I städerna utgjorde kostnaderna för bibliotekets verksamhet 25–57 procent av totalkostnaderna för kulturverksamheten och konst- och kulturinstitutionernas andel av totalkostnaderna varierade mellan 11 och 58 procent. Kostnaderna för kulturhusen och kulturcentren utgjorde 0–27 procent av totalkostnaderna för kulturverksamheten och konst- och kulturinstitutionernas andel av totalkostnaderna varierade mellan 4 och 33 procent. Andelen kostnader för kommunens allmänna kulturverksamhet och annan kulturverksamhet inom de andra förvaltningarna var i huvudsak liten.

Kommunernas kulturverksamhet bygger ännu i huvudsak på kulturtjänster som produceras i egen

regi. Omkring 22,5 procent av städernas sammanräknade kostnader gällde olika understöd eller olika slags bidrag. Andelen har varit nästan oförändrad mellan år 2007 och 2016. Det finns ändå stora skillnader mellan städerna när det gäller storleken på andelen understöd för kulturverksamhet. År 2016 varierade andelen från 1,5 procent till 40 procent.

Utredningsresultaten visar att kulturverksamhetens andel av den kommunala ekonomin fortfarande är liten. Andelen nettodriftskostnader för kulturverksamhet av den totala summan av kommunernas skatteinkomster och statsandelar varierade mellan 1,7 och 4,4 procent. I de flesta av städerna har kulturens andel minskat något mellan år 2010 och 2016.

---

# Abstract

The fourth in a series of projects comparing operational and economic data on municipal cultural services, this project analysed revenue and expenditure from cultural activity in the 2016 financial statements of 24 Finnish cities. The project was jointly implemented by the Association of Finnish Local and Regional Authorities, the Center for Cultural Policy Research (Cupore), and the participant cities.

The cities participating in the project were: Espoo, Helsinki, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Kajaani, Kokkola, Kotka, Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Mikkeli, Oulu, Pori, Porvoo, Rauma, Rovaniemi, Salo, Seinäjoki, Tampere, Turku, Vaasa and Vantaa. They all are among Finland's 30 largest cities by population size, with a combined total population making up slightly over half (55%) of the country's population (2016). An examination of these cities therefore provides a good overview of Finland's largest cities in terms of their cultural life, cultural policy and cost development of cultural activities over the past years. However, cost data analyses need to take account of the cities' widely differing circumstances and models for producing and organising cultural services.

The project examined expenditure and revenue from the participant cities' cultural activity; the cost division between different areas of operation; the cost balance between cultural services provided by the municipality and support for private providers; and the different models for production and organisation of cultural services. The following cultural activity categories were used: libraries, art and cultural institutions, cultural houses and centres, art schools and basic art education, a municipality's general cultural services and other departments' cultural activity not included in the above categories. In addition to the 2016 cost data, the report examines cost development from 2010 onwards.

In 2016, the combined net operating costs for cultural activity in the 24 participant cities amounted to about EUR 530.9 million. This means a EUR 7.9 million increase from 2013, which represents a growth rate of 1.5 per cent. When taking account of indexation of the 2013 figures, the costs have decreased.

There was considerable variation between the cities, with the net operating costs ranging from EUR 5.1 million to EUR 109 million. Their combined total per capita expenditure was EUR 175, the median being EUR 172. A breakdown by city showed that per capita expenditure varied between EUR 95 and EUR 257. For most cities, the difficult economic situation manifests itself as decline of growth, but in increasingly more cities also as decreasing costs compared to 2013. However, there are differences between the cities in terms of costs and cost development.

The library and art and cultural institutions account for a large part of these cities' cultural activity costs. They account for 75 per cent of all cultural activity costs of all participant cities taken together. Still, these cities' cultural policy profiles vary, as does the way costs are allocated to the different areas of operation. Library costs constituted 25 to 57 per cent of total cultural activity costs, and the proportion of art and cultural institutions varied between 11 and 58 per cent. Cultural houses and centres accounted for 0 to 27 per cent of total costs, art schools and basic art education costs varied from 4 to 33 per cent. A municipality's general cultural services and other departments' other cultural activity accounted for a small proportion of total cultural activity costs.

Municipalities still produce the majority of cultural services themselves. All the cities taken together, grants or grant-like items accounted for about 22.5 per cent of the costs — a figure which remained more or less constant over the period 2007–2016. However, the proportion of grants of cultural costs varies widely among the participant cities, ranging from 1.5 per cent to 40 per cent in 2016.

The report data shows that cultural activity still accounts for only a small part of the local economy.

The proportion of cultural net operating costs of the total local government tax revenues and central government transfers varied from 1.7 to 4.4 per cent. For most cities, the share decreased slightly between 2010 and 2016.

---

# 1 Johdanto

## 1.1 Projektin tausta ja toteutus

Kulttuuripalvelujen toiminnan ja talouden vertailutiedosto -projekti on jo kymmenen vuoden ajan kartoittanut säännöllisin väliajoin suurimpien suomalaisten kaupunkien kulttuuritoimintaa ja kulttuuri-toiminnan kustannuksia. Projekti käynnistettiin vuonna 2006 Suomen Kuntaliiton aloitteesta. Taustalla oli tarve kehittää kuntien kulttuuritoiminnan menojen ja tulojen tiedonkeruuta sekä vertailutiedon tuottamista. Siirtyminen toiminnan strategiseen suunnitteluun ja johtamiseen sekä uusien palvelutuotantomallien käyttöönotto ovat lisänneet taloudellisen perustiedon merkitystä kunnissa. Samalla kuntarakenteen ja yleisemmin julkisten palvelujen rakenteiden uudistaminen tuo mukanaan uusia tietotarpeita myös kulttuurin alalta. Tulevaisuudessa tiedontarvetta kasvattaa kulttuurin toimialan roolin vahvistuminen, kun vuodelle 2020 suunnitellun sote- ja maakuntauudistuksen jälkeen kuntien tehtäväkenttä suuntautuu etenkin sivistys-, kulttuuri- ja vapaa-ajanpalveluiden järjestämiseen.

Ensimmäinen, pilottimuotoinen tiedonkeruu toteutettiin vuoden 2006 kustannusten osalta 14 kaupungissa. Saatujen tietojen ja kokemusten rohkaisemana toteutettiin varsinainen tiedonkeruu, jossa selvitettiin vuoden 2007 tilinpäätöksiin sisältyvät kulttuuritoiminnan kustannustiedot 23 kaupungissa. Seuraavan kerran projekti toteutettiin vuoden 2010 tilinpäätöstietojen osalta ja siihen osallistui 25 kaupunkia. Tiedonkeruu toistettiin jälleen kolmen vuoden päästä, jolloin tarkasteltiin vuoden 2013 kustannuksia 24 kaupungissa. (Taulukko 1.)

Käsillä oleva raportti esittelee vuoden 2016 kulttuuritoiminnan kustannuksia kartoittaneen projektin tulokset. Projektissa selvitettiin 24 kaupungin vuoden 2016 tilinpäätöksiin sisältyvät kulttuuritoiminnan tulot ja menot. Tämän lisäksi raportissa käydään läpi kustannusten kehitystä vuodesta 2010 alkaen<sup>1</sup>. Mukana olevat kaupungit muodostavat asukasluvultaan noin puolet koko Suomen väestöstä, ja niihin keskittyy myös huomattava osa kulttuuripalveluista. Näitä kaupunkeja tarkastelemalla onkin mahdollista saada hyvä yleiskuva suomalaisten kaupunkien kulttuurielämästä, julkisesta kulttuuripolitiikasta ja kulttuuritoiminnan kustannusten viime vuosien kehityksestä.

Kulttuuripalvelujen toiminnan ja talouden vertailutiedosto -projekti on toteutettu Suomen Kuntaliiton, Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cuporen ja mukana olleiden kaupunkien yhteistyönä. Kaupungit ovat lähteneet mukaan omien tarpeidensa ja kiinnostuksensa pohjalta. Mukaan on pyritty saamaan Suomen suurimmat kaupungit ja eri maakuntien keskuspaikkakunnat. Kuntaliitto on toiminut projektin koordinoijana sekä osallistunut projektin suunnitteluun, toteutukseen ja raportin kirjoittamiseen. Kuntien taustatietojen keräämisestä, tulosten tarkistamisesta, vertailutietojen analysoinnista sekä raportin kirjoittamisesta on vastannut Cupore. Projektissa mukana olevat kaupungit ovat tuottaneet tiedot oman kaupunkinsa osalta. Kustannustietolomakkeen teknisen toteutuksen sekä tietojen teknisen käsittelyn on tehnyt Suomen Kyselytutkimus Oy.

---

<sup>1</sup> Kaikki vuoden 2016 projektissa mukana olleet 24 kaupunkia olivat mukana myös vuosien 2010 ja 2013 projekteissa. Vuonna 2010 mukana oli 25 kaupunkia. Näistä Savonlinna ei osallistunut vuosien 2013 ja 2016 projekteihin. Tässä raportissa Savonlinnan tiedot eivät ole mukana vuoden 2010 luvuissa.

Taulukko 1. Kulttuuripalvelujen toiminnan ja talouden vertailutiedosto -projektit vuosina 2006–2017<sup>2</sup>

Vuoden 2006 kulttuurikustannukset, pilotti	Erillistutkimus: Saukkonen P. & Ruusuvirta M (2009) Toiveet, tavoitteet ja todellisuus – tutkimus kulttuuripolitiikasta 23 kaupungissa.
<ul style="list-style-type: none"> <li>Mukana 14 kaupunkia: Espoo, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Mikkeli, Oulu, Rovaniemi, Tampere, Turku, Vaasa ja Vantaa.</li> <li>Raportti: <ul style="list-style-type: none"> <li>Ruusuvirta, M., Saukkonen, P., Selkee, J. ja Winqvist, D. (2008). Kulttuuritoiminnan kustannukset 14 kaupungissa vuonna 2006. Raportti tiedonkeruun pilottihankkeen tuloksista. Cupore ja Suomen Kuntaliitto.</li> <li>Saukkonen, P. ja Ruusuvirta, M. (2008). Kuntien kulttuuritoiminnan menojen ja tulojen tiedonkeruu. Raportti tiedonkeruun pilottihankkeen toteutuksesta, siitä saaduista kokemuksista ja toiminnan kehittämismahdollisuuksista. Cuporen verkkojulkaisu 4. Helsinki: Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämisyhdistys.</li> </ul> </li> </ul>	
Vuoden 2007 kulttuurikustannukset	
<ul style="list-style-type: none"> <li>Mukana 23 kaupunkia: Espoo, Helsinki, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Kajaani, Kokkola, Kotka, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Mikkeli, Oulu, Pori, Porvoo, Rovaniemi, Salo, Savonlinna, Seinäjoki, Tampere, Turku, Vaasa ja Vantaa.</li> <li>Raportti: Ruusuvirta, M., Saukkonen, P., Selkee, J. ja Winqvist, D. (2008). Kuntien kulttuuritoiminta lukujen valossa. Kulttuuritoiminnan kustannukset 23 kaupungissa vuonna 2007. Helsinki: Cupore ja Suomen Kuntaliitto.</li> </ul>	
Vuoden 2010 kulttuurikustannukset	
<ul style="list-style-type: none"> <li>Mukana 25 kaupunkia: Espoo, Helsinki, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Kajaani, Kokkola, Kotka, Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Mikkeli, Oulu, Pori, Porvoo, Rauma, Rovaniemi, Salo, Savonlinna, Seinäjoki, Tampere, Turku, Vaasa ja Vantaa.</li> <li>Raportti: Ruusuvirta, M., Saukkonen, P., Ruokolainen, V. ja Karttunen, S. (2012). Kuntien kulttuuritoiminta lukujen valossa: kulttuuritoiminnan kustannukset 25 kaupungissa vuonna 2010. Helsinki: Cupore ja Suomen Kuntaliitto.</li> </ul>	
Vuoden 2013 kulttuurikustannukset	
<ul style="list-style-type: none"> <li>Mukana 24 kaupunkia: Espoo, Helsinki, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Kajaani, Kokkola, Kotka, Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Mikkeli, Oulu, Pori, Porvoo, Rauma, Rovaniemi, Salo, Seinäjoki, Tampere, Turku, Vaasa ja Vantaa.</li> <li>Raportti: Ruusuvirta, M. ja Saukkonen, P. (2014). Kuntien kulttuuritoiminta lukujen valossa: kulttuuritoiminnan kustannukset 24 kaupungissa vuonna 2013. Helsinki: Cupore ja Suomen Kuntaliitto.</li> </ul>	
Vuoden 2016 kulttuurikustannukset	
<ul style="list-style-type: none"> <li>Mukana 24 kaupunkia: Espoo, Helsinki, Hämeenlinna, Joensuu, Jyväskylä, Kajaani, Kokkola, Kotka, Kouvola, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Mikkeli, Oulu, Pori, Porvoo, Rauma, Rovaniemi, Salo, Seinäjoki, Tampere, Turku, Vaasa ja Vantaa.</li> <li>Raportti: Renko, V. ja Ruusuvirta, M. (2018). Kuntien kulttuuritoiminta lukujen valossa IV: kulttuuritoiminnan kustannukset 24 kaupungissa vuonna 2016. Helsinki: Cupore ja Suomen Kuntaliitto.</li> </ul>	

## Vuoden 2016 projektin toteutus ja aikataulu

Vuoden 2016 kustannuksia kartoittanut projekti käynnistyi keväällä 2017 suunnittelulla ja koulutusilaisuudella, joka järjestettiin projektiin osallistuville kaupungeille 28.4.2017. Tilaisuudessa käytiin läpi kyselylomaketta, sen yleisiä vastausohjeita ja keskeisiä käsitteitä. Lisäksi annettiin teknistä ohjeistusta lomakkeen täyttämiseen ja tarkistettiin projektin kannalta olennaisia yhteys- ja taustatietoja. Kaupungeille lähetettiin Excel-pohjainen kyselylomake (liite 1) 8. toukokuuta 2017. Kyselylomakkeen yhteydessä lähetettiin myös vastausohjeet (liite 2) sekä ohjeelliset listaukset kaupungeissa sijaitsevista taide- ja kulttuurilaitoksista (liite 3) ja kulttuuritaloista ja kulttuurikeskuksista (liite 4). Vastausaikaa annettiin 29. toukokuuta asti.

Valtaosa vastauksista saatiin määräaikaan mennessä. Tietoja tarkistettiin ja täydennettiin kesän ja syksyn 2017 aikana vertaamalla niitä vuoden 2013 kustannustietoihin ja käyttäen hyväksi muun muassa kaupunkien kotisivuja sekä muita dokumentteja kuten talousarvioita ja tilinpäätöksiä sekä kulttuuri-

<sup>2</sup> Projektien tuloksista laaditut raportit ovat luettavissa Suomen Kuntaliiton kotisivuilla: [www.kuntaliitto.fi](http://www.kuntaliitto.fi). Pilottihankkeen taustoista, toteutuksesta, siitä saaduista kokemuksista sekä tiedonkeruun kehittämismahdollisuuksista laadittiin erillinen raportti (Saukkonen ja Ruusuvirta 2008), joka löytyy Cuporen kotisivuilta: [www.cupore.fi](http://www.cupore.fi).

.....

lautakunnan tai vastaavan pöytäkirjoja. Kaupungeilta pyydettiin tarvittaessa lisätietoja ja tarkennuksia. Kyselylomakkeen täyttäminen sujui kaupungeilta melko hyvin. Muutamilla kaupungeilla oli esimerkiksi resurssipulasta tai organisaatiomuutoksista johtuvia ongelmia tietojen keräämisessä ja valmiiksi saamisessa. Kaikkien kaupunkien kustannustiedot olivat valmiina 30.10.2017, noin kuukauden jäljessä edellisen eli vuoden 2013 kustannuksia kartoittaneen projektin aikataulusta. Alustavia tuloksia esiteltiin kaupunkien edustajille 2.11.2017. Tämän jälkeen lukuihin tehtiin vielä pieniä muutoksia joidenkin kaupunkien osalta. Lopulliset kustannustiedot olivat tutkijoiden käytettävissä 13.11.2017.

## 1.2 Tutkimuskysymykset, keskeiset käsitteet ja määritelmät

Tässä raportissa esitellään projektiin osallistuneiden 24 kaupungin vuoden 2016 tilinpäätöstietoihin perustuvat kulttuuritoiminnan kustannukset. Lisäksi tarkastellaan kulttuuritoiminnan kustannusten kehitystä vuosien 2010 ja 2016 välillä. Raportin esitystapaa ohjaavat pääkysymykset ovat:

1. Kuinka paljon kaupungit käyttävät rahaa kulttuuritoimintaan?
2. Kuinka kulttuuritoiminnan kustannukset jakautuvat eri toiminta-alueiden ja menolajien kesken?
3. Minkälaisia erilaisia toimintamalleja ja tuotantotapoja sisältyy kaupunkien kulttuuritoiminnan kustannuksiin?
4. Mikä on kunnallisesti tuotettujen kulttuuripalvelujen ja yksityisten kulttuuritoimijoiden avustamisen välinen suhde kulttuuritoiminnan kustannuksissa?
5. Millä kulttuuritoiminnan osa-alueilta kaupungit saavat tuloja ja minkälaisista tulolajeista käyttötuotot muodostuvat?
6. Millä tavalla kulttuuritoiminnan kustannukset ja tulot ovat kehittyneet vuosien 2010, 2013 ja 2016 välisenä aikana?

Kulttuuritoiminta jaettiin kuuteen osa-alueeseen:

*Kirjastot* määriteltiin tarkoittamaan kunnan yleistä kirjastotoimea sekä kunnan osuutta muiden kuntien kanssa tai muulla tavoin järjestetystä yleisestä kirjastotoimesta.

*Taide- ja kulttuurilaitokset* määriteltiin tarkoittamaan museota, teatteria tai orkesteria, joka saa lakisääteistä valtionosuutta tai harkinnanvaraista valtion toiminta-avustusta tai joka on muuten ammattimainen toimija museo- tai orkesteritoiminnan tai näyttämötaiteen alalla. Museoita ovat kulttuurihistorialliset museot, taidemuseot, erikoismuseot ja luonnontieteelliset museot. Teatteritoiminta sisältää puhe- ja tanssiteatterin, sirkuksen sekä oopperan. Taide- ja kulttuurilaitoksiksi ei siis laskettu esimerkiksi festivaali- tai tapahtumaorganisaatioita eikä harrastajateattereita, -kuoroja tai -orkestereita.

*Kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten* osa-alue jaettiin neljään kategoriaan. 1) *Kulttuuritalo* on erityisesti kulttuuritoimintaan keskittyvä yksikkö, kuten Kanneltalo Helsingissä, Valve Oulussa ja Lumo Vantaalla. Tähän osioon pyydettiin aikaisemman käytännön mukaisesti sisällyttämään myös tiedekeskukset kuten Oulun Tietomaa ja Vantaan Heureka. 2) *Konsertti- ja kongressitalo* määriteltiin kokonaisuudeksi, jossa järjestetään kulttuuritapahtumia mutta jossa myös muulla toiminnalla kuten kokouksilla ja kongresseilla on merkittävä osuus. 3) *Lastenkulttuurikeskus* keskittyy erityisesti lastenkulttuuriin. Lisäksi tähän osioon pyydettiin merkitsemään 4) *elokuvan, valokuvan ja tanssin alueelliset keskuskeskukset*. Kulttuuritalo ja kulttuurikeskus määriteltiin tarkoittamaan sellaista yksikköä, jolla on omaa kulttuuritoimintaa. Kulttuuritaloksi tai kulttuurikeskukseksi ei siis luettu esimerkiksi erilaisia galleriatiloja tai yksittäisiä konserttisaleja eikä muita kulttuuritiloja, jotka pääasiassa toimivat kulttuuritoimijoiden kokous- tai harjoitustiloina.

*Taideoppilaitoksia* ovat musiikki- ja tanssiopistot, kuvataide- ja käsityökoulut, teatteri- ja sirkuskoulut sekä sanataide- ja arkkitehtuurikoulut. *Taiteen perusopetus* on lain (633/1998) mukaisesti tavoitteellista

tasolta toiselle etenevää ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen opetusta. Taiteen perusopetuksen kustannuksia kysyttiin myös kansalais- ja työväenopistojen osalta. Tietoihin ei kuitenkaan sisällytetty ammattiin valmistavaa taidekoulutusta eikä kansalais- ja työväenopistojen muuta kurssi-toimintaa.

*Kunnan yleinen kulttuuritoiminta* määriteltiin kattamaan kaiken muun varsinaisen kulttuuritoimen hallinnon alla toteutetun toiminnan, joka ei kuulu taide- ja kulttuurilaitosten, kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten eikä taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen osa-alueiden alle.

*Muiden hallintokuntien muut kulttuurikustannukset* käsittävät muun kuin varsinaisen kulttuuritoimen alla tapahtuvan kulttuuritoiminnan, joka ei kuulu taide- ja kulttuurilaitosten, kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten, taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen eikä yleisen kulttuuritoiminnan osa-alueiden alle.

Käyttökustannukset muodostuvat toimintamenoista sekä poistoista, arvonalentumisista ja muista laskennallisista menoista. Toimintamenoissa käytettiin Tilastokeskuksen kuntien ja kuntayhtymien taloustilaston (2016) mukaisia kululajeja<sup>3</sup>, joita olivat henkilöstömenot; palvelujen ostot; aineet, tarvikkeet ja tavarat; vuokramenot (sisäiset ja ulkoiset) sekä muut menot. Lisäksi toimintamenoissa kysyttiin kaupunkien yksityisille kulttuuritoimijoille jakamia avustuksia. Muiden hallintokuntien kulttuurikustannukset jaettiin avustuksiin sekä muihin kulttuurimenoihin. Kunnalliset liikelaitokset ja muut taseyksiköt pyydetiin sisällyttämään kunnan tilinpäätöslaskelmiin. Luvut eivät sisällä investointeja.

Käyttökustannukset = toimintamenot + poistot ja arvonalentumiset + laskennalliset menot

Toimintamenot = henkilöstömenot + palvelujen ostot + aineet, tarvikkeet ja tavarat + vuokramenot + avustukset + muut menot

Käyttötuotot muodostuvat toimintatuloista sekä laskennallisista tuloista. Tilastokeskuksen kuntien ja kuntayhtymien taloustilaston (2016) mukaisesti toimintatulot jakautuvat myyntituloihin, maksuihin, tukiin ja avustuksiin, vuokratuloihin sekä muihin tuloihin. Muiden hallintokuntien kulttuurituotot kysyttiin erittelemättömänä kokonaissummana.

Käyttötuotot = toimintatulot + laskennalliset tulot

Toimintatulot = myyntitulot + maksut + tuet ja avustukset + vuokratulot + muut tulot

Kulttuuritoiminnan kustannustietoja tarkastellaan raportissa pääosin nettokäyttökustannusten kautta. Nettokäyttökustannukset saadaan, kun käyttökustannuksista vähennetään käyttötuotot.

Nettokäyttökustannukset = käyttökustannukset (brutto) – käyttötuotot

Projektissa koottu tieto ei erilaisten määritelmien ja tiedonkeruun toimintatapojen vuoksi ole suoraan yhdistettävissä esimerkiksi Tilastokeskuksen julkaiseman kuntien ja kuntayhtymien taloustilaston<sup>4</sup> tietoi-

3 Kuntien ja kuntayhtymien taloustilasto ja sitä koskeva tiedonkeruu korvasivat Tilastokeskuksessa vuoteen 2015 asti käytössä olleen kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilaston. Kuntien ja kuntayhtymien taloustilasto sisältää vastaavat tiedot kuin aiempi talous- ja toimintatilasto.

4 Vuoteen 2014 saakka tilasto oli nimeltään kuntien ja kuntayhtymien talous- ja toimintatilasto.



hin eikä muuhun valmiina olevaan tilastolliseen materiaaliin.<sup>5</sup> Tässä yhteydessä ei ole myöskään mahdollisuutta yksittäisiä kaupunkeja koskeviin syvällisempiin kulttuuripoliittisiin tai kulttuurihallinnollisiin analyyseihin.

## 1.3 Raportin rakenne

Kuviossa 1 esitellään raportin rakenne. Johdannon jälkeen luvussa kaksi käydään läpi kulttuuritoiminnan lähtökohtia selvityksessä mukana olevissa 24 kaupungissa. Taustaksi varsinaisille kustannustiedoille tarkastellaan kaupunkien väestöä, asukasmäärän kehitystä, alueellista ja sosiaalista rakennetta sekä kulttuuritoiminnan organisoitumista ja rahoitusta näissä kaupungeissa. Luvun päättävässä osiossa havainnollistetaan erilaisten palvelutuotantomallien vaikutusta kustannustietoihin. Taustaa kaupunkien kulttuuritoiminnasta saa myös liitteeseen 8 kootuista kaupunkiprofiileista, jossa kustakin kaupungista esitellään keskeisimmät kulttuuritoiminnot ja päätiedot kulttuuritoiminnan kustannuksista.

Luvussa kolme esitellään tiedonkeruun tulokset kuntien kulttuuritoiminnan kustannuksista vuonna 2016 sekä tarkastellaan kehitystä vuodesta 2010 alkaen. Kulttuuritoiminnan kustannuksia tarkastellaan ensin kokonaisuutena ja sen jälkeen jaoteltuna kulttuuritoiminnan osa-alueisiin: kirjastoihin, taide- ja kulttuurilaitoksiin, kulttuuritaloihin ja kulttuurikeskuksiin, taideoppilaitoksiin ja taiteen perusopetukseen, kunnan yleiseen kulttuuritoimintaan sekä muiden hallintokuntien muuhun kulttuuritoimintaan. Lisäksi kulttuuritoiminnan avustuksia ja tuottoja tarkastellaan omissa osioissaan. Neljännessä luvussa ovat yhteenveto ja päätelmät.

### Kuvio 1. Raportin rakenne

#### 1. Johdanto

- Projektin tausta ja toteutus
- Tutkimuskysymykset, keskeiset käsitteet ja määritelmät
- Raportin rakenne

#### 2. Kulttuuritoiminnan lähtökohdat 24 kaupungissa

- Kulttuuripalvelut, väestö ja alueet
- Kulttuuripalvelujen organisoituminen

#### 3. Kulttuuritoiminnan kustannukset

- Kulttuuritoiminnan kokonaiskustannukset
- Kulttuuritoiminnan kustannukset osa-alueittain
- Kulttuuritoiminnan tuotot

#### 4. Yhteenveto ja päätelmät

5 Selvityksen tuloksia on kuitenkin mielenkiintoista verrata esimerkiksi Sari Karttusen (2003) selvitykseen kuntien kulttuuritoiminnasta ja sen kustannuksista, jonka lähtökohtia olivat nimenomaan kuntien talous- ja toimintatilastot sekä taide- ja kulttuurilaitoksia koskevat erillistilastot. Ks. myös esim. Kangas 1991; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012; Kangas ja Ruokolainen 2012; taide- ja kulttuurilaitoksista Heiskanen 2000; 2001; Helin 2004.

## 2 Kulttuuritoiminnan lähtökohdat 24 kaupungissa

Kuntien kulttuuritoimintaa ja kulttuuritoiminnan kustannustietoja tulkittaessa on aina ensin tarkastettava, miten ja millaisissa olosuhteissa kukin kunta palvelujansa järjestää. Kustannusten kehityksen ja kustannustietojen taustalla vaikuttavat sekä yleinen yhteiskunnallinen ja poliittinen kehitys että palvelujen järjestämisen olosuhteet ja lähtökohdat. Tämän luvun tarkoituksena on antaa raportin lukijalle pohjatietoja kustannustietojen arviointiin sekä osoittaa osa-alueita, joihin erityisesti kannattaa kiinnittää huomiota lukuja tulkittaessa.

Luvussa 2.1 käydään läpi kaupunkien väestöä, asukasmäärän kehitystä sekä alueellista ja sosiaalista rakennetta. Luku 2.2 esittelee kulttuurihallinnon organisoitumista ja rahoitusta. Luvun päättävä osio havainnollistaa erilaisten kulttuuritoiminnan järjestämistapojen eroja ja niiden vaikutusta kustannustietoihin.

### 2.1 Kulttuuripalvelut, väestö ja alueet

Kulttuuripalvelut keskittyvät usein suuriin kaupunkeihin ja maakuntien keskuspaikkakunnille, joissa on suurin asukas pohja palveluiden käyttämiseen (ks. esim. Alanen 2010; Opetus- ja kulttuuriministeriö 2012; Kangas ja Ruokolainen 2012). Myös tässä projektissa mukana olevat kaupungit edustavat maakuntien keskuspaikkakuntia ja maan suurimpia kaupunkeja. Näihin kaupunkeihin sijoittuu merkittävä osa maan kulttuuripalveluista. Esimerkiksi lähes 69 prosenttia valtionosuutta saavista taide- ja kulttuurilaitoksista (vos-laitoksista) sijaitsi selvitykseen osallistuneissa kaupungeissa. Niistä 121 museosta, 57 teatterista ja 28 orkesterista, jotka saivat lakisääteistä valtionosuutta vuonna 2016, selvitykseen osallistuneissa kaupungeissa sijaitsi yhteensä 67 museota, 52 teatteria ja 23 orkesteria. Taiteen perusopetuksen opetustuntiperusteisen valtionosuuden piiriin vuonna 2016 kuuluneista 128 oppilaitoksesta yhteensä 70 sijaitsi näiden kaupunkien alueella.<sup>6</sup> Tilastokeskuksen kuntataloustilaston perusteella selvityksessä mukana olevien kaupunkien osuus Suomen kaikkien kuntien kulttuuritoiminnan nettokustannuksista vuonna 2016 oli yli kaksi kolmasosaa (69 %).

Selvityksessä on mukana 24 kaupunkia Suomen 30 suurimman kaupungin joukosta<sup>7</sup>. Näiden kaupunkien yhteenlaskettu väestö muodosti vuonna 2016 hieman yli puolet (55 %) koko Suomen väestöstä. Erot kaupunkien välillä ovat kuitenkin suuria ja näin ollen myös lähtökohdat kulttuuripalveluille ovat erilaiset. Selvityksessä asukasluvultaan pienin kaupunki oli noin 38 000 asukkaan Kajaani ja suurin yli 600 000 asukkaan Helsinki. (Taulukko 2.) Yhdeksässä kaupungissa oli vuonna 2016 yli 100 000 asukasta. Kahdeksassa kaupungissa väkiluku oli 60 000 ja 100 000 välillä ja seitsemässä alle 60 000. (Kartta 1.) Raportissa kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksia ja osa-alueittaisia kustannustietoja tarkastellaan paitsi kaupunkikohtaisesti myös jakamalla kaupungit näihin kolmeen ryhmään niiden asukasluvun mukaisesti. Näin tuodaan esiin kehitystä asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä.

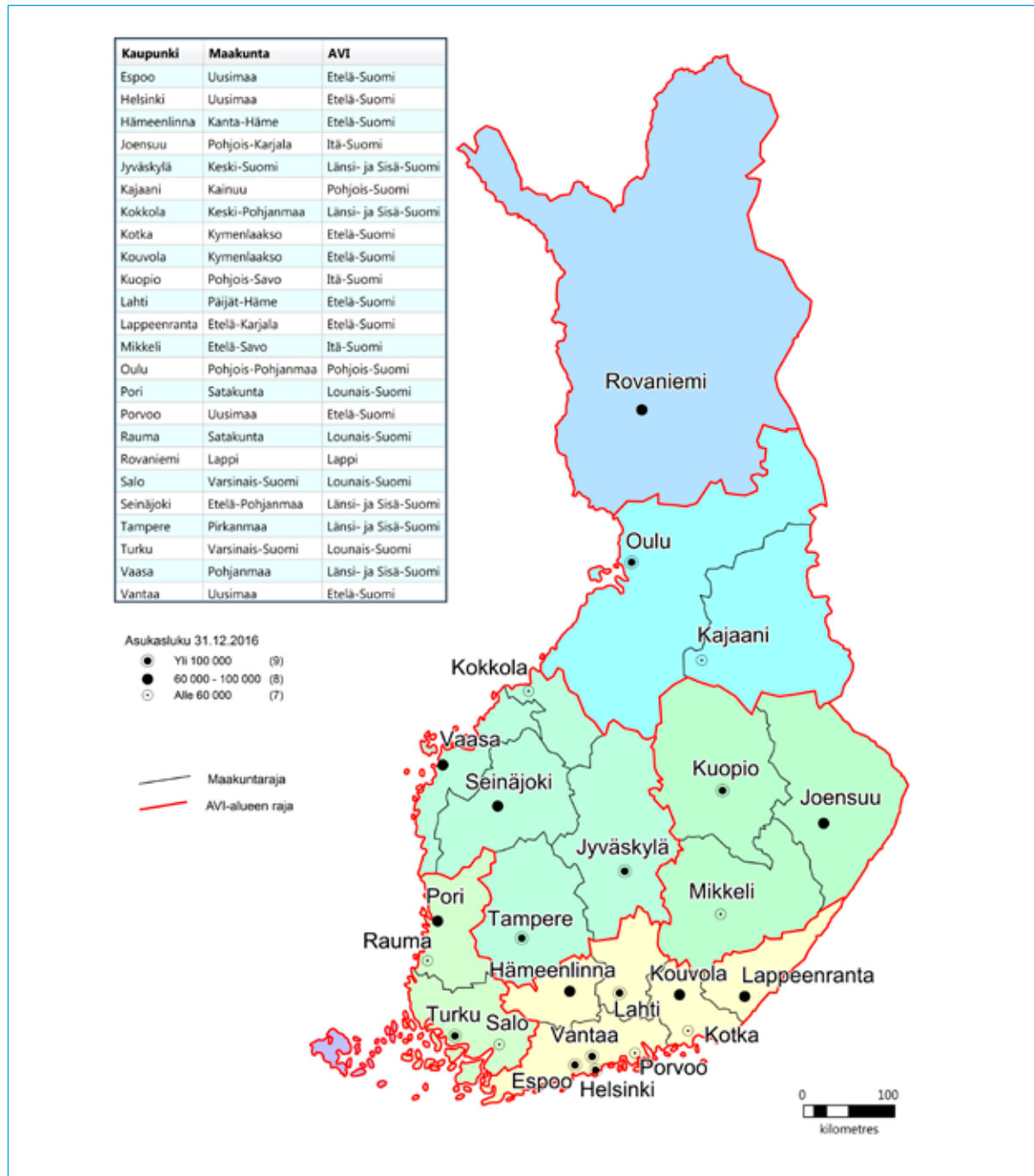
Selvityksessä on edustettuna kaupunkeja kaikilta Manner-Suomen aluehallintovirastoalueilta (AVI-alueilta) (6) ja kaikista maakunnista (18). Mukana ovat kaikki maakuntien suurimmat kaupungit.

<sup>6</sup> Tässä tapauksessa selvityksessä mukana oleva kaupunki oli laitoksen tai oppilaitoksen kotikunta. On huomattava, että taide- ja kulttuurilaitoksilla ja taideoppilaitoksilla saattaa olla toimintaa useiden kuntien alueella.

<sup>7</sup> Mukana oli vuonna 2016 asukasluvultaan 22 Suomen suurinta kaupunkia sekä kaksi muuta kaupunkia maan kolmenkymmenen suurimman kaupungin joukosta.

Neljistä maakunnasta oli mukana useampi kuin yksi kaupunki: Kymenlaaksosta Kotka ja Kouvola, Satakunnasta Pori ja Rauma, Varsinais-Suomesta Turku ja Salo; sekä Uudenmaan maakunnasta Espoo, Helsinki, Porvoo ja Vantaa. Kulttuuritoiminnan kokonaiskustannusten jakautumista tarkastellaan raportissa AVI-alueittain (ks. luku 3.1.2).

Kartta 1. Kaupunkien asukasluku ja sijainti.



Kustannustietoja tarkastellaan raportissa paitsi euromääräisinä kokonaislukuina myös kaupunkien asukaslukuun suhteutettuna (euroa/asukas). Asukaslukuun suhteutetut summat ovat paremmin vertailtavissa kaupunkien välillä kuin toteutuneet euromääräiset kokonaiskustannukset. Asukaskohtaisia lukuja tarkasteltaessa on kuitenkin huomioitava esimerkiksi väkiluvun suuret muutokset kaupungeissa. Näillä voi olla vaikutusta, kun lukuja tarkastellaan vuodesta 2010 alkaen. Asukasluvun määrän kehitykseen vaikuttavat muun muassa kuntaliitokset, joita on Suomessa viimeisen kymmenen vuoden aikana toteutettu useita<sup>8</sup>. Kuntaliitoksissa syntyvän uuden kaupungin kulttuuritoiminta ei välttämättä kasva samassa suhteessa kuin asukasmäärä.

Kuntaliitoksia on toteutunut myös selvityksessä mukana olevissa kaupungeissa. Vuosina 2010–2016 kuntaliitoksia on tehty Kuopiossa, Lahdessa, Mikkelissä, Oulussa, Porissa ja Vaasassa. Asukaslukuun nähden suurin liitos oli vuoteen 2013 sijoittunut Oulun ja neljän muun kunnan yhdistyminen, jonka seurauksena Oulun väkiluku kasvoi vuosien 2010 ja 2013 välillä yli kolmanneksen (36,8 %). Myös muut kuntaliitoskunnat kasvattivat väkilukuaan, vuosien 2010 ja 2013 välillä kasvu oli Oulun lisäksi yli kymmenen prosenttia Kuopiossa, Mikkelissä ja Vaasassa, vuosien 2013 ja 2016 välillä puolestaan Lahdessa ja Kuopiossa. Kuntaliitoskuntien ulkopuolelta väkilukuaan kasvattivat etenkin pääkaupunkiseudun kaupungit. Osassa kaupungeista väkiluku laski vuosien 2010–2013 tai 2013–2016 välillä. Lasku on korkeimmillaan ollut noin kaksi prosenttia verrattuna kolme vuotta aikaisempaan tilanteeseen. (Taulukko 2.)

Kunnan kaksikielisyys lisää palvelujen tarvetta<sup>9</sup>. Velvoitteet kaksikielisyyteen tulevat lähinnä perustuslain (731/1999) ja kielilain (423/2003) kautta. Kulttuuritoimintaa säätelevissä laeissa kaksikielisyyteen velvoittaa kirjastolaki (904/1998, 3 §)<sup>10</sup>, jonka mukaan kaksikielisessä kunnassa on otettava huomioon molempien kieliryhmien tarpeet yhtäläisin perustein. Selvityksessä kaksikielisiä kaupunkeja on mukana seitsemän: Espoo, Helsinki, Kokkola, Porvoo, Turku, Vaasa ja Vantaa. Kaikissa näissä suomi on asukkaiden enemmistön kieli. Porvoossa ruotsinkielisten osuus väestöstä oli vuonna 2016 noin 30 prosenttia, Vaasassa 23 prosenttia ja Kokkolassa 13 prosenttia. Muissa kaupungeissa ruotsinkielisten osuus oli alle kymmenen prosenttia. (Taulukko 2.) Kulttuuritoiminnan kokonaiskustannusten jakautumista tarkastellaan raportissa kaupunkien kielijakauman suhteen (ks. luku 3.1.2).

Väestön ikärakenteella, kielirakenteella sekä koulutustasolla on todettu olevan vaikutusta kulttuuripalveluihin sekä niiden tuottamiseen tai järjestämiseen (ks. esim. Lovio, Stürmer ja Selkee 2004; Kangas ja Ruokolainen 2012). Väestön ikääntyminen ja monimuotoistuminen sekä yleinen sosiaalinen eriarvoistuminen ovat ajankohtaisia kysymyksiä monissa kunnissa haastaen myös kuntien kulttuuripalvelutoimintaa uudistumaan. Esimerkiksi lastenkulttuuri on useissa kaupungeissa nostettu esille erityisenä strategisena painopisteenä. Samoin ikääntyneille suunnattuja kulttuuripalveluita on pyritty lisäämään sekä hankkeiden avulla että kuntien perustoimintana.

Taulukossa 2 esitetään tietoja selvityksessä mukana olevien kaupunkien ruotsinkielisten, vieraskielisten (eli muita kieliä kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvien) ja ulkomaan kansalaisten osuudesta sekä väestön ikä- ja koulutusrakenteesta. Vieraskielisten eli muita kieliä kuin suomea, ruotsia tai saamea äidinkielenään puhuvien osuus väestöstä oli suurin Vantaalla, Helsingissä ja Espoossa (14,7–16,6 %). Vieraskielisten osuus väestöstä oli noussut kaikissa kaupungeissa vuoteen 2013 verrattuna. Kaikki kaupungit yhteenlaskettuna vieraskielisten osuus väestöstä vuonna 2013 oli 7,7 prosenttia ja vuonna 2016 vastaava osuus oli 9,2 prosenttia. Selvityksen kohteina olevissa kaupungeissa alle

8 Viimeisen noin kymmenen vuoden aikana kuntien määrä on pudonnut yli sadalla. Vuonna 2005 Suomessa oli 432 kuntaa, vuoden 2016 lopulla enää 313.

9 Kunta on kaksikielinen, jos kunnassa on sekä suomen- että ruotsinkielisiä asukkaita ja jos vähemmistö on vähintään kahdeksan prosenttia asukkaista tai vähintään 3 000 asukasta (Kielilaki 2003/423, 5 §).

10 Tässä kuvataan vuoden 2016 tilanne. Vuoden 2017 alusta voimaan astunut laki yleisistä kirjastoista (1492/2016) on korvannut kirjastolain (904/1998) ja valtioneuvoston asetuksen (406/2013). Uusi laki astui voimaan 1.1.2017. Lain 7 ja 8 § astuivat voimaan 1.1.2018.

15-vuotiaiden osuus kunnan asukkaista vaihteli 12,9 ja 19,5 prosentin välillä. Yli 64-vuotiaiden osuus oli noussut vuoteen 2013 verrattuna kaikissa kaupungeissa, osuus vaihteli 14,2 prosentista 25,6 prosenttiin. Vähintään alimman korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus oli korkein Espoossa (45 %) ja Helsingissä (41 %). Muissa kaupungeissa korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus vaihteli 25 ja 36 prosentin välillä.

Näitä väestön sosiaaliseen rakenteeseen liittyviä taustatekijöitä ei tarkastella erikseen tämän raportin osana. Lukija voi kuitenkin halutessaan peilata tietoja kaupunkien kustannustietoihin. On myös tärkeää muistaa, että kulttuuripalveluja käytetään paljon yli kuntarajojen, jolloin pelkästään kaupunkikohtaisen väestörakenteen tarkastelu ei anna kokonaiskuvaa tilanteesta.

**Taulukko 2. Kaupunkien väestö ja muita taustatietoja.**

Kunta	Asukasluku	Asukasluvun muutos, %	Ruotsinkielisten osuus väestöstä, %	Vieraskielisten osuus väestöstä, %	Ulkomaan kansalaisten osuus väestöstä, %	0-14-vuotiaiden osuus väestöstä, %	15-64-vuotiaiden osuus väestöstä, %	Yli 64-vuotiaiden osuus väestöstä, %	Vähintään alimman korkea-asteen tutkinnon suorittaneiden osuus 15 vuotta täyttäneistä, %
	31.12.2016	2013-2016	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2016	31.12.2016
Espoo	274 583	5,3	7,3	15,2	10,2	19,5	66,4	14,2	45,4
Helsinki	635 181	3,7	5,7	14,7	9,4	14,1	69,2	16,7	41,3
Hämeenlinna	67 850	0,1	0,4	4,8	3,7	15,2	60,8	24,1	30,4
Joensuu	75 848	1,8	0,1	4,5	3,0	14,3	65,4	20,3	30,8
Jyväskylä	138 850	3,1	0,2	4,7	3,2	16,0	66,7	17,3	30,6
Kajaani	37 521	-0,9	0,1	3,3	2,3	16,0	62,8	21,2	35,3
Kokkola	47 723	1,5	12,7	3,4	2,5	19,0	60,2	20,7	28,9
Kotka	54 187	-1,1	1,0	9,3	6,5	14,0	61,0	25,0	26,9
Kouvola	85 306	-1,9	0,3	4,3	2,9	14,0	60,4	25,6	26,1
Kuopio	117 740	10,7	0,1	3,6	2,5	15,0	65,1	19,8	24,7
Lahti	119 452	15,6	0,4	6,2	4,2	14,8	62,3	22,9	31,9
Lappeenranta	72 872	0,3	0,2	7,1	4,7	14,6	63,3	22,1	27,7
Mikkeli	54 517	-0,2	0,1	3,8	2,4	14,4	61,3	24,3	29,1
Oulu	200 526	3,5	0,2	3,8	2,9	19,0	66,1	14,8	29,3
Pori	85 059	1,9	0,5	3,0	2,2	14,6	61,1	24,3	35,9
Porvoo	50 144	1,5	29,6	6,3	4,6	17,5	62,8	19,7	26,9
Rauma	39 614	-0,9	0,3	4,6	4,0	14,8	61,1	24,0	31,6
Rovaniemi	62 231	1,7	0,2	3,2	2,5	16,6	65,3	18,0	28,0
Salo	53 546	-1,7	1,1	5,9	4,0	15,5	59,8	24,7	32,0
Seinäjoki	62 052	2,8	0,2	2,4	1,7	17,9	63,7	18,4	25,1
Tampere	228 274	3,6	0,5	7,2	4,5	13,7	67,7	18,7	31,9
Turku	187 604	3,0	5,4	10,6	6,4	12,9	66,9	20,3	35,8
Vaasa	67 620	2,0	22,8	8,1	5,9	16,1	64,9	19,1	33,3
Vantaa	219 341	5,4	2,6	16,6	10,7	17,9	67,1	15,0	34,5

Lähde: Suomen virallinen tilasto: väestörakenne ja väestön koulutus rakenne, Tilastokeskus.

## 2.2 Kulttuuritoiminnan organisoituminen

Kulttuuripalvelut ovat peruspalveluja, mutta toisin kuin esimerkiksi opetuspalveluissa kuntalaisilla ei ole subjektiivista oikeutta johonkin tiettyyn kulttuuripalveluun, vaan kunnilla on vapaus toteuttaa kulttuuripalvelut siinä laajuudessa ja sillä tavalla kuin parhaaksi nähdään. Yleisellä tasolla kunnan oikeuksia ja velvollisuuksia myös kulttuuritoiminnassa säätelevät perustuslaki (731/1999) ja kuntalaki (410/2015). Kuntien ja valtion suhdetta kulttuuritoiminnassa sekä kulttuurin rahoitusta määrittävät laki kunnan peruspalvelujen valtionosuudesta (1704/2009), laki opetus- ja kulttuuritoimen rahoituksesta (1705/2009) ja sitä koskeva asetus (1766/2009) sekä laki kuntien kulttuuritoiminnasta (728/1992). Yksittäisiä kulttuurisektoreita, niiden toimintaa ja rahoitusta säätelevät mm. seuraavat lait ja asetukset: kirjastolaki (904/1998) ja kirjastoasetus (1078/1998)<sup>11</sup>, museolaki (729/1992), teatteri- ja orkesterilaki (730/1992) sekä laki taiteen perusopetuksesta (633/1998).<sup>12</sup> (Ks. myös Heiskanen ym. 2015.)

### 2.2.1 Kulttuuripalvelujen hallinto

Kulttuuripalvelujen järjestämisen mallit ovat kaupungeissa hyvin erilaiset, ja näillä eroilla on vaikutusta kulttuuritoiminnan kustannuksiin. Seuraavaksi esitellään lyhyesti kulttuuritoiminnan päätöksenteko- ja toimeenpanorakenteita sekä toimintamalleja tiedonkeruuseen osallistuneissa kaupungeissa.

Viime vuodet ovat olleet monissa kunnissa rakenteellisten ja organisatoristen muutosten aikaa, eikä ole itsestään selvää, mikä taho kunnassa vastaa taiteen ja kulttuurin rahoituksesta sekä kulttuuripalvelujen järjestämisestä. Perinteisesti kunnan palvelutoiminta on jakautunut konsernihallintoon ja päätoimialoihin, joiden kautta palvelutuotantoa ja sen yksiköitä organisoidaan. Tyypillisiä kulttuurin ylätoimialoja ovat sivistystoimi sekä vapaa-aikatoimi. Viime vuosien aikana kunnissa on rikottu vanhoja hallinnollisia rajoja ja ryhmitelty palveluita uudenaikaisiksi kokonaisuuksiksi. Kulttuuripalvelut saattavat kuulua esimerkiksi hyvinvointipalvelujen tai kaupunkikehityksen vastuualueiden alle. Varsinkin viimeisen kymmenen vuoden aikana kunnissa on otettu käyttöön myös erilaisia tilaaja-tuottajamalleja, joissa palvelun tilaajan ja tuottajan roolit on erotettu toisistaan. Palvelujen järjestämisestä vastaavat toimialojen tilaajaorganisaatiot, jotka tilaavat palveluja joko kunnallisilta tai yksityisiltä palveluyksiköiltä.

Lautakuntarakenteissa ainoastaan kulttuuriasioihin keskittyvien lautakuntien määrä on vähentynyt ja suuntaus näyttäisi olevan kohti laaja-alaisempia lautakuntia. Kulttuuriasioita käsitellään paitsi ainoastaan kulttuuriasioihin keskittyvien lautakuntien alla, myös kulttuurin ja yhden tai useamman muun toiminta-alueen (liikunta-, nuoriso-, sivistys- tai vapaa-aikatoiminnan) yhdistelmälautakunnissa. Lisäksi kaupunkikeihin on perustettu erilaisia elämänkaariajattelua, palvelurakennetta tai asiakkuusprosesseja noudattelevia lautakuntamalleja. Monissa kaupungeissa vastuu kulttuuritoiminnasta jakautuu usealle taholle.

Vuonna 2016 selvityksessä mukana olevissa 24 kaupungissa kulttuurista pääasiallisesti vastaavina lautakuntina toimi kuusi kulttuurilautakunnaksi nimettyä lautakuntaa ja seitsemän yhdistelmälautakuntaa, joiden nimissä mainittiin kulttuuri ja yksi tai useampi muu toiminta-alue (kirjasto-, liikunta-, nuoriso-, sivistys- tai vapaa-aikatoiminta). Kulttuurista pääasiallisesti vastaavia lautakuntia kaupungeissa olivat myös vapaa-aikalautakunta, sivistyslautakunta, elämänlaatulautakunta, aikuisväestön lautakunta, hyvinvoinnin edistämisen lautakunta sekä sivistys- ja elämänlaatu palvelujen lautakunta. (Taulukko 3.)

11 Tässä kuvataan vuoden 2016 tilanne. Vuoden 2017 alusta voimaan astunut laki yleisistä kirjastoista (1492/2016) on korvannut kirjastolain (904/1998) ja valtioneuvoston asetuksen (406/2013). Uusi laki astui voimaan 1.1.2017. Lain 7 ja 8 § astuivat voimaan 1.1.2018.

12 Monia keskeisiä taidetta ja kulttuuria koskevia lakeja ollaan parhaillaan uudistamassa. Näitä ovat esimerkiksi museoiden, teattereiden ja orkestereiden rahoitukseen tarkoitetun valtionosuusjärjestelmän (VOS) uudistukseen liittyvät säädösmuutokset sekä uuden kuntien kulttuuritoimintalain valmistelu.

Muutamissa kaupungeissa saman lautakunnan alaisuuteen kuului koko kulttuuritoiminta: kirjasto, taide- ja kulttuurilaitokset, kulttuuritalot ja kulttuurikeskukset, taideoppilaitokset ja taiteen perusopetus sekä yleinen kulttuuritoiminta. Usein kuitenkin ainakin osa kulttuuritoiminnoista oli muiden lautakuntien alaisuudessa. Eniten vaihtelua oli taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen lautakuntarakenteessa. Yleisimmin ne kuuluivat opetus-, varhaiskasvatus-, koulutus- tai vastaavan lautakunnan alle. Jonkin verran vaihtelua oli myös muiden toiminnan osa-alueiden lautakunnissa. Esimerkiksi Vaasassa toimivat vuonna 2016 erilliset museolautakunta ja teatteri- ja orkesterilautakunta. Vantaalla kirjastotoiminta oli opetuslautakunnan alaisuudessa, muusta kulttuuritoiminnasta vastasi puolestaan vapaa-ajan lautakunta. Lahdessa sekä kirjasto että taiteen perusopetus olivat sivistyslautakunnan alaisuudessa. Helsingissä, Kajaa- nissa ja Vaasassa kunnallisia taidelaitoksia ja taideoppilaitoksia toimi johtokuntien alaisuudessa. Rovaniemellä kulttuuriasioista vastasi vapaa-ajanlautakunta. Tämän lisäksi Rovaniemellä on toiminut vuodesta 2013 kokeiluna viisi aluelautakuntaa, joiden järjestettäväksi on siirretty kyseisen alueen kulttuuripalvelut vuodesta 2014 lähtien. Monissa kaupungeissa kaupunginhallituksella on usein jonkinlainen rooli taide- ja kulttuuria koskevassa päätöksenteossa. Varsinkin suurimpien yksityisten kulttuuritoimijoiden, esimerkiksi tapahtumajärjestäjien, avustuspäätöksiä saatetaan tehdä kaupunginhallituksessa. Kaupunkien kulttuurin lautakuntarakenne esitetään liitteen 8 kaupunkiprofileissa.

**Taulukko 3. Kulttuurista pääasiassa vastaava lautakunta kaupungeissa vuonna 2016.**

Lautakunta	Kaupungit, joissa ko. lautakunta	Kaupunkien lukumäärä
Kulttuurilautakunta	Espoo, Kotka <sup>a</sup> , Lappeenranta <sup>b</sup> , Pori <sup>c</sup> , Seinäjoki <sup>d</sup> , Turku	6
Kulttuurin ja yhden tai useamman toiminta-alueen yhdistelmälautakunta	Helsinki <sup>e</sup> , Jyväskylä, Kokkola <sup>f</sup> , Lahti, Mikkelin <sup>g</sup> , Rauma <sup>h</sup> , Oulu, Vaasa <sup>i</sup>	8
Vapaa-ajan tai vapaa-aikalautakunta	Joensuu <sup>j</sup> , Rovaniemi, Salo, Vantaa	4
Sivistyslautakunta	Kajaani, Porvoo	2
Elämäntapa- ja harrastuslautakunta, palvelurakenteeseen tai asiakkuus- prosessiin nojaava lautakunta	Hämeenlinna <sup>k</sup> , Kouvola, Kuopio, Tampere <sup>l</sup>	4

- a Kotkassa 1.6.2017 alkaen elinvoimalautakunta.  
b Lappeenrannassa 1.6.2017 alkaen kulttuuri- ja liikuntalautakunta.  
c Porissa 1.6.2017 alkaen sivistyslautakunta.  
d Seinäjoella 1.6.2017 alkaen hyvinvointilautakunta.  
e Helsingissä 1.6.2017 alkaen kulttuurin ja vapaa-ajan lautakunta.  
f Kokkolassa 1.6.2017 alkaen sivistyslautakunta.  
g Mikkelissä 1.6.2017 alkaen hyvinvoinnin ja osallisuuden lautakunta.  
h Raumalla 1.6.2017 sivistysvaliokunta.  
i Vaasassa 1.6.2017 alkaen kulttuuri- ja liikuntalautakunta.  
j Joensuussa 1.1.2017 alkaen hyvinvointilautakunta.  
k Hämeenlinnassa 1.6.2017 alkaen sivistys- ja hyvinvointilautakunta.  
l Tampereella 1.6.2017 alkaen sivistys- ja kulttuurilautakunta.

Raportissa kulttuuritoiminnan kustannustietoja ei tarkastella lautakuntalähtöisesti vaan kulttuuritoiminnoittain. Koska kunnissa kulttuuriasioista päätetään hyvin monenlaisissa ja -nimisissä lautakunnissa ja myös samannimisten lautakuntien toiminta- ja vastuualueet voivat erota toisistaan melko paljon, ei lautakuntalähtöisesti saada suoraan vertailukelpoista tietoa kunnan kulttuuritoiminnasta ja sen taloudesta. Kahden eri kaupungin kulttuurilautakunnat voivat vastuualueiltaan ja käytännön toimenkvaltaan olla hyvinkin erilaisia. Toisaalta erinimisillä lautakunnilla voi olla hyvin samanlaiset vastuualueet ja toimenkuvat. Raportissa esimerkiksi taide- ja kulttuurilaitosten osion alle on pyritty keräämään kaikki määritelmällisesti ko. toimintaan kohdenneet kustannukset, vaikka vastuut laitosten toiminnasta jakautuisivat eri tahoille. Joissakin kaupungeissa esimerkiksi suurimpien laitosten avustukset jaetaan kaupunginhallituk-

nessa ja kunnalliset taide- ja kulttuurilaitokset puolestaan saattavat olla kulttuurista vastaavan lautakunnan alaista toimintaa. Esimerkiksi Seinäjoella kaupunginhallitus jakaa avustukset yksityisille taide- ja kulttuurilaitoksille<sup>13</sup>. Kunnallisen museon toiminta on puolestaan kulttuurilautakunnan alla.

### 2.2.2 Kulttuuritoiminnan rahoitus

Kulttuurin kustannuksia tarkastellaan tässä raportissa nimenomaan kuntatoimijan näkökulmasta ja kunnan tilinpäätöstiedoissa näkyvien kustannusten ja tuottojen osalta. Pääosin tarkastellaan kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannuksia (ks. luku 1.2). Useimmissa kaupungeissa kunnan rahoittaman toiminnan painopiste on kunnan itse tuottamissa kulttuuripalveluissa. Kunnallisen toiminnan rinnalla kaupungit järjestävät palveluja asukkailleen myös avustamalla kulttuuritoimijoita tai ostamalla kulttuuripalveluja. Lisäksi ne tuottavat palveluja yhteistyössä alueen muiden kuntien tai muiden tahojen kanssa.

Kunnat rahoittavat kulttuuripalvelujaan pääasiassa toimintatuotoilla, verotuloilla ja valtionosuuksilla. Kuntien omat taide- ja kulttuurilaitokset, kulttuuritalot ja kulttuurikeskukset, taiteen perusopetuksen oppilaitokset sekä muut kulttuuripalvelut tuovat kunnille toimintatuottoja, esimerkiksi pääsylippituloja sekä maksu- ja vuokratuloja.

Valtio rahoittaa kuntien kulttuuritoimintaa etenkin lakisääteisen valtionosuusjärjestelmän kautta. Sen tarkoitus on tukea kuntia palvelujen ylläpitämisessä eri puolilla Suomea. Kirjastojen, kuntien yleisen kulttuuritoimen ja taiteen perusopetuksen valtionrahoitus sisältyy valtiovarainministeriön hallinnoimaan peruspalvelujen valtionosuuteen, johon kuuluvat myös sosiaali- ja terveydenhuollon sekä esi- ja perusopetuksen valtionosuudet. Kunnalle myönnettävä valtionosuusrahoitus on yleiskatteellista eli kunta päättää vuosittain sen käytöstä talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

Opetustuntikohtaisesti rahoitetun taiteen perusopetuksen ja taide- ja kulttuurilaitosten valtionosuuksista vastaa opetus- ja kulttuuriministeriö. Näitä valtionosuuksia kunta saa, mikäli se ylläpitää valtionosuuden piirissä olevaa museota, teatteria, orkesteria tai taiteen perusopetuksen oppilaitosta<sup>14</sup>. Näin ollen valtionosuuksien määrät vaihtelevat kaupungeittain sen mukaan ylläpitääkö kaupunki valtionosuuden piirissä olevaa toimijaa ja minkä kokoinen toimija on kyseessä. Tässä selvityksessä mukana olevat kaupungit ylläpitivät vuonna 2016 yhteensä 42 kunnallista museota ja 15 orkesteria. Kunnallisia teatteritoimijoita oli selvityksessä mukana olevissa kaupungeissa kuusi. Taiteen perusopetuksen oppilaitoksia toimi kunnalliselta pohjalta yhteensä 39. Kaupunkien ylläpitämille taide- ja kulttuurilaitoksille sekä taiteen perusopetuksen oppilaitoksille myönnettyt valtionosuudet näkyvät kuviossa 2. Toiminnallisten erojen vaikutuksia kustannustietoihin käydään tarkemmin läpi seuraavassa alaluvussa.

### 2.2.3 Toiminnallisten erojen vaikutus kustannustietoihin

Kuntien toiminnalliset erot vaikuttavat kulttuuritoiminnan kustannustietoihin: kunnallisten toimijoiden osalta kustannustiedot sisältävät kaikki käyttötalouden kustannukset ja tuotot, kun taas kunnan avustamien yksityisten toimijoiden osalta kunnan tilinpäätöksessä näkyy ainoastaan kunnan avustussumma kyseiselle toimijalle.<sup>15</sup> Yksityisten toimijoiden kokonaiskustannukset ja -tuotot, mukaan lukien näiden saamat valtionosuudet, eivät siis näy ao. kaupunkien tilinpäätöksissä.

Kunnallisten toimijoiden saamalla valtionosuuksilla on merkitystä erityisesti taide- ja kulttuurilaitosten ja taiteen perusopetuksen kustannuksia sekä kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksia tarkasteltaessa.

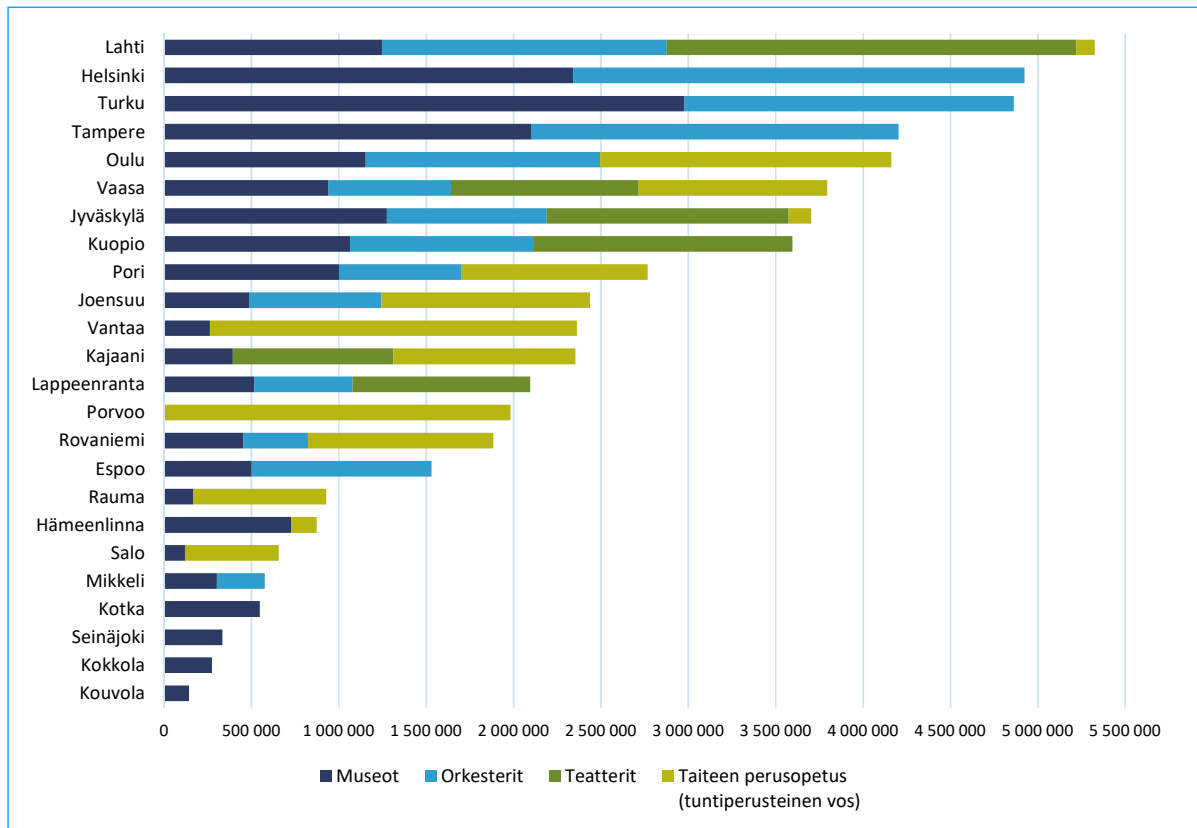
13 Seinäjoella sekä osakeyhtiömuotoinen teatteri että yhdistysmuotoinen orkesteri kuuluvat kaupunkikonserniin.

14 Joissakin kaupungeissa järjestetään taiteen perusopetusta kansalais- tai työväenopistoissa. Ne ovat vapaan sivistystyön rahoituksen piirissä, eikä näitä valtionosuuksia ole huomioitu tässä selvityksessä.

15 Monissa kaupungeissa on myös paljon kulttuuritoimintaa, jota kaupunki ei tue rahallisesti, eikä tämä toiminta siten näy tässä selvityksessä.



Kuvio 2. Kaupunkien kunnallisille taide- ja kulttuurilaitoksille sekä taiteen perusopetuksen oppilaitoksille myönnettyt valtionosuudet vuodelle 2016.



Lähde: Opetushallitus 2016.

Taide- ja kulttuurilaitosten valtionosuudet perustuvat henkilötyövuosiin, taiteen perusopetuksen oppilaitosten valtionosuudet ovat puolestaan tuntiperusteisia. Näin ollen valtionosuuksien määrät vaihtelevat kaupungeittain sen mukaan ylläpitääkö kaupunki valtionosuuden piirissä olevaa toimijaa ja minkä kokoinen toimija on kyseessä (ks. kuvio 2). Tämä tulee ottaa huomioon kustannustietoja vertailtaessa.

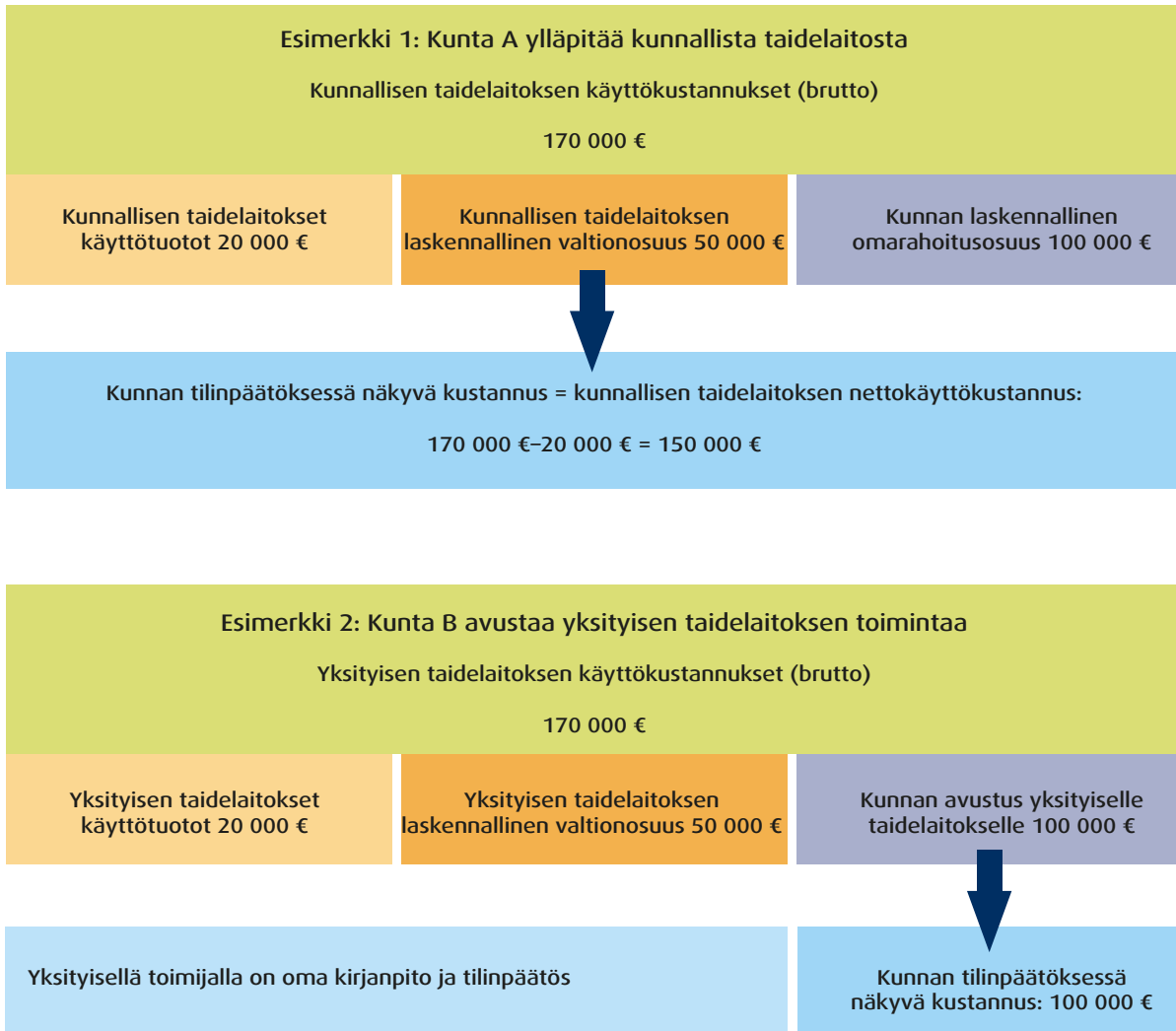
Toiminnallisten erojen vaikutusta kulttuuritoiminnan kustannustietoihin havainnollistaa seuraava esimerkki, jossa tarkastellaan kahden kuvitteellisen kunnan erilaisia toimintatapoja (kuvio 3). Ensimmäisessä tapauksessa Kunta A ylläpitää kunnallista taidelaitosta. Kunnallisen toimijan bruttokäyttökustannukset ovat 170 000 euroa. Nettokäyttökustannukset, 150 000 euroa, saadaan vähentämällä bruttokäyttökustannuksista laitoksen keräämät käyttötuotot (20 000 €). Tämä nettokustannus, 150 000 euroa, on myös kunnan tilinpäätöksessä näkyvä kustannus. Tässä kuvitteellisessä esimerkissä valtio on myöntänyt kunnalliselle taidelaitokselle laskennallista valtionosuutta 50 000 euroa<sup>16</sup>, kunnan laskennallinen omarahoitusosuus on siten 100 000 euroa.

Toisessa esimerkissä Kunta B avustaa yksityisen taidelaitoksen toimintaa. Tämän kuvitteellisen esimerkin taidelaitos on kustannuksiltaan vastaava kuin edellisen esimerkin kunnallinen laitos. Sen nettokäyttökustannukset ovat yhteensä 150 000 euroa, joka siis saadaan vähentämällä bruttokustannuksista toimin-

<sup>16</sup> Kunnalle myönnettävä valtionosuusrahoitus on yleiskatteellista. Kunta päättää itse vuosittain sen käytöstä talousarvion hyväksymisen yhteydessä.

nan käyttötuotot. Nettokäyttökustannusten rahoituspohja muodostuu laskennallisesta valtionosuudesta (50 000 euroa) ja kunnan avustuksesta yksityiselle laitokselle (100 000 euroa). Yksityisen toimijan saamat valtionosuudet tai käyttötuotot eivät näy kunnan tilinpäätöksessä, vaan yksityinen laitos saa ne suoraan itselleen. Tässä tapauksessa kunnan tilinpäätöksessä näkyy kustannuksena kunnan taidelaitokselle jakama avustus, 100 000 euroa.

Kuvio 3. Esimerkki erilaisten toimintamallien vaikutuksesta kulttuuritoiminnan kustannustietoihin.



---

## 3 Kulttuuritoiminnan kustannukset

Tässä osiossa tarkastellaan kaupunkien vuoden 2016 tilinpäätöksiin sisältyviä kulttuuritoiminnan kustannuksia ja tuottoja. Selvityksessä kerättiin käyttökustannukset ja käyttötuotot kirjastojen, taide- ja kulttuurilaitosten, kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten, taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen, kunnan yleisen kulttuuritoiminnan sekä muiden hallintokuntien muun kuin edellä mainittuihin osa-alueisiin sisältyvän kulttuuritoiminnan osalta. Näiden kulttuurin osa-alueiden tarkemmat määritelmät, muut taloutta ja toimintaa koskevat käsitteet sekä tutkimuksen toteutus kuvataan tarkemmin luvussa 1.2.

Kustannustietoja esitellään sekä euromääräisinä kokonaislukuina että kaupunkien asukaslukuun suhteutettuina (euroa/asukas). Kokonaiskustannukset kertovat kulttuurin käytettävissä olevat tosiasialliset resurssit, ja ne ovat siten merkityksellisiä kulttuuritoiminnan toimintaedellytysten kannalta. Asukaslukuun suhteutetut summat ovat paremmin vertailtavissa. Lukuja tulkittaessa ja vertailtaessa on kuitenkin tärkeää muistaa, että kustannustiedot eivät itsessään anna riittävää kuvaa kuntien kulttuuritoiminnan toiminnallisesta tehokkuudesta, sen laajuudesta, laadusta tai vaikuttavuudesta. Lisäksi kulttuuripalvelujen järjestämisen mallit ja lähtökohdat palvelujen tuottamiseen ovat kaupungeissa hyvin erilaiset ja näillä eroilla on vaikutusta myös kustannustietoihin.

Lukujen taustalla vaikuttavat:

- erilaiset sosiaaliset ja alueelliset rakenteet
- erilaiset kulttuuripalvelujen järjestämisen mallit
- erilaiset kulttuuripalvelujen hallintorakenteet
- erilaiset käytännöt toimintatavoissa ja kustannusten kirjaamisessa
- kuntaliitokset ja organisaatiomuutokset
- kulttuuripolitiikan yleinen kehitys.

Seuraavaksi tässä raportissa annetaan yleiskuva kulttuuritoiminnan kustannuksista kaupungeissa vuonna 2016. Lisäksi tarkastellaan kehitystä vuosien 2010, 2013 ja 2016 välillä<sup>17</sup>. Aluksi tarkastellaan kaupunkien kulttuuritoiminnan kustannuksia (netto) toteutuneina kokonaiskustannuksina ja asukaslukuun suhteutettuina. Kokonaiskustannuksia tarkastellaan myös ryhmittelemällä kaupungeja AVI-alueittain sekä kaupungin väkiluvun ja kielijakauman suhteen. Lisäksi käydään läpi kulttuurin toimintamenojen jakautumista menolajeittain sekä kulttuuritoiminnan osuutta kunnan kokonaistaloudesta. Tämän jälkeen käydään läpi kustannuksia jaettuna toiminnan eri osa-alueisiin: kirjastoihin, taide- ja kulttuurilaitoksiin, kulttuuritaloihin ja kulttuurikeskuksiin, taideoppilaitoksiin ja taiteen perusopetukseen, kunnan yleiseen kulttuuritoimintaan sekä muiden hallintokuntien kulttuurikustannuksiin. Erikseen tarkastellaan kaupunkien jakamia kulttuuriavustuksia. Lopuksi tarkastellaan kulttuuritoiminnan tuottoja projektiin osallistuneissa kaupungeissa.

Kustannuksia tarkastellaan pääosin kunkin vuoden toteutuneina kustannuksina. Mikäli vuosien 2010 ja 2013 kustannustietoja on korjattu indeksillä, se ilmoitetaan aina erikseen<sup>18</sup>.

---

17 Tarkastelussa ovat kaikkien vuosien osalta mukana samat 24 kaupunkia. Vuonna 2010 mukana oli 25 kaupunkia. Näistä Savonlinna ei osallistunut vuosien 2013 ja 2016 projekteihin. Tässä raportissa Savonlinnan tiedot eivät ole mukana vuoden 2010 luvuissa.

18 Käytetty indeksi: Julkisten menojen hintaindeksi (JMHI), 2010=100, kuntatalous, kulttuuritoimen tehtäväalue.

## 3.1 Kulttuuritoiminnan kokonaiskustannukset

### 3.1.1 Kustannukset 24 kaupungissa

Selvityksessä mukana olevien 24 kaupungin yhteenlasketut kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset vuonna 2016 olivat 530,9 miljoonaa euroa. Kaupunkikohtaisesti tarkasteltuna kustannukset vaihtelivat 5,1 miljoonasta eurosta 109,0 miljoonaan euroon. Kaikkien kaupunkien keskiarvo oli 22,1 miljoonaa euroa ja mediaani 11,9 miljoonaa euroa. Asukasluvultaan suurimmissa kaupungeissa myös nettokäyttökustannukset olivat korkeimmat. Helsingin yhteenlasketut kustannukset vuonna 2016 olivat 109 miljoonaa euroa ja ne muodostivat viidenneksen kaikista selvityksessä mukana olevien kaupunkien kulttuurikustannuksista. Espoossa ja Tampereella kulttuurin nettokäyttökustannukset olivat yli 50 miljoonaa euroa. Viidessä kaupungissa kustannukset olivat 20–40 miljoonaa, yhdeksässä 10–20 miljoonaa. Seitsemässä kaupungissa kustannukset olivat alle 10 miljoonaa euroa. Taulukossa 4 näkyvät kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset sekä tuhansina euroina että asukaslukuun suhteutettuna selvityksessä mukana olleissa kaupungeissa vuosina 2013 ja 2016. Vuoden 2013 kustannukset esitetään sekä vuoden 2013 rahan arvossa että vuoden 2016 rahan arvoon indeksillä muunnettuna.

Kaikkia kaupungeja yhteensä tarkasteltaessa kustannusten kasvu on taittunut. Vuosien 2007–2010 välillä varsinkin muutamissa suurissa kaupungeissa oli merkittävää euromääräistä kokonaiskasvua ja kaupunkien yhteenlasketut kustannukset kasvoivat noin 15 prosenttia. Vuosien 2010 ja 2013 välillä kasvuprosentti ilman indeksikorjausta oli 5,7. Vuodesta 2013 vuoteen 2016 kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset kasvoivat 7,9 miljoonalla eurolla kasvuprosentin ollessa 1,5. Vuoden 2013 lukuihin tehdyt indeksikorjauksen jälkeen kustannukset ovat kuitenkin laskeneet 2,1 miljoonalla eurolla. (Taulukko 4.)

Kaupunkien välillä on kuitenkin paljon eroja kehityksessä ja sen suunnassa. Toteutuneet kustannukset ilman indeksikorjausta kasvoivat prosentin tai enemmän yhteensä 14 kaupungissa. Euromääräisesti suurinta kasvu oli Helsingissä (3,2 M€) ja Espoossa (2,2 M€), prosentuaalisesti kustannukset puolestaan kasvoivat eniten Rovaniemellä (13 %), Lappeenrannassa (11 %) ja Vaasassa (6 %). Kahdessa kaupungissa kustannukset olivat pysyneet lähes ennallaan ja muutos vuosien 2013 ja 2016 toteutuneissa nettokäyttökustannuksissa oli alle yhden prosentin. Kahdeksassa kaupungissa kustannukset laskivat. Indeksikorjauksen jälkeen kustannukset kasvoivat yhdeksässä kaupungissa, pysyivät lähes ennallaan viidessä kaupungissa ja laskivat kymmenessä kaupungissa. Myös kaupunkikohtainen tarkastelu luo kuvaa kustannusten kasvun pysähtymisestä. Vuosien 2010 ja 2013 välillä toteutuneet kustannukset kasvoivat useammissa yksittäisissä kaupungeissa ja kokonaisuudessaan enemmän kuin vuosien 2013 ja 2016 välillä.

Kaikkien kaupunkien yhteenlaskettu asukaskohtainen kustannus oli 175 euroa ja mediaani 172 euroa. Kaupunkikohtaisesti tarkasteltuna asukaslukuun suhteutetut kustannukset vaihtelivat 95 eurosta 257 euroon. Ero korkeimpien ja matalimpien asukaskohtaisten kustannusten välillä on kasvanut verrattuna vuoteen 2013, jolloin kaupunkien asukaslukuun suhteutettujen kustannusten vaihteluväli oli 105–246 euroa. (Kuvio 4; Taulukko 4.)

Taulukkoon 4 ja kuvioon 4 on merkitty asteriskilla sellaiset kaupungit, joissa asukasmäärä on kasvanut 5–10 prosenttia (\*) tai yli kymmenen prosenttia (\*\*) vuosien 2013 ja 2016 välillä. Kuntaliitoksen kautta huomattavasti noussut asukasluku selittää osaltaan esimerkiksi Kuopion ja Lahden laskenutta asukaslukuun suhteutettua kustannusta vuoteen 2013 verrattuna.

Taulukko 4. Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset vuosina 2013 ja 2016.

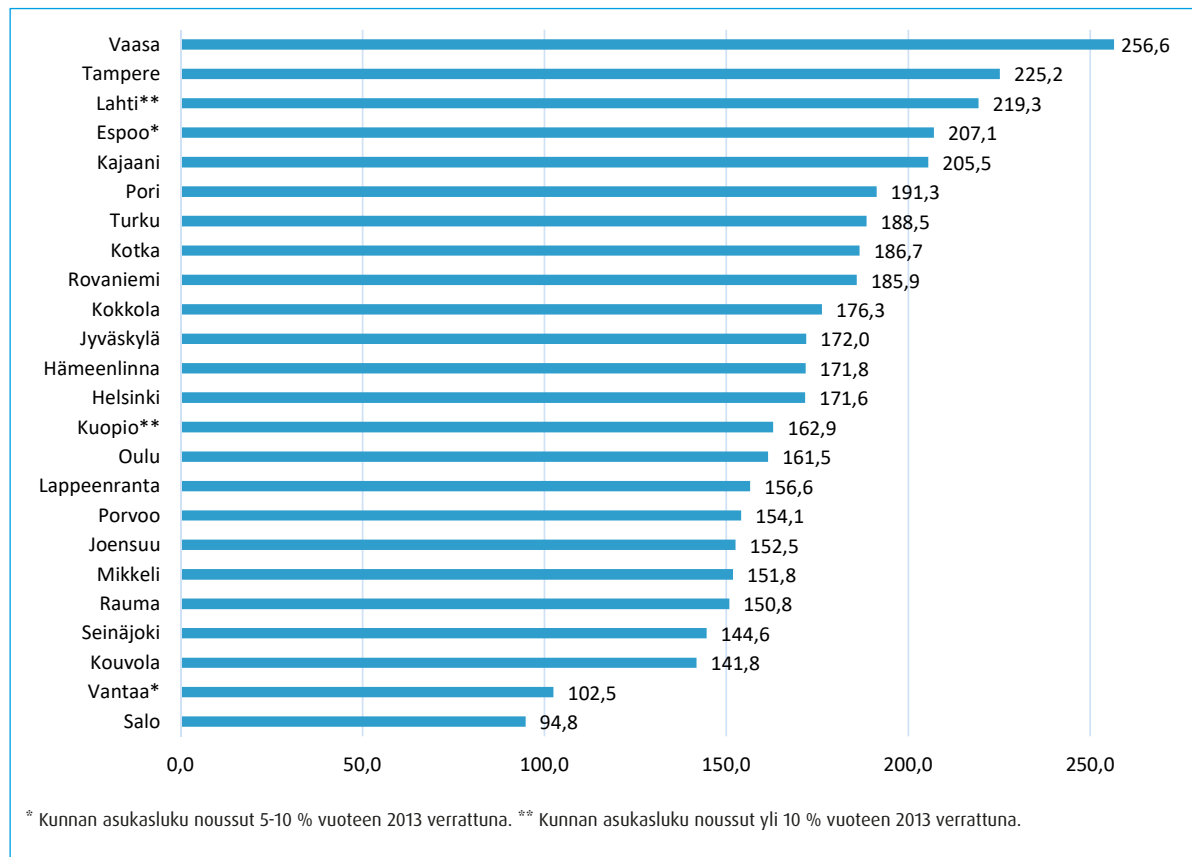
	2013				2016	
	Toteutuneet kustannukset		Kustannukset vuoden 2016 rahassa		Toteutuneet kustannukset	
	Nettokäyttökustannukset yhteensä		Nettokäyttökustannukset yhteensä		Nettokäyttökustannukset yhteensä	
	1 000 €	€/asukas	1 000 €	€/asukas	1 000 €	€/asukas
Espoo*	54 682	209,7	55 736	213,7	56 857	207,1
Helsinki	105 829	172,7	107 868	176,0	109 016	171,6
Hämeenlinna	12 482	184,1	12 722	187,6	11 656	171,8
Joensuu	11 433	153,5	11 653	156,5	11 570	152,5
Jyväskylä	23 341	173,3	23 791	176,6	23 878	172,0
Kajaani	7 943	209,8	8 096	213,8	7 712	205,5
Kokkola	8 247	175,4	8 406	178,8	8 412	176,3
Kotka	10 805	197,3	11 013	201,1	10 115	186,7
Kouvola	11 976	137,8	12 207	140,5	12 098	141,8
Kuopio**	18 546	174,4	18 903	177,8	19 182	162,9
Lahti**	25 050	242,3	25 533	247,0	26 197	219,3
Lappeenranta	10 297	141,7	10 495	144,4	11 409	156,6
Mikkeli	8 300	151,9	8 460	154,8	8 275	151,8
Oulu	31 258	161,3	31 860	164,4	32 380	161,5
Pori	15 593	186,7	15 893	190,3	16 274	191,3
Porvoo	7 810	158,0	7 960	161,0	7 726	154,1
Rauma	7 001	175,1	7 136	178,5	5 973	150,8
Rovaniemi	10 276	167,9	10 474	171,1	11 566	185,9
Salo	5 716	104,9	5 826	106,9	5 078	94,8
Seinäjoki	9 568	158,5	9 752	161,6	8 971	144,6
Tampere	51 001	231,4	51 984	235,9	51 401	225,2
Turku	37 333	205,0	38 052	208,9	35 368	188,5
Vaasa	16 306	245,9	16 620	250,6	17 352	256,6
Vantaa*	22 210	106,7	22 638	108,8	22 481	102,5
Kaikki kaupungit yhteensä	523 003	178,3	533 079	181,7	530 948	174,8

\* Kunnan asukasluvu nousut 5-10 % vuoteen 2013 verrattuna. \*\* Kunnan asukasluvu nousut yli 10 % vuoteen 2013 verrattuna. Käytetty indeksi: Julkisten menojen hintaindeksi (JMHI), 2010 = 100, kuntatalous, kulttuuritoimen tehtäväalue.

Tässä kohtaa on syytä muistuttaa, että kustannustietojen perusteella ei voida tehdä suoria johtopäätöksiä kuntien kulttuuritoiminnasta liittyen esimerkiksi kulttuuripalvelujen laatuun tai niiden tuottamisen tehokkuuteen tai kalleuteen. Kaupunkien kulttuuritoiminnan profiilit ovat hyvin erilaisia ja nämä toiminnalliset erot näkyvät myös kustannuksissa. Eroja kustannuksissa selittävät esimerkiksi alueen yleinen kulttuuritarjonta, paikkakunnan historiallinen kehitys sekä väestön kielijakauma tai muu sosiaalinen rakenne. Kuntaliitokset ja muu asukaslukujen vaihtelu on myös syytä huomioida kustannuksia tarkastellessa.

Kustannusten eroja selittävät osaltaan kaupunkien erilaiset palvelutuotantomallit. Erilaisten palvelutuotantomallien vaikutus on tässä yhteydessä se, että kunnan tilinpäätöksessä näkyvät kunnallisen kulttuuritoiminnan luvut sisältävät käyttötalouden kaikki kustannukset ja tuotot, myös kunnalle myönnetty laskennalliset valtionosuudet. Yksityisten toimijoiden osalta kunnan tilinpäätöksessä näkyy ainoastaan kunnan jakama avustus kyseiselle toimijalle: esimerkiksi yksityisten toimijoiden saamat valtionosuudet eivät siis näy kunnan tilinpäätöstiedoissa. Näin ollen valtionosuuksien määrät vaihtelevat kaupungeittain

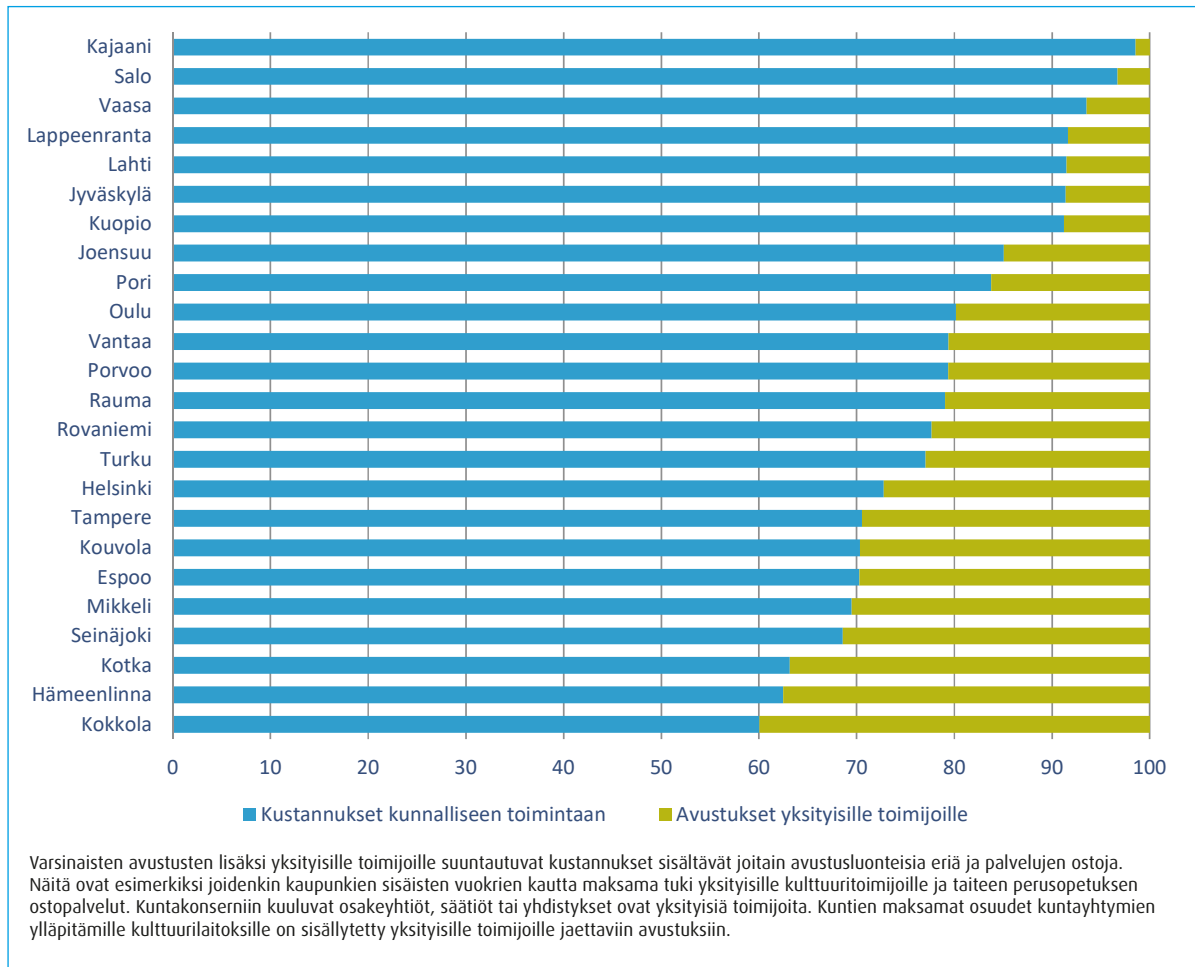
Kuvio 4. Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset vuonna 2016, €/asukas.



sen mukaan ylläpitääkö kaupunki valtionosuuden piirissä olevaa toimijaa itse vai avustaa se yksityistä toimijaa. (Ks. tarkemmin luvut 2.2.2 ja 2.2.3.) Eroja kaupunkien välille syntyy etenkin, mikäli kunta itse ylläpitää valtionosuuden piirissä olevia taide- ja kulttuurilaitoksia tai taiteen perusopetuksen oppilaitoksia. On huomattava, että kunnissa tapahtuu paljon myös muuta esimerkiksi täysin kaupallista tai muuten kunnan rahoituksen ulkopuolella olevaa kulttuuritoimintaa, jota tämä selvitys ei tavoita.

Kuviossa 5 näkyy, että kaupungeissa on suuria eroja siinä, kuinka paljon ne järjestävät toimintaa kunnalliselta pohjalta ja kuinka suuri osuus avustuksilla on kulttuuritoiminnan kustannuksissa. Avustusten osuus kulttuurin kustannuksista vaihteli vajaasta kahdesta prosentista noin 40 prosenttiin vuonna 2016. Vaihteluväli oli vastaava kuin vuonna 2013. Liitteen 8 kaupunkiprofileissa eritellään jokaisen kaupungin osalta kulttuurikustannusten jakautuminen kunnan omaan toimintaan ja yksityisten toimijoiden avustuksiin. Kaupunkien kustannuksia, kustannusten eroja ja niiden taustoja tarkastellaan lähemmin kunkin kulttuuritoiminnan osa-alueen alla.

Kuvio 5. Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten jakautuminen kunnalliseen toimintaan ja yksityisille toimijoille suuntautuviin avustuksiin vuonna 2016, %.



### 3.1.2 Kulttuuritoiminnan kustannusten jakautuminen alueittain sekä kaupungin väkiluvun ja kielijakauman suhteen

Seuraavassa kaupunkien kulttuuritoiminnan kustannuksia ja niiden kehitystä tarkastellaan ryhmittelemällä kaupungit asukaslukunsa mukaan, aluehallintovirastoalueittain (AVI-alueittain) sekä yksi- ja kaksikielisiin kaupunkiin. Näistä asukasluvun mukaista ryhmittelyä käytetään myös myöhemmin raportissa tarkasteltaessa kustannusten jakautumista ja kehittymistä kulttuuritoiminnan eri osa-alueilla.

Kaupungit jaettiin asukasluvun mukaan kolmeen ryhmään: yli 100 000 asukkaan kaupunkiin, 60 000–100 000 asukkaan kaupunkiin sekä alle 60 000 asukkaan kaupunkiin. Yhdeksässä selvitetyssä kaupungissa oli vuonna 2016 yli 100 000 asukasta. Näiden kaupunkien kulttuurikustannukset muodostivat suurimman osuuden, noin 71 prosenttia kaikkien kaupunkien yhteenlasketuista kulttuurikustannuksista. Asukasluvultaan suurimmissa kaupungeissa myös asukaskohtaiset kustannukset olivat korkeimmat. Yhdeksän väkiluvultaan suurimman kaupungin yhteenlaskettu asukaskohtainen kustannus oli 178 euroa vuonna 2016. Vaihtelu kaupunkien välillä oli kuitenkin suurta. Yli 100 000 asukkaan kaupungeissa asukaskohtaisen kustannuksen vaihteluväli oli 102–225 euroa. Kustannusten kasvu suurimmissa kaupungeissa vuosien 2013 ja 2016 välillä oli ilman indeksikorjausta yhteensä kaksi prosenttia.

Asukaskohtainen kustannus oli suurissa kaupungeissa laskussa vuosiin 2010 ja 2013 verrattuna. (Taulukko 5; Kuvio 6.)

Selvityksen ne kahdeksan kaupunkia, joissa oli 60 000–100 000 asukasta, muodostivat yhteensä 19 prosentin osuuden kaikkien kaupunkien yhteenlasketuista kulttuurikustannuksista. Näissä kaupungeissa yhteenlaskettu asukaskohtainen kustannus oli 174 euroa ja kustannukset olivat nousseet vuosina 2013–2016 yhteensä kolme prosenttia. Näissä kaupungeissa asukaskohtainen kustannus vaihteli 172 eurosta 257 euroon ja ne olivat ainoa ryhmä, jossa asukaskohtaiset kustannukset kulttuuritoimintaan olivat nousseet (ilman indeksikorjausta). Mikäli vuoden 2010 ja 2013 kustannuksia tarkastellaan vuoden 2016 rahan arvossa, on keskimääräinen asukaskohtainen kustannus laskenut myös tässä kaupunkiryhmässä. (Taulukko 5; Kuvio 6.)

Seitsemän väkiluvultaan pienintä eli alle 60 000 asukkaan kaupunkia muodosti puolestaan kymmenen prosentin osuuden kulttuurin kokonaiskustannuksista selvityksessä mukana olevissa kaupungeissa. Asukasluvultaan pienimpien kaupunkien yhteenlaskettu asukaskohtainen kustannus oli 158 euroa. Asukaskohtainen kustannus vaihteli kaupungeissa 95 eurosta 206 euroon. Näissä kaupungeissa yhteenlasketut kulttuuritoiminnan kustannukset olivat vuosien 2013 ja 2016 välillä laskeneet noin viisi prosenttia (-4,7 %). Myös asukaskohtainen kustannus oli laskenut vuosiin 2010 ja 2013 verrattuna. (Taulukko 5; Kuvio 6.)

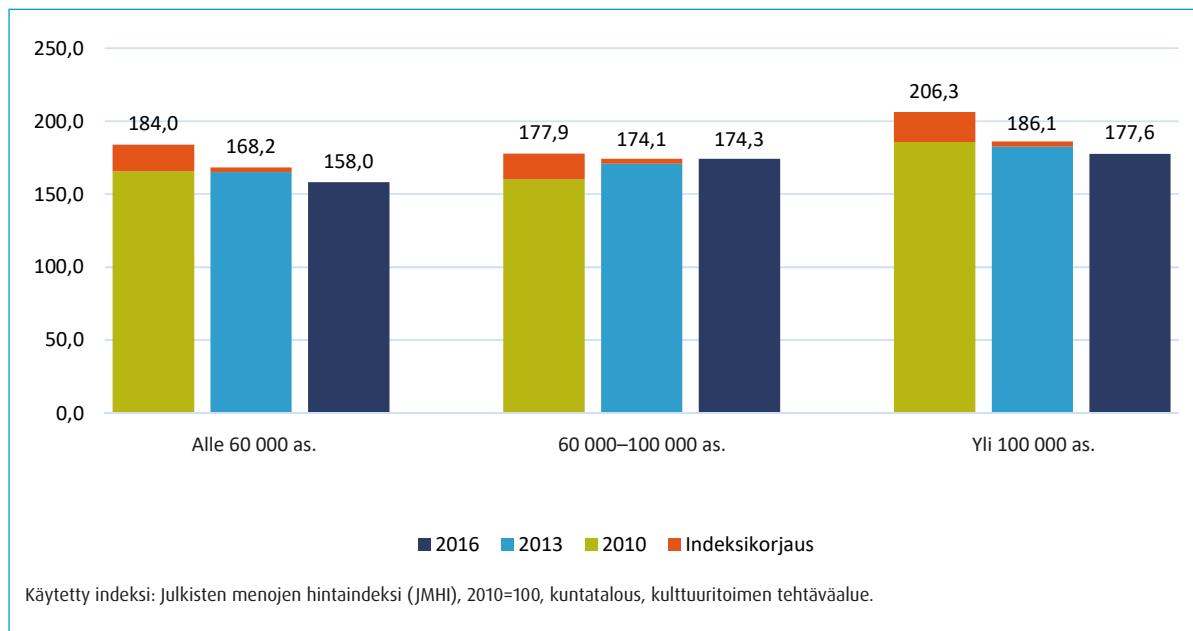
**Taulukko 5. Kaupunkien kulttuuritoiminnan kustannukset jaoteltuna AVI-alueittain, kaupungin asukasluvun mukaan sekä yksi- ja kaksikielisiin kaupunkiin vuonna 2016.**

	Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset			Väestö	
	1 000 €	€/asukas	Osuus kaupunkien kokonaiskustannuksista, %	Asukasluku	Osuus kaupunkien kokonaisväestöstä
Etelä-Suomen AVI (N=9)	267 555	169,5	50,4	1 578 916	52,0
Länsi- ja Sisä-Suomen AVI (N=5)	110 015	202,0	20,7	544 519	17,9
Lounais-Suomen AVI (N=4)	62 693	171,4	11,8	365 823	12,0
Itä-Suomen AVI (N=3)	39 027	157,3	7,4	248 105	8,2
Pohjois-Suomen AVI ja Lapin AVI (N=3)	51 658	172,0	9,7	300 278	9,9
Yli 100 000 asukasta (N=9)	376 760	177,6	71,0	2 121 551	69,8
60 000–100 000 asukasta (N=8)	100 896	174,3	19,0	578 838	19,1
Alle 60 000 asukasta (N=7)	53 291	158,0	10,0	337 252	11,1
Kaksikieliset kaupungit (N=7)	257 212	173,5	48,4	1 482 196	48,8
Yksikieliset kaupungit (N=17)	273 736	176,0	51,6	1 555 445	51,2

Kaupungit ryhmiteltiin kuuden AVI-alueen mukaan kuitenkin niin, että Pohjois-Suomen ja Lapin AVI-alueilla sijaitsevat kaupungit muodostivat yhden ryhmän. Suurin osa kustannuksista kohdentui eteläisen Suomen alueelle, jossa sijaitsee sekä lukumääräisesti eniten selvityksessä mukana olevia kaupunkeja että asukasluvultaan suurimmat kaupungit. Etelä-Suomen AVI-alueen yhdeksän kaupungin kustannukset muodostivat yhteensä puolet kaikista selvityksessä mukana olevien 24 kaupungin kulttuuritoiminnan kustannuksista vuonna 2016. Länsi- ja Sisä-Suomen AVI-alueen viiden kaupungin kustannukset käsittivät viidenneksen (20,7 %) kaupunkien yhteenlasketuista kokonaiskustannuksista, Lounais-Suomen AVI-alueelle sijoittui selvityksessä neljä kaupunkia ja ne muodostivat noin 12 prosenttia kokonaiskustannuk-



Kuvio 6. Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset (€/asukas). Kehitys vuosina 2010–2016 asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä.

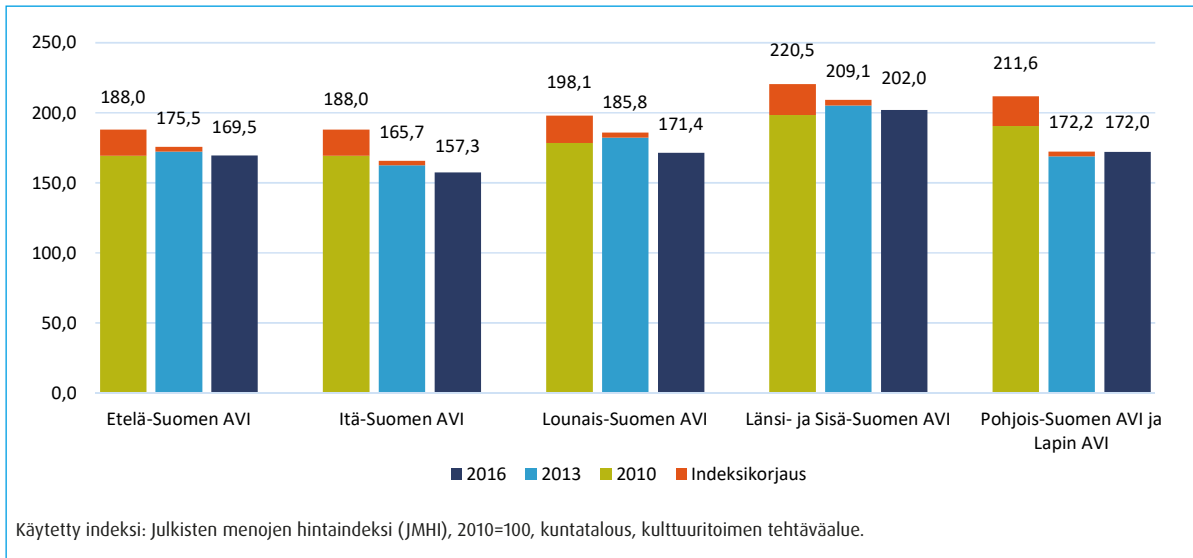


sista. Pohjois-Suomen AVI (kaksi kaupunkia) ja Lapin AVI (yksi kaupunki) muodostivat yhdessä vajaat kymmenen prosenttia (9,7 %) ja Itä-Suomen AVIn kolme kaupunkia 7,4 prosenttia kokonaissummasta. (Taulukko 5.)

Kaupunkien jaottelu AVI-alueiden mukaisiin ryhmiin tuo esiin alueellisia eroja. Länsi- ja Sisä-Suomen AVI-alueen kaupunkien yhteenlaskettu asukaskohtainen kustannus oli 202 euroa, Lounais-Suomen AVI-alueen 171 euroa ja Etelä-Suomen AVIn 170 euroa. Pohjois-Suomen ja Lapin AVI-alueiden yhteenlaskettu asukaskohtainen kustannus oli 172 euroa ja Itä-Suomen AVIn 157 euroa. Keskimääräinen asukaskohtainen kustannus oli vuoteen 2013 verrattuna laskussa kaikilla AVI-alueilla. (Kuvio 7.) On myös huomattava, että kulttuurikustannukset ja niiden kehitys vaihtelevat kaupungeittain. Saman AVI-alueen sisällä eri kaupungeissa voi olla hyvin erisuuntaista kehitystä. Tässä raportissa on mukana vain muutama asukasluvultaan suurin kaupunki kunkin AVI-alueen kunnista. Siten tarkastelu ei anna kuvaa koko alueen kehityksestä.

Selvityksessä mukana olevien kaupunkien joukossa on yhteensä seitsemän kaksikielistä kaupunkia ja 17 yksikielistä (suomi) kaupunkia. Vaikka kaksikielisiä kaupunkeja on lukumääräisesti huomattavasti vähemmän kuin suomenkielisiä kaupunkeja, muodostavat ne asukasluvultaan lähes puolet kaupunkien yhteenlasketusta asukasmäärästä. Tämä johtuu siitä, että kaksikielisten kaupunkien joukossa on useita asukasluvultaan maan suurimpia kaupunkeja kuten Helsinki, Espoo, Vantaa ja Turku. Kaksikielisten kaupunkien yhteenlaskettu asukaskohtainen kustannus vuonna 2016 oli 173,5 euroa ja suomenkielisten kaupunkien 176,0 euroa. Molemmissa kieliryhmissä kustannukset olivat kasvaneet hieman vuoteen 2013 verrattuna, kaksikielisisä 1,9 prosenttia ja suomenkielisisä 1,3 prosenttia. Asukaskohtainen kustannus oli laskenut molemmissa kaupunkiryhmissä. (Taulukko 5.)

Kuvio 7. Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset (€/asukas). Kehitys vuosina 2010–2016 AVI-alueittain ryhmiteltynä.



### 3.1.3 Kulttuuritoiminnan kustannukset menolajeittain

Seuraavaksi tarkastellaan toimintamenojen jakautumista menolajeittain henkilöstömenoihin, vuokramenoihin ja muihin menoihin. Vuokramenot sisältävät tässä sekä sisäiset että ulkoiset vuokramenot. Muiden menojen osio puolestaan sisältää seuraavat toimintamenojen menolajit: aineet, tarvikkeet ja tavarat, palvelujen ostot, avustukset ja muut menot. Toimintamenot eivät sisällä muiden hallintokuntien muita kustannuksia<sup>19</sup>.

Eri menolajien osuuksia ja suhteita tarkasteltaessa on huomioitava, että suhteisiin vaikuttaa hyvin paljon se, kuinka paljon kaupunki tuottaa itse kulttuuritoimintaa ja ylläpitää itse kulttuurin tiloja. Jos kaupunki ylläpitää ja järjestää kulttuuritoimintaa kunnalliselta pohjalta, ovat henkilöstökustannusten osuudet yleensä suuremmat kuin sellaisissa kaupungeissa, joissa avustetaan paljon yksityisiä toimijoita. Myös erilaiset toimintojen organisointitavat vaikuttavat siihen, mihin menolajiin kustannus kirjataan. Osa kaupungeista esimerkiksi ostaa jonkin verran henkilöstöpalveluja. Tällöin henkilöstökustannus kirjataan ostopalveluihin, jotka siis tässä sisältyvät muihin menoihin. Myös siivoustoiminnan kustannuksia voi sisältyä henkilöstökuluihin, vuokratkustannuksiin tai palvelujen ostoihin. Vuokramenot sisältävät joidenkin kuntien osalta myös vuokra-avustuksia yksityisille kulttuuritoimijoille.

Kaupunkien yhteenlasketut henkilöstömenot vuonna 2016 olivat 252,5 miljoonaa euroa. Henkilöstömenot muodostivat keskimäärin 44 prosenttia kaupunkien toimintamenoista (pl. muiden hallintokuntien kulttuurikustannukset) vuonna 2016. (Taulukko 6.) Henkilöstömenojen osuus vaihteli kaupungeissa 28 prosentista 64 prosenttiin. Henkilöstömenojen osuus oli korkeampi sellaisissa kaupungeissa, joissa kulttuuritoimintaa järjestetään enimmäkseen kunnan omana toimintana. Vuosien 2013 ja 2016 välillä henkilöstömenot laskivat kaksi prosenttia, kun kaikkia kaupunkeja tarkastellaan yhdessä. Kaupunkikohdaisesti kehitys on kuitenkin hyvin erisuuntaista. Vuosien 2013 ja 2016 välillä henkilöstömenot kasvoivat seitsemässä kaupungissa 1–10 prosenttia ja laskivat 15 kaupungissa 2–20 prosenttia. Kahdessa kaupungissa henkilöstömenojen muutos oli alle yhden prosentin. Henkilöstömenot laskivat prosentuaalisesti

19 Muiden hallintokuntien muut kulttuurikustannukset käsittävät muun kuin varsinaisen kulttuuritoimen alla tapahtuvan kulttuuritoiminnan, joka ei kuulu taide- ja kulttuurilaitosten, kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten, taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen eikä yleisen kulttuuritoiminnan osa-alueiden alle.

eniten Turussa. Laskua selittää pääasiassa Turun Kaupunginteatterin siirtyminen kunnallisesta toimijasta osakeyhtiöksi vuoden 2014 alussa. Vuoden 2013 kustannusten tiedonkeruussa teatterin osalta kirjattiin kaikki käyttökustannukset ja -tuotot, sisältäen siis esimerkiksi henkilöstömenot. Sen sijaan vuoden 2016 tiedonkeruussa kustannuksiin on kirjattu ainoastaan teatterille myönnetty kaupungin avustus, joka sisältyy menolajitarkastelussa muiden menojen osioon.

Kulttuuritoiminnan vuokratkustannukset kaupungeissa vuonna 2016 olivat yhteensä 110 miljoonaa euroa. Vuokramenojen osuus kaupunkien toimintamenoista oli 14–27 prosenttia. Kaupunkien kulttuuritoiminnan kustannuksiin sisältyvät vuokramenot ovat enimmäkseen kaupungin tilayksikölle tai vastaavalle maksettavia sisäisiä vuokria. Sisäisillä vuokrilla ei ole suoraa merkitystä kunnan kokonaistalouteen: vuokramenot palvelutuotannossa näkyvät vuokratuottolina kunnan kassassa. Kaikki kaupungit yhteenlaskettuna sisäisten vuokrien osuus kaikista vuokramenoista vuonna 2016 oli 86 prosenttia. Vuokramenojen kautta saatetaan tukea myös yksityisiä kulttuuritoimijoita. (Taulukko 6.)

**Taulukko 6. Henkilöstömenot, vuokramenot ja muut menot vuosina 2013 ja 2016.**

	2013								2016							
	Toimintamenot yhteensä		Henkilöstömenot		Vuokramenot		Muut menot		Toimintamenot yhteensä		Henkilöstömenot		Vuokramenot		Muut menot	
	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%
Espoo*	55 958	30,8	17 222	30,8	14 910	26,6	23 826	42,6	57 704	32,5	18 743	32,5	14 572	25,3	24 389	42,3
Helsinki	107 750	42,3	45 591	42,3	14 583	13,5	47 576	44,2	111 393	41,6	46 354	41,6	16 223	14,6	48 816	43,8
Hämeenlinna	11 832	36,7	4 337	36,7	1 147	9,7	6 348	53,7	11 998	35,0	4 201	35,0	1 946	16,2	5 851	48,8
Joensuu	14 466	54,1	7 825	54,1	2 422	16,7	4 219	29,2	14 361	56,1	8 055	56,1	2 308	16,1	3 998	27,8
Jyväskylä	26 501	52,7	13 974	52,7	5 643	21,3	6 884	26,0	26 578	52,5	13 959	52,5	5 911	22,2	6 708	25,2
Kajaani	9 150	66,7	6 103	66,7	1 558	17,0	1 489	16,3	9 163	63,5	5 822	63,5	1 644	17,9	1 697	18,5
Kokkola	8 162	37,2	3 034	37,2	975	11,9	4 153	50,9	8 346	35,7	2 981	35,7	1 136	13,6	4 229	50,7
Kotka	11 146	29,7	3 309	29,7	2 190	19,6	5 647	50,7	10 508	27,5	2 890	27,5	2 692	25,6	4 926	46,9
Kouvola	13 021	35,6	4 638	35,6	2 797	21,5	5 586	42,9	12 850	33,6	4 319	33,6	2 957	23,0	5 574	43,4
Kuopio**	21 753	54,3	11 806	54,3	4 710	21,7	5 237	24,1	23 550	50,7	11 948	50,7	6 254	26,6	5 348	22,7
Lahti**	28 576	56,3	16 094	56,3	5 310	18,6	7 172	25,1	29 834	52,5	15 676	52,5	6 218	20,8	7 940	26,6
Lappeenranta	11 646	59,4	6 917	59,4	1 368	11,7	3 361	28,9	12 413	50,6	6 279	50,6	2 719	21,9	3 415	27,5
Mikkeli	8 513	36,1	3 075	36,1	1 799	21,1	3 639	42,7	8 692	39,1	3 395	39,1	1 776	20,4	3 521	40,5
Oulu	34 021	45,5	15 480	45,5	5 582	16,4	12 959	38,1	34 887	47,4	16 553	47,4	5 764	16,5	12 570	36,0
Pori	17 001	55,4	9 424	55,4	2 125	12,5	5 452	32,1	17 167	51,0	8 763	51,0	3 394	19,8	5 010	29,2
Porvoo	9 844	59,3	5 833	59,3	1 158	11,8	2 853	29,0	10 858	55,8	6 056	55,8	1 531	14,1	3 271	30,1
Rauma	7 345	47,6	3 498	47,6	1 108	15,1	2 739	37,3	6 599	46,8	3 089	46,8	1 116	16,9	2 394	36,3
Rovaniemi	11 998	50,4	6 047	50,4	1 908	15,9	4 043	33,7	13 158	42,8	5 638	42,8	2 078	15,8	5 442	41,4
Salo	6 155	51,6	3 175	51,6	1 154	18,7	1 826	29,7	5 479	55,9	3 065	55,9	906	16,5	1 508	27,5
Seinäjoki	9 810	37,5	3 677	37,5	1 707	17,4	4 426	45,1	9 278	36,6	3 397	36,6	1 821	19,6	4 060	43,8
Tampere	56 388	38,8	21 901	38,8	9 019	16,0	25 468	45,2	57 414	38,4	22 068	38,4	9 691	16,9	25 654	44,7
Turku	41 712	51,4	21 446	51,4	7 296	17,5	12 970	31,1	39 109	43,7	17 090	43,7	7 466	19,1	14 553	37,2
Vaasa	18 730	60,5	11 340	60,5	2 995	16,0	4 395	23,5	20 500	51,8	10 620	51,8	5 016	24,5	4 864	23,7
Vantaa*	23 604	49,8	11 750	49,8	4 454	18,9	7 400	31,4	24 725	46,6	11 529	46,6	4 875	19,7	8 321	33,7
<b>Yhteensä</b>	<b>565 082</b>	<b>45,6</b>	<b>257 496</b>	<b>45,6</b>	<b>97 918</b>	<b>17,3</b>	<b>209 668</b>	<b>37,1</b>	<b>576 563</b>	<b>43,8</b>	<b>252 490</b>	<b>43,8</b>	<b>110 014</b>	<b>19,1</b>	<b>214 058</b>	<b>37,1</b>

\* Kunnan asukasluku noussut 5–10 % vuoteen 2013 verrattuna. \*\* Kunnan asukasluku noussut yli 10 % vuoteen 2013 verrattuna.

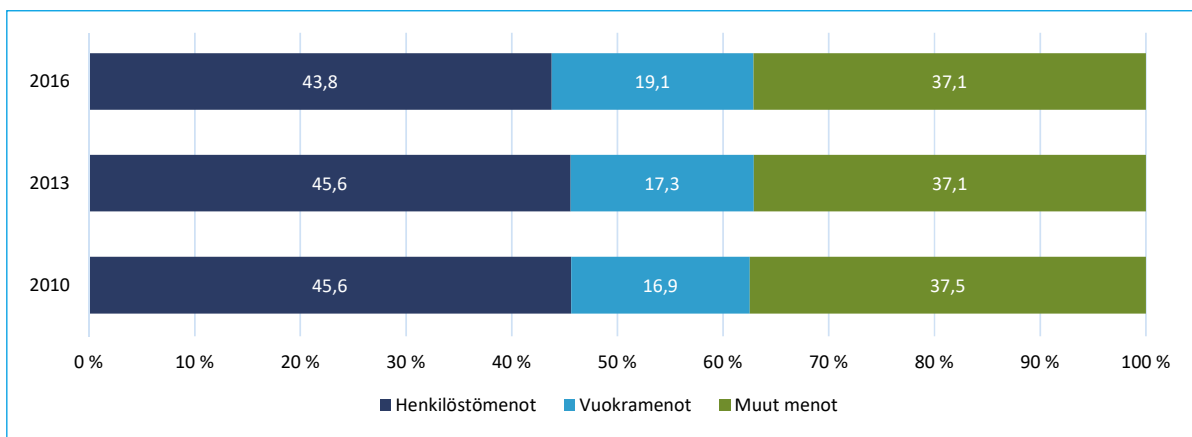
Vuokramenoissa ovat sekä sisäiset että ulkoiset vuokramenot. Muut menot sisältävät toimintamenojen seuraavat osa-alueet: aineet, tarvikkeet ja tavarat yhteensä, palvelujen ostot yhteensä, avustukset yhteensä, muut menot yhteensä. Toimintamenoihin ei sisälly muiden hallintokuntien muu kulttuuritoiminta.

Vuoteen 2013 verrattuna vuokramenot kasvoivat kaikki kaupungit yhteenlaskettuna 12 prosenttia. Yhteensä 19 kaupungissa vuokramenot nousivat, kasvuprosentti vaihteli 2–99 välillä. Lappeenrannassa vuokratkustannukset lähes kaksinkertaistuivat vuoteen 2013 verrattuna. Kasvua selittää suurelta osin Lappeenrannan teatterin muutto uusiin tiloihin Kauppakeskus IsoKristiinaan. Neljässä kaupungissa vuokramenot laskivat ja yhdessä muutos oli alle yhden prosentin. Selkeintä kustannusten lasku oli Salossa, jossa kaupunki on muun muassa luopunut Kulttuuritalo Kivan ylläpitämisestä.

Kulttuurin muut menot olivat yhteensä 214,1 miljoonaa euroa. Muiden menojen osio sisältää tässä toimintamenojen kohdat aineet, tarvikkeet ja tavarat, palvelujen ostot yhteensä, avustukset yhteensä ja muut menot yhteensä. Muiden menojen osio kattoi kaupungeissa 19–51 prosenttia toimintamenoista. Muiden menojen osuus toimintamenoista oli suurempi kaupungeissa, jotka jakavat kulttuurikustannuksiinsa suhteutettuna runsaasti avustuksia yksityisille toimijoille. (Taulukko 6.) Kaupungit ostivat palveluja vuonna 2016 yhteensä 70,8 miljoonalla eurolla. Kasvua vuoteen 2013 verrattuna oli 3,6 miljoonaa euroa (ilman indeksitarkistusta). Kaikki kaupungit yhteenlaskettuna palvelujen ostot muodostivat 12,3 prosenttia toimintamenoista. Vuonna 2013 vastaava osuus oli 11,9 prosenttia, joten osuus oli pysynyt lähes ennallaan.

Vuosina 2010, 2013 ja 2016 menorakenne on säilynyt kaikkia kaupunkeja yhdessä tarkasteltaessa melko samanlaisena (kuvio 8). Henkilöstömenojen osuus toimintamenoista on laskenut noin kaksi prosenttiyksikköä vuodesta 2013. Vuokramenojen osuus on puolestaan noussut saman verran vuoteen 2013 verrattuna. Kuten edellä on tullut ilmi, menolajien suhteet ja kehitys vaihtelevat kuitenkin paljon kaupunkikohtaisesti.

Kuvio 8. Henkilöstömenojen, vuokrien ja muiden menojen osuudet kaupunkien kulttuurin toimintamenoista (brutto) vuosina 2010, 2013 ja 2016, %.



### 3.1.4 Kulttuuritoiminnan osuus kunnan taloudesta

Vaikka taiteella ja kulttuurilla on monissa kaupungeissa tärkeä rooli kaupunkikehityksessä, kulttuuritoiminta muodostaa vain pienen osuuden kaupunkien kokonaistaloudesta. Taulukko 7 esittää kulttuuritoiminnan kustannusten osuuden kuntien verorahoituksesta vuonna 2016 (sis. kuntien omat verotulot sekä valtionosuudet). Kunnan kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta vaihteli kaupungeissa 1,7 ja 4,4 prosentin välillä vuonna 2016. Vuonna 2013 vaihteluväli oli 2,1–4,8 prosenttia (Ruusuvirta ja Saukkonen 2014, 69). Vuoteen 2013 verrattuna osuus oli vuonna 2016 laskenut suurimmassa osassa kaupungeista, mikä tarkoittaa sitä, että kaupunkien kokonaistalouden mittakaava

on kasvanut kulttuurin rahoitusta enemmän. On huomattava jälleen, että kunnissa kulttuuritoimintaa järjestetään monilla erilaisilla malleilla, mikä vaikuttaa myös kulttuuritoiminnan osuuteen kunnan kokonaistaloudesta.

Taulukko 7. Kulttuuritoiminnan kustannusten osuus kunnan verorahoituksesta vuonna 2016.

Kuntien verorahoitus 2016, 1 000 €					
	Verotulot	Valtion- osuudet	Yhteensä	Kulttuuritoiminnan nettokäyttö- kustannukset yhteensä	Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta, %
Espoo	1 446 482	60 915	1 507 397	56 857	3,8
Helsinki	3 205 605	316 331	3 521 936	109 016	3,1
Hämeenlinna	274 856	91 435	366 291	11 656	3,2
Joensuu	262 306	140 768	403 074	11 570	2,9
Jyväskylä	507 399	176 723	684 122	23 878	3,5
Kajaani	137 133	104 927	242 060	7 712	3,2
Kokkola	183 911	86 936	270 847	8 412	3,1
Kotka	209 578	106 309	315 887	10 115	3,2
Kouvola	340 900	175 852	516 752	12 098	2,3
Kuopio	429 135	182 730	611 865	19 182	3,1
Lahti	449 177	193 429	642 606	26 197	4,1
Lappeenranta	296 421	108 074	404 495	11 409	2,8
Mikkeli	198 632	111 476	310 108	8 275	2,7
Oulu	743 649	273 358	1 017 007	32 380	3,2
Pori	308 400	143 557	451 957	16 274	3,6
Porvoo	228 727	52 316	281 043	7 726	2,7
Rauma	172 243	49 147	221 390	5 973	2,7
Rovaniemi	248 746	98 290	347 036	11 566	3,3
Salo	196 898	108 936	305 834	5 078	1,7
Seinäjoki	243 802	93 849	337 651	8 971	2,7
Tampere	896 213	317 228	1 213 441	51 401	4,2
Turku	737 041	275 321	1 012 362	35 368	3,5
Vaasa	283 863	107 627	391 490	17 352	4,4
Vantaa	953 810	189 353	1 143 163	22 481	2,0
Yhteensä	12 954 927	3 564 887	16 519 814	530 948	3,2

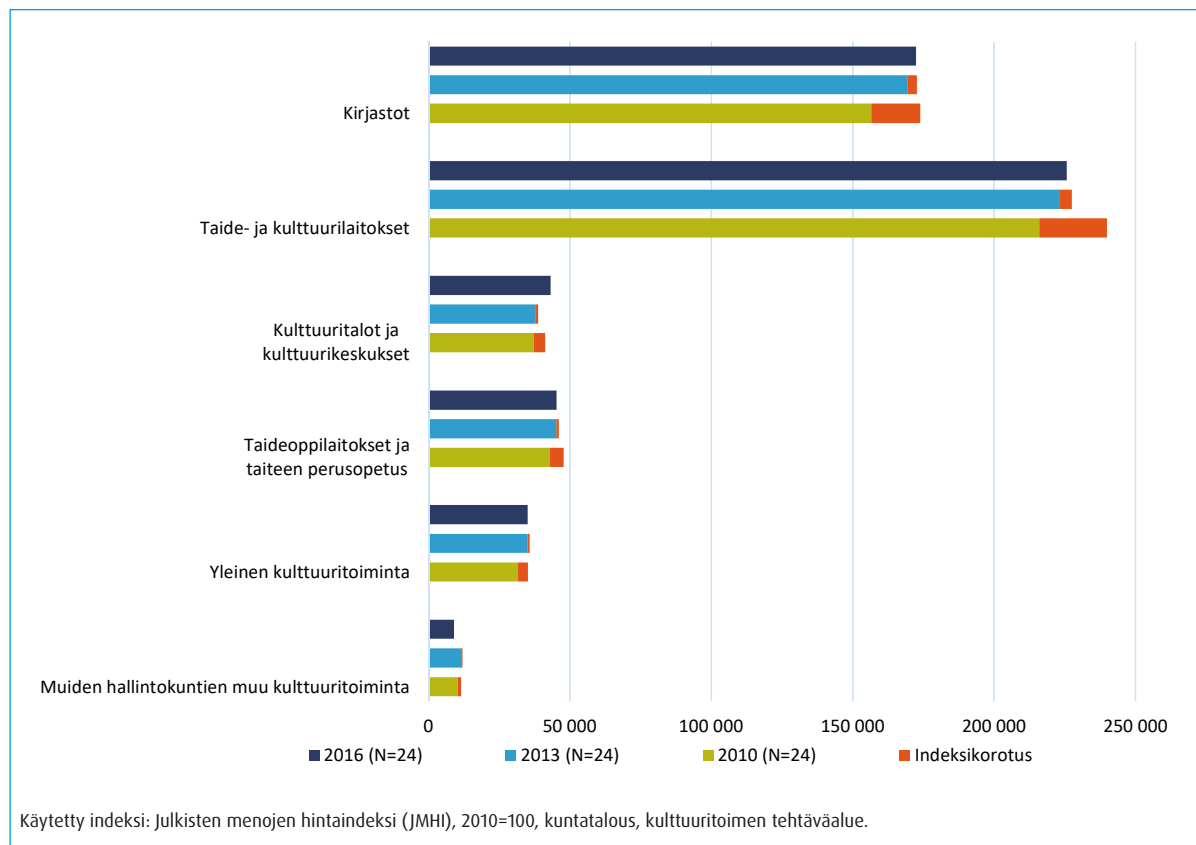
Lähde: Suomen virallinen tilasto: Kuntien ja kuntayhtymien taloustilasto, Tilastokeskus. Koonnut Suomen Kuntaliitto.

### 3.2 Kulttuuritoiminnan kustannukset osa-alueittain

Seuraavaksi tarkastellaan kulttuuritoiminnan kustannuksia osa-alueittain eli jaoteltuna kirjastoihin, taide- ja kulttuurilaitoksiin, kulttuuritaloihin ja kulttuurikeskuksiin, taiteen perusopetukseen ja taideoppilaitoksiin, yleiseen kulttuuritoimintaan sekä muiden hallintokuntien muihin kuin edellä mainittuihin kohtiin sisältyvään kulttuuritoimintaan. Ensin tarkastellaan kulttuuritoiminnan kokonaiskustannusten jakautumista näiden osa-alueiden välillä. Tämän jälkeen katsotaan tarkemmin kutakin toiminnan osa-aluetta ja sen kustannuksia.

Kuviossa 9 esitetään selvityksessä mukana olevien kaupunkien yhteenlasketut kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset toiminnan osa-alueittain vuosina 2010, 2013 ja 2016. Vuosien 2010 ja 2013 kustannukset on esitetty kuviossa sekä kyseisinä vuosina toteutuneina kustannuksina että vuoden 2016 rahan arvossa. Kuvio havainnollistaa hyvin ensinnäkin sitä, että kirjastojen sekä taide- ja kulttuurilaitosten kustannukset muodostavat suuren osan näiden kaupunkien kulttuuritoiminnan kustannuksista. Vuonna 2016 nämä kaksi toiminnan osa-aluetta muodostivat 75 prosenttia kaupunkien yhteenlasketuista kustannuksista. Toiseksi kuviosta näkyy, että lähes kaikilla toiminnan osa-alueilla kustannusten kasvu vuosien 2013 ja 2016 välillä on ollut varsin vähäistä, jos sitä on ollut lainkaan. Kaupunkien välillä on kuitenkin eroja siinä, miten kustannukset ovat kehittyneet. Liitetaulukoissa 6 ja 7 näkyvät kaupungeittain kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset toiminnan osa-alueittain, niiden osuudet kokonaiskustannuksista sekä kulttuuritoiminnan kustannukset asukaslukuun suhteutettuina vuosina 2013 ja 2016.

Kuvio 9. Kulttuuritoiminnan kustannukset osa-alueittain vuosina 2010, 2013 ja 2016, 1 000 €, kaikki kaupungit yhteensä.



Kuvio 10 esittää kulttuuritoiminnan kustannusten jakautumisen toiminnan eri osa-alueiden välillä asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä vuonna 2016. Kunkin selvityksessä mukana olevan kaupungin kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten jakautuminen toiminnan osa-alueisiin vuonna 2016 esitetään kaupunkiprofileissa, jotka ovat tämän raportin liitteenä (liite 8).

Kirjasto on kaikissa kaupungeissa kustannuksiltaan merkittävä kulttuuritoiminnan osa-alue. Vuonna 2016 se muodosti keskimäärin 32 prosenttia kaupunkien kulttuuritoiminnan kustannuksista. Kaupun-

---

kikohtaisesti tarkasteltuna kirjastotoiminnan kustannusten osuus kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista vaihteli 25 prosentista 57 prosenttiin. Korkeimmillaan osuus oli Salossa, Seinäjoella, Kouvolassa ja Raumalla. Alle 60 000 asukkaan kaupungeissa kirjastotoiminnan osuus kustannuksista oli hieman korkeampi kuin asukasluvultaan suuremmissa kaupungeissa.

Taide- ja kulttuurilaitokset ovat keskeinen kulttuuritoiminnan osa-alue selvityksessä mukana olevissa kaupungeissa (kuvio 10). Keskimäärin taide- ja kulttuurilaitokset muodostivat kirjastoakin suuremman osuuden, 43 prosenttia, kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista. Taide- ja kulttuurilaitosten kustannusten osuus kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista kuitenkin vaihteli kaupungeittain huomattavasti muodostaen 10–58 prosenttia kaupunkien kulttuurikustannuksista. Alle 60 000 asukkaan kaupungeissa osuus oli selkeästi keskiarvoa matalampi, 35 prosenttia. Yli puolet kulttuuritoiminnan kustannuksista kohdistui taide- ja kulttuurilaitosten toimintaan yhdeksässä kaupungissa: Lahdessa, Vaasassa, Kotkassa, Lappeenrannassa, Kuopiossa, Turussa, Jyväskylässä, Tampereella ja Rovaniemellä. Matalimmat kustannusosuudet taide- ja kulttuurilaitoksille olivat puolestaan Porvoossa (11 %), Vantaalla (13 %) ja Salossa (19 %).

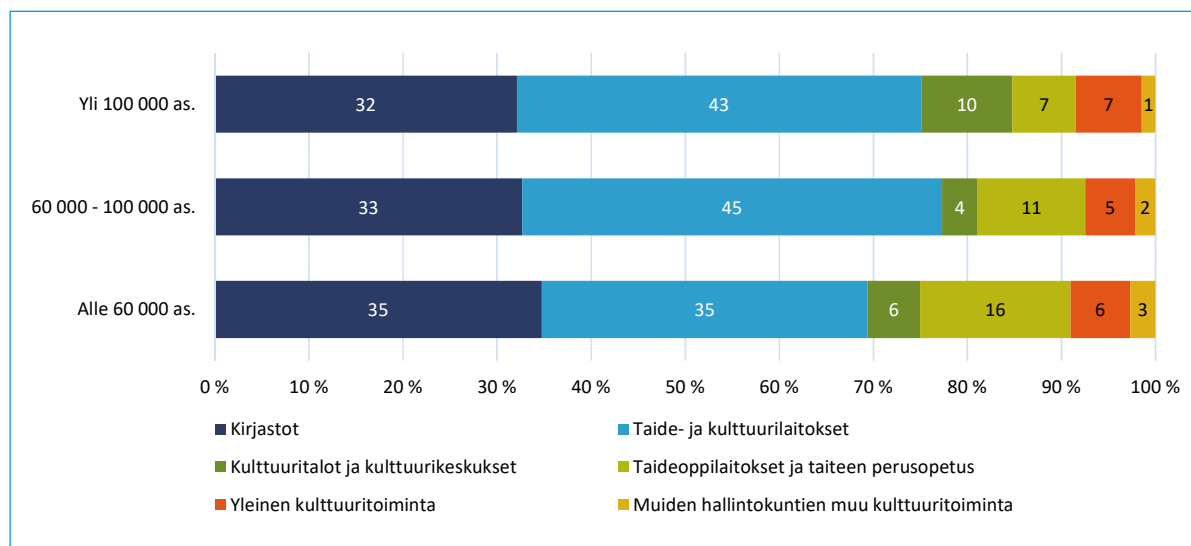
Kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten osuus kulttuurin kokonaiskustannuksista kaupungeissa oli keskimäärin kahdeksan prosenttia. Osuus oli jonkin verran korkeampi asukasluvultaan suurimmissa yli 100 000 asukkaan kaupungeissa. Korkein osuus oli Vantaalla (27 %), Porvoossa (18 %) ja Espoossa (15 %). Myös Tampereella, Kouvolassa, ja Hämeenlinnassa osuus oli yli kymmenen prosenttia. Kuudessa kaupungissa (Lappeenranta, Joensuu, Rovaniemi, Turku, Vaasa, Kokkola) kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten osuus kustannuksista oli alle yhden prosentin. Salossa ei ollut vuonna 2016 lainkaan kulttuuritaloille ja kulttuurikeskuksille kohdennettuja kustannuksia.

Taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen kustannukset muodostivat kaupungeissa 4–33 prosenttia kokonaiskustannuksista. Alle 60 000 asukkaan kaupungeissa taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen kustannukset muodostivat keskimäärin suuremman osuuden kokonaiskustannuksista kuin asukasluvultaan suuremmissa kaupungeissa (kuvio 10). Korkeimmat osuudet taideoppilaitokset ja taiteen perusopetus muodostivat kulttuurin kokonaiskustannuksista Porvoossa (33 %), Kajaanissa (21 %), Raumalla (19 %), Salossa (18 %) ja Vantaalla (17 %). Kaikissa näissä kaupungeissa järjestetään taiteen perusopetusta enimmäkseen kunnallisten oppilaitosten kautta. Matalimmillaan taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen kustannusten osuudet kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista olivat Tampereella, Turussa ja Helsingissä (3,8–4,7 %).

Kunnan yleisen kulttuuritoiminnan ja muiden hallintokuntien osuudet kulttuuritoiminnan kustannuksista olivat pääsääntöisesti pienet (kuvio 10). Yleisen kulttuuritoiminnan osuus kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista oli korkeimmillaan noin kymmenen prosenttia Raumalla (10,2 %), Turussa (10,0 %) ja Seinäjoella (9,9 %). Muiden hallintokuntien osalta on muistettava, että osioon sisältyvät vain ne kustannukset, joita ei ole sisällytetty muiden em. toiminnan osa-alueiden alle. Esimerkiksi joissakin kaupungeissa kaupunginhallitus saattaa vastata suurimpien taide- ja kulttuurilaitosten avustuksista. Tässä raportissa nämä kustannukset on sisällytetty taide- ja kulttuurilaitosten osioon. Muiden hallintokuntien muun kuin edellä mainittuihin kohtiin sisältyvän kulttuuritoiminnan kustannusosuus oli suurin Mikkelissä, hieman alle kahdeksan prosenttia.

Kokonaisuudessaan kulttuuritoiminnan kustannusten eri osa-alueiden väliset suhteet ovat säilyneet lähes ennallaan vuoden 2013 tilanteeseen verrattuna. Yksittäisissä kaupungeissa on tapahtunut joitakin suurempia muutoksia, joita selittää esimerkiksi uusien tilojen käyttöönotto, yksittäinen suuri avustus tai muu vastaava kustannuserä. Näitä muutoksia käydään tarkemmin läpi seuraavaksi, kun tarkastellaan kulttuuritoiminnan kustannuksia osa-alueittain.

Kuvio 10. Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten jakauma (%) osa-alueittain asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä vuonna 2016.



### 3.2.1 Kirjastot

Selvityksessä kirjastotoiminta määriteltiin sisältämään kunnan yleisen kirjastotoimen sekä kunnan osuuden muiden kuntien kanssa tai muulla tavoin järjestetystä yleisestä kirjastotoimesta.

Kirjastot ovat lakisääteisiä peruspalveluja, ja niiden tehtävänä on toteuttaa ja vahvistaa kansalaisten tasa-arvoa ja sivistyksellisiä perusoikeuksia. Vuonna 2016 kirjastojen tehtäviä säätelivät kirjastolaki (904/1998) ja valtioneuvoston asetus kirjastoista (406/2013).<sup>20</sup> Lain mukaan kunnan tehtävänä on yleisen kirjaston toiminnan järjestäminen. Kunta voi järjestää kirjasto- ja tietopalvelut itse tai yhteistyössä muiden kuntien kanssa tai muulla tavoin. Kunnat saavat valtionosuutta kirjastotoiminnan käyttökustannuksiin osana kunnan peruspalvelujen valtionosuutta. Kirjastotoimintaa tuetaan myös myöntämällä avustuksia kirjastojen erityistehtäviin (monikielinen kirjasto, saamelaiskirjasto, maakunta- ja keskuskirjastotehtävät), sisältötuotantoon sekä erilaisiin hankkeisiin.

#### Kirjastotoiminta 24 kaupungissa

Selvityksessä mukana olevissa kaupungeissa oli vuonna 2016 yhteensä 267 pää- ja sivukirjastoa, 21 laitoskirjastoa sekä 42 kirjastoautoa. Muita palvelupaikkoja oli 156. (Taulukko 8.) Kirjastojen toimipisteiden lukumäärä oli vuoteen 2013 verrattuna laskenut useimmissa kaupungeissa. Kaikki kaupungit yhteenlaskettuna pää- ja sivukirjastojen lukumäärä oli selvitykseen osallistuneissa kaupungeissa laskenut 21 yksiköllä, laitoskirjastojen määrä 11 yksiköllä ja kirjastoautojen kolmella yksiköllä vuoteen 2013 verrattuna. Kaupunkien välillä oli kuitenkin vaihtelua: esimerkiksi pää- ja sivukirjastojen määrä oli pysynyt samana yhdeksässä kaupungissa, laskenut 12 kaupungissa 1–7 yksiköllä ja noussut kolmessa kaupungissa 1–2 yksiköllä.

<sup>20</sup> Vuoden 2017 alusta voimaan astunut laki yleisistä kirjastoista (1492/2016) on korvannut kirjastolain (904/1998) ja valtioneuvoston asetuksen (406/2013). Uusi laki astui voimaan 1.1.2017. Lain 7 ja 8 § astuivat voimaan 1.1.2018.



Selvityksessä mukana olevien kaupunkien kirjastoista 18 toimi maakuntakirjastona vuonna 2016<sup>21</sup>. Maakuntakirjastoja olivat Hämeenlinnan, Joensuun, Jyväskylän, Kajaanin, Kokkolan, Kouvolan, Kuopion, Lahden, Lappeenrannan, Mikkelin, Oulun, Porin, Porvoon, Rovaniemen, Seinäjoen, Tampereen, Turun ja Vaasan kaupunginkirjastot. Helsingin kaupunginkirjasto toimii yleisten kirjastojen keskuskirjastona. Maakuntakirjastoja tai yleisten kirjastojen keskuskirjastoa ylläpitäville kunnille myönnetään valtionavustusta toiminnasta aiheutuviin kustannuksiin.

Kaupungeista kolme tuotti kirjastopalveluita muille kunnille vuonna 2016. Joensuun seutukirjastossa olivat mukana Joensuun kaupungin lisäksi Kontiolahden, Liperin, Outokummun ja Polvijärven kunnat. Kuopion kaupunginkirjasto tuotti vuonna 2016 myös Kaavin ja Tuusniemen kuntien kirjastopalvelut. Mikkelin kaupunginkirjasto tuotti kirjastopalvelut Pertunmaan, Puumalan ja Hirvensalmen kunnille.

Taulukko 8. Kirjastojen toimipisteet vuosina 2013 ja 2016, lkm.

	Pää- ja sivukirjastoja		Laitoskirjastoja		Muita palvelupaikkoja		Kirjastoautoja	
	2013	2016	2013	2016	2013	2016	2013	2016
Espoo	15	16	1	1	0	1	2	2
Helsinki	36	37	10	10	1	0	2	2
Hämeenlinna	8	7	0	0	0	0	2	2
Joensuu	18	18	2	1	14	8	5	3
Jyväskylä	15	13	2	1	0	0	3	3
Kajaani	4	4	1	1	5	5	1	1
Kokkola	5	5	1	1	3	3	1	1
Kotka	5	3	0	0	2	1	1	1
Kouvola	11	9	0	0	0	0	2	2
Kuopio	15	14	1	1	2	1	3	3
Lahti	9	9	0	0	0	0	2	2
Lappeenranta	11	10	0	0	4	4	1	1
Mikkeli	13	13	1	0	1	0	1	0
Oulu	23	23	1	0	7	3	3	3
Pori	8	10	1	1	8	8	1	1
Porvoo	4	4	0	0	1	1	1	1
Rauma	6	5	0	0	2	1	1	1
Rovaniemi	14	7	1	0	0	0	2	2
Salo	10	10	1	0	0	0	2	2
Seinäjoki	10	5	0	0	8	5	2	2
Tampere	15	14	5	2	58	98	2	2
Turku	13	13	0	0	1	1	2	2
Vaasa	9	8	3	2	16	16	1	1
Vantaa	11	10	1	0	0	0	2	2
<b>Yhteensä</b>	<b>288</b>	<b>267</b>	<b>32</b>	<b>21</b>	<b>133</b>	<b>156</b>	<b>45</b>	<b>42</b>

Lähde: Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017.

21 Vuonna 2016 voimassa oli kirjastolaki (904/1998), jonka 4§:ssä säädettiin keskus- ja maakuntakirjastoista.

Henkilötyövuosia selvityksessä mukana olevien kaupunkien kirjastoissa oli vuonna 2016 yhteensä 2 618 (taulukko 9). Henkilötyövuosista noin 74 prosenttia kohdentui kirjastoammatilliseen henkilökuntaan. Kirjaston budjettivaroilla oli palkattu 2 287 henkilötyövuotta ja muuta henkilökuntaa oli 332 henkilötyövuotta. Kaupunkien yhteenlaskettu kirjastojen henkilötyövuosimäärä oli laskenut 72 yksiköllä vuoteen 2013 verrattuna. Suurimmassa osassa kaupungeja kirjastojen henkilötyövuodet laskivat vuoteen 2013 verrattuna. Kasvua oli Espoossa, Joensuussa, Kuopiossa, Mikkelissä ja Turussa.

Taulukko 9. Kirjastojen henkilötyövuodet vuosina 2013 ja 2016, lkm.

	Henkilötyövuodet yhteensä		Henkilötyövuodet: Kirjaston palkkaamat		Henkilötyövuodet: Kirjastoammatilliset		Muut henkilötyövuodet	
	2013	2016	2013	2016	2013	2016	2013	2016
Espoo	294	318	206	218	165	184	88	100
Helsinki	527	516	483	474	377	374	44	42
Hämeenlinna	68	60	54	51	42	44	14	9
Joensuu	105	107	86	88	75	74	19	19
Jyväskylä	106	105	100	97	89	87	6	8
Kajaani	36	31	32	31	25	24	3	0
Kokkola	50	44	45	42	38	35	4	2
Kotka	44	42	38	37	29	27	6	6
Kouvola	77	69	71	64	68	59	7	5
Kuopio	96	97	88	89	80	81	8	8
Lahti	96	92	91	90	71	72	5	2
Lappeenranta	59	57	50	46	40	36	9	11
Mikkeli	45	49	40	42	36	36	5	6
Oulu	162	155	139	139	134	137	23	16
Pori	79	64	74	61	61	53	6	4
Porvoo	46	45	43	40	35	34	3	5
Rauma	38	35	35	33	29	30	3	2
Rovaniemi	57	54	53	51	39	45	4	3
Salo	41	41	39	39	37	35	2	2
Seinäjoki	62	62	55	54	48	47	7	8
Tampere	216	192	206	183	163	149	10	10
Turku	159	184	144	148	128	127	15	36
Vaasa	75	68	62	57	54	51	13	11
Vantaa	152	131	125	114	110	100	27	17
<b>Yhteensä</b>	<b>2 690</b>	<b>2 618</b>	<b>2 359</b>	<b>2 287</b>	<b>1 973</b>	<b>1 940</b>	<b>331</b>	<b>332</b>

Lähde: Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017.

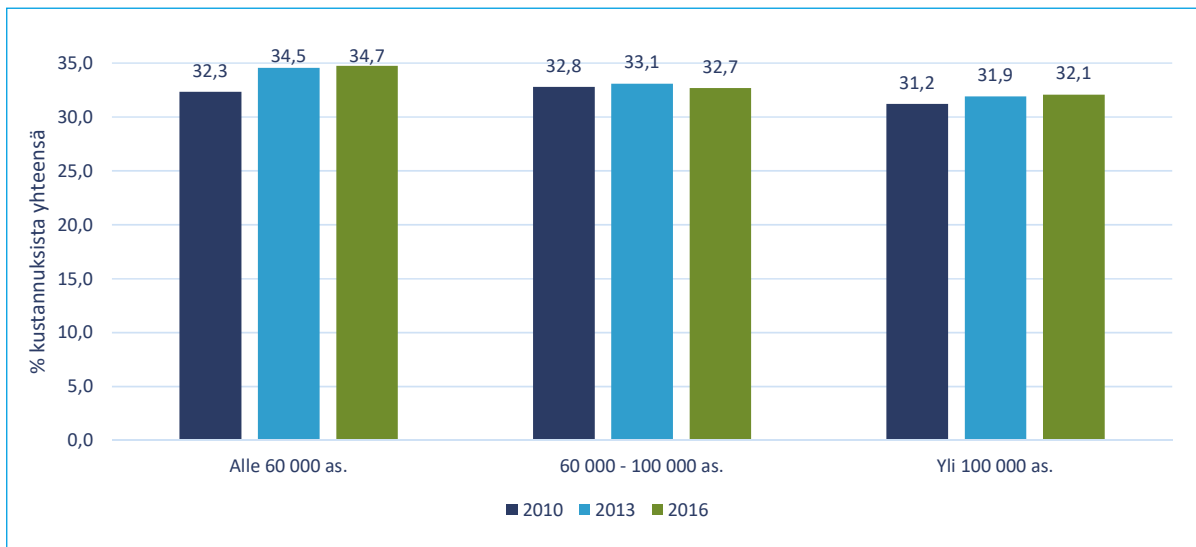
Muut henkilötyövuodet sisältävät esim. työllisyysvaroin palkatut, siviilipalvelusta suorittavat, harjoittelijat tai koulutuksen esim. oppisopimuskoulutuksen työssäolojaksota suorittavat henkilöt. Kirjastoammatillisiin henkilötyövuosiin lasketaan mukaan henkilötyövuodet sen henkilöstön osalta, jolla on kirjastoasetuksen mukainen pätevyys. Kirjaston henkilökuntaan ei lasketa kiinteistö- ja siivoushenkilökuntaa.

## Kaupunkien kustannukset kirjastoille

Kirjastot muodostavat kustannuksiltaan merkittävän osuuden kaikkien selvityksessä mukana olevien kaupunkien kulttuuritoiminnasta. Kaikki kaupungit yhteenlaskettuna kirjastotoiminta muodosti keski-

määriin 32 prosenttia kaupunkien kulttuuritoiminnan kustannuksista. Vuosiin 2010 ja 2013 verrattuna kirjastotoiminnan osuus kulttuurin kokonaiskustannuksista on hieman noussut, joskin muutos on hyvin pientä. Pienemmissä, alle 60 000 asukkaan kaupungeissa kirjastojen osuus on noussut 2,4 prosenttiyksikköä vuoteen 2010 verrattuna. (Kuvio 11.) Kaupunkikohtaisesti kirjastotoiminnan kustannusten osuus kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista vaihteli 25 ja 57 prosentin välillä vuonna 2016.

**Kuvio 11. Kirjastojen osuus (%) kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä.**



Kirjastojen yhteenlasketut nettokäyttökustannukset kaupungeissa vuonna 2016 olivat 172,4 miljoonaa euroa. Vuosien 2013 ja 2016 välillä kaupunkien yhteenlasketut euromääräiset kustannukset ovat nousseet noin 2,9 miljoonaa euroa. Indeksikorjauksen jälkeen kaupunkien yhteenlasketut kustannukset kirjastoille ovat kuitenkin pysyneet lähes ennallaan (laskua 0,4 miljoonaa euroa). Kaupunkikohtaisesti kustannukset vaihtelivat 2,0 miljoonan ja 36,3 miljoonan euron välillä. Keskiarvo oli 7,2 miljoonaa euroa ja mediaani 4,2 miljoonaa euroa. (Taulukko 10.)

Vuoteen 2013 verrattuna kustannukset kirjastoille kasvoivat 12 kaupungissa, kasvu vaihteli yhdestä kahdeksaan prosenttiin. Yksittäisiä kaupunkeja tarkasteltaessa euromääräisesti suurinta kustannusten kasvu oli Espoossa (1,6 M€) sekä Helsingissä (1,0 M€). Prosentuaalisesti kustannukset kasvoivat eniten Espoossa ja Mikkelissä. Yhdessä kaupungissa kustannukset pysyivät ennallaan<sup>22</sup>. Kustannukset laskivat 11 kaupungissa yhdestä 15 prosenttiin. (Taulukko 10.) Mikäli vuoden 2013 kustannuksia tarkastellaan vuoden 2016 rahassa, yli yhden prosentin kasvua oli enää kahdeksassa kaupungissa.

Vuonna 2016 kaikkien 24 kaupungin yhteenlaskettu asukaskohtainen kustannus kirjastoille oli 56,7 euroa. Vuoden 2013 toteutuneisiin kustannuksiin verrattuna asukaskohtainen kustannus on laskenut 1,1 euroa. Kaupungeissa asukaslukuun suhteutetut nettokäyttökustannukset kirjastojen toimintaan vaihtelivat 39 eurosta 78 euroon. (Kuvio 12.)

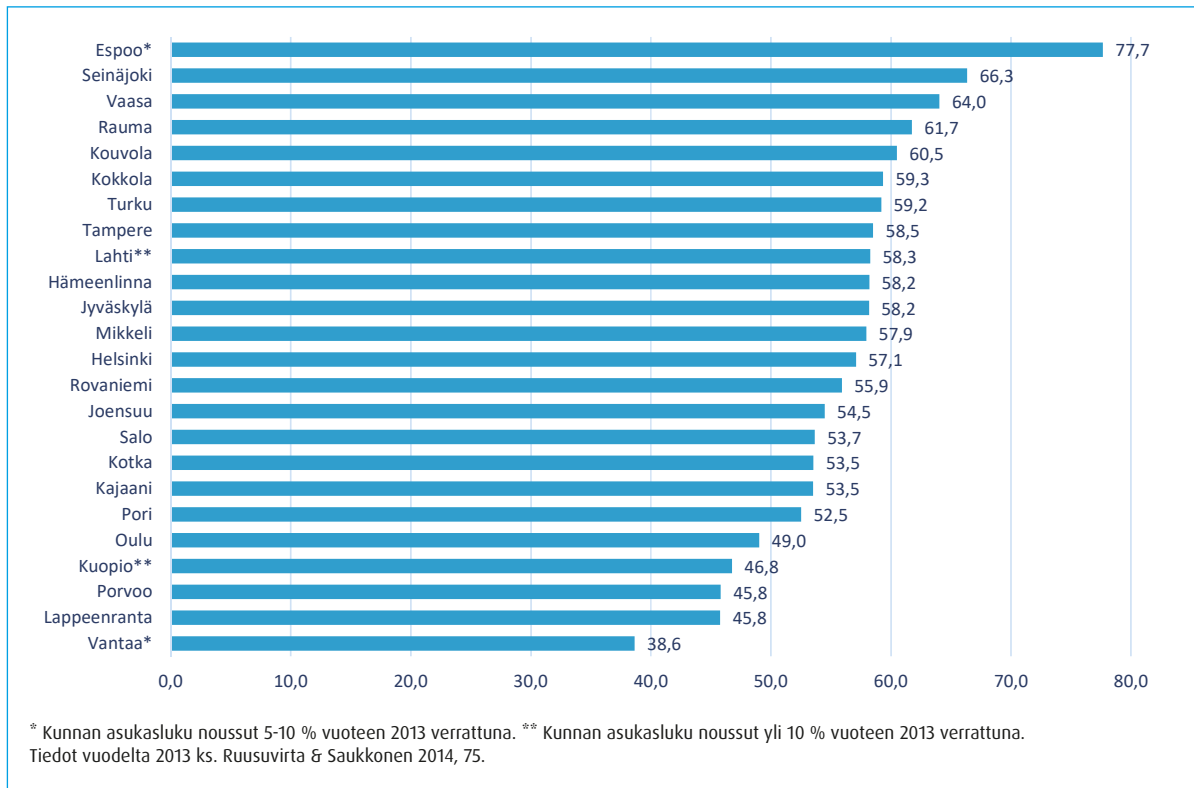
<sup>22</sup> Muutos oli alle yhden prosentin.

Taulukko 10. Nettokäyttökustannukset kirjastoille vuosina 2010, 2013 ja 2016, 1 000 €.

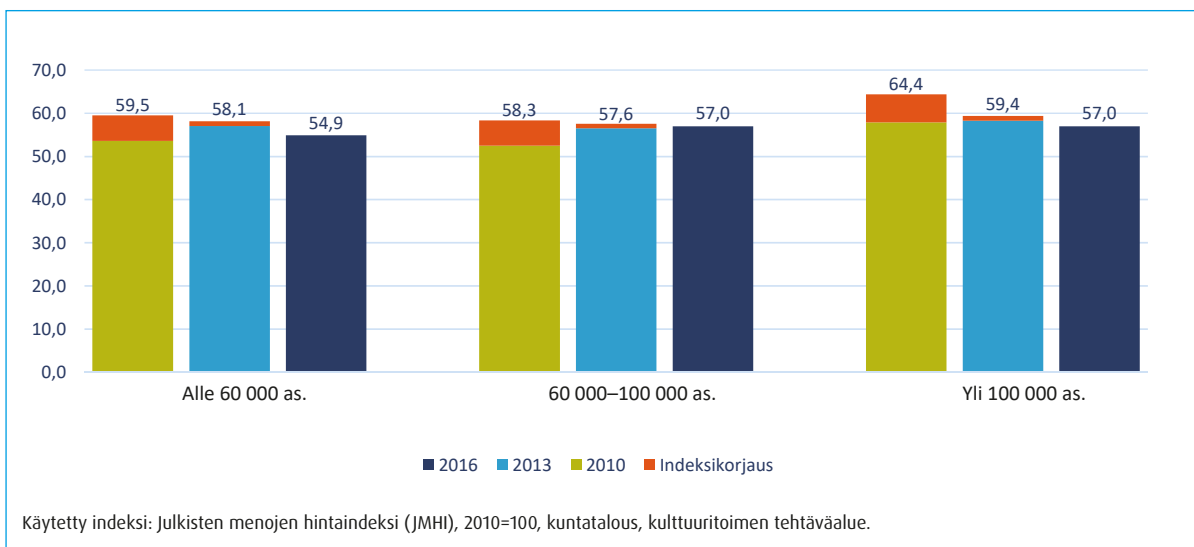
	2010	2013	2016
Espoo	17 924	19 720	21 324
Helsinki	32 638	35 260	36 260
Hämeenlinna	3 402	4 058	3 949
Joensuu	3 958	3 956	4 132
Jyväskylä	7 863	8 295	8 077
Kajaani	1 954	2 078	2 008
Kokkola	2 632	2 772	2 832
Kotka	2 709	3 024	2 901
Kouvola	5 109	5 215	5 162
Kuopio	4 926	5 379	5 505
Lahti	6 263	6 524	6 960
Lappeenranta	3 216	3 324	3 335
Mikkeli	2 094	2 935	3 159
Oulu	7 412	9 970	9 831
Pori	4 001	4 196	4 467
Porvoo	2 496	2 508	2 297
Rauma	2 641	2 898	2 446
Rovaniemi	3 557	3 588	3 479
Salo	3 500	3 071	2 873
Seinäjoki	2 674	3 999	4 117
Tampere	12 311	12 876	13 360
Turku	10 935	10 907	11 105
Vaasa	3 356	4 051	4 330
Vantaa	8 995	8 901	8 474
Yhteensä	156 566	169 505	172 383

Kuviossa 13 esitetään keskimääräisen asukaskohtaisen kustannuksen kehitys asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä vuodesta 2010 vuoteen 2016. Kuvio osoittaa, että kaikissa kaupunkiryhmissä asukaskohtainen kustannus kirjastoille on laskussa, kun kustannuksia tarkastellaan vuoden 2016 rahan arvossa. Selkeintä lasku on yli 100 000 asukkaan kaupunkiryhmässä ja alle 60 000 asukkaan kaupunkiryhmässä. Sen sijaan 60 000–100 000 asukkaan kaupunkiryhmässä muutos on ollut vähäisempää ja asukaskohtainen kustannus on laskenut 1,3 euroa vuoteen 2010 verrattuna.

Kuvio 12. Nettokäyttökustannukset kirjastoille vuonna 2016, €/asukas.



Kuvio 13. Nettokäyttökustannukset kirjastoille (€/asukas). Kehitys vuosina 2010–2016 asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä.



### 3.2.2 Taide- ja kulttuurilaitokset

Taide- ja kulttuurilaitokset määritellään tässä selvityksessä tarkoittamaan ammattimaista museota, teatteria tai orkesteria, joka on kunnallinen tai saa kunnalta vuotuista avustusta. Museoita ovat kulttuurihistorialliset museot, taidemuseot, erikoismuseot ja luonnontieteelliset museot. Teatteritoiminta sisältää puhe- ja tanssiteatterin, sirkuksen sekä oopperan.

Suomessa on vahva historiallisesti kehittynyt ammattimainen taide- ja kulttuurilaitosverkosto. Kaupungit sekä ylläpitävät omia kunnallisia taide- ja kulttuurilaitoksia että avustavat tai tukevat muuten yksityisiä, esimerkiksi yhdistys-, säätiö- tai osakeyhtiömuotoisena toimivia laitoksia<sup>23</sup>. Tärkeä perusta taide- ja kulttuurilaitosten rahoitukselle on valtionosuusjärjestelmä (vos). Sen piirissä oli vuonna 2016 yhteensä 121 museota, 57 teatteria ja 28 orkesteria, joista selvitykseen osallistuneissa kaupungeissa sijaitsi vuonna 2016 yhteensä 67 museota, 52 teatteria ja 23 orkesteria. Vos-laitosten lisäksi selvityksessä mukana olevissa kaupungeissa sijaitsee myös muita ammattimaisesti toimivia taide- ja kulttuurilaitoksia.

#### Museo-, teatteri- ja orkesteritoiminta 24 kaupungissa

Selvityksessä mukana olevat kaupungit ylläpitivät tai avustivat vuonna 2016 yhteensä 208 määritelmän mukaista taide- ja kulttuurilaitosta. Näistä 63 oli kunnallisia ja 145 kaupunkien avustamia yksityisiä laitoksia<sup>24</sup>. (Taulukko 11; Liite 3.) Lukumäärä on kasvanut vuodesta 2013, jolloin selvityksessä mukana olleiden kuntien ylläpitämiä ja avustamia taide- ja kulttuurilaitoksia oli yhteensä 184. Kuntien itse ylläpitämien taide- ja kulttuurilaitosten määrä on pysynyt samana, kasvua on tapahtunut kunnan avustamien taide- ja kulttuurilaitosten lukumäärässä.

Kaupunkien itse ylläpitämiä tai avustamia museoita oli vuonna 2016 yhteensä 76. Näistä kunnallisia oli 42 ja kunnan avustamia yksityisiä museoita 34. Lukumäärä oli lähes vastaava kuin vuonna 2013. Suomessa toimi vuonna 2016 kaikkiaan 22 maakuntamuseota, joista 19 sijaitsi tässä selvityksessä mukana olevissa kaupungeissa. Aluetaidemuseoita, joiden tehtävänä on tutkimus-, tallennus- ja näyttelytoiminnan lisäksi edistää ja ohjata taidemuseotoimintaa omalla alueellaan, oli kaikkiaan 16. Näistä 14 sijaitsi selvityksessä mukana olevissa kaupungeissa. Valtaosa maakunta- ja aluetaidemuseoista toimi kunnalliselta pohjalta: yksityisiä olivat Turun taidemuseo sekä maakuntamuseona toimiva Porvoon museo. Suomessa toimi vuonna 2016 myös 16 valtakunnallista erikoismuseota, joiden tehtäviin kuuluu ohjata museotoimintaa koko maassa omalla erikoisalallaan. Näistä selvityksessä mukana olevissa kaupungeissa sijaitsi seitsemän, joista yksi on kunnallinen (Suomen käsityön museo, Jyväskylä) ja muut kunnan avustamia.

Selvityksessä mukana olevissa 24 kaupungissa oli vuonna 2016 yhteensä 104 käytetyn määritelmän mukaista teatteria, joista kunnallisia teattereita oli kuusi. Vuoteen 2013 verrattuna kunnallisten teatterien määrä on laskenut yhdellä, kun Turun Kaupunginteatteri siirtyi kunnan avustamaksi osakeyhtiömuotoiseksi teatteriksi vuoden 2014 alussa<sup>25</sup>. Kaupunkien avustamien yksityisten teatteritoimijoiden määrä oli noussut huomattavasti vuodesta 2013 (lukumäärä 68) vuoteen 2016 (lukumäärä 98). Suuri nousu avustettavien teattereiden määrässä johtuu pitkälti siitä, että Helsingin kaupunki on tässä tiedonkeruussa ilmoittanut avustettaviksi tahoiksi sellaisia teattereita ja teatteriryhmiä, joiden avustukset olivat edellisessä tiedonkeruussa yleisen kulttuuritoiminnan avustuksissa. Helsinki avusti vuonna 2016 yhteensä 48 am-

23 Monet näistä yksityisistä laitoksista toimivat osana kuntakonsernia.

24 Myös osa yksityisistä laitoksista on esimerkiksi kuntakonserniin kuuluvia säätiöitä tai osakeyhtiöitä tai yhdistyksiä, joilla on kuntajäseniä.

25 Taide- ja kulttuurilaitosten kohdalla näyttäisi olevan siirtymää pois kunnallisista toimintamalleista ja kohti yksityisiä, usein kuitenkin kuntakonsernin alla toimivia yksiköitä. Vuonna 2012 Oulun kaupunginteatteri siirtyi kunnallisesta kaupungin omistamaksi osakeyhtiöksi, Turussa vastaava muutos tapahtui vuonna 2014. Lahdessa selvitetään parhaillaan sekä teatterin että orkesterin yhtiöittämistä. Nykyisellään ne ovat kaupungin taseyksiköitä.

mattimaista teatteritoimijaa. Orkesteritoimijoita oli selvityksessä mukana olevissa kunnissa vuonna 2016 kaikkiaan 28, joista kunnallisia orkestereita oli 15 ja kunnan avustamia orkestereita 13.

Taide- ja kulttuurilaitoksissa henkilötyövuodet valtionosuuden piirissä olevissa kunnallisissa laitoksissa vuonna 2016 olivat 2 381 ja kunnan avustamissa laitoksissa 2 622. (Taulukko 11.)

**Taulukko 11. Kunnalliset ja kunnan avustamat taide- ja kulttuurilaitokset (lkm.), henkilötyövuodet valtionosuuden piirissä olevissa taide- ja kulttuurilaitoksissa sekä kunnallisille taide- ja kulttuurilaitoksille myönnetty valtionosuudet (1 000 €) vuonna 2016.**

	Kunnalliset laitokset				Kunnan avustamat laitokset		
	Kunnalliset laitokset	joista valtionosuuden piirissä	Henkilötyövuodet valtionosuuden piirissä olevissa kunnallisissa laitoksissa	Kaupungille myönnetty valtionosuudet museoiden, teattereiden ja orkestereiden toimintaan vuonna 2016, 1 000 €	Kunnan avustamat laitokset	joista valtionosuuden piirissä	Henkilötyövuodet valtionosuuden piirissä olevissa kunnan avustamissa laitoksissa
Espoo	2	2	118	1 532	11	9	146
Helsinki	3	3	297	4 923	60	21	813
Hämeenlinna	2	2	29	729	1	1	53
Joensuu	3	3	60	1 244	1	1	47
Jyväskylä	5	5	182	3 576	6	4	58
Kajaani	4	3	63	1 311	1	-	-
Kokkola	2	1	13	273	2	2	61
Kotka	1	1	23	547	3	2	105
Kouvola	2	2	10	144	2	2	99
Kuopio	5	5	179	3 596	3	2	15
Lahti	4	4	258	5 221	1	-	-
Lappeenranta	4	4	110	2 095	-	-	-
Mikkeli	2	2	30	576	2	2	45
Oulu	2	2	138	2 495	3	2	137
Pori	3	3	88	1 702	3	1	63
Porvoo	2	-	-	-	1	1	22
Rauma	1	1	8	167	3	3	47
Rovaniemi	3	3	39	825	4	2	70
Salo	2	2	12	120	-	-	-
Seinäjoki	1	1	14	334	3	2	81
Tampere	3	3	279	4 202	12	7	378
Turku	2	2	263	4 862	14	8	291
Vaasa	3	3	145	2 715	3	1	45
Vantaa	2	2	25	263	6	4	42
<b>Yhteensä</b>	<b>63</b>	<b>59</b>	<b>2 381</b>	<b>43 452</b>	<b>145</b>	<b>77</b>	<b>2 622</b>

Lähde: Opetushallitus 2016.

On huomioitava, että joissakin kaupungeissa useampi museotoimija saatetaan laskea yhdeksi tietyn katto- tai emo-organisaation alla toimivaksi yksiköksi, osassa taas toimijat ilmoitetaan erillisinä yksiköinä. Kymi Sinfonietta on mukana sekä Kotkan että Kouvolan avustettavien lukumäärässä, Suomen Kansallisooppera on mukana Espoon, Helsingin ja Vantaan avustettavien lukumäärässä. Kun päällekkäisyydet poistetaan, on kunnan avustamien laitosten lukumäärä yhteensä 142, joista valtionosuuden piirissä 74. Kotkan ja Kouvolan avustaman Kymi Sinfoniettan henkilötyövuodet sisältyvät tässä molempien kaupunkien lukuihin. Kun päällekkäisyydet poistetaan, ovat henkilötyövuodet kunnan avustamissa laitoksissa yhteensä 2 573.

Taulukossa esitetään ainoastaan lakisääteisen valtionosuuden piirissä olevien taide- ja kulttuurilaitosten henkilötyövuodet. Taulukon lukuihin eivät sisälly Suomen Kansallisoopperan ja -baletin eivätkä Suomen Kansallisteatterin henkilötyövuodet. Mukana eivät ole niiden kaupunkien ylläpitämien tai avustamien ammattimaisten toimijoiden henkilötyövuodet, jotka eivät ole valtionosuuden piirissä. Tiedot vuosilta 2013 ja 2010 ks. Ruusuvirta & Saukkonen 2014, 77.

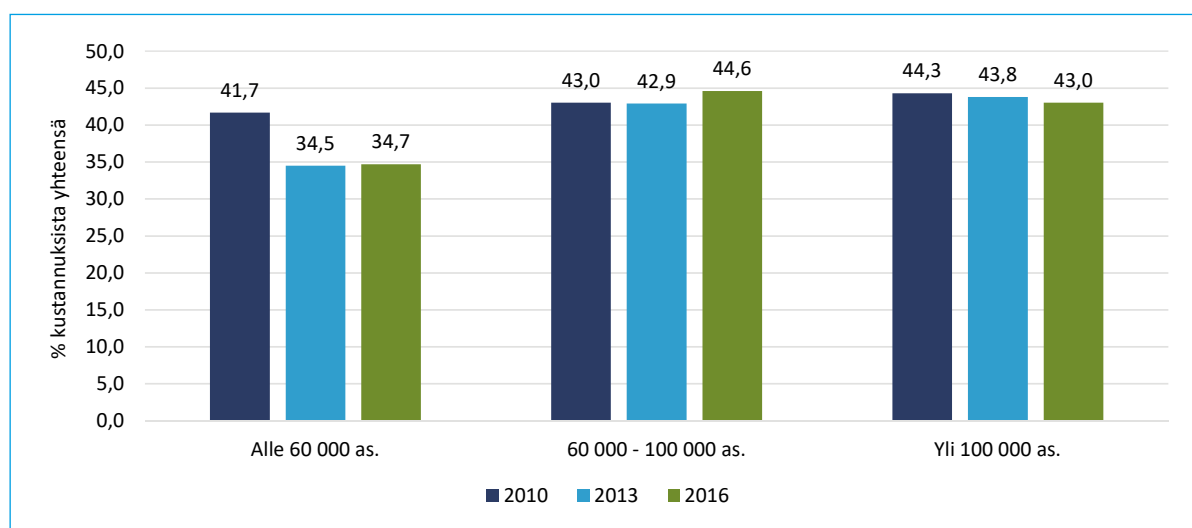
Kaupungeille museoiden, teattereiden ja orkestereiden toimintaan myönnetyt laskennalliset valtionosuudet vuodelle 2016 esitetään taulukossa 11. Kaupungeille myönnettiin yhteensä 43,5 miljoonaa euroa valtionosuuksia ylläpitämiensä taide- ja kulttuurilaitosten toimintaan. Eniten valtionosuuksia myönnettiin museotoimintaan, 19,3 miljoonaa euroa. Kaupungeista 23 ylläpiti kunnallista valtionosuuden piirissä olevaa museota. Porvoossa valtionosuuden piirissä olevaa Porvoon museota ylläpitää yhdistys, joka tuottaa kaupungille sopimuksen mukaisesti museopalveluita. Kunnallisten orkestereiden valtionosuudet olivat yhteensä 15,9 miljoonaa euroa. Yhteensä 14 kaupungissa toimi kunnan ylläpitämä vos-orkesteri. Kuudessa kaupungissa oli valtionosuuden piirissä oleva kunnallinen teatteri. Näille teattereille myönnetyt valtionosuudet olivat yhteensä 8,2 miljoonaa euroa.

### Kustannukset museoille, teattereille ja orkestereille

Taide- ja kulttuurilaitokset muodostivat keskimäärin 42,5 prosenttia kaupunkien yhteenlasketuista kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannuksista vuonna 2016. Osuus vaihteli asukasluvultaan erikokoisten kaupunkiryhmien välillä. Taide- ja kulttuurilaitosten kustannusten osuus kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista oli selkeästi korkein (43–45 %) asukasluvultaan suurimmissa kaupunkiryhmissä (yli 100 000 asukasta ja 60 000–100 000 asukasta). Sen sijaan pienimmässä kaupunkiryhmässä (alle 60 000 asukasta) taide- ja kulttuurilaitosten kustannusten osuus kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista on tarkasteluvuosina pysynyt huomattavasti suurempia kuntaryhmiä matalampana (vuonna 2016 osuus 35 %). (Kuvio 14.) Kaupunkiryhmien väliset erot kuvaavat osaltaan taide- ja kulttuurilaitosten keskittymistä asukasluvultaan suurimpiin maakuntakeskuksiin.

Vaikka keskimääräisesti taide- ja kulttuurilaitokset muodostavat suurissa kaupungeissa merkittävimmän kustannuserän, on vaihtelu kaupunkien välillä suurta. Asukasluvultaan yli 100 000 asukkaan kaupungeissa nettokäyttökustannukset taide- ja kulttuurilaitoksille olivat korkeimmillaan yli puolet (Lahti 58,5 %; Kuopio 55,7 %; Turku 54,2 %; Jyväskylä ja Tampere 50,5 %) ja matalimmillaan vajaan kuudenneksen (Vantaa 13,4 %). Tarkemmat tiedot yksittäisten kaupunkien kulttuurikustannusten jakautumisesta toiminnan osa-alueittain ovat liitteenä olevissa kaupunkiprofileissa (liite 8).

**Kuvio 14. Taide- ja kulttuurilaitosten osuus (%) kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä.**





Vuonna 2016 kaupunkien kustannukset taide- ja kulttuurilaitosten toimintaan olivat yhteensä noin 225,7 miljoonaa euroa. Kaupunkikohtaisesti kustannukset vaihtelivat 820 000 eurosta 44 miljoonaan euroon. Keskiarvo oli 9,4 miljoonaa euroa ja mediaani 5,8 miljoonaa euroa. (Taulukko 12.)

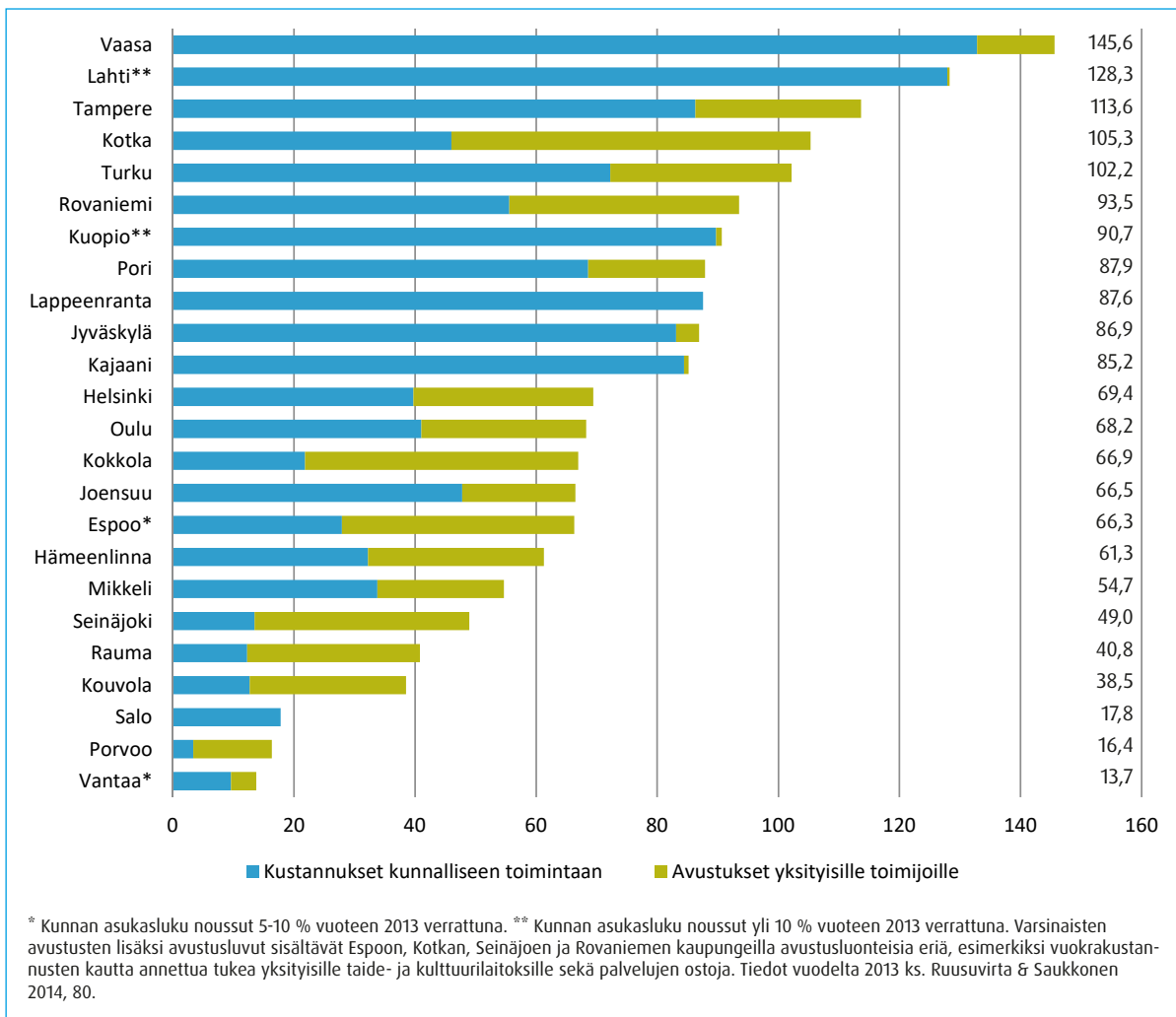
Kaikki kaupungit yhteenlaskettuna kustannukset taide- ja kulttuurilaitoksille ovat kasvaneet vuodesta 2013 vuoteen 2016 noin 2,5 miljoonaa euroa. Kasvu oli pienempää kuin vuosien 2010 ja 2013 välillä (7,2 miljoonaa euroa). Kustannukset taide- ja kulttuurilaitoksille kasvoivat vuoteen 2013 verrattuna 13 kaupungissa ja laskivat yhdeksässä kaupungissa. Kahdessa kustannukset pysyivät ennallaan eli muutos oli alle yhden prosentin. Euromääräisesti suurinta kasvu oli Helsingissä (1,3 miljoonaa euroa) ja Rovaniemellä (1,2 miljoonaa euroa). Prosentuaalisesti kasvu oli suurinta Rovaniemellä (26,9 %) ja Lappeenrannassa (17,0 %). Molemmissa kaupungeissa on uudistettu teatterin tiloja ja kasvua on siten ollut etenkin vuokrakustannuksissa. Rovaniemellä teatteri toimii Lappia-talossa, johon toteutettiin peruskorjaus ja laajennus vuosina 2013–2015. Lappeenrannassa teatteri puolestaan muutti uusiin tiloihin Kauppakeskus IsoKristiinän vuoden 2016 alussa. Kaikkien selvitykseen osallistuneiden kaupunkien kustannuksia vuoden 2016 rahassa tarkastellen taide- ja kulttuurilaitosten kustannukset ovat laskeneet 1,9 miljoonaa euroa vuodesta 2013.

**Taulukko 12. Nettokäyttökustannukset taide- ja kulttuurilaitoksille vuosina 2010, 2013 ja 2016, 1 000 €.**

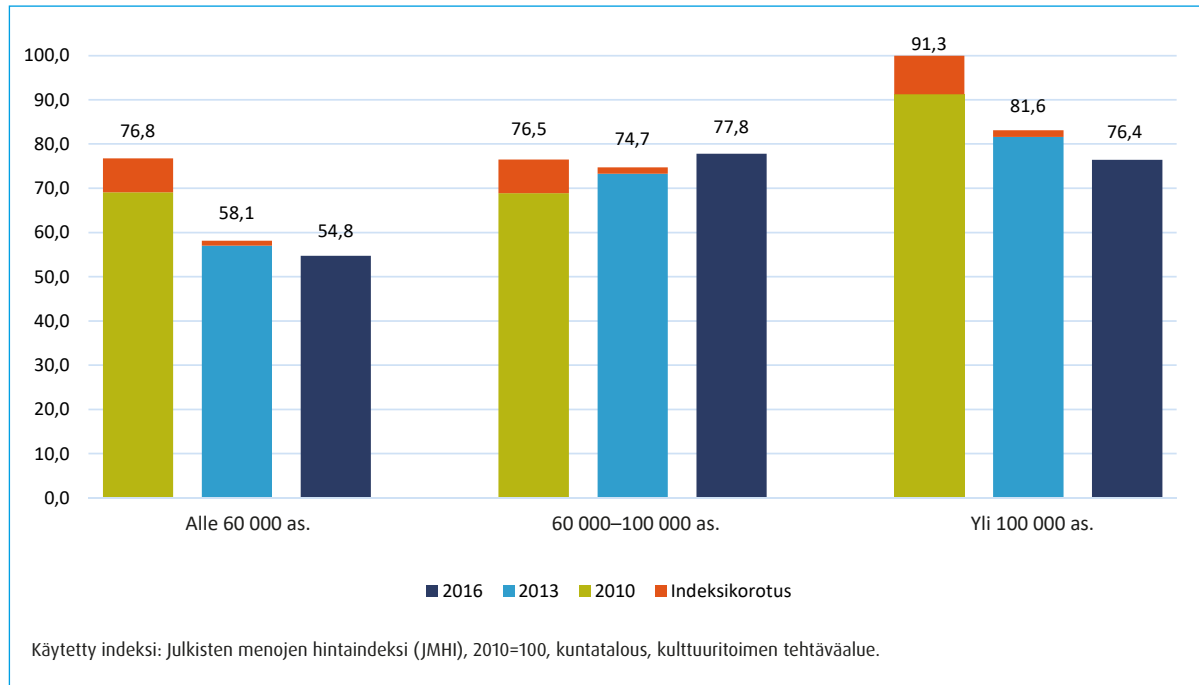
	2010	2013	2016
Espoo	17 030	18 829	18 210
Helsinki	43 462	42 779	44 086
Hämeenlinna	3 504	4 098	4 157
Joensuu	4 857	4 924	5 041
Jyväskylä	11 147	11 330	12 067
Kajaani	3 282	3 573	3 197
Kokkola	3 028	3 216	3 195
Kotka	6 135	5 994	5 707
Kouvola	2 892	3 061	3 281
Kuopio	9 759	10 223	10 675
Lahti	15 011	15 623	15 322
Lappeenranta	5 443	5 455	6 381
Mikkeli	2 718	3 002	2 980
Oulu	14 070	13 935	13 685
Pori	6 675	7 008	7 476
Porvoo	930	807	820
Rauma	1 599	1 794	1 616
Rovaniemi	3 835	4 586	5 820
Salo	996	893	951
Seinäjoki	3 365	3 639	3 038
Tampere	23 429	25 009	25 939
Turku	21 053	21 063	19 173
Vaasa	8 975	9 269	9 847
Vantaa	2 784	3 117	3 013
<b>Yhteensä</b>	<b>215 979</b>	<b>223 227</b>	<b>225 677</b>

Asukasmäärään suhteutettuna kustannukset vaihtelivat 14 eurosta 146 euroon (kuvio 15). Vuonna 2016 taide- ja kulttuurilaitosten asukaskohtainen nettokustannus oli kaikki kaupungit yhteenlaskettuna 74,3 euroa. Asukaskohtainen kustannus vaihteli kaupunkiryhmittäin noin 55 eurosta (alle 60 000 asukkaan kaupungit) 78 euroon (60 000–100 000 asukkaan kaupungit). Vuosiin 2010 ja 2013 verrattuna asukaskohtaisten nettokustannusten keskiarvo oli vuonna 2016 laskenut sekä asukasluvultaan suurimmassa että asukasluvultaan pienimmässä kaupunkiryhmässä. Sen sijaan keskimmaisessä kaupunkiryhmässä (60 000–100 000 asukasta) keskiarvo oli noussut. (Kuvio 16.)

Kuvio 15. Nettokäyttökustannukset taide- ja kulttuurilaitoksille vuonna 2016, €/asukas.



Kuvio 16. Nettokäyttökustannukset taide- ja kulttuurilaitoksille (€/asukas). Kehitys vuosina 2010–2016 asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä.



### Kustannusten kohdentuminen taide- ja kulttuurilaitostyypeittäin

Kaupunkien välillä on eroja siinä, miten kustannukset kohdentuvat eri taide- ja kulttuurilaitostyypeille eli museoille, teattereille ja orkestereille. Eroja selittävät ensisijaisesti kaupungissa olevien taide- ja kulttuurilaitosten määrä ja koko sekä eri laitostyyppien väliset toiminnalliset erot. Osittain erot ovat myös tulkittavissa kaupunkien sisäisinä kulttuuripoliittisina painoituksina. Vuonna 2016 museotoiminnan nettokäyttökustannusten osuus taide- ja kulttuurilaitosten nettokäyttökustannuksista yhteensä oli korkein 11 kaupungissa, teatteritoiminnan 12 kaupungissa ja orkesteritoiminnan yhdessä selvityksessä mukana olevassa kaupungissa (kuvio 17). Kuudessa kaupungissa toimi sekä kunnallinen museotoimija, teatteritoimija että orkesteritoimija.

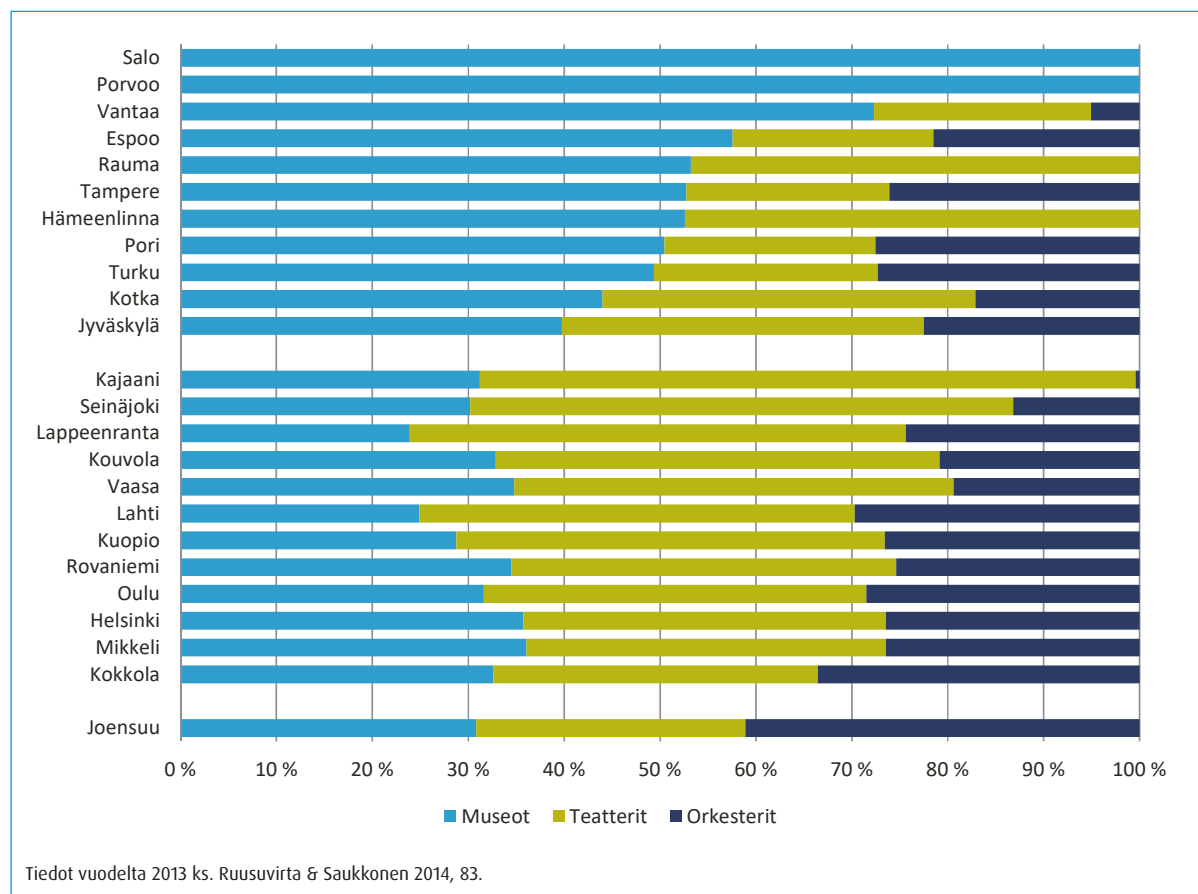
Kaikissa 11 kaupungissa, joissa museotoiminnan osuus taide- ja kulttuurilaitosten nettokäyttökustannuksista yhteensä oli korkein, sijaitsi vähintään yksi kunnallinen museotoimija. Museotoiminnan kustannusten osuus oli korkein (100 %) Salossa ja Porvoossa, joissa kaikki taide- ja kulttuurilaitosten nettokäyttökustannukset kohdistuivat museotoimintaan. Salossa kaupungin organisaation alla toimivat taidemuseo Veturitalli ja Salon historiallinen museo (SAMU). Porvoossa kaupunki ylläpitää Walter Runebergin veistoskokoelmaa sekä valtion omistuksessa olevaa J. L. Runebergin kotia. Maakuntamuseona toimivaa Porvoon museota ylläpitää Porvoon museoyhdistys, joka tuottaa kaupungille sopimuksen mukaisesti museopalveluita.

Teatteritoiminnan osuus kaikkien taide- ja kulttuurilaitosten nettokustannuksista oli korkein Kajaa-nissa, jossa toimivat yksi kunnallinen ja yksi kunnan avustama teatteritoimija. Kunnallinen teatteri oli näistä kaupungeista myös Lappeenrannassa, Vaasassa, Lahdessa ja Kuopiossa. Valtaosa kunnista, joissa teattereiden osuus taide- ja kulttuurilaitosten nettokäyttökustannuksista yhteensä oli korkein (Helsinki, Kokkola, Kouvola, Mikkeli, Oulu, Rovaniemi, Seinäjoki), avusti yhtä tai useampaa teatteritoimijaa kunnallisen teatterin sijaan. On huomattava, että näissäkin kaupungeissa kunnan avustama yksityismuo-

toinen toimija saattaa olla osa kuntakonsernia. Tällaisia kuntakonserniin kuuluvia yksityisiä toimijoita ovat esimerkiksi Helsingin Kaupunginteatteria ylläpitävä Helsingin teatterisäätiö; Kokkolan kaupunginteatterin kannatusyhdistys; Kymi Sinfoniettan organisaatio Kymenlaakson Orkesteri Oy, jonka omistaja-kaupunkeja ovat sekä Kouvola että Kotka; Oulun kaupunginteatteri Oy; Seinäjoen Kaupunginteatteri Oy ja Seinäjoen Orkesteriyhdistys ry. Rovaniemen teatteria ylläpitävän Lapin Alueteatteri ry:n jäseniä olivat vuonna 2016 Rovaniemen lisäksi 13 muuta alueen kuntaa.

Orkesteritoiminnan osuus taide- ja kulttuurilaitosten nettokäyttökustannuksista yhteensä oli korkein Joensuussa, jossa toimii kunnallinen Joensuun kaupunginorkesteri. Joensuussa kustannusten jakauma museotoiminnan (31 %), teatteritoiminnan (28 %) ja orkesteritoiminnan (41 %) välillä oli kuitenkin varsin tasainen. Selvityksessä mukana olevissa kaupungeissa kustannukset museo-, teatteri- ja orkesteritoiminnan kesken jakautuivat tasaisimmin Kokkolassa. (Kuvio 17.)

Kuvio 17. Nettokäyttökustannusten osuus taide- ja kulttuurilaitostyyppittäin vuonna 2016, %.

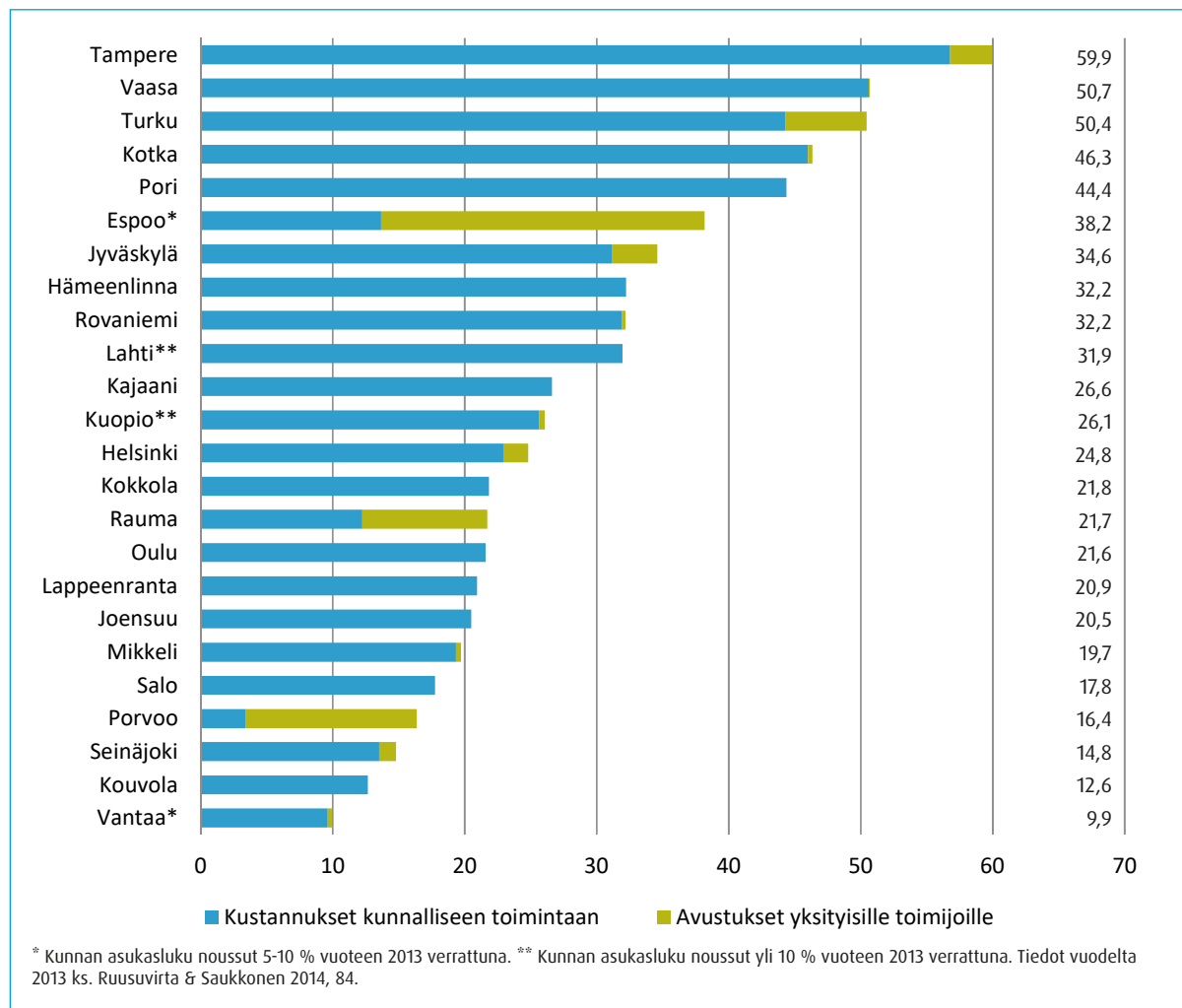


Kuvioissa 18, 19 ja 20 näkyvät kaupunkien asukaskohtaiset nettokäyttökustannukset eriteltyinä museo-, teatteri- ja orkesteritoimintaan sekä kustannusten jakautuminen kunnalliseen toimintaan ja avustuksiin yksityisille toimijoille vuonna 2016. Korkeimmat asukasmäärään suhteutetut nettokustannukset olivat teatteritoiminnassa (Vaasa 66,7 €/asukas). Museotoiminnassa korkein asukaskohtainen kustannus oli

59,9 euroa/asukas (Tampere) ja orkesteritoiminnassa 38,1 euroa/asukas (Lahti). Museotoiminnan (30 €/asukas) ja teatteritoiminnan (26 €/asukas) keskimääräinen asukaskohtainen kustannus oli huomattavasti korkeampi kuin orkesteritoiminnan (18 €/asukas).

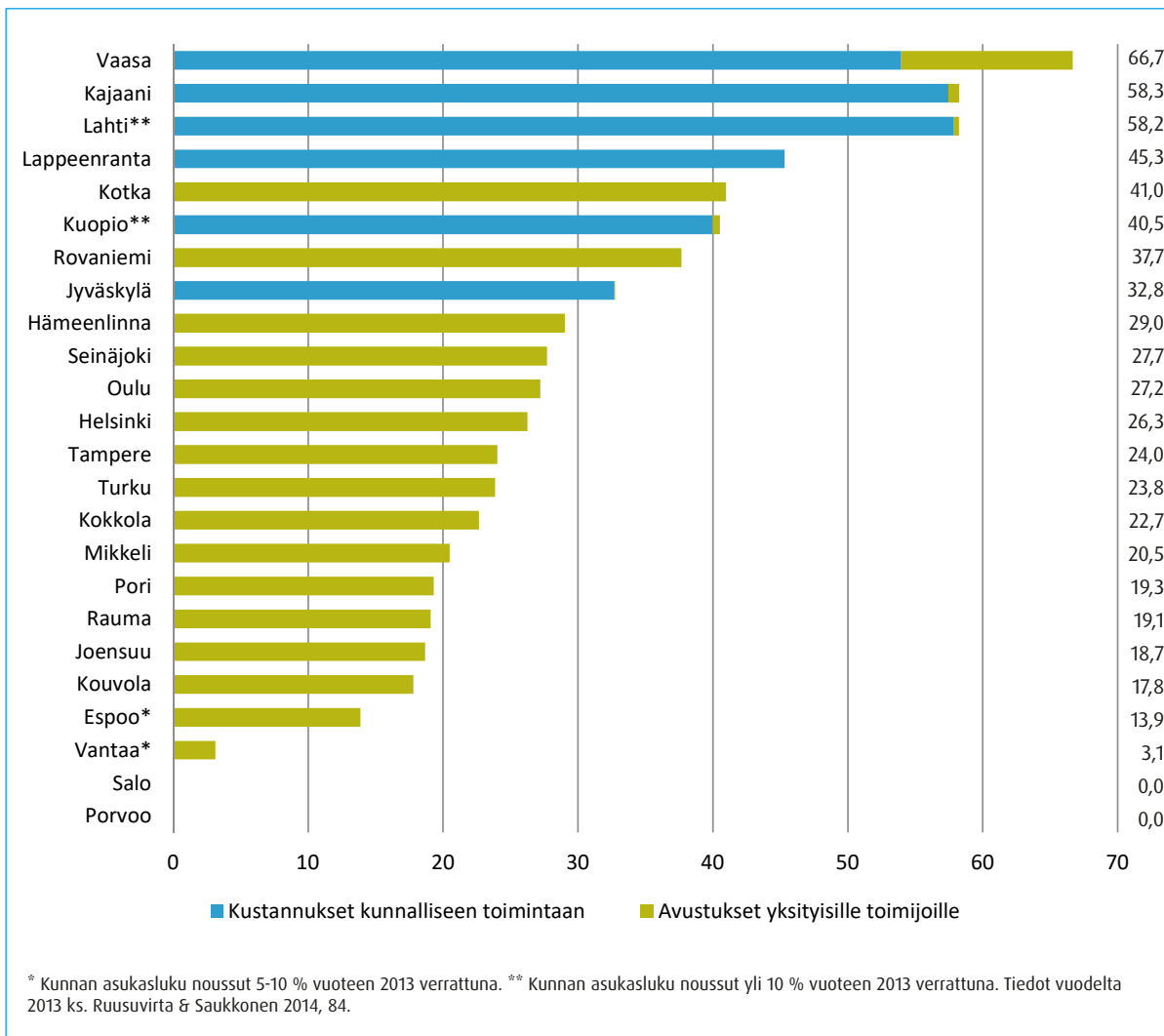
Museotoiminta (kuvio 18) järjestetään kaupungeissa pääosin kunnalliselta pohjalta. Kaikissa selvitykseen osallistuneissa kaupungeissa oli kunnallista museotoimintaa, minkä lisäksi 14 kaupunkia avusti yhtä tai useampaa yksityistä museota. Avustettavien lukumäärä on kasvanut vuodesta 2013, jolloin 11 kuntaa avusti vähintään yhtä yksityistä museotoimijaa.

Kuvio 18. Nettokäyttökustannukset museoille vuonna 2016, €/asukas.



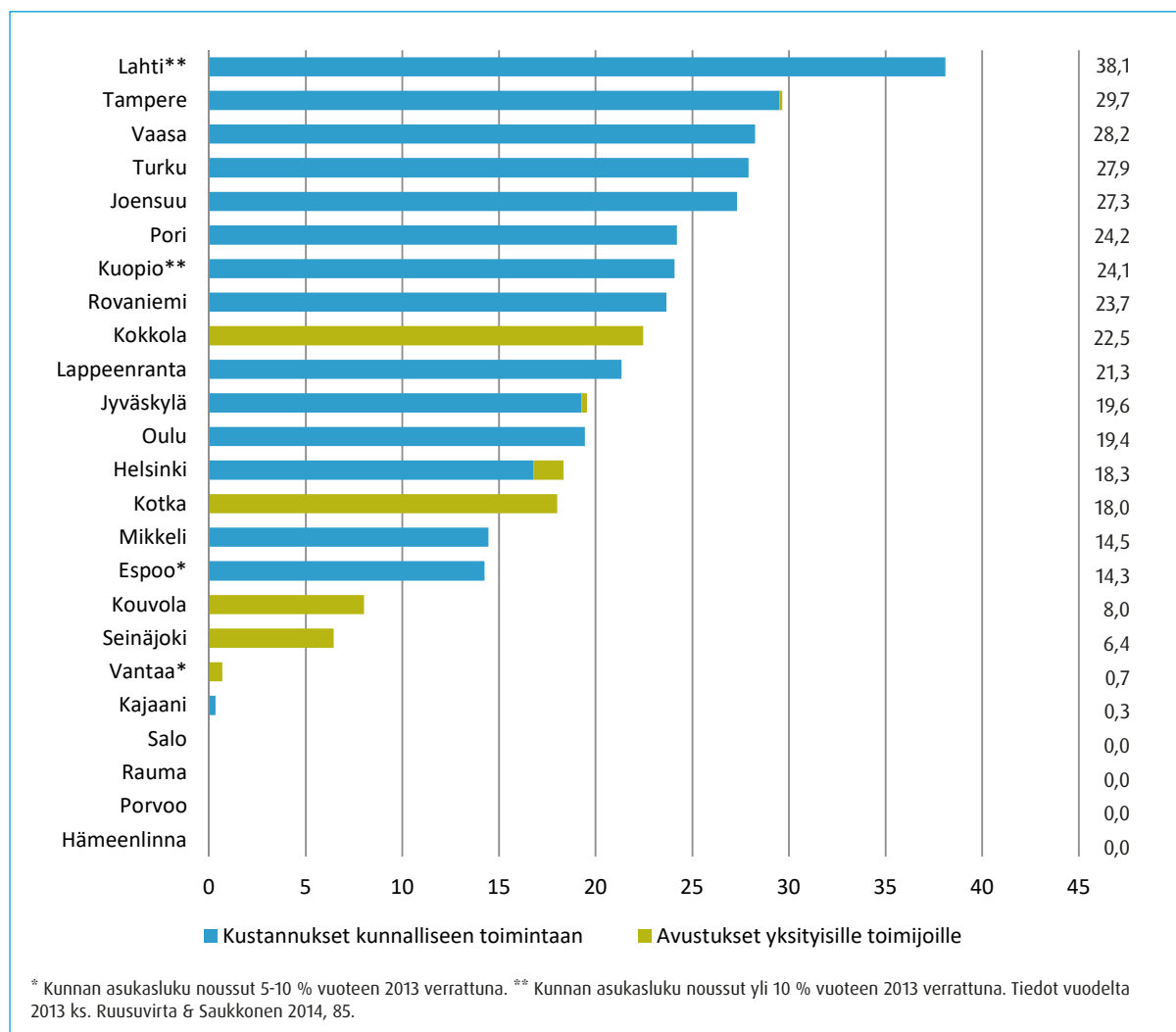
Teatteritoiminnan (kuvio 19) järjestämismuodot vaihtelevat huomattavasti. Kuudessa selvitykseen osallistuneista kaupungeista toimi vuonna 2016 kunnallinen teatteri (Jyväskylä, Kajaani, Kuopio, Lahti, Lappeenranta, Vaasa). Vuonna 2016 valtaosa kaupungeista (21 kpl) avusti yhtä tai useampaa yksityistä teatteritoimijaa. Viime vuosina teatteritoiminnan organisoitumisessa on siirrytty kohti yksityisiä organisaatiomuotoja. Viimeisin muutos on Turun Kaupunginteatterin siirtyminen kunnan avustamaksi osakeyhtiömuotoiseksi teatteriksi vuoden 2014 alussa. Turun Kaupunginteatteri toimii osana kuntakonsernia.

Kuvio 19. Nettokäyttökustannukset teattereille vuonna 2016, €/asukas



Orkesteritoiminta (kuvio 20) järjestetään kaupungeissa enimmäkseen kunnallisia orkestereita ylläpitämällä. Vuonna 2016 selvitykseen osallistuneista kaupungeista 15:ssä toimi kunnallinen orkesteri. Kolmannes kaupungeista avusti yhtä tai useampaa yksityistä orkesteritoimijaa. Neljä selvitykseen osallistuneista kaupungeista ei ylläpitänyt kunnallista orkesteria tai avustanut yksityistä orkesteritoimijaa. Näissäkin kaupungeissa tuettiin ja järjestettiin konserttitoimintaa eri tavoin. Hämeenlinnan kaupunki osti konserttipalveluita Sibeliuksen syntymäkaupunkisäätiöltä vuonna 2016. Porvoon kaupunki puolestaan tuki esimerkiksi Avantin Suvisoitto -festivaalia, ja Rauman kaupunki avusti Rauman konserttiyhdistystä, joka järjestää muun muassa Rauma Festivo -kamarimusiikkitapahtumaa. Nämä kustannukset on huomioitu yleisen kulttuuritoiminnan osiossa. Salossa kaupungin oma ja ostopalveluina toteutettava konserttituotanto toteutettiin vuonna 2016 taidemuseo Veturitalissa.

Kuvio 20. Nettokäyttökustannukset orkestereille vuonna 2016, €/asukas.



### 3.2.3 Kulttuuritalot ja kulttuurikeskukset

Kulttuuritalot ja kulttuurikeskukset tarkoittavat tässä selvityksessä sellaista kunnan omaa hallinnollista yksikköä tai kunnalta vuotuista avustusta saavaa yksikköä, jolla on omaa kulttuuritoimintaa. Selvityksessä eriteltiin kunnalliset ja kunnan avustamat 1) kulttuuritalot, 2) konsertti- ja kongressitalot, 3) lastenkulttuurikeskukset sekä 4) elokuvan, valokuvan ja tanssin alueelliset keskukset.

#### Kulttuuritalo- ja kulttuurikeskustoiminta 24 kaupungissa

Vuonna 2016 selvityksessä mukana olevat kaupungit ylläpitivät tai avustivat kaikkiaan 105 kulttuuritaloa ja -keskusta (taulukko 13). Lukumäärä oli hieman korkeampi kuin vuonna 2013, jolloin kaupungeissa sijaitsi yhteensä 93 kulttuuritaloa ja -keskusta. Vuoteen 2013 verrattuna kunnallisten kulttuuritalojen ja -keskusten lukumäärä oli hieman laskenut (48 vuonna 2013, 45 vuonna 2016) ja kunnan avustamien lukumäärä vastaavasti noussut (45 vuonna 2013, 60 vuonna 2016). Vuonna 2016 kunnallisia ja kunnan

avustamia kulttuuritaloja oli yhteensä 40, konsertti- ja kongressikeskuksia yhteensä 14, lastenkulttuurikeskuksia yhteensä 19 ja kaupunkien avustamia elokuvan, valokuvan ja tanssin keskuksia yhteensä 32. Henkilötyövuodet kunnallisissa kulttuuritaloissa ja -keskuksissa vuonna 2016 olivat yhteensä 338.

Kulttuuritalo- ja kulttuurikeskustoiminta vaihtelee kaupungeissa suuresti. Kaikkiaan 11:ssä selvitykseen osallistuneista kaupungeista toimi vuonna 2016 yksi tai useampi kunnallinen kulttuuritalo. Lisäksi kymmenen kuntaa avusti yhtä tai useampaa kulttuuritaloa. Esimerkiksi Espoossa, Helsingissä ja Vantaalla on useita kunnallisia kulttuuritaloja, jotka tarjoavat alueellisia tai esimerkiksi lastenkulttuuriin erikoistuneita palveluja.

Kunnallisia konsertti- ja kongressitaloja toimi neljänneksessä selvitykseen osallistuneista kaupungeista. Vastaava osuus kunnista avusti yhtä tai useampaa konsertti- ja kongressitaloa. Kunnallisia lastenkulttuurikeskuksia sijaitsi vuonna 2016 kaikkiaan 13:ssa selvitykseen osallistuneista kunnista, minkä lisäksi neljä kuntaa avusti lastenkulttuurikeskusten toimintaa. Kaikki kunnalliset kulttuurikeskukset kuuluivat Suomen lastenkulttuurikeskusten liittoon. Elokuvan, valokuvan ja tanssin alueellisia keskuksia avusti 17 selvitykseen osallistunutta kaupunkia.

Taulukko 13. Kulttuuritalot ja kulttuurikeskukset kaupungeissa vuonna 2016, lkm.

Kaupunki	Kulttuuritalot		Konsertti- ja kongressitalot		Lastenkulttuurikeskukset		Alueelliset elokuvan, tanssin ja valokuvan keskukset	Kulttuuritalot ja kulttuurikeskukset yhteensä
	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat		
Espoo	6	-	-	-	1	-	-	7
Helsinki	5	4	1	1	1	-	2	14
Hämeenlinna	-	-	-	1	1	-	-	2
Joensuu	-	2	-	-	1	-	2	5
Jyväskylä	1	1	-	1	1	-	3	7
Kajaani	-	1	1	-	-	-	1	3
Kokkola	-	-	-	-	-	1	2	3
Kotka	1	3	1	-	1	-	1	7
Kouvola	-	-	2	-	-	-	-	2
Kuopio	1	-	-	-	-	1	3	5
Lahti	-	-	-	1	1	-	2	4
Lappeenranta	-	-	-	-	1	-	1	2
Mikkeli	-	1	-	1	-	2	2	6
Oulu	2	-	-	-	1	-	2	5
Pori	1	-	-	-	1	-	2	4
Porvoo	-	1	-	1	-	-	-	2
Rauma	1	-	1	-	-	-	-	2
Rovaniemi	1	1	1	-	-	-	1	4
Salo	-	-	-	-	-	-	-	-
Seinäjoki	-	-	-	-	1	-	1	2
Tampere	1	-	-	1	1	-	3	6
Turku	-	-	-	-	-	-	3	3
Vaasa	-	1	-	-	-	1	1	3
Vantaa	4	1	-	-	2	-	-	7
<b>Yhteensä</b>	<b>24</b>	<b>16</b>	<b>7</b>	<b>7</b>	<b>14</b>	<b>5</b>	<b>32</b>	<b>105</b>

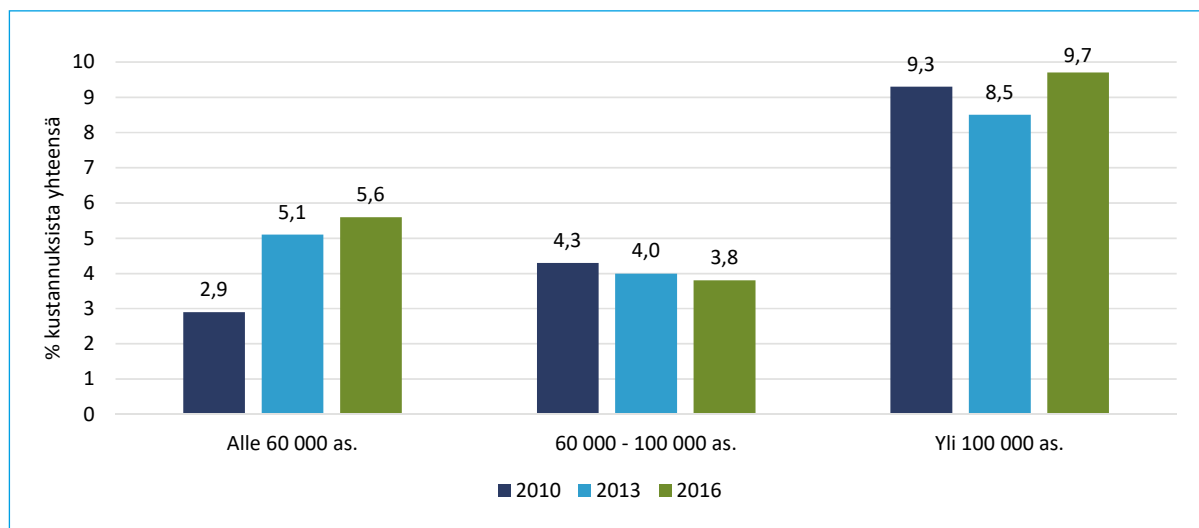
Osa alueellisista keskuksista ja lastenkulttuurikeskuksista kuuluu useamman kuin yhden kaupungin avustamiin toimijoihin. Kun päällekkäisyydet poistetaan, kunnan avustamien toimijoiden lukumäärä on yhteensä 52.



## Kustannukset kulttuuritaloille ja kulttuurikeskuksille

Kulttuuritalot ja -keskukset muodostivat keskimäärin 8,1 prosenttia kaupunkien yhteenlasketuista kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannuksista vuonna 2016. Osuus vaihteli asukasluvultaan erikokoisten kaupunkiryhmien välillä. Keskimäärin kulttuuritalojen ja -keskusten kustannusten osuus kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista oli vuosien 2010 ja 2013 tapaan korkein asukasluvultaan suurimmassa kaupunkiryhmässä (yli 100 000 asukasta). Asukasluvultaan suurimmissa kaupungeissa nettokäyttökustannukset kulttuuritaloille ja -keskuksille vuonna 2016 olivat korkeimmillaan yli neljänneksen (Vantaa 26,6 %) ja matalimmillaan vajaan prosentin (Turku 0,3 %) kokonaiskustannuksista. Muiden kaupunkiryhmien kohdalla kulttuuritalojen ja -keskusten nettokäyttökustannusten osuus kokonaiskustannuksista on vuosien 2010 ja 2016 välillä tasaisesti laskenut keskimmaisessa kaupunkiryhmässä (60 000–100 000 asukasta) ja kasvanut asukasluvultaan pienimmässä kaupunkiryhmässä (alle 60 000 asukasta). (Kuvio 21.)

Kuvio 21. Kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten osuus (%) kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä.



Vuonna 2016 kaupunkien kustannukset kulttuuritalojen ja -keskusten toimintaan olivat yhteensä noin 43 miljoonaa euroa. Kaupunkikohtaisesti kustannukset vaihtelivat nolasta eurosta 9,8 miljoonaan euroon. Keskiarvo oli 1,8 miljoonaa euroa ja mediaani noin 0,6 miljoonaa euroa. Korkeimmat euromääräiset kustannukset olivat vuoden 2013 tapaan Helsingissä (9,8 M€), Espoossa (8,8 M€) ja Vantaalla (6 M€), joissa sijaitsee useita kunnallisia kulttuuritaloja ja kulttuurikeskuksia, sekä Tampereella (6,2 M€), jossa kunnallisia toimijoita olivat Tullikamarin kulttuurikeskus ja Lastenkulttuurikeskus Rulla. Lisäksi Helsinki ja Tampere avustivat useita yksityisiä kulttuuritalo- ja kulttuurikeskustoimijoita. Vantaalla kaupunki avusti Tiedekeskus Heurekaa<sup>26</sup>. (Taulukko 14; Liite 4.)

Kustannukset kulttuuritaloille ja kulttuurikeskuksille olivat kasvaneet vuoteen 2013 verrattuna 5,2 miljoonaa euroa (taulukko 14). Kustannukset nousivat yhteensä 14 kaupungissa ja laskivat kymmenessä kaupungissa. Monessa tapauksessa euromääräinen muutos on ollut suhteellisen pieni. Euromääräisesti

<sup>26</sup> Kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten osioon pyydettiin aikaisemman käytännön mukaisesti sisällyttämään tiedekeskukset kuten Oulun Tietomaa ja Vantaan Heureka.

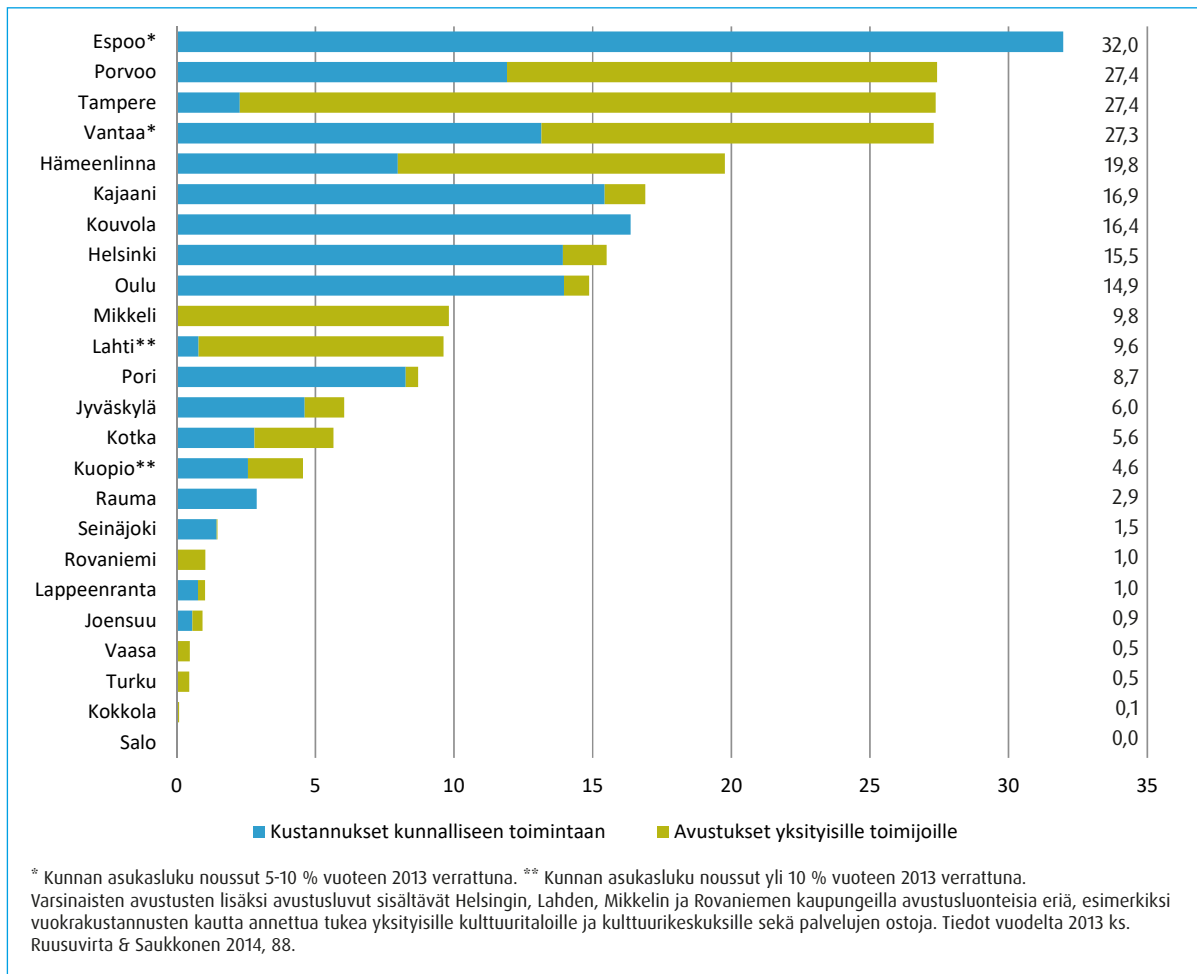
muutos oli suurin Espoossa, Helsingissä, Oulussa ja Vantaalla, joissa kaikissa kustannukset kasvoivat yli miljoona euroa. Oulussa suurin osa kasvusta selittyi sillä, että Tiedekeskus Tietomaan kustannukset olivat vuoden 2013 tiedonkeruussa taide- ja kulttuurilaitosten osiossa. Vuoden 2016 tiedonkeruussa Tietomaan kustannukset siirtyivät kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten osioon. Indeksikorjaus huomioiden kaikkien kaupunkien yhteenlasketut kustannukset kulttuuritaloille ja kulttuurikeskuksille ovat kasvaneet noin 4,4 miljoonaa euroa vuoteen 2013 verrattuna.

**Taulukko 14. Nettokäyttökustannukset kulttuuritaloille ja -keskuksille vuosina 2010, 2013 ja 2016, 1 000 €.**

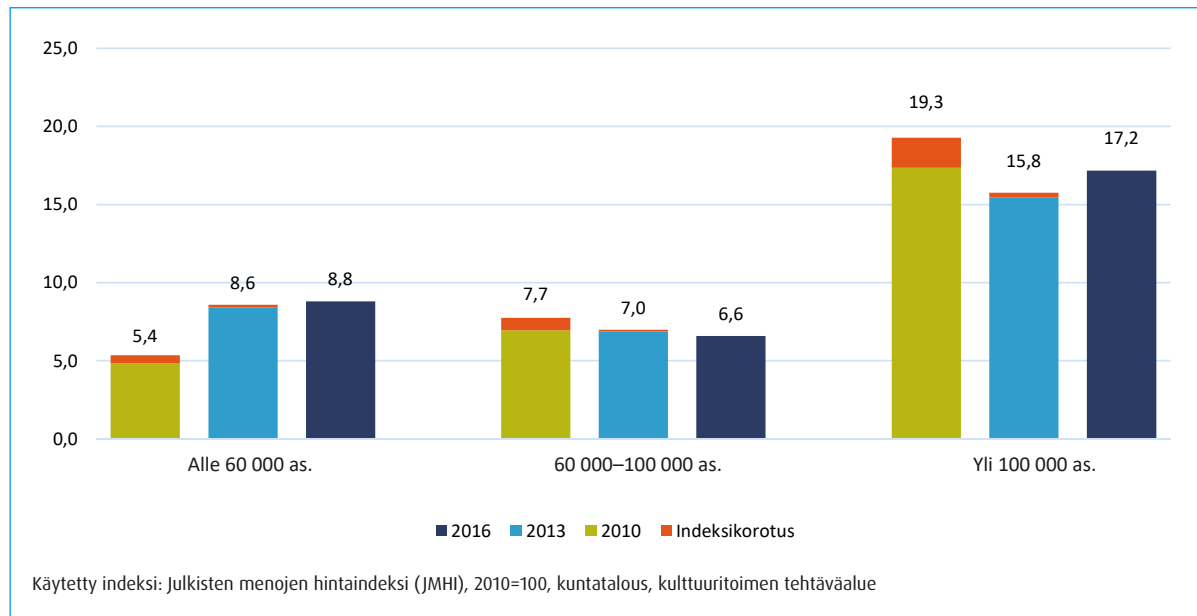
	2010	2013	2016
Espoo	6 918	7 518	8 776
Helsinki	10 463	8 569	9 842
Hämeenlinna	1 782	1 492	1 341
Joensuu	332	161	70
Jyväskylä	263	675	839
Kajaani	500	647	634
Kokkola	-	2	4
Kotka	491	236	306
Kouvola	373	1 462	1 396
Kuopio	650	475	536
Lahti	1 083	1 107	1 148
Lappeenranta	73	76	74
Mikkeli	950	776	535
Oulu	2 428	1 822	2 981
Pori	471	612	740
Porvoo	80	936	1 375
Rauma	11	126	114
Rovaniemi	55	68	64
Salo	105	123	-
Seinäjoki	29	52	91
Tampere	5 782	6 066	6 248
Turku	130	125	85
Vaasa	-	10	32
Vantaa	4 179	4 917	5 987
<b>Yhteensä</b>	<b>37 148</b>	<b>38 053</b>	<b>43 218</b>

Asukasmäärään suhteutettuna kustannukset vaihtelivat nolosta eurosta 32 euroon (kuvio 22). Vuonna 2016 kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten nettokustannukset olivat kaikki kaupungit yhteenlaskettuna 14,2 euroa asukasta kohti. Asukaskohtaisten kustannusten keskiarvot vaihtelivat kaupunkiryhmittäin 6,6 eurosta (60 000–100 000 asukkaan kaupungit) 17,2 euroon (yli 100 000 asukkaan kaupungit). Vuoteen 2010 verrattuna asukaskohtaisten nettokustannusten keskiarvo oli vuonna 2016 laskenut sekä asukasluvultaan suurimmassa että keskimmaisessä kaupunkiryhmässä. Sen sijaan asukasluvultaan pienimmässä kaupunkiryhmässä (alle 60 000 asukasta) keskiarvo oli noussut. (Kuvio 23.)

Kuvio 22. Nettokäyttökustannukset kulttuuritaloille ja kulttuurikeskuksille vuonna 2016, €/asukas.



Kuvio 23. Nettokäyttökustannukset kulttuuritaloille ja kulttuurikeskuksille (€/asukas). Kehitys vuosina 2010–2016 asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä.



### 3.2.4 Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetus

Taideoppilaitoksia ovat musiikki- ja tanssiopistot, kuvataide- ja käsityökoulut, teatteri- ja sirkuskoulut sekä sanataide- ja arkkitehtuurikoulut. Taiteen perusopetus on lain (633/1998) mukaisesti tavoitteellista tasolta toiselle etenevää ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen opetusta. Toimijat jaettiin taiteen perusopetusta antaviin oppilaitoksiin, muihin taideoppilaitoksiin sekä taiteen perusopetusta antaviin kansalais- ja työväenopistoihin. Tiedot eivät sisällä ammattiin valmistavaa taidekoulutusta tai kansalais- ja työväenopistojen muuta kurssitoimintaa.

#### Taideoppilaitosten toiminta ja taiteen perusopetus 24 kaupungissa

Kaupungit järjestävät taiteen perusopetuksen palveluja ja muuta taideopetusta hyvin eri tavoin. Oulussa, Raumalla, Salossa ja Vaasassa taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen palvelut tuotettiin täysin kunnallisissa oppilaitoksissa. Sen sijaan Espoossa, Helsingissä, Lappeenrannassa ja Turussa palvelut järjestettiin yksityisiä toimijoita avustamalla. Monissa kaupungeissa myös ostetaan taiteen perusopetuksen palveluja. Vuoden 2013 tapaan yhteensä kahdessakymmenessä kaupungissa toimi vuonna 2016 yksi tai useampi taiteen perusopetusta antava kansalais- tai työväenopisto. Monet kunnat tuottavat taiteen perusopetuksen palveluja myös seudullisesti. Palveluja käytetään runsaasti yli kuntarajojen.

Vuonna 2016 selvityksessä mukana olevat kaupungit ylläpitivät tai avustivat kaikkiaan 152:ta taideoppilaitosta ja 22:ta taiteen perusopetusta antavaa kansalais- ja työväenopistoa. Taideoppilaitoksista ja taiteen perusopetusta antavista oppilaitoksista kunnallisia toimijoita oli 39 ja kunnan avustamia 135. (Taulukko 15.)

Selvityksessä mukana olevissa kaupungeissa toimi yhteensä 17 kunnallista taiteen perusopetuksen tuntiperusteisen valtiosuuden piirissä olevaa oppilaitosta. Näissä oppilaitoksissa annettiin vuonna 2016 yhteensä 317 647 opetustuntia. Kaupungit saivat ylläpitämiensä taiteen perusopetuksen oppilaitosten toimintaan tuntiperusteista valtiosuutta yhteensä 12,9 miljoonaa euroa.

Taulukko 15. Kunnalliset ja kunnan avustamat taideoppilaitokset (lkm.) sekä kunnallisille oppilaitoksille taiteen perusopetukseen myönnetty opetustuntiperusteinen valtionosuus (vos) (1 000 €) vuonna 2016.

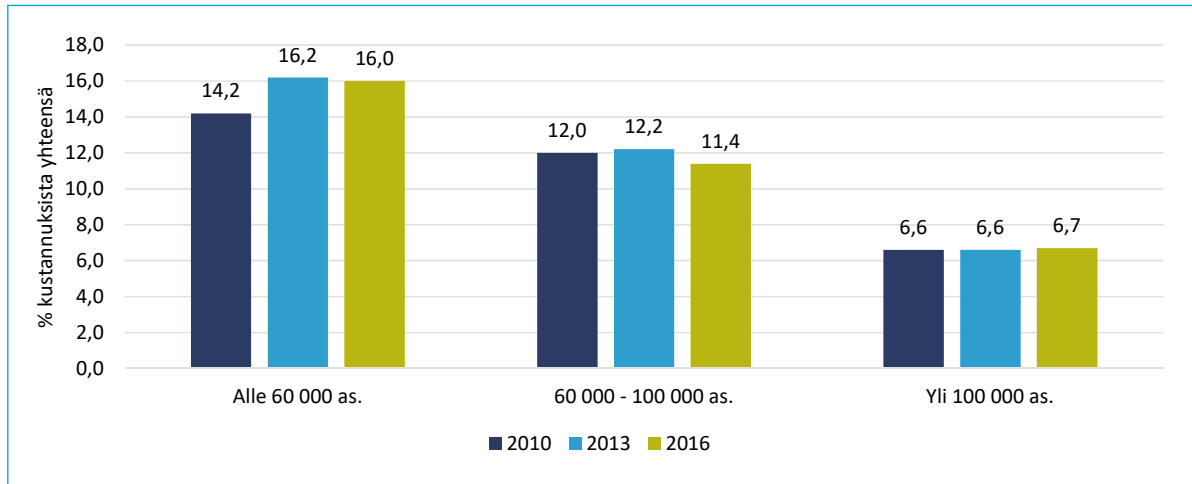
	Kunnalliset			Kunnan avustamat		Yhteensä
	Taiteen perusopetusta antavat oppilaitokset ja muut taideoppilaitokset	Taiteen perusopetusta antavat kansalais- ja työväenopistot	Kunnalliselle oppilaitokselle taiteen perusopetukseen myönnetty tunti-perusteinen vos <sup>1</sup>	Taiteen perusopetusta antavat oppilaitokset ja muut taideoppilaitokset	Taiteen perusopetusta antavat kansalais- ja työväenopistot	
	Lkm.	Lkm.	1 000 €	Lkm.	Lkm.	Lkm.
Espoo	-	-	-	9	1	10
Helsinki	-	-	-	43	-	43
Hämeenlinna	1	-	144	1	1	3
Joensuu	1	1	1 194	2	-	4
Jyväskylä	1	1	128	4	-	6
Kajaani	1	1	1 043	1	-	3
Kokkola	1	1	-	3	-	5
Kotka	-	1	-	2	-	3
Kouvola	-	1	-	2	1	4
Kuopio	-	1	-	5	-	6
Lahti	1	1	104	11	-	13
Lappeenranta	-	-	-	5	-	5
Mikkeli	-	1	-	5	-	6
Oulu	2	-	1 668	-	-	2
Pori	2	1	1 065	1	-	4
Porvoo	2	1	1 982	7	-	10
Rauma	1	1	760	-	-	2
Rovaniemi	2	1	1 059	1	-	4
Salo	1	1	536	-	-	2
Seinäjoki	-	1	-	4	-	5
Tampere	1	1	-	4	-	6
Turku	-	-	-	8	-	8
Vaasa	1	2	1 079	-	-	3
Vantaa	2	1	2 099	14	-	17
Yhteensä	20	19	12 862	132	3	174

<sup>1</sup> Osa kaupungeista järjestää taiteen perusopetusta vapaan sivistystyön rahoituksen piirissä olevien kunnallisten kansalais- ja työväenopistojen alla. Luvuissa eivät ole mukana näiden opistojen valtionosuudet.

### Kustannukset taideoppilaitoksille ja taiteen perusopetukseen

Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetus muodostivat keskimäärin 8,5 prosenttia selvityksessä mukana olevien kaupunkien yhteenlasketuista kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannuksista vuonna 2016. Osuus oli pysynyt lähes samana vuoteen 2013 verrattuna (osuus 8,7 prosenttia). Osuus vaihteli huomattavasti asukasluvultaan erikokoisten kaupunkiryhmien välillä (kuvio 24). Taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen kustannusten osuus kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista oli vuosien 2010 ja 2013 tapaan korkein asukasluvultaan pienimmässä kaupunkiryhmässä (alle 60 000 asukasta), toiseksi korkein keskimmaisessä ryhmässä (60 000–100 000 asukasta) ja matalin asukasluvultaan suurimmassa kaupunkiryhmässä (yli 100 000 asukasta). Osuuksien erot ovat pysyneet eri kaupunkiryhmien välillä varsin tasaisina vuosien 2010 ja 2016 välillä. Kaupunkiryhmien sisällä on kuitenkin hajontaa. Asukasluvultaan pienimmissä kaupungeissa nettokäyttökustannukset taideoppilaitoksille ja taiteen perusopetukseen vuonna 2016 olivat korkeimmillaan vajaan kolmanneksen (Porvoo 32,9 %) ja matalimmillaan viitisen prosenttia (Kotka 5,1 %) kokonaiskustannuksista.

Kuvio 24. Taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen osuus (%) kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä.



Kaupunkien kustannukset taideoppilaitoksille ja taiteen perusopetukseen vuonna 2016 olivat yhteensä noin 45,4 miljoonaa euroa. Kustannukset vaihtelivat 514 000 eurosta hieman yli 5 miljoonaan euroon. Vuoden 2013 tapaan keskiarvo oli 1,9 miljoonaa euroa ja mediaani 1,4 miljoonaa euroa. (Taulukko 16.)

Taulukko 16. Nettokäyttökustannukset taideoppilaitoksille ja taiteen perusopetukseen vuosina 2010, 2013 ja 2016, 1 000 €.

	2010	2013	2016
Espoo	4 506	4 988	4 931
Helsinki	4 780	5 006	5 093
Hämeenlinna	1 820	1 485	1 425
Joensuu	1 823	1 730	1 606
Jyväskylä	1 339	1 360	1 356
Kajaani	1 468	1 601	1 599
Kokkola	1 152	1 261	1 277
Kotka	579	558	514
Kouvola	1 403	1 234	1 194
Kuopio	979	1 057	1 008
Lahti	1 217	872	1 279
Lappeenranta	896	819	867
Mikkeli	474	517	540
Oulu <sup>1</sup>	3 633	3 977	4 346
Pori	1 967	2 330	2 095
Porvoo	2 671	3 128	2 541
Rauma	1 067	1 103	1 144
Rovaniemi	1 435	1 693	1 737
Salo	894	886	923
Seinäjoki	820	860	665
Tampere	1 850	1 938	1 974
Turku	1 569	1 396	1 465
Vaasa	1 407	1 794	1 958
Vantaa	3 232	3 694	3 857
Yhteensä	42 981	45 287	45 394

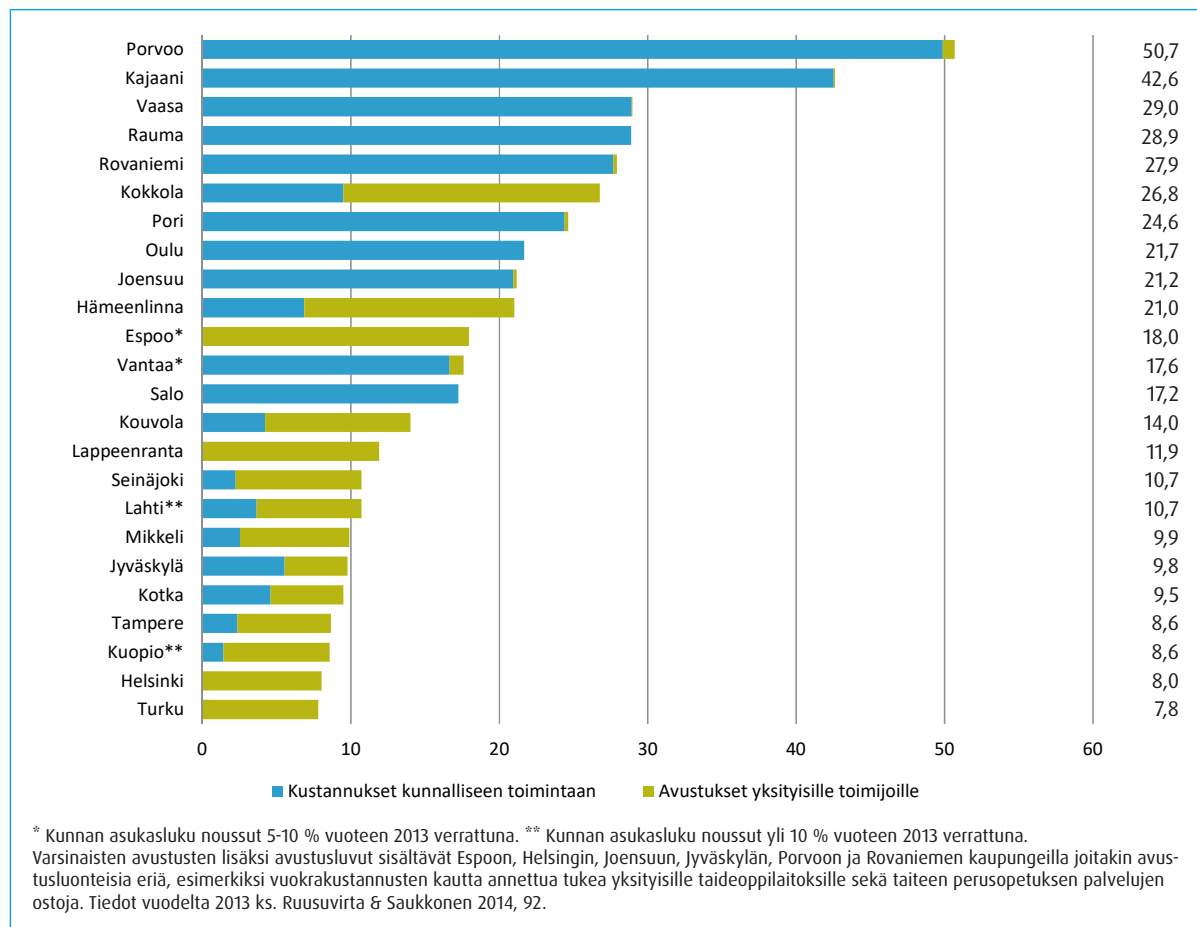
<sup>1</sup> Oulun kustannustietoihin ei sisälly Oulu-opiston antama taiteen perusopetus.

Kaikki kaupungit yhteenlaskettuna kustannukset taideoppilaitoksille ja taiteen perusopetukseen olivat pysyneet varsin samoina kuin vuonna 2013 (taulukko 16). Selvityksessä mukana olevissa kaupungeissa kustannukset taideoppilaitoksille ja taiteen perusopetukseen kasvoivat 13 kaupungissa ja laskivat yhdeksässä kaupungissa. Kahdessa kaupungissa muutos oli alle yhden prosentin. Euromääräisesti suurinta kasvu oli Lahdessa (407 000 €) ja Oulussa (369 000 €). Indeksikorjaus huomioiden kaikkien kaupunkien yhteenlasketut kustannukset taideoppilaitoksille ja taiteen perusopetukseen laskivat 0,8 miljoonaa euroa vuoteen 2013 verrattuna.

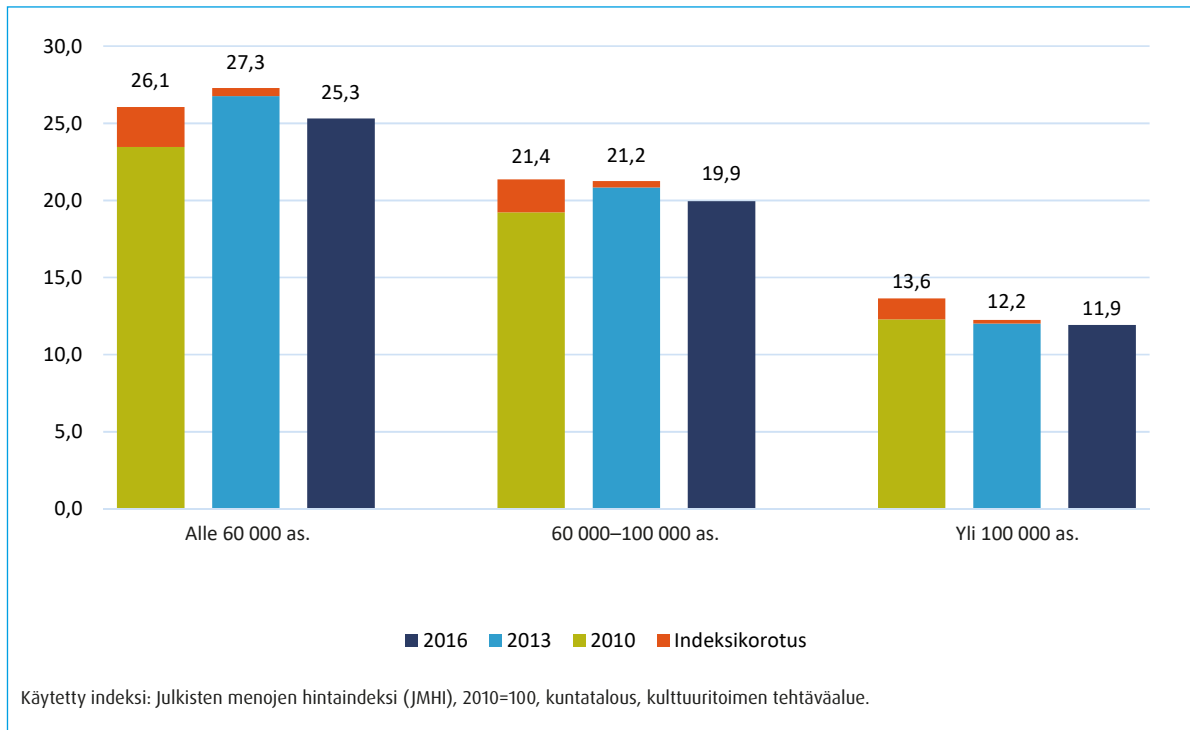
Asukaslukuun suhteutetut kustannukset olivat korkeimmat Porvoossa (50,7 €/asukas) ja Kajaanissa (42,6 €/asukas). Molemmat kaupungit ylläpitävät kunnallisia taiteen perusopetuksen oppilaitoksia, jotka antavat opetusta yli kuntarajojen. Matalimmat asukaskohtaiset taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen kustannukset olivat Turussa, Helsingissä, Kuopiossa ja Tampereella (7,8–8,6 €/asukas). (Kuvio 25.)

Vuonna 2016 taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen nettokustannukset olivat kaikki kaupungit yhteenlaskettuna 14,9 euroa asukasta kohti. Asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä asukaskohtainen kustannus vaihteli 12 eurosta (yli 100 000 asukkaan kaupungit) 25 euroon (alle 60 000 asukkaan kaupungit). Vuoteen 2013 verrattuna asukaskohtainen nettokustannus oli laskenut kaikissa kaupunkiryhmissä. (Kuvio 26.)

**Kuvio 25. Nettokäyttökustannukset taideoppilaitoksille ja taiteen perusopetukseen vuonna 2016, €/asukas.**



Kuvio 26. Nettokäyttökustannukset taideoppilaitoksille ja taiteen perusopetukseen (€/asukas). Kehitys vuosina 2010–2016 asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä.



### 3.2.5 Yleinen kulttuuritoiminta

Kunnan yleinen kulttuuritoiminta kattaa kaiken muun varsinaisen kulttuuritoimen hallinnon alla toteutetun toiminnan, joka ei kuulu kirjastojen, taide- ja kulttuurilaitosten, kulttuuritalojen ja -keskusten eikä taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen osa-alueiden alle. Siihen sisältyvät myös ne kunnan kulttuuritoimen myöntämät avustukset, joita ei ole kirjattu raportissa aikaisemmin käsiteltyihin kohtiin.

#### Yleinen kulttuuritoiminta 24 kaupungissa

Kaupungeissa yleisen kulttuuritoiminnan päätoiminta-alueita ovat kulttuuritapahtumien tuottaminen ja järjestäminen, avustustoiminta sekä kulttuuritoimen tai vastaavan hallinto. Näiden lisäksi yleisen kulttuuritoiminnan osa-alue sisältää muun muassa eri ryhmille (esim. ikääntyneet, lapset, erilaiset vähemmistöryhmät) suunnattua toimintaa sekä hanketoimintaa. Kuntien kulttuuritoiminnan tiedonkeruun yhtenä tavoitteena on ollut tuoda esiin tätä toiminnoltaan tärkeätä, mutta rahallisesti suhteellisen pientä kulttuuritoiminnan osa-aluetta.

Monissa kaupungeissa yleiseen kulttuuritoimintaan kuuluu vakiintuneita toimintamalleja tai rakenteita kulttuurin hyvinvointivaikutusten lisäämiseksi. Usein toiminnan kohderyhminä ovat lapset, nuoret ja ikääntyneet. Toimintamuotoja ovat esimerkiksi kulttuurikaveritoiminta, kulttuurineuvola, taideapteekki, taidetyöpajat ja koulujen kulttuurimatkat toiminta. Yhteistyötä tehdään sekä kunnan omien toimialojen että kunnan ulkopuolisten toimijoiden kanssa. (Ks. lisää liite 8.)

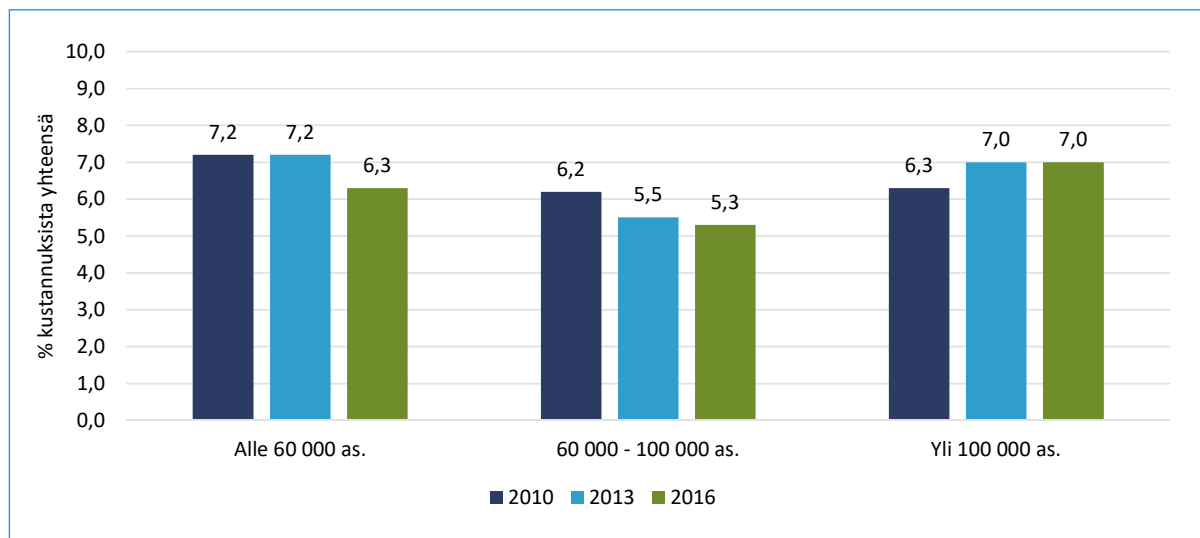


Avustustoiminta on tärkeä yleisen kulttuuritoiminnan osa-alue. Vaikka valtaosa tämän osa-alueen alla olevista avustussummista on suhteellisen pieniä, niiden kautta luodaan moninkertaisesti toimintaa annettuun avustukseen nähden. Tämän osa-alueen avustuksiin sisältyvät mm. taiteilijoiden avustukset ja työskentelyapurahat sekä kulttuuriyhdistysten monenlaiset toiminta- ja kohdeavustukset. Siinä missä monilla muilla kulttuuritoiminnan osa-alueilla painopiste on ammattimaisessa toiminnassa, on yleisen kulttuuritoiminnan tärkeä tehtävä luoda edellytyksiä myös taiteen ja kulttuurin harrastamiselle. Henkilötyövuodet yleiseen kulttuuritoimintaan olivat selvitykseen osallistuneissa kaupungeissa yhteensä 166 vuonna 2016.

### Kustannukset yleiseen kulttuuritoimintaan

Kunnan yleisen kulttuuritoiminnan osuus kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista selvityksessä mukana olevissa kaupungeissa on suhteellisen pieni. Yleinen kulttuuritoiminta muodosti keskimäärin 6,6 prosenttia kaupunkien yhteenlasketuista kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannuksista vuonna 2016. Osuus vaihteli hieman asukasluvultaan erikokoisten kaupunkiryhmien välillä. Vuodesta 2010 yleisen kulttuuritoiminnan osuus nettokäyttökustannuksista yhteensä on kasvanut asukasluvultaan suurimmassa kaupunkiryhmässä (yli 100 000 asukasta) ja laskenut keskimmaisessa (60 000–100 000 asukasta) ja pienimmässä kaupunkiryhmässä (alle 60 000 asukasta). (Kuvio 27.)

**Kuvio 27. Yleisen kulttuuritoiminnan osuus (%) kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä.**



Kaupunkien kustannukset yleiseen kulttuuritoimintaan vuonna 2016 olivat yhteensä noin 35,2 miljoonaa euroa. Kaupungeissa kustannukset vaihtelivat huomattavasti, 271 000 eurosta noin 9,3 miljoonaan euroon. Kaupunkien keskiarvo vuonna 2016 oli noin 1,5 miljoonaa euroa (1,9 M€ vuonna 2013) ja mediaani 809 000 euroa (1,4 M€ vuonna 2013). (Taulukko 17.)

Kaikki kaupungit yhteenlaskettuna kustannukset yleiseen kulttuuritoimintaan olivat pysyneet varsin samoina kuin vuonna 2013. Kaupungeissa kustannukset yleiseen kulttuuritoimintaan kasvoivat 12 kaupungissa ja laskivat 11 kaupungissa. Yhdessä kaupungissa muutos oli alle yhden prosentin. Euromääräisesti kasvu oli suurinta Turussa (864 000 euroa) ja Lahdessa (741 000 euroa). (Taulukko 17.) Indeksi-korjattuna summa oli vuonna 2016 laskenut 0,6 miljoonaa euroa vuoteen 2013 verrattuna.

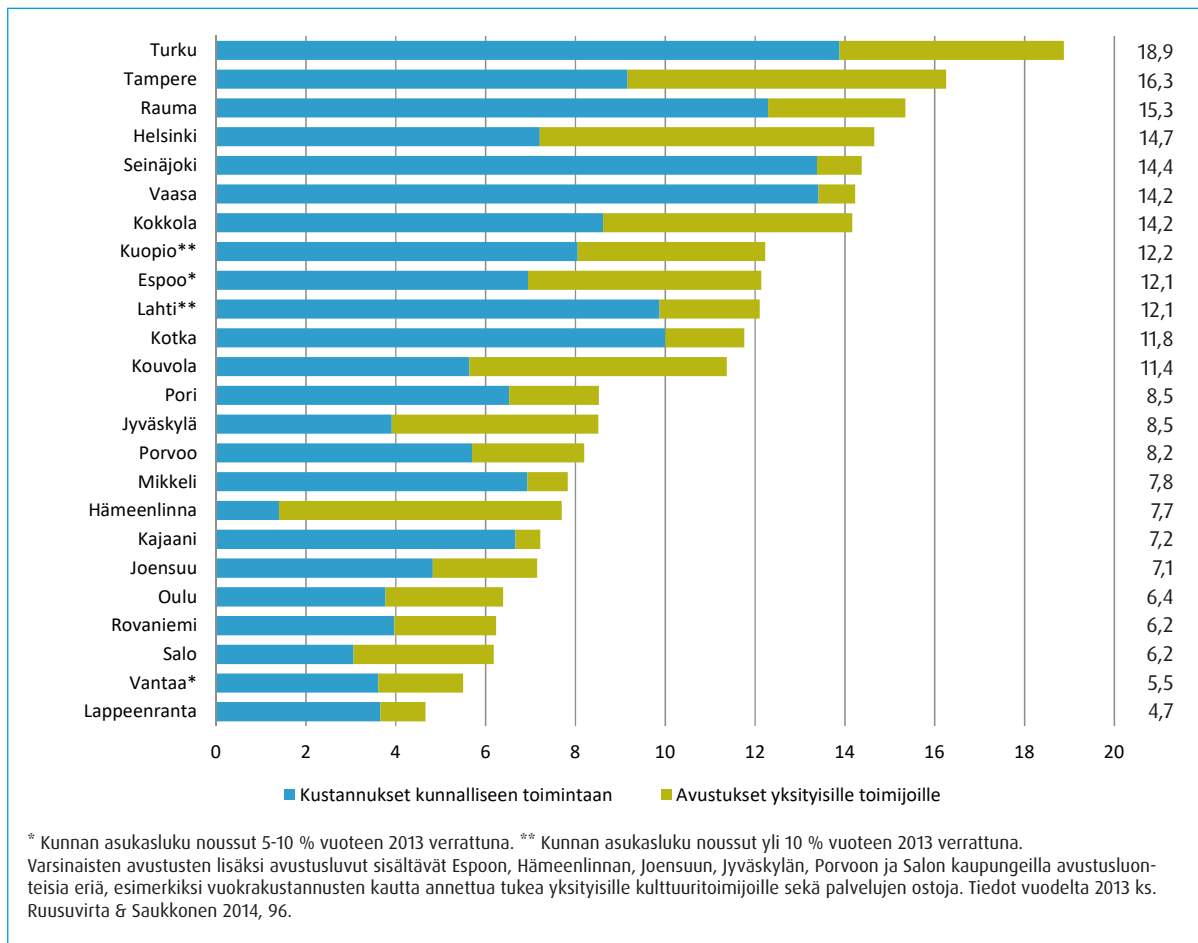
Taulukko 17. Nettokäyttökustannukset yleiseen kulttuuritoimintaan vuosina 2010, 2013 ja 2016, 1 000 €.

	2010	2013	2016
Espoo	3 664	3 389	3 333
Helsinki	7 373	9 613	9 307
Hämeenlinna	301	755	522
Joensuu	807	466	542
Jyväskylä	1 088	1 238	1 182
Kajaani	253	43	271
Kokkola	659	708	676
Kotka	676	845	637
Kouvola	1 321	954	970
Kuopio	1 221	1 384	1 440
Lahti	913	705	1 446
Lappeenranta	501	535	340
Mikkeli	364	401	427
Oulu	1 106	1 393	1 282
Pori	775	720	725
Porvoo	554	327	411
Rauma	880	1 003	608
Rovaniemi	380	318	388
Salo	763	713	331
Seinäjoki	573	814	892
Tampere	3 637	4 125	3 711
Turku	2 309	2 677	3 541
Vaasa	599	837	962
Vantaa	1 000	1 159	1 207
Yhteensä	31 717	35 122	35 151

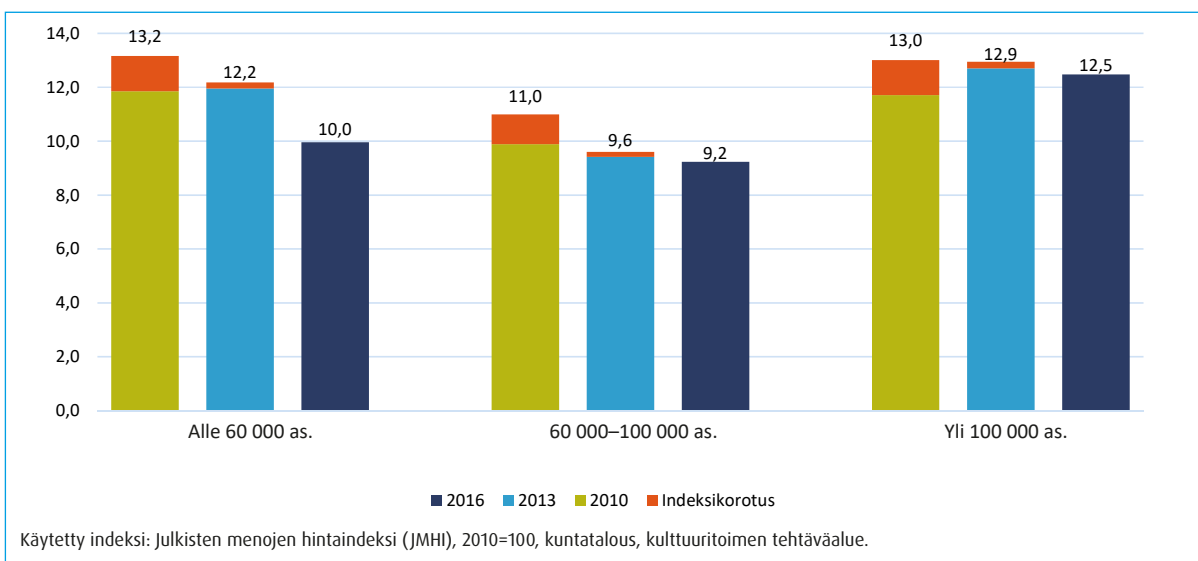
Asukaslukuun suhteutetut kustannukset olivat korkeimmat Turussa (18,9 €/asukas). Puolessa selvitykseen osallistuneista kaupungeista asukaskohtaiset kustannukset olivat yli kymmenen euroa ja puolessa kaupungeista alle kymmenen euroa asukasta kohti. (Kuvio 28.)

Vuonna 2016 yleisen kulttuuritoiminnan nettokustannus oli kaikki kaupungit yhteenlaskettuna 11,6 euroa asukasta kohti. Asukaskohtaisten kustannusten keskiarvot vaihtelivat kaupunkiryhmittäin 9,2 eurosta (60 000–100 000 asukkaan kaupungit) 12,5 euroon (yli 100 000 asukkaan kaupungit). Vuoteen 2013 verrattuna asukaskohtainen nettokustannus oli hieman laskenut kaikissa kaupunkiryhmissä. (Kuvio 29.)

Kuvio 28. Nettokäyttökustannukset yleiseen kulttuuritoimintaan vuonna 2016, €/asukas.



Kuvio 29. Nettokäyttökustannukset yleiseen kulttuuritoimintaan (€/asukas). Kehitys vuosina 2010–2016 asukasluvultaan erikokoisissa kaupunkiryhmissä.



### 3.2.6 Muiden hallintokuntien muu kulttuuritoiminta

Muiden hallintokuntien kulttuuritoiminta käsittää muun kuin varsinaisen kulttuuritoimen tai vastaavan alla tapahtuvan kulttuuritoiminnan, joka ei kuulu kirjastojen, taide- ja kulttuurilaitosten, kulttuuritalojen ja -keskusten, taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen eikä yleisen kulttuuritoiminnan osa-alueiden alle.

#### Muiden hallintokuntien kulttuuritoiminta

Raportin tässä osiossa tarkastellaan niitä muiden hallintokuntien kulttuurikustannuksia, joita ei ole kirjattu edellisissä luvuissa käsiteltyjen kirjastojen, taide- ja kulttuurilaitosten, kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten, taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen tai yleisen kulttuuritoiminnan alle. Monissa kaupungeissa esimerkiksi taiteen perusopetus kuuluu koulu- tai opetustoimesta vastaavalle lautakunnalle. Tässä raportissa taiteen perusopetuksen kustannukset on kuitenkin huomioitu taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen osiossa. Joissakin kaupungeissa yleishallinto jakaa esimerkiksi taide- ja kulttuurilaitosten, kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten tai taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen avustuksia. Myös nämä avustukset on tässä huomioitu asianomaisen osa-alueen kohdassa, eivätkä ne näy muiden hallintokuntien kustannuksissa. Tämän selvityksen perusteella ei siis voi tehdä suoria päätelmiä kaikista muiden hallintokuntien kautta kulkevista kulttuurin kustannuksista.

Muiden hallintokuntien osalta kaupunkien yleishallinnolla, usein kaupunginhallituksella, voi olla merkittävä kulttuuripoliittinen rooli esimerkiksi avustusten jakajana. Tekninen toimi saattaa puolestaan huolehtia kaupungin julkisesta veistoskokoelmasta ja nuorisotoimi tekee usein kulttuurista nuorisotyötä. Myös sosiaali- ja terveystoimella on lisääntyviä yhteyksiä kulttuuritoimintaan, ja taidetta ja kulttuuria sovelletaan eri tavoin osana sosiaali- ja terveydenhuoltoa tai muutoin osana kunnan hyvinvointipolitiikkaa ja -palveluita. Selvityksessä mukana olevista kaupungeista 20 ilmoitti, että kunnassa oli vuonna 2016 vakiintuneita toimintamalleja tai rakenteita taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutusten edistämiseksi.<sup>27</sup>

Kaupunkien yhteenlasketut muiden hallintokuntien kulttuurikustannukset (brutto) vuonna 2016 olivat noin kymmenen miljoonaa euroa. Muiden hallintokuntien kustannustiedot sisältävät sekä muiden hallintokuntien myöntämät muut avustukset että muut menot. Kaupunkien muiden hallintokuntien kulttuurikustannuksista on usein vaikea saada tietoa: vuoden 2016 osalta tiedot puuttuvat Turun ja Salon kaupungeilta. (Taulukko 18.)

Selvitykseen osallistuneista kaupungeista muita kulttuurimenoja ilmoitti yleishallinnon alla 16 kaupunkia, varhaiskasvatus- tai opetustoimen tai vastaavan alla 13 kaupunkia, nuorisotoimen tai vastaavan alla 12 kaupunkia, sosiaali- ja terveystoimen tai vastaavan alla kuusi kaupunkia ja liikuntatoimen tai vastaavan tai teknisen toimen tai vastaavan alla kolme kaupunkia. Jossain muissa kuin edellä mainituissa hallintokunnissa oli kulttuurimenoja neljässä kaupungissa. Nämä sisälsivät esimerkiksi Kotkan kaupungin puistotoimen kustannukset veistosten hankkimiseen puistoihin sekä Tampereella elinkeinotoimen avustuksia tapahtumien järjestämiseen.

Kulttuurikustannusten erittely muiden hallintokuntien toiminnasta on edelleen ilmeisen vaikeaa. Jos kulttuuritoiminnan kustannuksia ei eritellä kirjanpidossa, on niiden paikantaminen jälkikäteen lähes mahdotonta. Ongelmia tuo myös kulttuuritoiminnan määrittely, se mitä katsotaan kulttuuriksi ja mitä

<sup>27</sup> Asukkaiden hyvinvoinnin edistäminen on yksi kuntien perustehtävistä. Selvitykseen osallistuneilta kaupungeilta kysyttiin millä tavoin kulttuuri mainitaan kunnan viimeisimmässä hyvinvointikertomuksessa. Kuudessa kaupungissa kulttuurilla oli hyvinvointikertomuksessa oma osionsa. Kuudessa kaupungissa kulttuuri oli puolestaan mukana runsaasti muiden osioiden yhteydessä. Kymmenen kaupungin hyvinvointikertomuksessa kulttuuri mainittiin muiden osioiden yhteydessä, mutta vain vähäisissä määrin. Ainoastaan kahdessa kaupungissa kulttuuria ei mainittu hyvinvointikertomuksessa lainkaan.

ei. Vaikka erilainen yhteistyö kulttuurin ja kaupungin muiden hallintokuntien alla lisääntyy koko ajan, ei tämä monissakaan tapauksissa näy kustannustiedoissa. Vaikka tässäkin tiedonkeruussa ei saatu täydellisiä tietoja muissa hallintokunnissa tapahtuvasta kulttuuritoiminnasta ja mukana olevat kustannukset saattavat olla arvioita, on näiden kustannusten esiin tuominen koettu tärkeäksi tämän selvityksen yhteydessä. Ne kertovat omalta osaltaan kulttuuritoiminnan moninaisuudesta kaupungeissa.

**Taulukko 18. Muiden hallintokuntien muun kulttuuritoiminnan kustannukset (brutto) ja tuotot vuonna 2016, 1 000 €.**

	Avustukset	Muut kulttuurimenot	Kustannukset yht.	Tuotot yhteensä
Espoo	-	283	283	-
Helsinki	-	4 776	4 776	349
Hämeenlinna	214	48	262	-
Joensuu	92	86	178	-
Jyväskylä	108	309	417	60
Kajaani	3	-	3	-
Kokkola	116	352	468	40
Kotka	-	50	50	-
Kouvola	64	51	115	20
Kuopio	-	18	18	-
Lahti	27	16	43	-
Lappeenranta	-	552	552	140
Mikkeli	402	294	696	62
Oulu	255	-	255	-
Pori	771	-	771	-
Porvoo	-	289	289	7
Rauma	-	45	45	-
Rovaniemi	-	78	78	-
Salo	-	-	-	-
Seinäjoki	27	157	184	16
Tampere	113	58	171	-
Turku	-	-	-	-
Vaasa	165	58	223	-
Vantaa	-	176	176	233
<b>Yhteensä</b>	<b>2 357</b>	<b>7 696</b>	<b>10 053</b>	<b>927</b>

Tiedot vuodelta 2013 ks. Ruusuvirta & Saukkonen 2014, 98.

### 3.2.7 Avustukset kulttuuritoimintaan

Tässä osiossa kootaan yhteen tietoja kaupunkien kulttuuritoimintaan suuntaamista avustuksista kaikilla edellä käsitellyillä osa-alueilla. Avustustoiminnan kautta kaupungit tukevat kunnallisen tuotannon ulkopuolella olevia kulttuuritoimijoita ja kulttuuritarjontaa. Kuten edellä on käynyt ilmi, kaupungeilla on hyvin erilaisia malleja kulttuuritoiminnassaan. Jotkut kaupungit nojaavat vahvasti kunnalliseen toimintaan, toiset taas avustavat enemmän yksityisiä toimijoita. Tällä on vaikutusta sekä avustustoiminnan laajuuteen että avustusten kohdentumiseen. (Ks. myös kuvio 5.)

Selvitykseen osallistuvat kaupungit käyttivät vuonna 2016 kulttuuritoiminnan avustuksiin yhteensä noin 119,4 miljoonaa euroa. Summa oli lähes vastaava kuin vuonna 2013 (indeksikorjattuna noin 119,8 M€). Vuonna 2016 euromääräisesti eniten avustuksia jakoivat vuoden 2013 tapaan Helsinki (noin 29,7 M€), Espoo (noin 16,9 M€) ja Tampere (noin 15,1 M€). Näiden kolmen kaupungin avustukset muodostivat yli puolet kaikkien selvitykseen osallistuneiden kaupunkien yhteenlasketusta avustussummasta. (Taulukko 19; vuoden 2013 avustukset, ks. Ruusuvirta ja Saukkonen 2014, 100.)

Vuonna 2016 yli puolet (58 %) kaikista avustuksista kohdentui taide- ja kulttuurilaitoksille. Osuus oli hieman korkeampi kuin vuonna 2013 (56,7 %). Taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen osuus (17 %), kulttuuritalojen ja -keskusten osuus (12 %) sekä yleisen kulttuuritoiminnan osuus (11 %) olivat pysyneet ennallaan vuoteen 2013 verrattuna. Muiden hallintokuntien osuus (2 %) oli laskenut prosenttiyksiköllä vuodesta 2013. (Taulukko 19.) Muiden hallintokuntien kohdalla on huomattava, että jos yleishallinto jakaa kaupungissa avustuksia taide- ja kulttuurilaitoksille, kulttuuritaloille ja kulttuurikeskuksille tai taideoppilaitoksille, on nämä avustukset huomioitu kyseisten toiminta-alueiden avustuksissa. Kaupunkien yhteenlaskettujen avustusten osuus kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannuksista yhteensä oli vuonna 2016 vajaa viidennes (22,5 %) ja se on säilynyt suhteellisen samana vuosien 2010 ja 2013 välillä.

**Taulukko 19. Avustukset kulttuuritoimintaan osa-alueittain (1 000 €) ja osuus avustuksista yhteensä (%) vuonna 2016.**

	Avustukset taide- ja kulttuurilaitoksille		Avustukset kulttuuritaloille ja -keskuksille		Avustukset taideoppilaitoksille ja taiteen perusopetukseen		Avustukset yleiseen kulttuuritoimintaan		Muiden hallintokuntien avustukset		Yhteensä 1 000 €
	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	
Espoo	10 547	62,4	-	-	4 931	29,2	1 426	8,4	-	-	16 905
Helsinki	18 857	63,5	1 000	3,4	5 093	17,2	4 729	15,9	-	-	29 679
Hämeenlinna	1 970	45,1	800	18,3	960	22,0	427	9,8	214	4,9	4 371
Joensuu	1 415	81,8	28	1,6	18	1,0	176	10,2	92	5,3	1 729
Jyväskylä	528	25,6	198	9,6	587	28,5	639	31,0	108	5,2	2 060
Kajaani	30	26,8	55	49,1	3	2,7	21	18,8	3	2,7	112
Kokkola	2 153	64,0	4	-	824	24,5	265	7,9	116	3,5	3 362
Kotka	3 214	86,2	154	4,1	265	7,1	95	2,5	-	-	3 728
Kouvola	2 202	61,4	-	-	834	23,2	489	13,6	64	1,8	3 589
Kuopio	116	6,9	234	13,9	841	50,0	492	29,2	-	-	1 683
Lahti	42	1,9	1 054	47,2	844	37,8	267	12,0	27	1,2	2 234
Lappeenranta	-	-	18	1,9	867	90,5	73	7,6	-	-	958
Mikkeli	1 139	45,1	535	21,2	402	15,9	49	1,9	402	15,9	2 527
Oulu	5 458	85,0	182	2,8	-	-	526	8,2	255	4,0	6 421
Pori	1 643	62,2	38	1,4	20	0,8	170	6,4	771	29,2	2 642
Porvoo	651	40,8	778	48,8	40	2,5	125	7,8	-	-	1 594
Rauma	1 131	90,3	-	-	-	-	121	9,7	-	-	1 252
Rovaniemi	2 364	91,5	64	2,5	15	0,6	141	5,5	-	-	2 584
Salo	-	-	-	-	-	-	167	100,0	-	-	167
Seinäjoki	2 200	78,1	2	-	527	18,7	62	2,2	27	1,0	2 818
Tampere	6 245	41,2	5 730	37,8	1 433	9,5	1 619	10,7	113	0,7	15 141
Turku	5 625	69,4	85	1,0	1 465	18,1	936	11,5	-	-	8 111
Vaasa	868	77,3	32	2,8	3	-	55	4,9	165	14,7	1 123
Vantaa	904	19,5	3 103	67,0	209	4,5	414	8,9	-	-	4 630
<b>Yhteensä</b>	<b>69 303</b>	<b>58,0</b>	<b>14 094</b>	<b>11,8</b>	<b>20 180</b>	<b>16,9</b>	<b>13 485</b>	<b>11,3</b>	<b>2 357</b>	<b>2,0</b>	<b>119 419</b>

Tiedot vuodelta 2013 ks. Ruusuvirta & Saukkonen 2014, 100.

### 3.3 Kulttuuritoiminnan tuotot

Tässä osiossa tarkastellaan kulttuuritoiminnan käyttötuloja kaupungeissa. Käyttötulot muodostuvat toimintatuloista sekä laskennallisista tuloista. Tilastokeskuksen kuntien ja kuntayhtymien taloustilaston mukaisesti toimintatulot jakautuivat kyselylomakkeessa myyntituloihin, maksuihin, tukiin ja avustuksiin, vuokratuloihin sekä muihin tuloihin. Muiden hallintokuntien kulttuuritoiminnan kulttuurituotot pyydettiin ainoastaan erittelemättöminä kokonaissummoina hallintokunnittain.

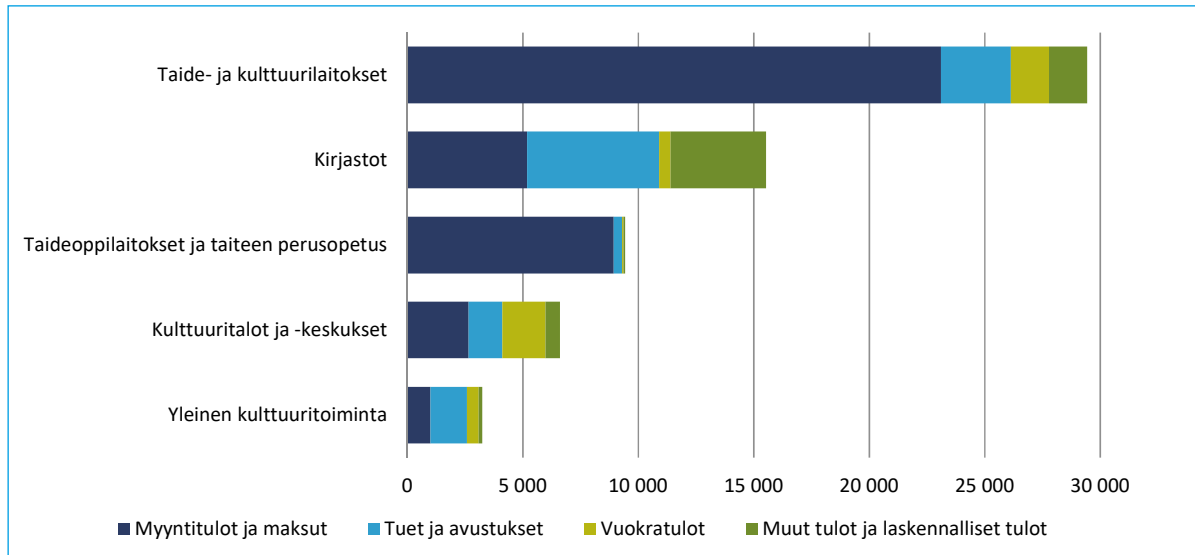
Selvityksessä mukana olleiden 24 kaupungin yhteenlasketut kulttuuritoiminnan tuotot vuonna 2016 olivat 65,2 miljoonaa euroa. Summa oli lähes vastaava kuin vuonna 2013 (indeksikorjattuna noin 65,6 M€). Kaupunkikohtaisesti tuotot vaihtelivat paljon, 423 000 eurosta noin 9 miljoonaan euroon. Kaikkien kaupunkien keskiarvo oli 2,7 miljoonaa euroa ja mediaani 2,2 miljoonaa euroa. (Taulukko 20.)

Taulukko 20. Kulttuuritoiminnan käyttötulot osa-alueittain (1 000 €) ja osuus tuotoista yhteensä (%) vuonna 2016.

	Kirjastot		Taide- ja kulttuuri- laitokset		Kulttuuritalot ja kulttuurikeskukset		Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetus		Yleinen kulttuuritoiminta		Muut hallintokunnat		Yh- teensä
	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €	%	1 000 €
Espoo	950	35,2	449	16,7	1 246	46,2	-	-	51	1,9	-	-	2 696
Helsinki	3 284	36,6	3 546	39,5	1 421	15,8	-	-	384	4,3	349	3,9	8 984
Hämeen- linna	253	28,4	214	24,0	288	32,3	136	15,3	-	-	-	-	891
Joensuu	1 869	60,2	371	12,0	57	1,8	704	22,7	103	3,3	-	-	3 104
Jyväskylä	564	16,3	2 341	67,7	180	5,2	223	6,4	90	2,6	60	1,7	3 458
Kajaani	240	14,4	711	42,6	89	5,3	379	22,7	249	14,9	-	-	1 668
Kokkola	151	35,7	79	18,7	-	-	140	33,1	13	3,1	40	9,5	423
Kotka	133	21,4	261	42,0	92	14,8	60	9,7	75	12,1	-	-	621
Kouvola	362	39,4	68	7,4	229	24,9	134	14,6	105	11,4	20	2,2	918
Kuopio	1 004	21,7	2 426	52,5	805	17,4	72	1,6	318	6,9	-	-	4 625
Lahti	478	10,7	3 617	80,8	97	2,2	183	4,1	102	2,3	-	-	4 477
Lappeen- ranta	296	19,0	1 031	66,3	76	4,9	-	-	13	0,8	140	9,0	1 556
Mikkeli	740	60,5	278	22,7	-	-	39	3,2	105	8,6	62	5,1	1 224
Oulu	844	23,0	1 015	27,6	1 168	31,8	650	17,7	-	-	-	-	3 677
Pori	434	23,2	734	39,3	151	8,1	521	27,9	30	1,6	-	-	1 870
Porvoo	390	11,4	89	2,6	20	0,6	2 805	81,9	112	3,3	7	0,2	3 423
Rauma	97	12,2	78	9,8	73	9,1	430	53,9	120	15,0	-	-	798
Rovaniemi	467	27,0	676	39,1	-	-	382	22,1	204	11,8	-	-	1 729
Salo	121	28,1	119	27,6	-	-	180	41,8	11	2,6	-	-	431
Seinäjoki	231	34,7	38	5,7	178	26,8	101	15,2	101	15,2	16	2,4	665
Tampere	797	10,6	5 979	79,8	134	1,8	78	1,0	507	6,8	-	-	7 495
Turku	850	20,6	3 249	78,7	-	-	-	-	31	0,8	-	-	4 130
Vaasa	496	13,2	1 988	53,0	-	-	858	22,9	409	10,9	-	-	3 751
Vantaa	484	19,0	88	3,4	298	11,7	1 346	52,7	103	4,0	233	9,1	2 552
<b>Yhteensä</b>	<b>15 535</b>	<b>23,8</b>	<b>29 445</b>	<b>45,2</b>	<b>6 602</b>	<b>10,1</b>	<b>9 421</b>	<b>14,5</b>	<b>3 236</b>	<b>5,0</b>	<b>927</b>	<b>1,4</b>	<b>65 166</b>

Tiedot vuodelta 2013 ks. Ruusuvirta & Saukkonen 2014, 102.

Kuvio 30. Kulttuuritoiminnan tuotot osa-alueittain ja tulolajeittain vuonna 2016, kaikki kaupungit yhteensä.



Tuottojen tarkastelu tuo esiin kaupunkien erilaiset toiminnan painopisteet ja erilaiset tavat tuottaa palveluja. Taide- ja kulttuurilaitokset muodostivat suurimman osuuden kaupunkien yhteenlasketuista kulttuurin tuotoista, lähes puolet (45,2 %). Osuus oli lähes sama kuin vuonna 2013 (45,1 %). Kaupunkikohtaisesti taide- ja kulttuurilaitosten osuus käyttötuotoista yhteensä vaihteli kolmesta prosentista 81 prosenttiin. Euromääräisesti taide- ja kulttuurilaitosten käyttötuotot olivat hieman yli 29 miljoonaa ja ne käsittivät 11,5 prosenttia taide- ja kulttuurilaitosten bruttokäyttökustannuksista. Yhteensä 12 kaupungissa taide- ja kulttuurilaitosten tuotot olivat osuudeltaan suurin kulttuurin tuloerä vuonna 2016. Taide- ja kulttuurilaitosten käyttötuotoista merkittävimmän erän muodostavat myyntitulot ja maksut. Tukien ja avustusten, vuokratulojen ja muiden tulojen määrät ja osuudet vaihtelivat suuresti kaupunkien välillä. Kokonaistuotoista kirjastot muodostivat 23,8 prosenttia, taideoppilaitokset ja taiteen perusopetus 14,5 prosenttia, kulttuuritalot ja -keskukset 10,1 prosenttia ja yleinen kulttuuritoiminta 5,0 prosenttia. Osuudet olivat hyvin vastaavia kuin vuonna 2013. (Taulukko 20; Kuvio 30.)

Taulukossa 21 näkyvät kulttuuritoiminnan käyttökustannukset (brutto) ja käyttötuottojen osuudet kaupungeissa vuosina 2013 ja 2016. Kulttuuritoiminnan tuottojen osuus kulttuurin bruttokäyttökustannuksista oli kaikki kaupungit yhteenlaskettuna 11 prosenttia. Osuus oli vastaava kuin vuonna 2013. Kaupunkikohtaisesti osuus vaihteli 4,5 prosentista 30,7 prosenttiin. Vaihteluväli oli suurempi kuin vuonna 2013 (4,7–22,6 prosenttia). Tuotot tai niiden osuus käyttökustannuksista olivat pienemmät sellaisilla kaupungeilla, joilla oli suhteellisen vähän kunnan omaa tuotantoa. Kaupunkien välisiä eroja selittävät myös kulttuuritoiminnan osa-alueiden väliset erot ja painotukset sekä olemassa olevat rahoituskanavat.



Taulukko 21. Kulttuuritoiminnan bruttokäyttökustannukset ja käyttötuotot (1 000 €) sekä käyttötuotosten osuus bruttokäyttökustannuksista (%) vuosina 2013 ja 2016.

Kaupunki	2013			2016		
	Kulttuuritoiminnan bruttokäyttökustannukset (1 000 €)	Kulttuuritoiminnan käyttötuotot (1 000 €)	Käyttötuottojen osuus, %	Kulttuuritoiminnan bruttokäyttökustannukset (1 000 €)	Kulttuuritoiminnan käyttötuotot (1 000 €)	Käyttötuottojen osuus, %
Espoo	57 442	2 761	4,8	59 553	2 696	4,5
Helsinki	114 298	8 469	7,4	118 000	8 984	7,6
Hämeenlinna	13 591	1 109	8,2	12 547	891	7,1
Joensuu	14 780	3 347	22,6	14 674	3 104	21,2
Jyväskylä	27 437	4 096	14,9	27 336	3 458	12,6
Kajaani	9 256	1 313	14,2	9 380	1 668	17,8
Kokkola	8 657	410	4,7	8 835	423	4,8
Kotka	11 645	840	7,2	10 736	621	5,8
Kouvola	13 110	1 134	8,6	13 016	918	7,1
Kuopio	21 980	3 435	15,6	23 807	4 625	19,4
Lahti	29 228	4 178	14,3	30 674	4 477	14,6
Lappeenranta	11 766	1 469	12,5	12 965	1 556	12,0
Mikkeli	9 273	973	10,5	9 499	1 224	12,9
Oulu	34 606	3 348	9,7	36 057	3 677	10,2
Pori	17 886	2 293	12,8	18 144	1 870	10,3
Porvoo	10 083	2 273	22,5	11 149	3 423	30,7
Rauma	7 743	742	9,6	6 771	798	11,8
Rovaniemi	12 080	1 804	14,9	13 295	1 729	13,0
Salo	6 214	498	8,0	5 509	431	7,8
Seinäjoki	10 115	548	5,4	9 636	665	6,9
Tampere	58 536	7 535	12,9	58 897	7 495	12,7
Turku	43 512	6 179	14,2	39 498	4 130	10,5
Vaasa	19 639	3 333	17,0	21 103	3 751	17,8
Vantaa	24 463	2 253	9,2	25 033	2 552	10,2
Yhteensä	587 340	64 340	11,0	596 114	65 166	10,9

## 4 Yhteenveto ja päätelmät

Kulttuuripalvelujen toiminnan ja talouden vertailutiedosto -projektissa selvitettiin 24 kaupungin vuoden 2016 tilinpäätöksiin sisältyviä kulttuuritoiminnan kustannuksia. Järjestyksessään neljännen varsinaisen tiedonkeruun tulokset antavat hyvän yleiskuvan Suomen asukasluvultaan suurimpien kaupunkien kulttuuritoiminnan kustannuksista sekä tuottavat tietoa kaupunkien välisistä eroista ja yhtäläisyyksistä sekä kehityksestä vuosien 2010 ja 2016 välillä.

Tutkimusta ohjanneet pääkysymykset olivat seuraavat:

1. Kuinka paljon kaupungit käyttävät rahaa kulttuuritoimintaan?
2. Kuinka kulttuuritoiminnan kustannukset jakautuvat eri toiminta-alueiden ja menolajien kesken?
3. Minkälaisia erilaisia toimintamalleja ja tuotantotapoja sisältyy kaupunkien kulttuuritoiminnan kustannuksiin?
4. Mikä on kunnallisesti tuotettujen kulttuuripalvelujen ja yksityisten kulttuuritoimijoiden avustamisen välinen suhde kulttuuritoiminnan kustannuksissa?
5. Miltä kulttuuritoiminnan osa-alueilta kaupungit saavat tuloja ja minkälaisista tulolajeista käyttötuotot muodostuvat?
6. Millä tavalla kulttuuritoiminnan kustannukset ja tulot ovat kehittyneet vuosien 2010, 2013 ja 2016 välisenä aikana?

On huomattava, että selvityksessä kartoitetaan kaupunkien vuoden 2016 tilinpäätöksissä näkyviä kulttuurin kustannuksia. Esimerkiksi kunnan avustamien yksityisten toimijoiden osalta kunnan tilinpäätöksessä näkyvät ainoastaan kunnan avustussummat kyseisille toimijoille. Monissa kaupungeissa on paljon myös sellaista kulttuuritoimintaa, jota kaupunki ei tue, eikä se siis tule esiin tämän selvityksen kautta. Kaikki kunnallinen toimintakaan ei aina näy kustannustiedoissa, ainakaan täysimääräisenä. Esimerkiksi kuntien yksityisten toimijoiden käyttöön antamat tilat eivät välttämättä näy kustannustiedoissa lainkaan, vaikka ne voivat olla hyvinkin merkittävä tapa tukea kulttuuritoimintaa. Lisäksi esimerkiksi kulttuuritoiminnan kustannustietojen keruu varsinaisen kulttuuritoimen tai vastaavan ulkopuolelta on osoittautunut monissa kunnissa vaikeaksi.

Kustannustietojen tulkinnaissa ja kaupunkien välisessä vertailussa on myös otettava huomioon kaupunkien hyvin erilaiset lähtökohdat kulttuuripalvelujen tuottamiseen ja järjestämiseen sekä näiden tekijöiden vaikutukset kulttuuritoimintaan ja sen kustannuksiin. Kaupunkien välillä on suuria eroja väkiluvussa, alueellisissa ja sosiaalisissa rakenteissa sekä kulttuurihallinnon malleissa ja kulttuuripalvelujen tuottamisen tavoissa. Nämä erot näkyvät myös kustannuksissa. Kaupunkien erilaiset palvelutuotantomallit, siis se järjestääkö kunta palveluja itse vai avustaako yksityisiä toimijoita, vaikuttaa siihen, mitä kustannuksia kunnan tilinpäätös sisältää. Kustannustietojen perusteella ei voida tehdä suoria johtopäätöksiä liittyen esimerkiksi kulttuuripalvelujen laatuun tai niiden tuottamisen kalleuteen.

Seuraavassa esitellään selvityksen keskeiset tulokset.

Selvityksessä mukana olevat 24 kaupunkia käyttivät kulttuuritoimintaan vuonna 2016 yhteensä 530,9 miljoonaa euroa. Kulttuurin rahoitus ja sen painopistealueet pysyivät kaupungeissa melko ennallaan vuoteen 2013 verrattuna. Vuosien 2013 ja 2016 välillä kasvu on useimmissa kaupungeissa tasaantunut tai kääntynyt laskuun. Taide ja kulttuuri muodostivat kustannuksina tarkasteltaessa hyvin pienen osuuden kaupunkien kokonaistaloudesta.

Selvityksessä mukana olevien 24 kaupungin yhteenlasketut kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset vuonna 2016 olivat 530,9 miljoonaa euroa. Kaupunkikohtaisesti tarkasteltuna kustannukset vaihtelivat 5,1 miljoonasta eurosta 109,0 miljoonaan euroon. Vuoteen 2013 verrattuna kustannukset kasvoivat 1,5 prosentilla (7,9 miljoonalla eurolla). Vuoden 2013 lukuihin tehdyn indeksikorjauksen jälkeen kustannukset ovat kuitenkin laskeneet 2,1 miljoonalla eurolla.

Viime vuosina kuntataloutta leimannut kireys on heijastunut myös kulttuurisektoriin. Tulokset osoittavat, että kaikkia kaupunkeja yhteensä tarkasteltaessa kustannusten kasvu on taittunut: vuosien 2007 ja 2010 välillä kaupunkien yhteenlasketut kustannukset kasvoivat noin 15 prosenttia ja vuosien 2010 ja 2013 välilläkin kasvuprosentti ilman indeksikorjausta oli vielä 5,7. Myös kaupunkikohtainen tarkastelu luo kuvaa kustannusten kasvun pysähtymisestä. Kun vielä vuosien 2007–2010 välillä varsinkin muutamissa suurissa kaupungeissa oli merkittävää euromääräistä kokonaiskasvua, oli kasvu vuosien 2010 ja 2013 välillä jo huomattavasti pienempää. Vuosien 2013 ja 2016 välillä kasvu on useimmissa kaupungeissa tasaantunut tai kääntynyt laskuun. Kehityksen taustat kaupungeissa vaihtelevat. Kustannusten kasvun pysähtymisen taustalla saattaa olla esimerkiksi toiminnan tehostamista tai toimintojen karsimista.

Kaupunkien asukaskohtaisesti käyttämä kustannus kulttuuriin vaihteli 95 eurosta 257 euroon. Asukasluvultaan suurimmissa kaupungeissa olivat keskimäärin korkeimmat asukaskohtaiset kustannukset. Yhdeksän väkiluvultaan yli 100 000 asukkaan kaupungin yhteenlaskettu asukaskohtainen kustannus oli 178 euroa vuonna 2016. Vaihtelu kaupunkien välillä oli kuitenkin suurta. Yli 100 000 asukkaan kaupungeissa asukaskohtaisen kustannuksen vaihteluväli oli 102–225 euroa. Selvityksen kahdeksassa kaupungeissa, joissa oli 60 000–100 000 asukasta, yhteenlaskettu asukaskohtainen kustannus oli 174 euroa. Näissä kaupungeissa asukaskohtainen kustannus vaihteli 172 eurosta 257 euroon. Seitsemän väkiluvultaan alle 60 000 asukkaan kaupungin yhteenlaskettu asukaskohtainen kustannus oli 158 euroa, kaupunkikohtainen vaihteluväli oli 95–206 euroa.

Kustannusten kasvu yli 100 000 asukkaan kaupungeissa vuosien 2013 ja 2016 välillä oli ilman indeksikorjausta yhteensä kaksi prosenttia. Asukaskohtaiset kustannukset olivat näissä kaupungeissa laskussa vuosiin 2010 ja 2013 verrattuna. Asukasluvultaan 60 000–100 000 asukkaan kaupungeissa kustannukset olivat nousseet yhteensä kolme prosenttia. Nämä kaupungit olivat ainoa ryhmä, jossa kaupunkien yhteenlaskettu asukaskohtainen kustannus kulttuuritoimintaan oli vuosien 2013 ja 2016 välillä noussut. Alle 60 000 asukkaan kaupungeissa yhteenlasketut kulttuuritoiminnan kustannukset olivat vuosien 2013 ja 2016 välillä laskeneet noin viisi prosenttia (-4,7 %). Myös asukaskohtainen kustannus oli laskenut. Vaihtelu kaupunkien välillä oli kuitenkin suurta ja yleisen kehityksen takaa on mahdollista paikantaa kaupunkien välistä eriytymistä. Asukaslukuun suhteutettujen kustannusten vertailussa on huomioitava, että asukasmäärän kasvaessa esimerkiksi kuntaliitoksen kautta kaupungeilla on usein vähemmän rahaa asukasta kohden käytettävissä kulttuuriin.

Taide ja kulttuuri muodostavat kustannuksina tarkasteltaessa pienen osuuden kaupunkien kokonaistaloudesta. Kunnan kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan taloudesta vaihteli kaupungeissa 1,7 ja 4,4 prosentin välillä vuonna 2016. Vuoteen 2013 verrattuna osuus oli laskenut suurimmassa osassa kaupungeista.

**Useimmissa kaupungeissa suurin osa kustannuksista kohdistui taide- ja kulttuurilaitosten ja kirjaston toimintaan vuonna 2016. Kustannusten tarkastelu tuo myös esiin eroja kaupunkien kulttuuriprofileissa ja siinä, mitä toiminnan osa-alueita ne painottavat kulttuuritoiminnassaan.**

Selvityksessä mukana oleviin kaupunkeihin keskittyy huomattava osa koko maan taide- ja kulttuurilaitoksista. Esimerkiksi valtionosuuden piirissä vuonna 2016 olleista 206 taide- ja kulttuurilaitoksesta näissä kaupungeissa sijaitsi 142. Keskimäärin taide- ja kulttuurilaitokset muodostivat 43 prosenttia kulttuuri-

toiminnan kokonaiskustannuksista selvityksessä mukana olevissa kaupungeissa. Taide- ja kulttuurilaitosten kustannusten osuus kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista kuitenkin vaihteli kaupungeittain huomattavasti muodostaen 11–58 prosenttia kaupunkien kulttuurikustannuksista. Taide- ja kulttuurilaitosten osuus kokonaiskustannuksista oli selkeästi muita kaupunkiryhmiä matalampi asukasluvultaan alle 60 000 asukkaan kaupungeissa.

Kirjasto on kaikissa selvitykseen osallistuneissa kaupungeissa kustannuksiltaan merkittävä kulttuuritoiminnan osa-alue. Vuonna 2016 se muodosti keskimäärin 32 prosenttia kaupunkien kulttuuritoiminnan kustannuksista. Kaupunkikohtaisesti tarkasteltuna kirjastotoiminnan kustannusten osuus kulttuuritoiminnan kokonaiskustannuksista vaihteli 25 prosentista 57 prosenttiin. Kirjastojen sekä taide- ja kulttuurilaitosten kustannukset muodostivat yhteensä 75 prosenttia näiden kaupunkien yhteenlasketuista kulttuuritoiminnan kustannuksista vuonna 2016.

Kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten osuus kulttuurin kokonaiskustannuksista kaupungeissa oli keskimäärin kahdeksan prosenttia. Osuus oli huomattavasti korkeampi asukasluvultaan suurissa eli yli 100 000 asukkaan kaupungeissa. Myös kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten osa-alueella kaupunkien toiminta ja kustannukset vaihtelivat suuresti. Osa kaupungeista ylläpiti yhtä tai useampaa kunnallista kulttuuritaloa, konsertti- ja kongressikeskusta tai lastenkulttuurikeskusta. Muutamissa kaupungeissa toimi yksityisenä suuria konsertti- ja kongressikeskuksia, joita kaupunki avustaa. Osalla kaupungeista tämän osion kustannukset muodostuivat avustuksista esimerkiksi alueellisille tanssin, valokuvan ja/tai elokuvan keskuksille.

Taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen kustannukset muodostivat kaupungeissa 4–33 prosenttia kokonaiskustannuksista. Korkeimman osuuden kulttuurin kokonaiskustannuksista taideopetus ja taiteen perusopetus muodostivat alle 60 000 asukkaan kaupungeissa. Korkeimmat kustannukset (€/asukas) olivat puolestaan sellaisissa kaupungeissa, joissa taiteen perusopetusta järjestettiin enimmäkseen kunnallisten oppilaitosten kautta.

Kunnan yleisen kulttuuritoiminnan ja muiden hallintokuntien osuudet kulttuuritoiminnan kustannuksista olivat pääsääntöisesti pienet. Yleisen kulttuuritoiminnan kustannusosuus oli korkeimmillaan noin kymmenen prosenttia vuonna 2016. Monissa kaupungeissa tämän toiminnan osa-alueen alle sijoitui esimerkiksi erilaisia toimintamalleja tai rakenteita liittyen kulttuurin hyvinvointivaikutusten edistämiseen. Toimintamuotoja olivat esimerkiksi kulttuurikaveritoiminta, kulttuurineuvola, taideapteekki, taidetyöpajat ja koulujen kulttuurimatkatoiminta. Muiden hallintokuntien muun kuin edellä mainittuihin kohtiin sisältyvän kulttuuritoiminnan kustannusosuus oli suurimmillaan noin kahdeksan prosenttia. Tämän osion alle on listattu esimerkiksi kaupungin yleishallinnon, teknisen toimen, opetustoimen, sosiaali- ja terveystoimen tai vastaavien hallintokuntien kulttuurikustannuksia.

Mitään merkittävää kustannusten uudelleen jakautumista toiminnan eri osa-alueiden välillä ei ole kaupungeissa tapahtunut vuoteen 2013 verrattuna. Yksittäisissä kaupungeissa muutoksia toiminnan osa-alueiden kustannuksissa ja niiden välisissä suhteissa selittää usein jokin yksittäinen suurempi muutos, esimerkiksi uuden tai peruskorjatun tilan käyttöönotto tai organisaatiouudistus.

**Henkilöstömenot muodostivat suurimman osuuden, keskimäärin 44 prosenttia kaupunkien toimintamenoista vuonna 2016. Vuokramenot muodostivat vuonna 2016 noin viidenneksen toimintamenoista. Vuokramenojen osuus oli hienoisessa kasvussa vuoteen 2013 verrattuna.**

Toimintamenot jaettiin raportissa henkilöstömenoihin, vuokramenoihin (sisäiset ja ulkoiset) sekä muihin menoihin. Muut menot sisälsivät palvelujen ostot, aineet, tarvikkeet ja tavarat sekä kaupunkien yksityisille kulttuuritoimijoille jakamat avustukset. Toimintamenojen tarkasteluun ei sisällytetty muiden hallintokuntien muita kustannuksia.

Henkilöstömenot muodostivat suurimman osan, keskimäärin 44 prosenttia kaupunkien toimintamenoista vuonna 2016. Henkilöstömenojen osuus vaihteli kuitenkin paljon muodostaen 28–64 prosenttia

.....

kaupunkien toimintamenoista. Henkilöstömenojen osuus oli korkeampi sellaisissa kaupungeissa, joissa kulttuuritoimintaa järjestetään enimmäkseen kunnan omana toimintana. Vuosien 2013 ja 2016 välillä henkilöstömenot laskivat kaksi prosenttia, kun kaikkia kaupunkeja tarkastellaan yhdessä. Kaupunkikohdaisesti kehitys on kuitenkin hyvin erisuuntaista. Vuosien 2013 ja 2016 välillä henkilöstömenot kasvoivat seitsemässä kaupungissa, laskivat 15 kaupungissa ja pysyivät lähes ennallaan kahdessa selvitykseen osallistuneessa kaupungissa.

Vuokramenojen osuus toimintamenoista oli kaikki kaupungit yhteenlaskettuna 19 prosenttia. Kaupungeissa vuokramenojen osuus vaihteli 14 prosentista 27 prosenttiin. Kaupunkien kulttuuritoiminnan kustannuksiin sisältyvät vuokramenot olivat enimmäkseen kaupungin tilayksikölle tai vastaavalle maksettavia sisäisiä vuokria. Vuokramenot kasvoivat kaikki kaupungit yhteenlaskettuna 12 prosenttia. Yhteensä 19 kaupungissa vuokramenot kasvoivat. Vuokramenojen kasvun taustalla on esimerkiksi kulttuurin tilojen peruskorjauksia tai uusien tilojen käyttöönottoa.

Muiden menojen osio sisältää tässä toimintamenojen kohdat aineet, tarvikkeet ja tavarat, palvelujen ostot yhteensä, avustukset yhteensä ja muut menot yhteensä. Muiden menojen osio kattoi kaupungeissa 19–51 prosenttia toimintamenoista. Muiden menojen osuus toimintamenoista oli suurempi kaupungeissa, jotka jakavat kulttuurikustannuksiinsa suhteutettuna runsaasti avustuksia yksityisille toimijoille.

**Kunnan rahoittaman toiminnan painopiste oli kunnan itse tuottamissa kulttuuripalveluissa vuonna 2016. Kunnallisen toiminnan rinnalla kaupungit järjestivät palveluja asukkailleen myös avustamalla kulttuuritoimijoita tai ostamalla kulttuuripalveluja.**

Useimmissa selvitykseen osallistuneissa kaupungeissa kunnan rahoittaman toiminnan painopiste vuonna 2016 oli kunnan itse tuottamissa kulttuuripalveluissa. Kunnan oman toiminnan ja sen itse tuottamien kulttuuripalvelujen kustannusten osuus oli kaikissa kaupungeissa yli puolet tilinpäätöksessä näkyvistä kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannuksista. Kaikki kaupungit yhteenlaskettuna kunnallisen toiminnan osuus kaupunkien nettokäyttökustannuksista oli 77,5 prosenttia. Kirjasto on kaikkialla kunnan oma virastomuotoinen toimija, ja monissa kaupungeissa myös osa museo-, teatteri- ja orkesteritoiminnasta järjestetään kunnan oman organisaation alla. Osa kaupungeista ylläpitää kunnallisia taideoppilaitoksia tai kulttuuritaloja ja kulttuurikeskuksia. Joissakin tapauksissa kunnallinen palveluntuottaja tuottaa palveluita myös kunnan rajojen ulkopuolelle. Joensuun, Kuopion ja Mikkelin kaupungit tuottivat vuonna 2016 kirjastopalveluita myös muille kunnille. Esimerkiksi Porvoossa ja Kajaanissa kunnalliset taiteen perusopetuksen oppilaitokset tarjoavat opetusta laajalla alueella yli kuntarajojen.

Kunnallisen toiminnan rinnalla kaupungit järjestävät palveluja asukkailleen myös avustamalla kulttuuritoimijoita tai ostamalla kulttuuripalveluja. Avustuksiin tai erilaisiin avustusluonteisiin eriin kohdistettiin kaupungeissa yhteensä 22,5 prosenttia kustannuksista. Osuus on säilynyt lähes samana vuosien 2007–2016 välillä. Jälleen kaupunkien välillä on kuitenkin suuria eroja siinä, kuinka suuri osuus avustuksilla on kulttuuritoiminnan kustannuksissa. Vuonna 2016 avustusten osuus kulttuurin nettokäyttökustannuksista vaihteli kaupungeissa noin kahdesta prosentista 40 prosenttiin. On huomattava, että moni kunnan avustamista yksityisoikeudellisista organisaatioista on itse asiassa kunnan omistamia ja kuntakonserniin kuuluvia toimijoita.

Avustustoiminnan rinnalla ostopalvelut ovat tapa järjestää kulttuuritoimintaa kaupungeissa. Useimmat kaupungit ostivat kulttuuripalveluja ainakin pienimuotoisesti. Palveluja ostettiin esimerkiksi tapahtuma- ja esitystuotannon, konsertti-, kerho- ja työpajatoiminnan, taiteen perusopetuksen sekä elokuva- ja museotoiminnan alueilla. Ostopalveluihin kaupungit käyttivät vuonna 2017 yhteensä 70,8 miljoonaa euroa.

Kaupungit tukevat yksityisiä kulttuuritoimijoita myös erilaisten tilajärjestelyjen kautta, esimerkiksi antamalla tiloja käyttöön ilmaiseksi tai alennettuun hintaan. Lisäksi ne järjestävät ja rahoittavat palveluja

yhteistyössä alueen muiden kuntien tai muiden tahojen kanssa. Esimerkiksi Kymi Sinfoniettan omistajia ja rahoittajia ovat Kotkan ja Kouvolan kaupungit. Alueelliset tanssin keskuksat saavat usein rahoitusta useammilta alueensa kunnilta. Kuntayhtymän ylläpitämä Wasa Teater saa osan rahoituksestaan jäsenkuntien maksuosuuksina, ja myös monilla lastenkulttuuriverkostoilla on useita jäsenkuntia, jotka rahoittavat verkostojen toimintaa.

**Kaupungit saivat omasta kulttuuritoiminnastaan ja kulttuuripalvelujen tuottamisesta tuloja vuonna 2016 yhteensä 65,2 miljoonaa euroa. Summa oli pysynyt lähes ennallaan vuoteen 2013 verrattuna. Kulttuuritoiminnan tuottojen osuus kulttuurin bruttokäyttökustannuksista oli kaikki kaupungit yhteenlaskettuna 11 prosenttia.**

Selvityksessä mukana olleiden 24 kaupungin yhteenlasketut kulttuuritoiminnan tuotot vuonna 2016 olivat 65,2 miljoonaa euroa. Summa oli lähes vastaava kuin vuonna 2013. Kaupunkikohtaisesti tuotot vaihtelivat 423 000 eurosta noin 9 miljoonaan euroon.

Kulttuuritoiminnan tuottojen osuus kulttuurin bruttokäyttökustannuksista oli kaikki kaupungit yhteenlaskettuna 11 prosenttia. Osuus oli vastaava kuin vuonna 2013. Tuotot tai niiden osuus käyttökustannuksista olivat pienemmät sellaisilla kaupungeilla, joilla oli suhteellisen vähän kunnan omaa tuotantoa. Kaupunkien välisiä eroja selittävät myös kulttuuritoiminnan osa-alueiden väliset erot ja painotukset sekä olemassa olevat rahoituskanavat.

Eniten tuottoja kaupungit saivat omien taide- ja kulttuurilaitostensa toiminnasta, kaikki kaupungit yhteenlaskettuna taide- ja kulttuurilaitosten tuotot muodostivat lähes puolet (45,2 %) kaikista tuotoista. Tarkasteltaessa yksittäisiä kaupunkeja vaihtelu oli jälleen suurta, kaupungeissa taide- ja kulttuurilaitosten tuottojen osuus kaikista tuotoista vaihteli kolmesta prosentista 81 prosenttiin. Kirjastot muodostivat kokonaistuotoista 23,1 prosenttia, taideoppilaitokset ja taiteen perusopetus 14,5 prosenttia, kulttuuritalot ja -keskuksat 10,1 prosenttia ja yleinen kulttuuritoiminta 5,0 prosenttia.

---

## Lopuksi

Kuten edellä on todettu, kulttuuritoiminta muodostaa hyvin pienen osuuden kunnan kokonaistaloudesta. Kulttuurin merkitys on kuitenkin kustannuksiaan suurempi. Esimerkiksi kunnan yleisen kulttuuritoiminnan resurssit ovat usein melko vähäiset ja sen osuus kokonaiskustannuksista on pieni. Osa-alueen alla järjestetään kuitenkin hyvin moninaista toimintaa ja esimerkiksi avustusten kautta mahdollistetaan moninkertaisesti toimintaa annettuun avustussummaan nähden.

Kulttuuritoiminta levittäytyy ja vaikuttaa kaupungeissa monilla toiminnan osa-alueilla. Näitä ovat esimerkiksi elinkeinotoiminta, aluekehitys, kaupunkisuunnittelu sekä sosiaali- ja terveyspalvelut. Esimerkiksi kulttuurin hyvinvointia edistävä rooli on tunnistettu monissa kunnissa ja hyvinvointia edistävään toimintaan on viimeisten vuosien aikana kehitetty monenlaisia vakiintuneita toimintamalleja ja rakenteita. Yhteistyö kulttuurin toimialan ja kaupungin muiden hallintokuntien tai yksityisten toimijoiden kanssa lisääntyy koko ajan. Kulttuuritoiminnan ja sen merkityksen tunnistaminen kuntatasolla ja etenkin varsinaisen kulttuurin toimialan ulkopuolella on kuitenkin usein vaikeaa.

Kulttuuritoiminnan kustannusten selvittäminen tarjoaa tärkeän pohjan kulttuuritoiminnan tarkastelulle ja päätöksenteon pohjaksi. Kuten tässäkin raportissa on monessa kohtaa tuotu esiin, pelkästään kustannustietoja tarkastelemalla ei saada esiin toiminnan sisältöjä tai voida arvioida sen laatua, merkitystä tai vaikutuksia. Nämä tulisi ottaa huomioon, mikäli Kulttuuripalvelujen toiminnan ja talouden vertailutiedosto -projektia toteutetaan tulevaisuudessa. Suurimpien kaupunkien lisäksi olisi tärkeää laajentaa mukana olevien kuntien joukkoa myös asukasluvultaan pienempiin kuntiin.

# Lähteet

## Kirjallisuus

Alanen, Aku. 2010. Suuret kaupungit hallitsevat kulttuurin taloutta. *Tieto & trendit* 4–5/2010.

Heiskanen, Ilkka. 2000. Kulttuurin julkinen rahoitus Suomessa – tilastot ja todellisuus. Rahoitustilastojen käyttökelpoisuudesta ja 1990-luvun rahoitustilanteesta taide- ja kulttuurilaitosten kannalta. *TaiLa*-projektin julkaisuja. Taiteen keskustoimikunnan tutkimusyksikkö: tilastotietoa taiteesta nro 25, Helsingin yliopiston yleisen valtio-opin laitos: tutkimustietoa politiikasta ja hallinnosta nro 13. Taiteen keskustoimikunta ja Helsingin yliopiston yleisen valtio-opin laitos, Helsinki.

Heiskanen, Ilkka. 2001. Muuttuivatko laitokset, miksi ja miten? Taide- ja kulttuurilaitoksen institutionaalinen muutos 1990-luvulla. *TaiLa*-projektin julkaisuja. Taiteen keskustoimikunnan tutkimusyksikkö: tilastotietoa taiteesta nro 28, Helsingin yliopiston yleisen valtio-opin laitos: tutkimustietoa politiikasta ja hallinnosta nro 20. Taiteen keskustoimikunta ja Helsingin yliopiston yleisen valtio-opin laitos, Helsinki.

Heiskanen, Ilkka, Kangas, Anita ja Mitchell, Ritva (toim.). 2015. Taiteen ja kulttuurin kentät. Perusrakenteet, hallinta, lainsäädäntö ja uudet haasteet. *ArtHouse*, Helsinki.

Helin, Heikki. 2004. Teattereiden talous ja toiminta 1997–2003. Helsingin kaupungin tietokeskuksen verkkojulkaisu 2004:28. Helsingin kaupungin tietokeskus, Helsinki.

Kangas, Anita. 1991. Kunta, taide ja markat. Taiteen keskustoimikunnan julkaisuja nro 11. Valtion painatuskeskus, Helsinki.

Kangas, Anita ja Ruokolainen, Vilja. 2012. Toimintamalli muutoksessa. Tutkimus kuntien kulttuuripalveluista. *Cuporen verkkojulkaisuja* 16. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö, Helsinki.

Karttunen, Sari. 2003. Kuntien kulttuuritoiminta ja sen kustannukset. *Kulttuuri ja viestintä* 2003:1. Tilastokeskus, Helsinki.

Lovio Maisa, Stürmer Ditte & Selkee Johanna. 2004. Arjen kulttuuria – tietoa kuntien kulttuuritoiminnasta. Suomen Kuntaliitto, Helsinki.

Opetus- ja kulttuuriministeriö. 2012. Kulttuuria kartalla; Valtion osarahoittamien kulttuuripalvelujen sijainti ja kulttuurin kustannukset Suomen kunnissa. Opetus- ja kulttuuriministeriön julkaisuja 2012:32. Opetus- ja kulttuuriministeriö, Helsinki.

Ruusuvirta, Minna & Saukkonen, Pasi. 2014. Kuntien kulttuuritoiminta lukujen valossa III. Kulttuuritoiminnan kustannukset 24 kaupungissa vuonna 2013. Suomen Kuntaliitto ja Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö, Helsinki.

Saukkonen, Pasi ja Ruusuvirta, Minna. 2009. Toiveet, tavoitteet ja todellisuus – tutkimus kulttuuripolitiikasta 23 kaupungissa. *Cuporen julkaisuja* 15. Kulttuuripoliittisen tutkimuksen edistämissäätiö Cupore, Helsinki.

Tilastokeskus 2016. Kuntatalous - muut taloustiedot. Tiedonkeruun sisältö ja ohjeet. Tilastokeskus, Helsinki.

## Tilastolähteet

Opetushallitus 2016. Opetus- ja kulttuuritoimen rahoitusjärjestelmän raportit. [<http://vos.uta.fi/rap/>]

Opetus- ja kulttuuriministeriö 2017. Suomen yleisten kirjastojen tilastot. [<http://tilastot.kirjastot.fi/>]

Suomen virallinen tilasto (SVT): Kuntatalous. Helsinki: Tilastokeskus. [[http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin\\_\\_jul\\_\\_kta/?tablelist=true](http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__jul__kta/?tablelist=true)]



---

Suomen virallinen tilasto (SVT): Kuntien avainluvut. Helsinki: Tilastokeskus. [[http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Kuntien\\_avainluvut/?rxid=444223df-f91c-4479-891f-5dcd50b983d2](http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/Kuntien_avainluvut/?rxid=444223df-f91c-4479-891f-5dcd50b983d2)]

Suomen virallinen tilasto (SVT): Kuntien ja kuntayhtymien talous ja toiminta. Helsinki: Tilastokeskus. [[http://www.stat.fi/til/ktt/2013/ktt\\_2013\\_2014-11-07\\_laa\\_001\\_fi.html](http://www.stat.fi/til/ktt/2013/ktt_2013_2014-11-07_laa_001_fi.html)]

Suomen virallinen tilasto (SVT): Väestön koulutus rakenne. Helsinki: Tilastokeskus. [[http://www.stat.fi/til/vkour/2013/vkour\\_2013\\_2014-11-06\\_laa\\_001\\_fi.html](http://www.stat.fi/til/vkour/2013/vkour_2013_2014-11-06_laa_001_fi.html)]

## Liite 1. Kyselylomake

# Kuntien kulttuuritoiminnan kustannukset vuonna 2016

Lomaketoteutus: Suomen Kyselytutkimus Oy 2017

Vastaaminen lomakkeeseen tapahtuu **SINISELLÄ** värillä tummennettuun kenttään. Valkoisella pohjalla olevia soluja ei voi täyttää eikä muuttaa.

Tähän voit kirjoittaa...

Muista tallentaa vastauksesi valitsemalla "tiedosto" -> "tallenna" (Excel 1997-2003 -versio).  
tai painamalla Office-painiketta vasemmassa yläkulmassa ja valitsemalla "tallenna" (vain Excel 2007 -versio ja uudemmat).

Mikäli haluat suurentaa lomakekokoaa, valitse "näytä" -> "zoomaus".  
Tekstiä kirjoittaessasi rivinvaihto onnistuu "ALT+ENTER" -komennolla.  
Yksityiskohtaiset **VASTAUSOHJEET** on toimitettu erillisenä pdf-tiedostona.

Punaisten kolmioiden alla olevat ohjetekstit tulevat näkyviin kun hiiren vie kolmion päälle. **OHJE**  
Yksittäisen ohjetekstin saa näkyviin myös painamalla hiiren oikeaa näppäintä ja valitsemalla "näytä kommentti".  
Kaikki ohjetekstit saa näkyviin samalla kertaa valitsemalla "näytä" -> "kommentit" (Excel 1997-2003 -versio).  
tai "tarkista" -> "näytä kaikki kommentit" (vain Excel 2007 -versio ja uudemmat).

Valmis lomake lähetetään osoitteeseen: samu.lagerstrom@suomenkyselytutkimus.fi.  
Lähetätkää lomake viimeistään 29.5.2017.

Lomakkeen täyttämiseen liittyvissä ongelmissa ja kysymyksissä voitte ottaa yhteyttä seuraaviin henkilöihin:  
Tekniset ongelmat: samu.lagerstrom@suomenkyselytutkimus.fi puh. 050 567 7415  
Sisällölliset kysymykset: jutta.virolainen@cupore.fi puh. 050 326 8014

**HYÖDYNNÄ JOKAISessa OSIOSSA OLEVIA LISÄTIETOKENTTIÄ, MIKÄLI HALUAT TARKENTAA, SELVENTÄÄ TAI NOSTAA ESIIN ASIOITA LUKUJEN TAKAA.**

**MUISTA AINA TALLENTAA VASTAUKSESI!  
LOMAKE ON TARKOITETTU TÄYTETTÄVÄKSI AINOASTAAN EXCEL-OHJELMALLA.**

### VASTAAJA (tietojen toimittaja)

Kunta: \_\_\_\_\_  
Etunimi: \_\_\_\_\_  
Sukunimi: \_\_\_\_\_  
Nimike: \_\_\_\_\_  
Sähköposti: \_\_\_\_\_  
Puhelinnumero: \_\_\_\_\_  
Postiosoite: \_\_\_\_\_  
Postinumero: \_\_\_\_\_  
Postitoimipaikka: \_\_\_\_\_

### 1 KUNNAN KULTTUURITOIMINNAN HALLINTO- JA PALVELURAKENNE

1.1 Kuvaile lyhyesti oman kuntanne kulttuuritoiminnan hallinto- ja palvelurakenne. Mainitkaa lisäksi suurimmat muutokset vuoteen 2013 verrattuna. Graafiset esitykset pyydämme lähettämään osoitteeseen: jutta.virolainen@cupore.fi

\_\_\_\_\_

1.2 Täyttäkää alla olevaan taulukkoon kulttuuripalveluista vastaava lautakunta (tai lautakunnat) sekä tulosyksikkö tai tulosalue (-yksiköt, -alueet). **OHJE**

	Vastaavat lautakunnat	Vastaavat tulosyksiköt tai tulosalueet
Kirjastot		
Taide- ja kulttuurilaitokset		
Kulttuuritalot ja -keskukset		
Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetus		
Yleinen kulttuuritoiminta		

1.3 Lisätietoja: **OHJE**

\_\_\_\_\_

## 2 KIRJASTOT OHJE

2.1 Täyttäkää alla olevaan taulukkoon kirjastojen käyttökustannukset, 1 000 €.

	Kirjastot
Henkilöstömenot yhteensä	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat yhteensä	
josta aineistohankinnat yhteensä	
Palvelujen ostot yhteensä	
Vuokramenot, ulkoiset yhteensä	
Vuokramenot, sisäiset yhteensä	
Muut menot yhteensä	
Poistot ja arvonalentumiset sekä laskennalliset menot yhteensä	
<b>KÄYTTÖKUSTANNUKSET YHTEENSÄ, 1 000 €</b>	<b>0</b>

2.2 Täyttäkää alla olevaan taulukkoon kirjastojen käyttötuotot, 1 000 €.

	Kirjastot
Myyntitulot yhteensä	
Maksut yhteensä	
Tuet ja avustukset yhteensä	
Vuokratulot yhteensä	
Muut tulot yhteensä	
Laskennalliset tulot yhteensä	
<b>KÄYTTÖTUOTOT YHTEENSÄ, 1 000 €</b>	<b>0</b>

2.3 Luetelkaa kohdassa 2.2 merkitsemiinne tukiin ja avustuksiin sisältyvät yli 10 000 € tuet ja avustukset tai vaihtoehtoisesti viisi suurinta tukea ja avustusta.

OHJE

	Avustussumma, 1 000€	Avustuksen tarkoitus	Avustuksen myöntäjä
1			
2			
3			
4			
5			

2.4 Kirjastojen nettokäyttökustannukset yhteensä.

	Kirjastot
Käyttökustannukset yhteensä	0
Käyttötuotot yhteensä	0
<b>NETTOKÄYTTÖKUSTANNUKSET YHTEENSÄ, 1 000 €</b>	<b>0</b>

2.5 Lisätietoja:

## 3 TAIDE- JA KULTTUURILAITOKSET

OHJE

OHJE

3.1 Nimetkää kunnalliset ja kunnan avustamat taide- ja kulttuurilaitokset sekä avustetuista laitoksista avustussummat.

(Rivinvaihto = ALT + ENTER)

	Kunnalliset taide- ja kulttuurilaitokset	Kunnan avustamat taide- ja kulttuurilaitokset sekä niille myönnetyt avustussummat, 1 000 €
Museot		
Teatterit		
Orkesterit		

3.2 Täyttäkää alla olevaan taulukkoon kunnallisten ja kunnan avustamien taide- ja kulttuurilaitosten lukumäärä.

	Museot	Teatterit	Orkesterit	YHTEENSÄ
a) Kunnalliset taide- ja kulttuurilaitokset yhteensä				0
b) Kunnan avustamat taide- ja kulttuurilaitokset yhteensä				0
joista kuntayhtymiä				0
joista säätiöitä				0
joista yhdistyksiä				0
joista osakeyhtiöitä				0
joista muita				0
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

3.3 Täyttäkää alla olevaan taulukkoon taide- ja kulttuurilaitosten käyttökustannukset, 1 000 €.

	Museot	Teatterit	Orkesterit	YHTEENSÄ
Henkilöstömenot yhteensä				0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat yhteensä				0
Palvelujen ostot yhteensä				0
Vuokramenot, ulkoiset yhteensä				0
Vuokramenot, sisäiset yhteensä				0
Muut menot yhteensä				0
Avustukset taide- ja kulttuurilaitoksille yhteensä				0
Poistot ja arvonalentumiset sekä laskennalliset menot yhteensä				0
<b>KÄYTTÖKUSTANNUKSET YHTEENSÄ, 1 000 €</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

3.4 Täyttäkää alla olevaan taulukkoon kunnallisten taide- ja kulttuurilaitosten käyttötuotot, 1 000 €.

	Museot	Teatterit	Orkesterit	YHTEENSÄ
Myyntitulot yhteensä				0
Maksut yhteensä				0
Tuet ja avustukset yhteensä				0
Vuokratulot yhteensä				0
Muut tulot yhteensä				0
Laskennalliset tulot yhteensä				0
<b>KÄYTTÖTUOTOT YHTEENSÄ, 1 000 €</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

3.5 Luetelkaa kohdassa 3.4 merkitsemiinne tukiin ja avustuksiin sisällytyvät yli 10 000 € tuet ja avustukset tai vaihtoehtoisesti viisi suurinta tukea ja avustusta.

OHJE

	Avustussumma, 1 000€	Avustuksen tarkoitus	Avustuksen myöntäjä
1			
2			
3			
4			
5			

3.6 Taide- ja kulttuurilaitosten nettokäyttökustannukset yhteensä.

	Museot	Teatterit	Orkesterit	YHTEENSÄ
Käyttökustannukset yhteensä	0	0	0	0
Käyttötuotot yhteensä	0	0	0	0
<b>NETTOKÄYTTÖKUSTANNUKSET YHTEENSÄ, 1 000 €</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

3.7 Lisätietoja:

#### 4 KULTTUURITALOT JA KULTTUURIKESKUKSET OHJE

4.1 Nimetkää kunnalliset ja kunnan avustamat kulttuuritalot ja kulttuurikeskukset sekä avustetuista taloista ja keskuksista avustussummat.  
(Rivinvaihto = ALT + ENTER)

	Kunnalliset kulttuuritalot ja kulttuurikeskukset	Kunnan avustamat kulttuuritalot ja kulttuurikeskukset sekä niille myönnetyt avustussummat, 1 000 €
Kulttuuritalot		
Konsertti- ja kongressitalot		
Lastenkulttuurikeskukset		
Elokuvan, valokuvan ja tanssin alueelliset keskukset		

4.2 Täyttäkää alla olevaan taulukkoon kunnallisten ja kunnan avustamien kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten lukumäärä.

	Kulttuuritalot	Konsertti- ja kongressitalot	Lastenkulttuurikeskukset	Elokuvan, valokuvan ja tanssin alueelliset keskukset	YHTEENSÄ
a) Kunnalliset kulttuuritalot ja kulttuurikeskukset yhteensä					0
b) Kunnan avustamat kulttuuritalot ja kulttuurikeskukset yhteensä					0
joista kuntayhtymiä					0
joista säätiöitä					0
joista yhdistyksiä					0
joista osakeyhtiöitä					0
joista muita					0
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

4.3 Täyttäkää alla olevaan taulukkoon kunnallisissa kulttuuritaloissa ja kulttuurikeskuksissa työskentelevien henkilöiden lukumäärä (lkm) sekä arvio henkilötyövuosista (htv).

	Toistaiseksi voimassa olevissa työ- ja virkasuhteissa työskentelevät henkilöt		Määräaikaisissa työsuhteissa työskentelevät henkilöt		Työllistetyt, siviilipalvelusmiehet tms. kulttuuri-keskuksissa työskentelevät		YHTEENSÄ	
	Lkm	Htv	Lkm	Htv	Lkm	Htv	Lkm	Htv
Kulttuuritalot ja kulttuurikeskukset							0	0

4.4 Lisätietoja kysymykseen 4.3 liittyen.

4.5 Täyttäkää alla olevaan taulukkoon kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten käyttökustannukset, 1 000 €.

	Kulttuuritalot	Konsertti- ja kongressitalot	Lastenkulttuurikeskukset	Elokuvan, valokuvan ja tanssin alueelliset keskukset	YHTEENSÄ
Henkilöstömenot yhteensä					0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat yht.					0
Palvelujen ostot yhteensä					0
Vuokramenot, ulkoiset yhteensä					0
Vuokramenot, sisäiset yhteensä					0
Muut menot yhteensä					0
Avustukset kulttuuritaloille ja kulttuurikeskuksille yhteensä					0
Poistot ja arvonalentumiset sekä laskennalliset menot yhteensä					0
<b>KÄYTTÖKUSTANNUKSET YHTEENSÄ, 1 000 €</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

4.6 Täyttäkää alla olevaan taulukkoon kunnallisten kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten käyttötuotot, 1 000 €.

	Kulttuuritalot	Konsertti- ja kongressitalot	Lastenkulttuurikeskukset	Elokuvan, valokuvan ja tanssin alueelliset keskukset	YHTEENSÄ
Myyntitulot yhteensä					0
Maksut yhteensä					0
Tuet ja avustukset yhteensä					0
Vuokratulot yhteensä					0
Muut tulot yhteensä					0
Laskennalliset tulot yhteensä					0
<b>KÄYTTÖTUOTOT YHTEENSÄ, 1 000 €</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

4.7 Luetelkaa kohdassa 4.6 merkitsemiinne tukiin ja avustuksiin sisältyvät yli 10 000 € tuet ja avustukset tai vaihtoehtoisesti viisi suurinta tukea ja avustusta.

OHJE

	Avustussumma, 1 000€	Avustuksen tarkoitus	Avustuksen myöntäjä
1			
2			
3			
4			
5			

4.8 Kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten nettokäyttökustannukset yhteensä.

	Kulttuuritalot	Konsertti- ja kongressitalot	Lastenkulttuurikeskukset	Elokuvan, valokuvan ja tanssin alueelliset keskukset	YHTEENSÄ
Käyttökustannukset yhteensä	0	0	0	0	0
Käyttötuotot yhteensä	0	0	0	0	0
<b>NETTOKÄYTTÖKUSTANNUKSET YHTEENSÄ, 1 000 €</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

4.9 Lisätietoja:

**5 TAITEEN PERUSOPETUS JA TAIDEOPPILAITOSTEN MUU KUIN AMMATTIIN JOHTAVA OPETUS**

OHJE

5.1 Nimetkää kunnalliset ja kunnan avustamat taideoppilaitokset sekä avustettujen tahojen avustussummat. Mainitkaa myös lain mukaista taiteen perusopetusta antavat kansalais- ja työväenopistot.

OHJE

(Rivinvaihto = ALT + ENTER)

OHJE

	Kunnalliset oppilaitokset	Kunnan avustamat oppilaitokset sekä niille myönnetty avustussummat, 1 000€
Taiteen perusopetusta antavat oppilaitokset		
Muut taideoppilaitokset (Huom.! Lomakkeeseen ei merkitä ammattiin johtavaa taideopetusta)		
Taiteen perusopetusta antavat kansalais- ja työväenopistot		

5.2 Täyttäkää alla olevaan taulukkoon kunnallisten ja kunnan avustamien taideoppilaitosten lukumäärä.

	Taiteen perusopetusta antavat oppilaitokset	Muut taideoppilaitokset	Taiteen perusopetusta antavat kansalais- ja työväenopistot	YHTEENSÄ
a) Kunnalliset yhteensä				0
b) Kunnan avustamat yhteensä				0
joista kuntayhtymiä				0
joista säätiöitä				0
joista yhdistyksiä				0
joista osakeyhtiöitä				0
joista muita				0
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

5.3 Täyttäkää alla olevaan taulukkoon taideoppilaitosten ja niissä annettavan taiteen perusopetuksen sekä kansalais- ja työväenopistoissa annettavan taiteen perusopetuksen käyttökustannukset, 1 000 €.

Huom! Lomakkeeseen ei merkitä ammattiin johtavan taideopetuksen eikä kansalais- ja työväenopistojen muun kurssitoiminnan käyttökustannuksia.

	Taideoppilaitosten kustannukset yhteensä	josta lain mukaisen taiteen perusopetuksen kustannukset	Kansalais- ja työväenopistoissa annettavan (lain mukainen) taiteen perusopetuksen kustannukset	LAIN MUKAINEN TAITEEN PERUSOPETUS YHTEENSÄ
Henkilöstömenot yhteensä				0
Aineet, tarvikkeet ja tavarat yhteensä				0
Palvelujen ostot yhteensä				0
Vuokramenot, ulkoiset yhteensä				0
Vuokramenot, sisäiset yhteensä				0
Muut menot yhteensä				0
Avustukset taideoppilaitoksille yhteensä				0
Poistot ja arvonalentumiset sekä laskennalliset menot yhteensä				0
<b>KÄYTTÖKUSTANNUKSET YHTEENSÄ, 1 000 €</b>		0	0	0

5.4 Täyttäkää alla olevaan taulukkoon kunnallisten taideoppilaitosten ja niissä annettavan taiteen perusopetuksen sekä kansalais- ja työväenopistoissa annettavan taiteen perusopetuksen käyttötuotot, 1 000 €.

Huom! Lomakkeeseen ei merkitä ammattiin johtavan taideopetuksen eikä kansalais- ja työväenopistojen muun kurssitoiminnan käyttötuottoja.

	Taideoppilaitosten tuotot yhteensä	josta lain mukaisen taiteen perusopetuksen tuotot	Kansalais- ja työväenopistoissa annettavan (lain mukainen) taiteen perusopetuksen tuotot	LAIN MUKAINEN TAITEEN PERUSOPETUS YHTEENSÄ
Myyntitulot yhteensä				0
Maksut yhteensä				0
Tuet ja avustukset yhteensä				0
Vuokratulot yhteensä				0
Muut tulot yhteensä				0
Laskennalliset tulot yhteensä				0
<b>KÄYTTÖTUOTOT YHTEENSÄ, 1 000 €</b>	0	0	0	0

5.5 Luetelkaa kohdassa 5.4 merkittävimmät tukien ja avustuksiin sisältyvät yli 10 000 € tuet ja avustukset tai vaihtoehtoisesti viisi suurinta tukea ja avustusta.

OHJE

Avustussumma, 1 000€	Avustuksen tarkoitus	Avustuksen myöntäjä
1		
2		
3		
4		
5		

5.6 Taideoppilaitosten ja taiteen perusopetuksen nettokäyttökustannukset yhteensä.

	Taideoppilaitokset	Lain mukainen taiteen perusopetus taideoppilaitoksissa	Kansalais- ja työväenopistojen lain mukainen taiteen perusopetus	LAIN MUKAINEN TAITEEN PERUSOPETUS YHTEENSÄ
Käyttökustannukset yhteensä	0	0	0	0
Käyttötuotot yhteensä	0	0	0	0
<b>NETTOKÄYTTÖKUSTANNUKSET YHTEENSÄ, 1 000 €</b>	0	0	0	0

5.7 Lisätietoja:

**6 YLEINEN KULTTUURITOIMINTA**

OHJE  
OHJE

6.1 Kuvatkaa lyhyesti kunnan järjestämää tai tuottamaa yleistä kulttuuritoimintaa, toiminnan painopistealueita ja toiminnassa tapahtuneita / tulossa olevia muutoksia.

6.2 Täyttäkää alla olevaan taulukkoon kunnan yleisessä kulttuuritoiminnassa työskentelevien henkilöiden lukumäärä sekä arvio henkilötöyvuosista.

	Toistaiseksi voimassa olevissa työ- virkasuhteissa työskentelevät henkilöt		Määräaikaisissa työsuhteissa työskentelevät henkilöt		Työllistetyt, siviili-palvelusmiehet tms. yleisessä kulttuuritoiminnassa työskentelevät		YHTEENSÄ	
	Lkm	Htv	Lkm	Htv	Lkm	Htv	Lkm	Htv
Kunnan yleinen kulttuuritoiminta							0	0

6.3 Lisätietoja kysymykseen 6.2 liittyen.

6.4 Täyttäkää alla olevaan taulukkoon kunnan yleisen kulttuuritoiminnan käyttökustannukset, 1 000 €.

	Kunnan yleinen kulttuuritoiminta
Henkilöstömenot yhteensä	
Aineet, tarvikkeet ja tavarat yhteensä	
Palvelujen ostot yhteensä	
Vuokramenot, ulkoiset yhteensä	
Vuokramenot, sisäiset yhteensä	
Muut menot yhteensä	
Avustukset kulttuuritoimintaan	
Poistot ja arvonalentumiset sekä laskennalliset menot yhteensä	
<b>KÄYTTÖKUSTANNUKSET YHTEENSÄ, 1 000 €</b>	<b>0</b>

OHJE

6.5 Eritelkää alla olevaan taulukkoon kohtaan 6.4 merkitsemänne kulttuuritoiminnan avustukset.

	Myönnetty avustukset, 1 000€	Avustusten lukumäärä
Taiteilijat ja taiteilijaryhmät		
Tila- ja vuokra-avustukset		
Muut avustukset		

6.6 Mainitkaa ne avustusten saajat, jotka saavat yli 5 000 euroa, tai vaihtoehtoisesti viisi suurinta avustuksen saajaa sekä niille myönnetty avustussumma.

Avustussumma, 1 000€	Avustuksen saaja
1	
2	
3	
4	
5	

6.7 Täyttäkää alla olevaan taulukkoon kunnan yleisen kulttuuritoiminnan käyttötuotot, 1 000 €.

	Kunnan yleinen kulttuuritoiminta
Myyntitulot yhteensä	
Maksut yhteensä	
Tuet ja avustukset yhteensä	
Vuokratulot yhteensä	
Muut tulot yhteensä	
Laskennalliset tulot yhteensä	
<b>KÄYTTÖTUOTOT YHTEENSÄ, 1 000 €</b>	<b>0</b>

6.8 Luetelkaa kohdassa 6.7 merkitsemiinne tukiin ja avustuksiin sisältyvät yli 10 000 € tuet ja avustukset tai vaihtoehtoisesti viisi suurinta tukea ja avustusta.

OHJE

Avustussumma, 1 000€	Avustuksen tarkoitus	Avustuksen myöntäjä
1		
2		
3		
4		
5		



6.9 Kunnan yleisen kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä.

	Kunnan yleinen kulttuuritoiminta
Käyttökustannukset yhteensä	0
Käyttötuotot yhteensä	0
<b>NETTOKÄYTTÖKUSTANNUKSET YHTEENSÄ, 1 000 €</b>	<b>0</b>

6.10 Lisätietoja: OHJE

**7 MUIDEN HALLINTOKUNTIEN KULTTUURIKUSTANNUKSET JA -TUOTOT**

OHJE

7.1 Täyttäkää alla olevaan taulukkoon muiden hallintokuntien kulttuurikustannukset, 1 000 €.

	Yleishal- linto	Varhais- kasvatus-, opetus-toimi tai vastaava	Sosiaali- ja terveys- toimi tai vastaava	Nuoriso- toimi tai vastaava	Liikunta- toimi tai vastaava	Tekninen toimi tai vastaava	Jokin muu	YHTEENSÄ
Avustukset								0
Muut kulttuurimenot								0
<b>YHTEENSÄ</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

7.2 Mainitkaa erikseen muiden hallintokuntien myöntämät tuki- tai avustussummat ja niiden saajat, jos summa ylittää 10 000 euroa, tai vaihtoehtoisesti viisi suurinta avustuksen saajaa sekä suluissa niille myönnetty avustussumma.

	Avustussumma, 1 000€	Avustuksen saaja
1		
2		
3		
4		
5		

7.3 Täyttäkää alla olevaan taulukkoon muiden hallintokuntien kulttuurituotot, 1 000 €.

	Yleishal- linto	Varhais- kasvatus-, opetus-toimi tai vastaava	Sosiaali- ja terveys- toimi tai vastaava	Nuoriso- toimi tai vastaava	Liikunta- toimi tai vastaava	Tekninen toimi tai vastaava	Jokin muu	YHTEENSÄ
Tuotot yhteensä								0

7.4 Lisätietoja:

**8 KUNNAN KULTTUURITOIMINNAN KÄYTTÖKUSTANNUKSET, KÄYTTÖTUOTOT JA NETTOKÄYTTÖKUSTANNUKSET**

	Kirjastot	Taide- ja kulttuuri- laitokset	Kulttuuri- talot ja keskukset	Talteen perusope- tus ja tai- deoppi- laitosten muu kuin ammattiin johtava opetus	Yleinen kulttuuri- toiminta	Muut hallinto- kunnat	YHTEENSÄ
Käyttökustannukset	0	0	0	0	0	0	0
Käyttötuotot	0	0	0	0	0	0	0
<b>KUNNAN KULTTUURITOIMINNAN NETTOKÄYTTÖKUSTANNUKSET YHTEENSÄ, 1 000 €</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>	<b>0</b>

## 9 TÄYDENTÄVIÄ KYSYMYKSIÄ

9.1 Kertokaa tässä, jos ostatte kulttuuripalveluita yksityisiltä kulttuuritoimijoilta tai jos olette ulkoistaneet kulttuuripalvelunne yksityisille toimijoille (mainitkaa palvelun tuottaja, palvelun sisältö sekä ostosumma).

OHJE

9.2 Kertokaa tässä, jos tuette yksityisiä kulttuuritoimijoita erilaisten tilajärjestelyjen kautta (mainitkaa mahdollisuuksien mukaan yksityinen toimija ja vuokrameno).

OHJE

9.3 Sisältyikö kuntanne investointimenoihin vuonna 2016 taidehankintoja tai merkittäviä useamman tuhannen euron kulttuuri-investointeja esimerkiksi kulttuurirakennusten hankinta- ja perusparannusmenoja?

9.4 Mainitaanko kulttuuri kuntanne viimeisimmässä hyvinvointikertomuksessa?

OHJE

- |                          |                                                             |      |
|--------------------------|-------------------------------------------------------------|------|
| <input type="checkbox"/> | Ei lainkaan                                                 | OHJE |
| <input type="checkbox"/> | Kyllä, vähäisessä määrin muiden osioiden yhteydessä         |      |
| <input type="checkbox"/> | Kyllä, runsaasti muiden osioiden yhteydessä                 |      |
| <input type="checkbox"/> | Kyllä, kulttuurilla on oma osionsa hyvinvointikertomuksessa |      |

9.5 Tässä voitte kuvata tarkemmin miten kulttuuri mainitaan hyvinvointikertomuksessa.

9.6 Onko kunnassanne vakiintuneita toimintamalleja tai rakenteita taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutusten edistämiseksi?

- |                          |                                 |      |
|--------------------------|---------------------------------|------|
| <input type="checkbox"/> | Ei                              | OHJE |
| <input type="checkbox"/> | Kyllä, kuvatkaa alla millaisia: |      |

Täydentävää liiteaineistoa voitte lähettää osoitteeseen:

jutta.virolainen@cupore.fi

---

## Liite 2. Vastausohjeet kyselylomakkeeseen

### Vastausohjeet

#### Yleiset vastausohjeet

Tässä kyselyssä kootaan tietoa kuntien kulttuuritoiminnan kustannuksista.

Toivomme, että vastaatte kyselyyn huolellisesti. Älkää epäröikö ottaa yhteyttä meihin, mikäli teille nousee kysymyksiä lomakkeen suhteen.

Lomakkeen täyttämiseen liittyvät sisällölliset kysymykset: [jutta.virolainen@cupore.fi](mailto:jutta.virolainen@cupore.fi). Lomakkeen täyttämiseen liittyvät tekniset ongelmat: [samu.lagerstrom@suomenkyselytutkimus.fi](mailto:samu.lagerstrom@suomenkyselytutkimus.fi)

Lähetäkää valmis lomake viimeistään 29.5. osoitteeseen: [samu.lagerstrom@suomenkyselytutkimus.fi](mailto:samu.lagerstrom@suomenkyselytutkimus.fi).

Kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan kirjastoissa, taide- ja kulttuurilaitoksissa, kulttuuritaloissa ja -keskuksissa ja taideoppilaitoksissa tapahtuvaa toimintaa sekä lisäksi kunnan yleistä kulttuuritoimintaa ja muiden hallintokuntien järjestämiä, tuottamia tai tilaamia kulttuuripalveluja (ks. tarkemmat määrittelyt alla).

Kyselyssä selvitetään bruttokäyttökustannukset ja käyttötuotot, jolloin saadaan esille kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset. Tiedot kerätään kunnan omaan vuoden 2016 tilinpäätökseen sisältyvistä, talousarvion toteutuman mukaisista kulttuurin käyttökustannuksista ja tuotoista.

Kustannukset ja tuotot merkitään vain yhteen kohtaan meno- ja tulolajeittain. Kunnan kokonaan tai osittain rahoittamista hankkeista ja projekteista merkitään ainoastaan kunnan rahoitusosuus.

Käyttökustannukset muodostuvat toimintamenoista sekä käyttöomaisuuden koroista, poistoista, arvonalentumisista ja vyörytyseristä. Toimintamenoista kysytään henkilöstömenot, aineet, tarvikkeet ja tavarat, palvelujen ostot, vuokramenot ja muut menot sekä kunnan yksityisille kulttuuritoimijoille myöntämät avustukset. Käyttökustannukset eivät sisällä investointimenoja.

Käyttötuotot muodostuvat toimintatuloista ja laskennallisista tuloista kuten vyörytyseristä.

Toimintatuloista kysytään myyntitulot, maksut, tuet ja avustukset, vuokratulot sekä muut tulot. Avustuksilla tarkoitetaan esimerkiksi harkinnanvaraista valtionavustusta (EI valtionosuutta).

Laskennallisille menoille ja tuloille on oma kohtansa käyttökustannusten ja käyttötuottojen taulukoissa.

Kunnalliset liikelaitokset ja muut taseyksiköt sisällytetään kunnan tilinpäätöslaskelmiin.

Hyödyntäkää jokaisessa osiossa olevia lisätietokenttiä, mikäli haluatte tarkentaa, selventää tai nostaa esiin asioita lukujen takana.

## **Yksityiskohtaiset vastausohjeet**

### **1 Kunnan kulttuuritoiminnan hallinto- ja palvelurakenne**

Tässä kohdassa selvitämme kunnan kulttuuritoiminnan hallinto- ja palvelurakennetta. Kunnan kulttuuritoiminta on jaettu viiteen osa-alueeseen: kirjastoihin, taide- ja kulttuurilaitoksiin, kulttuuritaloihin ja kulttuurikeskuksiin, taideoppilaitoksiin ja taiteen perusopetukseen sekä kunnan yleiseen kulttuuritoimintaan. Näiden osa-alueiden tarkemmat määritelmät alla jokaisen osa-alueen yhteydessä.

### **2 Kirjastot**

Tässä kohdassa selvitämme kunnan yleisen kirjastotoimen kustannukset ja tuotot kunnan järjestämän toiminnan osalta sekä kunnan osuuden muiden kuntien kanssa tai muulla tavoin järjestetyn yleisen kirjastotoimen kustannuksista. Kaavakkeeseen merkitään ainoastaan summat, jotka sisältyvät kunnan tilinpäätökseen.

Henkilöstökulut sisältävät vakinaisen, määräaikaisen ja tilapäisen henkilöstön (mukaan lukien osa-aikaiset ja työllistetyt) palkkamenot sivukuluineen. Palvelujen ostoihin yksityisiltä sisältyvät asiakaspalvelut ja muut palvelut. Sisäisiin vuokriin sisältyvät vuokrat kuntakonserniin kuuluville yhteisöille. Kertokaa lisätietokohdassa mahdollisuuksien mukaan sisäisten vuokrien määräytymisperusteista ja niiden jakautumisesta pääomavuokraan ja käyttö- /ylläpitovuokraan. Aineet, tarvikkeet ja tavarat -kohdassa kysytään erikseen kirjaston aineistohankintoja ja niihin sisällytetään fyysisten aineistohankintojen lisäksi sähköiset aineistohankinnat, käyttöoikeudet (e-aineistot).

### **3 Taide- ja kulttuurilaitokset**

Tässä kohdassa selvitämme kunnan omat ja kunnan avustamat taide- ja kulttuurilaitokset sekä kunnan kustannukset näille laitoksille ja kunnallisten laitosten tuotot. Kaavakkeeseen merkitään ainoastaan summat, jotka sisältyvät kunnan tilinpäätökseen.

Taide- ja kulttuurilaitoksella tarkoitetaan kunnallista tai kunnalta vuotuista kiinteää avustusta saavaa museota, teatteria tai orkesteria, joka saa lakisääteistä valtionosuutta tai harkinnanvaraista valtion toiminta-avustusta tai joka on muuten ammattimainen toimija museo- tai orkesteritoiminnan tai näyttämötaiteen alalla. Taide- ja kulttuurilaitoksiksi lasketaan myös luonnontieteelliset museot sekä valtakunnalliset erikoismuseot. Teatteritoiminta sisältää puhe- ja tanssiteatterin, sirkuksen sekä oopperan.

Taide- ja kulttuurilaitoksiksi ei siis lasketa esimerkiksi festivaali- tai tapahtumaorganisaatioita, eikä harrastajateattereita, -kuoroja tai -orkestereita, vaikka ne olisivat ammattijohtoisia.

Henkilöstökulut sisältävät vakinaisen, määräaikaisen ja tilapäisen henkilöstön (mukaan lukien osa-aikaiset ja työllistetyt) palkkamenot sivukuluineen. Palvelujen ostoihin yksityisiltä sisältyvät asiakaspalvelut ja muut palvelut. Sisäisiin vuokriin sisältyvät vuokrat kuntakonserniin kuuluville yhteisöille. Kertokaa lisätietokohdassa mahdollisuuksien mukaan sisäisten vuokrien määräytymisperusteista ja niiden jakautumisesta pääomavuokraan ja käyttö- /ylläpitovuokraan.

Tähän kohtaan merkitään myös kunnan myöntämät rahalliset avustukset määritelmää vastaaville laitoksille. Nämä avustukset sisältävät esimerkiksi toiminta-, tila- ja vuokra-avustukset.

---

#### 4 Kulttuuritalot ja kulttuurikeskukset

Tässä kohdassa selvitämme kunnalliset ja kunnan avustamat kulttuuritalot ja kulttuurikeskukset, kunnan kustannukset näille taloille ja keskuksille sekä kunnallisten talojen ja keskusten tuotot. Kaavakkeeseen merkitään ainoastaan summat, jotka sisältyvät kunnan tilinpäätökseen.

Kulttuuritaloihin ja kulttuurikeskuksiin kuuluvat kulttuuritalot, konsertti- ja kongressitalot, lastenkulttuurikeskukset sekä elokuvan, valokuvan ja tanssin alueelliset keskukset. Kulttuuritalolla ja kulttuurikeskuksella tarkoitetaan taloa tai keskusta, jolla on omaa toimintaa. Tähän kohtaan EI merkitä erilaisia galleriatiloja tai yksittäisiä konserttisaleja, eikä muita kulttuuritiloja, jotka esimerkiksi pääasiallisesti toimivat kulttuuritoimijoiden kokous- tai harjoitustiloina.

Kulttuuritalolla tarkoitetaan sellaista kunnan omaa hallinnollista yksikköä tai kunnalta vuotuista avustusta saavaa yksikköä, jolla on omaa kulttuuritoimintaa. Tällaisia ovat esimerkiksi Kanneltalo Helsingissä, Valve Oulussa ja Lumo Vantaalla. Lisäksi siihen kuuluvat tiedekeskukset kuten Oulun Tietomaa ja Vantaan Heureka. Merkitkää tähän kohtaan myös monikulttuurikeskukset.

Konsertti- ja kongressitalolla tarkoitetaan sellaista kokonaisuutta, jossa järjestetään kulttuuritapahtumia mutta jossa myös muulla toiminnalla kuten kokouksilla ja kongresseilla on merkittävä osuus. Tällaisia ovat esimerkiksi Verkatehdas Hämeenlinnassa, Musiikkikeskus Kuopiossa, Tampere-talo Tampereella sekä Mikaeli Mikkelissä. Huom! Kaavakkeeseen merkitään ainoastaan varsinainen kulttuuritoiminta.

Lastenkulttuurikeskuksella tarkoitetaan sellaista kunnan omaa erillistä hallinnollista yksikköä tai kunnan vuotuista avustusta saavaa yksikköä, joka keskittyy erityisesti lastenkulttuuriin. Esimerkiksi Annantalo Helsingissä ja Arx Hämeenlinnassa.

Alueellisella keskuksella tarkoitetaan valtion taidehallinnon rahoittamia elokuvan, valokuvan ja tanssin alueellisia keskuksia, joita ovat esimerkiksi Oulun elokuvakeskus, Victor Barsokevitsch -valokuvakeskus Kuopiossa sekä Pirkanmaan tanssin keskus Tampereella.

Kunnallisten kulttuuritalojen ja kulttuurikeskusten osalta tiedustellaan myös niissä työskentelevän henkilöstön määrää sekä arviota henkilötövuosista. Henkilöstöstä tiedustellaan erikseen toistaiseksi voimassa olevassa työ- tai virkasuhteessa työskentelevää henkilöstöä, määräaikaissä työsuhteessa työskentelevää henkilöstöä sekä työllistettyjä. Työllistettyjen kohtaan pyydetään merkitsemään myös esimerkiksi sivuilipalvelusmiehet ja työmarkkinatuella työskentelevät henkilöt. Tähän kohtaan ei merkitä ostopalveluja. Ostopalveluiden kautta saaduista henkilöstöresursseista voitte kertoa kysymyksessä 9.1. Henkilötövuosi tarkoittaa yhden kokoaikaisesti työskentelevän henkilön työpanosta vuodessa. Osavuotisten ja osa-aikaisten työntekijöiden työpanokset yhdistetään vastaamaan kokoaikaisesti työskenteleviä.

Henkilöstökulut sisältävät vakinaisen, määräaikaisen ja tilapäisen henkilöstön (mukaan lukien osa-aikaiset ja työllistetyt) palkkamenot sivukuluihin. Palvelujen ostoihin yksityisiltä sisältyvät asiakaspalvelut ja muut palvelut. Sisäisiin vuokriin sisältyvät vuokrat kuntakonserniin kuuluville yhteisöille. Kertokaa lisätietokohdassa mahdollisuuksien mukaan sisäisten vuokrien määrätymisperusteista ja niiden jakautumisesta pääomavuokraan ja käyttö- /ylläpitovuokraan.

Tähän kohtaan merkitään myös kunnan myöntämät rahalliset avustukset määritelmää vastaaville laitoksille. Nämä avustukset sisältävät esimerkiksi toiminta-, tila- ja vuokra-avustukset.

## 5 Taiteen perusopetus ja taideoppilaitosten muu kuin ammattiin johtava opetus

Tässä kohdassa selvitämme kunnalliset ja kunnan avustamat taideoppilaitokset sekä kunnan kustannukset näille oppilaitoksille ja kunnallisten oppilaitosten tuotot. Samalla selvitetään lainmukaisen taiteen perusopetuksen kustannukset ja tuotot. Niitä kysytään erikseen em. taideoppilaitosten ja kansalais- ja työväenopistojen osalta.

Kaavakkeeseen merkitään ainoastaan summat, jotka sisältyvät kunnan tilinpäätökseen.

Taideoppilaitoksia ovat musiikki- ja tanssiopistot, kuvataide- ja käsityökoulut, teatteri- ja sirkuskoulut sekä sanataide- ja arkkitehtuurikoulut.

Taiteen perusopetus on lain (633/1998) mukaisesti tavoitteellista tasolta toiselle etenevää ensisijaisesti lapsille ja nuorille järjestettävää eri taiteenalojen opetusta.

Huom! Lomakkeeseen ei merkitä ammattiin johtavaa taideopetusta eikä kansalais- ja työväenopistojen muuta kurssitoimintaa.

Henkilöstökulut sisältävät vakinaisen, määräaikaisen ja tilapäisen henkilöstön (mukaan lukien osa-aikaiset ja työllistetyt) palkkamenot sivukuluineen. Palvelujen ostoihin yksityisiltä sisältyvät asiakaspalvelut ja muut palvelut. Sisäisiin vuokriin sisältyvät vuokrat kuntakonserniin kuuluville yhteisöille. Kertokaa lisätietokohdassa mahdollisuuksien mukaan sisäisten vuokrien määrätymisperusteista ja niiden jakautumisesta pääomavuokraan ja käyttö- /ylläpitovuokraan.

Tähän kohtaan merkitään myös kunnan myöntämät rahalliset avustukset määritelmää vastaaville laitoksille. Nämä avustukset sisältävät esimerkiksi toiminta-, tila- ja vuokra-avustukset.

## 6 Kunnan yleinen kulttuuritoiminta

Tässä kohdassa selvitämme kunnan yleisen kulttuuritoiminnan kustannukset ja tuotot. Kaavakkeeseen merkitään ainoastaan summat, jotka sisältyvät kunnan tilinpäätökseen.

Kunnan yleisellä kulttuuritoiminnalla tarkoitetaan sitä varsinaisen kulttuuritoimen hallinnon alla toteutettua toimintaa, jota ei ole kirjattu aikaisempiin kohtiin. Tähän kohtaan EI siis merkitä taide- ja kulttuurilaitosten, kulttuuritalojen ja -keskusten eikä taideoppilaitosten kustannuksia ja tuottoja.

Kunnan yleisen kulttuuritoiminnan osalta tiedustellaan myös toiminnassa työskentelevän henkilöstön määrää sekä arviota henkilötövuosista. Henkilöstöstä tiedustellaan erikseen toistaiseksi voimassa olevassa työ- ja virkasuhteessa työskentelevää henkilöstöä, määräaikaisessa työsuhteessa työskentelevää henkilöstöä sekä työllistettyjä. Työllistettyjen kohtaan pyydetään merkitsemään myös esimerkiksi siviilipalvelusmiehet ja työmarkkinatuella työskentelevät henkilöt. Tähän kohtaan ei merkitä ostopalveluja. Ostopalveluiden kautta saaduista henkilöstöresursseista voitte kertoa kysymyksessä 9.1.

Henkilötövuosi tarkoittaa yhden kokoaikaisesti työskentelevän henkilön työpanosta vuodessa. Osavuotisten ja osa-aikaisten työntekijöiden työpanokset yhdistetään vastaamaan kokoaikaisesti työskenteleviä.

Henkilöstökulut sisältävät vakinaisen, määräaikaisen ja tilapäisen henkilöstön (mukaan lukien osa-aikaiset ja työllistetyt) palkkamenot sivukuluineen. Palvelujen ostoihin yksityisiltä sisältyvät asiakaspalvelut ja

.....

muut palvelut. Sisäisiin vuokriin sisältyvät vuokrat kuntakonserniin kuuluville yhteisöille. Kertokaa lisätietokohdassa mahdollisuuksien mukaan sisäisten vuokrien määräytymisperusteista ja niiden jakautumisesta pääomavuokraan ja käyttö- /ylläpitoavuokraan.

Avustukset tarkoittavat tässä niitä kulttuurilautakunnan (tai vastaavan) tai kulttuuritoimen myöntämiä avustuksia, joita ei ole aikaisemmin merkitty taide- ja kulttuurilaitosten, kulttuuritalojen ja -kulttuurikeskusten tai taideoppilaitosten kohtiin. Avustukset sisältävät myös esimerkiksi vuokra-avustukset. Tarkentavassa kysymyksessä avustukset pyydetään jaottelemaan avustuksiin taiteilijoille ja taiteilijaryhmille, tila- ja vuokra-avustuksiin (ml. taiteilijoiden ja taiteilijaryhmien tila- ja vuokra-avustukset) sekä muihin avustuksiin.

### **7 Muiden hallintokuntien kulttuurikustannukset ja -tuotot**

Tähän kohtaan merkitään kunnan muiden hallintokuntien kulttuuritoiminnan avustukset, muut kustannukset sekä tuotot. Tähän kohtaan EI merkitä taide- ja kulttuurilaitosten, kulttuuritalojen ja -keskusten, taideoppilaitosten tai kunnan yleisen kulttuuritoiminnan kustannuksia ja tuottoja, jotka kuuluvat asianomaisiin kohtiin. Kaavakkeeseen merkitään ainoastaan summat, jotka sisältyvät kunnan tilinpäätökseen.

Avustukset tarkoittavat tässä niitä muiden hallintokuntien kulttuuritoimintaan myöntämiä avustuksia, joita ei ole aikaisemmin merkitty taide- ja kulttuurilaitosten, kulttuuritalojen ja -kulttuurikeskusten, taideoppilaitosten tai kunnan yleisen kulttuuritoiminnan kohtiin.

### **8 Kunnan kulttuuritoiminnan käyttökustannukset, käyttötuotot ja nettokäyttökustannukset**

Nämä luvut Excel laskee automaattisesti.

### **9 Täydentävät kysymykset**

Tässä kohdassa selvitämme tarkemmin kulttuuripalvelujen ostoja, kunnan tukea yksityisille kulttuuritoimijoille tilajärjestelyjen kautta, investointimenoihin sisältyviä taidehankintoja tai kulttuuri-investointeja, kulttuurin mainintaa kunnan hyvinvointikertomuksessa sekä vakiintuneita toimintamalleja tai rakenteita taiteen ja kulttuurin hyvinvointivaikutusten edistämiseksi.

Kysymys 9.6: Mahdollisuuksien mukaan avatkaa tällä hetkellä toteutettavaa toimintaa sekä mahdollisesti tiedossa olevia muutoksia. Erilaisten toimintamallien ym. kohdalla voidaan tarkoittaa pysyviä yhteistyörakenteita, strategista painopistettä ja siihen sisältyvää resurssia, uusia ammattinimikkeitä, useamman toimijan jakamaa asiantuntijuutta (esim. hyvinvointikoordinaattorit) ynnä muuta.

### Liite 3. Taide- ja kulttuurilaitokset selvitykseen osallistuneissa kaupungeissa vuonna 2016

Kaupunki	Taide- ja kulttuurilaitos	Kunnallinen	Kunnan avustama
Espoo	Museo	Espoon kaupunginmuseo	EMMA - Espoon modernin taiteen museo Helinä Rautavaaran museo Suomen Kellomuseo Gallen-Kallelan Museo Lelumuseo Hevosenkentä
	Teatteri		Espoon Kaupunginteatteri Teatteri Hevosenkentä Unga Teatern TOTEM-teatteri Tanssiteatteri Glims & Gloms Suomen Kansallisooppera ja -baletti
	Orkesteri	Tapiola Sinfonietta - Espoon kaupungin-orkesteri	
Helsinki	Museo	Helsingin kaupunginmuseo Helsingin taidemuseo HAM	Suomen valokuvataiteen museo Teatterimuseo Tekniikan museo Helsingin Taidehalli Hotelli- ja ravintolamuseo Seurasäätiö
	Teatteri		Helsingin teatterisäätiö Suomen Kansallisooppera ja -baletti Svenska Teatern Q-teatteri KOM-teatteri Ryhmäteatteri Suomen Kansallisteatterin Osakeyhtiö Teater Viirus Zodiak presents Tanssiteatteri Hurjaruuth Universum Teatteri Avoimet Ovet Nukketeatteri Sampo Teatteri Takomo Tero Saarinen Company Klockriketeatern Teatteri Jurkka KokoTeatteri Nukketeatterikeskus Poiju Association WHS ry Lähiöteatteri Eskus - Esitystaiteen keskus ry Stella Polaris Todellisuuden tutkimuskeskus Suomen Komediateatteri Nomadi ry Compañía Kaari & Roni Martin Sirkusyhdistys Race Horse ry Edistyksellinen nykytanssi ja -baletti yhdistys ry Circo Aereo ry Vapaat Tanssijat ry Teatteri Rollo Liikkeen puolesta kannatusyhdistys ry Tanssiteatteri Jazz-Pointin kannatusyhdistys ry Taideosuuskunta Tsuumi Teater Taimine Teaterföreningen Blau Frau r.f Valtimonteatteri yhdistys ry M.A.D. Tanssimaisterit ry Teatteriyhdistys Metamorfoosi ry PJL8-tanssin ja teatterin kannatusyhdistys ry Performancesirkusyhdistys Myllyteatteri-yhdistys ry Höyhentäjä Oblivia rf Tanssiryhmä +Co:n kannatusyhdistys Intomielliset ry Sirkusyhdistys Vapaat ilmassa Ry



	Orkesteri	Kaupunginorkesteri	UMO Jazz Orchestra Helsingin Barokkiorkesteri Suomalainen barokkiorkesteri - FiBO Kamariorkesteri Avanti! Helsingin kamarikuoro Riku Niemi Orchestra
Hämeenlinna	Museo	Hämeenlinnan Kaupunginmuseum Hämeenlinnan Taidemuseo	
	Teatteri		Hämeenlinnan Teatteri
	Orkesteri		
Joensuu	Museo	Pohjois-Karjalan museo Hilma Joensuun taidemuseo Onni	
	Teatteri		Joensuun kaupunginteatteri
	Orkesteri	Joensuun kaupunginorkesteri	
Jyväskylä	Museo	Jyväskylän taidemuseo Keski-Suomen museo Suomen käsityön museo	Alvar Aalto -säätio Keski-Suomen luontomuseo Suomen Ilmavoimamuseo Suomen Tietojenkäsittelymuseoyhdistys ry
	Teatteri	Jyväskylän kaupunginteatteri	Teatteri Eurooppa Neljä
	Orkesteri	Jyväskylän Sinfonia	Lastenmusiikkiorkesteri Loiskis
Kajaani	Museo	Kainuun Museo Kajaanin taidemuseo	
	Teatteri	Kajaanin kaupunginteatteri	Routa Company
	Orkesteri	Kaukametsän Kamariorkesteri	
Kokkola	Museo	Keski-Pohjanmaan maakuntamuseo Luonnontieteellinen museo Kieppi	
	Teatteri		Kokkolan kaupunginteatteri
	Orkesteri		Kokkolan Orkesteriyhdistys ry (Keski-Pohjanmaan Kamari-orkesteri)
Kotka	Museo	Kymenlaakson museo	Karhulan Ilmailukerhon lentomuseo
	Teatteri		Kotkan kaupunginteatteri
	Orkesteri		Kymenlaakson Orkesteri Oy (Kymi Sinfonietta)
Kouvola	Museo	Kouvolan taidemuseo Poikilo Kouvolan kaupunginmuseum Poikilo	
	Teatteri		Kouvolan Teatteri
	Orkesteri		Kymenlaakson Orkesteri Oy (Kymi Sinfonietta)
Kuopio	Museo	Kuopion kulttuurihistoriallinen museo Kuopion luonnontieteellinen museo Kuopion taidemuseo	Suomen ortodoksinen kirkkomuseo Riuttalan talonpoikaskulttuurin suojelusäätiö
	Teatteri	Kuopion kaupunginteatteri	Tanssiteatteri Minimi
	Orkesteri	Kuopion kaupunginorkesteri	
Lahti	Museo	Lahden museot	
	Teatteri	Lahden kaupunginteatteri	Teatteri Vanha Juko
	Orkesteri	Sinfonia Lahti - Lahden kaupungin-orkesteri	
Lappeenranta	Museo	Lappeenrannan taidemuseo Etelä-Karjalan museo	
	Teatteri	Lappeenrannan kaupunginteatteri	
	Orkesteri	Lappeenrannan kaupunginorkesteri	
Mikkeli	Museo	Mikkelin kaupungin museot	Jalkaväkimuseo
	Teatteri		Mikkelin Teatteri
	Orkesteri	Mikkelin Kaupunginorkesteri	

Oulu	Museo	Oulun museo- ja tiedekeskus Luuppi	
	Teatteri		Oulun kaupunginteatteri Nukketeatteri Akseli Klomk Jojo - Oulun Tanssin Keskus
	Orkesteri	Oulun Sinfonia	
Pori	Museo	Satakunnan Museo Porin taidemuseo	
	Teatteri		Porin Teatterisäätiö Rakastajat-teatteri Pori Dance Company
	Orkesteri	Pori Sinfonietta	
Porvoo	Museo	J. L. Runebergin koti Walter Runebergin veistoskokoelma	Porvoon museo
	Teatteri		
	Orkesteri		
Rauma	Museo	Rauman museo	Rauman taidemuseo Rauman merimuseo
	Teatteri		Rauman Kaupunginteatteri
	Orkesteri		
Rovaniemi	Museo	Rovaniemen taidemuseo Lapin maakuntamuseo	Lapin metsämuseo Rovaniemen kotiseutumuseo
	Teatteri		Rovaniemen Teatteri - Lapin Alueteatteri Tanssiteatteri Rimpäremmi
	Orkesteri	Lapin Kamariorkesteri / Rovaniemen kaupunginorkesteri	
Salo	Museo	Salon taidemuseo Veturitalli Salon historiallinen museo (SAMU)	
	Teatteri		
	Orkesteri		
Seinäjäki	Museo	Etelä-Pohjanmaan maakuntamuseo	Suomen Siirtolaisuusmuseumo
	Teatteri		Seinäjoen kaupunginteatteri
	Orkesteri		Seinäjoen kaupunginorkesteri
Tampere	Museo	Tampereen museot Sara Hildénin taidemuseo	Työväenmuseumo Werstas
	Teatteri		Ahaa Teatteri Sorin Sirkus Tampereen Komediateatteri Tampereen Teatteri Tampereen Työväen Teatteri Työväen Teatterin Talosäätiö Tanssiteatteri MD Teatteri Mukamas Teatteri Siperia Teatteri Telakka
	Orkesteri	Tampere Filharmonia	Tampereen Filharmoninen Kuoro
Turku	Museo	Turun museopalvelut	Aboa Vetus & Ars Nova Forum Marinum Turun taidemuseo Sigynin säätiö Sibelius-museo Museet Ett Hem
	Teatteri		Turun Kaupunginteatteri Åbo Svenska Teater Linnateatteri Tanssiteatteri ERI Aurinkobaletti TEHDAS Teatteri Turun Kesäteatteri Barker-teatteri
	Orkesteri	Turun filharmoninen orkesteri	

Vaasa	Museo	Vaasan kaupungin museot	Brages friluftsmuseum
	Teatteri	Vaasan kaupunginteatteri	Wasa Teater Vaasan Oopperasäätiö
	Orkesteri	Vaasan kaupunginorkesteri	
Vantaa	Museo	Vantaan kaupunginmuseo Vantaan taidemuseo Artsi	Suomen Ilmailumuseo
	Teatteri		Tanssiteatteri Raatikko Teatteri Vantaa Tanssiteatteri Diz Tanz Suomen Kansallisooppera ja -baletti
	Orkesteri		Vantaan Viihdeorkesteri

## Liite 4. Kulttuuritalot ja kulttuurikeskukset selvitykseen osallistuneissa kaupungeissa vuonna 2016

Kaupunki	Kulttuuritalo tai -keskus	Kunnallinen	Kunnan avustama
Espoo	Kulttuuritalo	Espeen kulttuurikeskus Näyttelykeskus WeeGee Sellosali Karatalo Kannusali Vindängen	
	Konsertti- ja kongressitalo		
	Lastenkulttuurikeskus	Lasten kulttuurikeskus Pikku-Aurora	
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		
Helsinki	Kulttuuritalo	Kanneltalo Kulttuurikeskus Caisa Malmitalo Stoa Vuotalo	Elävän musiikin yhdistys ELMU ry Kulttuuritehdas Korjaamo Musiikkiteatteri Kapsäkki Kirjailijatalo Villa Kivi
	Konsertti- ja kongressitalo	Savoy-teatteri	Finlandia-talo
	Lastenkulttuurikeskus	Annantalo	
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		Zodiak - Uuden tanssin keskus Circo - Uuden Sirkuksen Keskus
Hämeenlinna	Kulttuuritalo		
	Konsertti- ja kongressitalo		Kulttuuri- ja kongressikeskus Verkatehdas
	Lastenkulttuurikeskus	Lasten ja nuorten kulttuurikeskus ARX	
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		
Joensuu	Kulttuuritalo		Joensuun Pakkahuone Louhitalo
	Konsertti- ja kongressitalo		
	Lastenkulttuurikeskus	Joensuun lastenkulttuurikeskus	
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		Pohjois-Karjalan alueellinen elokuvayhdistys Itä-Suomen tanssin aluekeskus (ITAK)
Jyväskylä	Kulttuuritalo	Veturitalit	Monikulttuurikeskus Gloria
	Konsertti- ja kongressitalo		Jyväskylän Paviljonkisäätio
	Lastenkulttuurikeskus	Kulttuuriaitta	
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		Keski-Suomen elokuvakeskus Luovan valokuvauksen keskus Keski-Suomen Tanssin Keskus
Kajaani	Kulttuuritalo		G-voima (Generaattori)
	Konsertti- ja kongressitalo	Kongressi- ja kulttuurikeskus Kaukametsä	
	Lastenkulttuurikeskus		
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		Pohjoisen tanssin aluekeskus (Routa-ryhmä)
Kokkola	Kulttuuritalo		
	Konsertti- ja kongressitalo		
	Lastenkulttuurikeskus		Pohjanmaan lastenkulttuuriverkosto BARK
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		Pohjanmaan tanssin aluekeskus Elokuvakeskus Botnia

Kotka	Kulttuuritalo	Nelosteatteri	Kulttuuritalo Kyminsuu Monikulttuurinen toimintakeskus Mylly Muistojen Talo
	Konsertti- ja kongressitalo	Kotkan konserttitalo	
	Lastenkulttuurikeskus	Lasten kulttuurikeskus LAKU	
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		Kotkan Valokuvakeskus
Kouvola	Kulttuuritalo		
	Konsertti- ja kongressitalo	Kouvola-talo Kuusankoskitalo	
	Lastenkulttuurikeskus		
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		
Kuopio	Kulttuuritalo	Kuopion Musiikkikeskus	
	Konsertti- ja kongressitalo		
	Lastenkulttuurikeskus		Arkkitehtuuri- ja ympäristökulttuurikoulu Lastu
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		VB-valokuvakeskus Itä-Suomen tanssin aluekeskus (ITAK) AV-kulttuurin koulutus- ja kehittämissyh- distys ISAK ry
Lahti	Kulttuuritalo		
	Konsertti- ja kongressitalo		Sibeliustalo
	Lastenkulttuurikeskus	Lastenkulttuurikeskus Efekti	
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		Päijät-Hämeen elokuvakeskus Sisä-Suomen tanssin alukeskus
Lappeenranta	Kulttuuritalo		
	Konsertti- ja kongressitalo		
	Lastenkulttuurikeskus	Etelä-Karjalan lastenkulttuurikeskus Metku	
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		Kaakkois-Suomen Valokuvakeskus
Mikkeli	Kulttuuritalo		Monikulttuurikeskus Mimosa
	Konsertti- ja kongressitalo		Konsertti- ja kongressitalo Mikaeli
	Lastenkulttuurikeskus		Lastenkulttuurikeskus Verso Lastenkulttuurikeskus Vekkula
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		Mikkelin valokuvakeskus Itä-Suomen tanssin aluekeskus (ITAK)
Oulu	Kulttuuritalo	Kulttuuritalo Valve Tiedekeskus Tietomaa	
	Konsertti- ja kongressitalo		
	Lastenkulttuurikeskus	Lastenkulttuuritoiminta Kulttuuritalo Valveessa	
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		Oulun elokuvakeskus Pohjoinen valokuvakeskus
Pori	Kulttuuritalo	Kulttuuritalo Annankatu 6	
	Konsertti- ja kongressitalo		
	Lastenkulttuurikeskus	Porin lastenkulttuurikeskus	
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		Läntinen tanssin aluekeskus Satakunnan Elävän Kuvan Keskus (SEKK)
Porvoo	Kulttuuritalo		Kulttuuritalo Grand
	Konsertti- ja kongressitalo		Taidetehtas - Konstfabriken
	Lastenkulttuurikeskus		
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		

Rauma	Kulttuuritalo	Kulttuuritalo Poselli	
	Konsertti- ja kongressitalo	Rauma-sali	
	Lastenkulttuurikeskus		
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		
Rovaniemi	Kulttuuritalo	Arktikum	Kulttuuritalo Wiljami
	Konsertti- ja kongressitalo	Kulttuuritalo Korundi	
	Lastenkulttuurikeskus		
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		Pohjoisen tanssin aluekeskus (Tanssiteatteri Rimpparemmi)
Salo	Kulttuuritalo		
	Konsertti- ja kongressitalo		
	Lastenkulttuurikeskus		
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		
Seinäjoki	Kulttuuritalo		
	Konsertti- ja kongressitalo		
	Lastenkulttuurikeskus	Lastenkulttuurikeskus Louhimo	
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		Pohjanmaan tanssin aluekeskus
Tampere	Kulttuuritalo	Tullikamarin kulttuurikeskus	
	Konsertti- ja kongressitalo		Tampere-talo
	Lastenkulttuurikeskus	Lastenkulttuurikeskus Rulla	
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		PEK - Pirkanmaan Elokuvakeskus Pirkanmaan Tanssin Keskus / Sisä-Suomen tanssin aluekeskus Valokuvakeskus Nykyaika
Turku	Kulttuuritalo		
	Konsertti- ja kongressitalo		
	Lastenkulttuurikeskus		
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		Läntinen tanssin aluekeskus Varsinais-Suomen elokuvakeskus Valokuvakeskus Peri
Vaasa	Kulttuuritalo		Skafferiet Ritz
	Konsertti- ja kongressitalo		
	Lastenkulttuurikeskus		Pohjanmaan lastenkulttuuriverkosto BARK
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		Pohjanmaan tanssin aluekeskus
Vantaa	Kulttuuritalo	Kulttuuritalo Martinus Kulttuurikeskus Vernissa Monitoimikeskus Lumo Myyrmäkitalo	Tiedekeskus Heureka
	Konsertti- ja kongressitalo		
	Lastenkulttuurikeskus	Lasten taidetalo Pessi Lasten taidetalo Toteemi	
	Elokuvan, valokuvan tai tanssin alueellinen keskus		

## Liite 5. Taideoppilaitokset kaupungeissa vuonna 2016

Kaupunki	Taiteen perusopetus	Kunnallinen	Kunnan avustama
Espoo	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos		<p>Espeen kuvataidekoulu                      Espoon Tanssiopisto                      Espoon esittävän taiteen koulu ESKO                      Espoon musiikkiopisto EMO                      Musiikkiopisto Juvenalia                      Musiikkiopisto Avonia                      Musiikintutkimuskeskus Kungsvägen                      Espoon Musiikki- ja Tanssikoulu Estrada                      Rytmimusiikkiopisto Tauko</p>
	Muu taideoppilaitos		
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto		Espeen työväenopisto
Helsinki	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos		<p>Itä-Helsingin Musiikkiopisto                      Helsingin Konservatorio                      Pop &amp; Jazz Konservatorio                      Munkkiniemen musiikkiyhdistys / Länsi-Helsingin musiikkiopisto                      Pohjois-Helsingin musiikkiopisto                      Pakilan musiikkiopisto                      Stiftelsen Helsingfors svenska musikinstitut / Musik- och kulturskolan Sandels                      Käpylän musiikkiopisto                      Helsingin kuvataidekoulu                      Keski-Helsingin musiikkiopisto                      Luoteis-Helsingin musiikkiopisto                      Lauttasaaren musiikkiopisto                      Eiran Musiikkikoulu                      Pohjois-Helsingin kuvataidekoulu                      Töölön Musiikkikoulu                      Pukinmäen taidetalo-yhdistys / Pukinmäen Taidekoulut                      Modernin tanssin kannatusyhdistys ry / Helsingin Tanssiopisto                      Suomen musiikkikasvatuskeskus / Musiikkikoulu Malmi &amp; Itäkeskus                      Helsingin Nuorten Miesten Kristillinen Yhdistys ry                      Pitäjänmäen musiikkiopisto                      Helsingin Taiteilijaseura ry - Konstnärsgillet i Helsingfors rf                      Vuosaaren musiikkikoulu                      Kallion musiikkikoulu                      Suomen taidetanssin tuki ry / Tanssikeskus Footlight                      Meri-Helsingin Musiikkiopisto                      Helsingin käsi- ja taideteollisuus ry                      Musiikkikoulu Groove                      Taideosuuskunta Apinatarha                      Paavalin musiikkikoulu                      Helsinginmissio ry                      Circus Helsinki association ry                      Helsingin kristillisen musiikkikoulun kannatusyhdistys ry                      Cantores Minores                      Pohjois-Helsingin bändikoulu                      Teatteriosuuskunta ILMI Ö                      Lasten ja nuorten arkkitehtuurikoulu Arkki Jamkicks Oy                      Tamara Rasmussen Opisto                      Musiikkiteatteri-ilmaisun koulu Musti                      Balettikoulu Pirjo Kuha</p>
	Muu taideoppilaitos		Toimintakeskus Semja ry / Lastenkulttuurikeskus Musikantit Linnanmäen sirkuskoulu
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto		

Hämeenlinna	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos	Aimokoulu	Sibelius-opisto (Hämeenlinnan musiikinystävät ry)
	Muu taideoppilaitos		
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto		Vanajaveden Opisto
Joensuu	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos	Joensuun konservatorio, musiikkiopisto	Joensuun Tanssiopisto Nuorisoseura Motora
	Muu taideoppilaitos		
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto	Joensuun seudun kansalaisopisto	
Jyväskylä	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos	Jyväskylän kansalaisopiston kuvataidekoulu	Jyväskylän ammattiopisto Taito Keski-Suomi (Jyväskylän käsityökoulu) ISO:n Tanhuajat Jyväskylän Tanssiyhdistys (Jyväskylän Tanssiopisto)
	Muu taideoppilaitos		
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto	Jyväskylän kansalaisopisto	
Kajaani	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos	Kainuun musiikkiopisto	Kajaani Dance
	Muu taideoppilaitos		
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto	Kaukametsän opisto	
Kokkola	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos		Keski-Pohjanmaan Konservatorio Keski-Pohjanmaan käsi- ja taideteollisuus ry Pohjoismainen Taidekoulu
	Muu taideoppilaitos	Rokkikoulu / Rockskolan	
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto	Kokkolan seudun opisto (Lasten ja nuorten kuvataidekoulu, Sana-taidekoulu Santtu)	
Kotka	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos		Kotkan seudun musiikkiopisto
	Muu taideoppilaitos		Repin-instituutin kuvataidekoulutus
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto	Kotkan opisto	
Kouvola	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos		Pohjois-Kymen musiikkiopisto Taito Kymenlaakso
	Muu taideoppilaitos		
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto	Kouvolan kansalaisopisto	Kymenlaakson Opisto
Kuopio	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos		Kuopion Baletin Tuki ry / Tanssiopisto Kuopion tanssitaiteen ystävät ry / Kuopion Tanssistudio) Musiikkikoulu Kantele Lasten kuvataidekoulu Pikku-Pikasso Kuopion konservatorio
	Muu taideoppilaitos		
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto	Kuopion kansalaisopisto	
Lahti	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos	Taide- ja muotoilukoulu TAIKA	Lahden konservatorio Lahden Musiikkiopisto Lahden Tanssiopisto Taito Häme ry Päijät-Hämeen Tanssialan tuki ry Lahden Tanhuajat ry Möysän Nuorisoseura ry Tanssikoulu HC2.0 Musiikkileikkikoulu Musiikkimarakatti Musiikkikoulu Lahden Musiikkimaa Musiikkikoulu Hauskat Sävelet
	Muu taideoppilaitos		
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto	Wellamo-opisto	



Lappeenranta	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos		Lappeenrannan musiikkiopisto Lappeenrannan Tanssiopisto Lappeenrannan kuvataidekoulu Taidekoulu Estradi Taito Etelä-Suomi
	Muu taideoppilaitos		
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto		
Mikkeli	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos		Mikkelin Musiikkiopisto Taito Itä-Suomi Etelä-Savon Tanssiopisto Arto Kivekäs Harmonikkakoulu Tanssikoulu La Carmencita
	Muu taideoppilaitos		
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto	Mikkelin kansalaisopisto	
Oulu	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos	Oulun konservatorio Oulun taidekoulu	
	Muu taideoppilaitos		
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto		
Pori	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos	Palmgren-konservatorio Porin Taidekoulu	Tanssikoulu Liisa Nojonen
	Muu taideoppilaitos		
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto	Porin seudun kansalaisopisto	
Porvoo	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos	Porvoonseudun musiikkiopisto Porvoon taidekoulu	Borgåbygdens Ungdomsöförbunds Teaterskola Hantverksskolan Flink Porvoon Tanssiopisto Ordkonstskolan/Syd kustens landskapsförbund Taidetehtaan Tanssikoulu Käsityökoulu Helmi/Taito Uusimaa Tanssiva Porvoo
	Muu taideoppilaitos		
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto	Porvoon kansalaisopisto	
Rauma	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos	Rauman musiikkiopisto	
	Muu taideoppilaitos		
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto	Rauman kansalaisopisto	
Rovaniemi	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos	Rovaniemen kuvataidekoulu Rovaniemen musiikkiopisto	Lapin Tanssiopisto
	Muu taideoppilaitos		
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto	Rovaniemen kaupungin kansalaisopisto	
Salo	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos	Salon musiikkiopisto	
	Muu taideoppilaitos		
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto	Salon kansalaisopisto	
Seinäjoki	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos		Etelä-Pohjanmaan Musiikkiopisto Miloff Tanssiopisto Etelä-Pohjanmaan käsi- ja taideteollisuus ry Rytmi-Instituutti
	Muu taideoppilaitos		
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto	Seinäjoen kansalaisopisto	

Tampere	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos	Sara Hildén -akatemia	Kulttuuriosuuskunta Uulu Tampereen Musiikkiopiston Säätiö / Konservatorio Pirkanmaan musiikkiopisto Taito Pirkanmaa
	Muu taideoppilaitos		
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto	Tampereen seudun työväenopisto	
Turku	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos		Turun Kuvataidekoulu Kuvataidekeskuksen kannatusyhdistys Turun seudun musiikkiopisto Turun konservatorio Turun Nuori Teatteri Sanataidekoulu Kratti Tanssitiimin Tanssiyhdistys Turun NMKY
	Muu taideoppilaitos		
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto		
Vaasa	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos	Kuula-opisto	
	Muu taideoppilaitos		
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto	Vaasa-opisto Vasa Arbis	
Vantaa	Taiteen perusopetusta antava oppilaitos	Vantaan musiikkiopisto Vantaan kuvataidekoulu	Bluespaja Oy Hakunilan Kulttuuri ry Hämeenkylässä musiikkileikkikoulun kannatusyhdistys ry Itä-Vantaan musiikkikoulu Jamkicks Oy Keski-Vantaan Musiikkiopisto Lasten ja nuorten arkkitehtuurikoulu Arkki Musiikkikoulu Musiken kannatusyhdistys ry Taito Uusimaa Tikkurilan Teatteri Uudenmaan Suzuki-Instituutti Vantaan Musaiikki ry Vantaan Sanataidekoulu Vantaan Tanssiopisto
	Muu taideoppilaitos		
	Taiteen perusopetusta antava kansalais- ja työväenopisto	Vantaan aikuisopisto	

## Liite 6. Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset vuonna 2016

Kaupunki	Yhteensä		Kirjastot		Taide- ja kulttuurilaitokset		Kulttuuritalot ja kulttuurikeskukset		Taideohjelmat ja taiteen perusopetus		Yleinen kulttuuritoiminta		Muut hallintokunnat						
	Net- tokäyt- tö- kustan- nukset yht. 1000 €	Asukasluku 31.12.2016 €/asukas	Net- tokäyt- tö- kustan- nukset yht. 1000 €	Osuus ko- nais- kustan- nuksis- ta, %	Net- tokäyt- tö- kustan- nukset yht. 1000 €	Osuus ko- nais- kustan- nuksis- ta, %	Net- tokäyt- tö- kustan- nukset yht. 1000 €	Osuus ko- nais- kustan- nuksis- ta, %	Net- tokäyt- tö- kustan- nukset yht. 1000 €	Osuus ko- nais- kustan- nuksis- ta, %	Net- tokäyt- tö- kustan- nukset yht. 1000 €	Osuus ko- nais- kustan- nuksis- ta, %	Net- tokäyt- tö- kustan- nukset yht. 1000 €	Osuus ko- nais- kustan- nuksis- ta, %					
Espoo	56 857	2071	21 324	77,7	18 210	66,3	32,0	8 776	32,0	15,4	4 931	18,0	8,7	3 333	12,1	5,9	283	1,0	0,5
Helsinki	109 016	171,6	36 260	57,1	44 086	69,4	40,4	9 842	15,5	9,0	5 093	8,0	4,7	9 307	14,7	8,5	4 427	7,0	4,1
Hämeenlinna	11 656	171,8	3 949	58,2	4 157	61,3	35,7	1 341	19,8	11,5	1 425	21,0	12,2	522	7,7	4,5	262	3,9	2,2
Joensuu	11 570	152,5	4 132	54,5	5 041	66,5	43,6	70	0,9	0,6	1 606	21,2	13,9	542	7,1	4,7	178	2,3	1,5
Jyväskylä	23 878	172,0	8 077	58,2	12 067	86,9	50,5	839	6,0	3,5	1 356	9,8	5,7	1 182	8,5	5,0	357	2,6	1,5
Kajaani	7 712	205,5	2 008	53,5	3 197	85,2	41,5	634	16,9	8,2	1 599	42,6	20,7	271	7,2	3,5	3	0,1	0,0
Kokkola	8 412	176,3	2 832	59,3	3 195	66,9	38,0	4	0,1	0,0	1 277	26,8	15,2	676	14,2	8,0	428	9,0	5,1
Kotka	10 115	186,7	2 901	53,5	5 707	105,3	56,4	306	5,6	3,0	514	9,5	5,1	637	11,8	6,3	50	0,9	0,5
Kouvola	12 098	141,8	5 162	60,5	3 281	38,5	27,1	1 396	16,4	11,5	1 194	14,0	9,9	970	11,4	8,0	95	1,1	0,8
Kuopio	19 182	162,9	5 505	46,8	10 675	90,7	55,7	536	4,6	2,8	1 008	8,6	5,3	1 440	12,2	7,5	18	0,2	0,1
Lahti	26 197	219,3	6 960	58,3	15 322	128,3	58,5	1 148	9,6	4,4	1 279	10,7	4,9	1 446	12,1	5,5	43	0,4	0,2
Lappeenranta	11 409	156,6	3 335	45,8	6 381	87,6	55,9	74	1,0	0,6	867	11,9	7,6	340	4,7	3,0	412	5,7	3,6
Mikkeli	8 275	151,8	3 159	57,9	2 980	54,7	36,0	535	9,8	6,5	540	9,9	6,5	427	7,8	5,2	634	11,6	7,7
Oulu	32 380	161,5	9 831	49,0	13 685	68,2	42,3	2 981	14,9	9,2	4 346	21,7	13,4	1 282	6,4	4,0	255	1,3	0,8
Pori	16 274	191,3	4 467	52,5	7 476	87,9	45,9	740	8,7	4,5	2 095	24,6	12,9	725	8,5	4,5	771	9,1	4,7
Porvoo	7 726	154,1	2 297	45,8	820	16,4	10,6	1 375	27,4	17,8	2 541	50,7	32,9	411	8,2	5,3	282	5,6	3,7
Rauma	5 973	150,8	2 446	61,7	1 616	40,8	27,1	114	2,9	1,9	1 144	28,9	19,2	608	15,3	10,2	45	1,1	0,8
Rovaniemi	11 566	185,9	3 479	55,9	5 820	93,5	50,3	64	1,0	0,6	1 737	27,9	15,0	388	6,2	3,4	78	1,3	0,7
Salo	5 078	94,8	2 873	53,7	951	17,8	18,7	0	0,0	0,0	923	17,2	18,2	331	6,2	6,5	0	0,0	0,0
Seinäjoki	8 971	144,6	4 117	66,3	3 038	49,0	33,9	91	1,5	1,0	665	10,7	7,4	892	14,4	9,9	168	2,7	1,9
Tampere	51 401	225,2	13 360	58,5	25 939	113,6	50,5	6 248	27,4	12,2	1 974	8,6	3,8	3 711	16,3	7,2	171	0,7	0,3
Turku	35 368	188,5	11 105	59,2	19 173	102,2	54,2	85	0,5	0,2	1 465	7,8	4,1	3 541	18,9	10,0	0	0,0	0,0
Vaasa	17 352	256,6	4 330	64,0	9 847	145,6	56,7	32	0,5	0,2	1 958	29,0	11,3	962	14,2	5,5	223	3,3	1,3
Vantaa	22 481	102,5	8 474	38,6	3 013	13,7	13,4	5 987	27,3	26,6	3 857	17,6	17,2	1 207	5,5	5,4	-57	-0,3	-0,3
Yhteensä	530 948	174,8	172 383	56,7	225 677	74,3	42,5	43 218	14,2	8,1	45 394	14,9	8,5	35 151	11,6	6,6	9 126	3,0	1,7

## Liite 7. Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset vuonna 2013

	Yhteensä		Kirjastot		Taide- ja kulttuurilaitokset		Kulttuurilat ja kulttuurikeskukset		Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetus		Yleinen kulttuuritoiminta		Muut hallintokunnat		Asukas- luku 31.12.2013			
	Netto- käyttö- kustan- nukset, 1 000 €	€/ as- kas	Netto- käyttö- kustan- nukset, 1 000 €	€/ as- kas	Osuus kokonais- kustan- nuksista, %	Netto- käyttö- kustan- nukset, 1 000 €	€/ as- kas	Osuus kokonais- kustan- nuksista, %	Netto- käyttö- kustan- nukset, 1 000 €	€/ as- kas	Osuus kokonais- kustan- nuksista, %	Netto- käyttö- kustan- nukset, 1 000 €	€/ as- kas	Osuus kokonais- kustan- nuksista, %				
Espoo	54 682	209,7	19 720	75,6	36,1	18 829	72,2	34,4	4 988	19,1	9,1	3 389	13,0	6,2	238	0,9	0,4	260 753
Helsinki	105 829	172,7	35 260	57,6	33,3	42 779	69,8	40,4	5 006	8,2	4,7	9 613	15,7	9,1	4 603	7,5	4,3	612 664
Hämeen- linna	12 482	184,1	4 058	59,8	32,5	4 098	60,4	32,8	1 485	2,9	11,9	755	11,1	6,0	594	8,8	4,8	67 806
Joensuu	11 433	153,5	3 956	53,1	34,6	4 924	66,1	43,1	1 730	23,2	15,1	466	6,3	4,1	197	2,6	1,7	74 471
Jyväskylä	23 341	173,3	8 295	61,6	35,5	11 330	84,1	48,5	1 360	10,1	5,8	1 238	9,2	5,3	443	3,3	1,9	134 658
Kajaani	7 943	209,8	2 078	54,9	26,2	3 573	94,4	45,0	1 601	42,3	20,2	43	1,1	0,5	0	0,0	0,0	37 868
Kokkola	8 247	175,4	2 772	58,9	33,6	3 216	68,4	39,0	1 261	26,8	15,3	708	15,1	8,6	288	6,1	3,5	47 031
Kotka	10 805	197,3	3 024	55,2	28,0	5 994	109,4	55,5	558	10,2	5,2	845	15,4	7,8	149	2,7	1,4	54 771
Kouvola	11 976	137,8	5 215	60,0	43,5	3 061	35,2	25,6	1 234	14,2	10,3	954	11,0	8,0	50	0,6	0,4	86 926
Kuopio	18 546	174,4	5 379	50,6	29,0	10 223	96,1	55,1	1 057	9,9	5,7	1 384	13,0	7,5	27	0,3	0,1	106 342
Lahti	25 050	242,3	6 524	63,1	26,0	15 623	151,1	62,4	872	8,4	3,5	705	6,8	2,8	219	2,1	0,9	103 364
Lappeen- ranta	10 297	141,7	3 324	45,7	32,3	5 455	75,1	53,0	819	11,3	8,0	535	7,4	5,2	88	1,2	0,9	72 658
Mikkeli	8 300	151,9	2 935	53,7	35,4	3 002	54,9	36,2	517	9,5	6,2	401	7,3	4,8	669	12,2	8,1	54 635
Oulu	31 258	161,3	9 970	51,4	31,9	13 935	71,9	44,6	3 977	20,5	12,7	1 393	7,2	4,5	161	0,8	0,5	193 798
Pori	15 593	186,7	4 196	50,3	26,9	7 008	83,9	44,9	2 330	27,9	14,9	720	8,6	4,6	728	8,7	4,7	83 497
Porvoo	7 810	158,0	2 508	50,7	32,1	807	16,3	10,3	3 128	63,3	40,1	327	6,6	4,2	104	2,1	1,3	49 426
Rauma	7 001	175,1	2 898	72,5	41,4	1 794	44,9	25,6	1 103	27,6	15,8	1 003	25,1	14,3	77	1,9	1,1	39 979
Rova- niemi	10 276	167,9	3 588	58,6	34,9	4 586	74,9	44,6	1 693	27,7	16,5	318	5,2	3,1	23	0,4	0,2	61 215
Salo	5 716	104,9	3 071	56,4	53,7	893	16,4	15,6	886	16,3	15,5	713	13,1	12,5	30	0,6	0,5	54 478
Seinäjoki	9 568	158,5	3 999	66,3	41,8	3 639	60,3	38,0	860	14,2	9,0	814	13,5	8,5	204	3,4	2,1	60 354
Tampere	51 001	231,4	12 876	58,4	25,2	25 009	113,4	49,0	1 938	8,8	3,8	4 125	18,7	8,1	987	4,5	1,9	220 446
Turku	37 333	205,0	10 907	59,9	29,2	21 063	115,7	56,4	1 396	7,7	3,7	2 677	14,7	7,2	1 166	6,4	3,1	182 072
Vaasa	16 306	245,9	4 051	61,1	24,8	9 269	139,8	56,8	1 794	27,1	11,0	837	12,6	5,1	345	5,2	2,1	66 321
Vantaa	22 210	106,7	8 901	42,8	40,1	3 117	15,0	14,0	3 694	17,8	16,6	1 159	5,6	5,2	422	2,0	1,9	208 098
Yhteensä	523 003	178,3	169 505	57,8	32,4	223 227	76,1	42,7	45 287	15,4	8,7	35 122	12,0	6,7	11 812	4,0	2,3	2 933 631

## Liite 8. 24 kaupunkiprofiilia

**Espoo**

**Helsinki**

**Hämeenlinna**

**Joensuu**

**Jyväskylä**

**Kajaani**

**Kokkola**

**Kotka**

**Kouvola**

**Kuopio**

**Lahti**

**Lappeenranta**

**Mikkeli**

**Oulu**

**Pori**

**Porvoo**

**Rauma**

**Rovaniemi**

**Salo**

**Seinäjoki**

**Tampere**

**Turku**

**Vaasa**

**Vantaa**

# ESPOO, Uusimaa – kaksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	274 583		260 753	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	528		528	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	16	-	15	-
Laitoskirjastot	1	-	1	-
Kirjastoautot	2	-	2	-
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset (joista valtionosuuden piirissä)</b>	2 (2)	11 (9)	2 (2)	11 (9)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	7	-	7	-
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetus- ta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	-	10	1	9

## Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

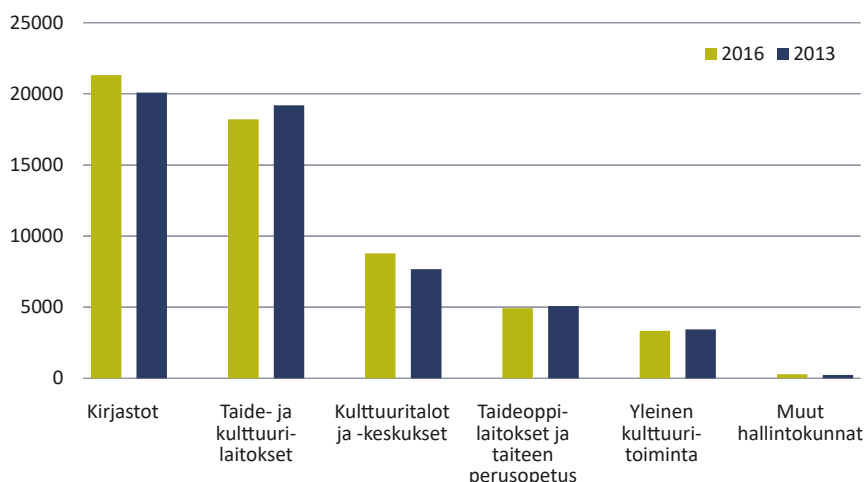
Espoon kulttuuritoimi myöntää toiminta- ja kohdeavustuksia kulttuuri-, taide- ja kotiseutuyhdistyksille sekä yksittäisille toimijoille. Yleisen kulttuuritoiminnan painopiste on lasten ja nuorten kulttuuripalveluissa (peruskoululaisten kulttuuripolku ja perheiden kulttuurineuvola). Kulttuuripalvelujen saavutettavuuteen liittyviä toimia kohdistetaan myös muihin erityisryhmiin (Kulttuuriketju palvelutaloille ja hoivakodeille, uusien kansalaisten kulttuurietu, Kaikukortti pienituloisille). Yleisessä kulttuuritoimessa järjestetään myös isoja kaupunkitapahtumia (Espoo-päivä, Itsenäisyyspäivän konsertti) ja alueellista lähikulttuuritoimintaa.

## Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

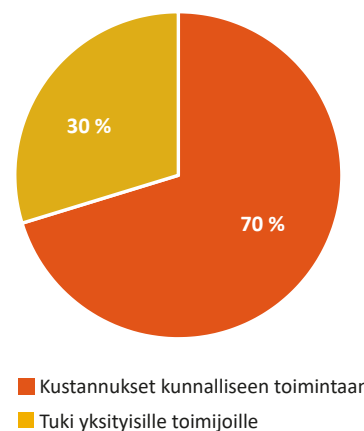
	Kirjasto	Taide- ja kulttuuri- laitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perus- opetus ja taide- oppilaitokset	Yleinen kulttuuri- toiminta
2016	Kulttuurilautakunta	Kulttuurilautakunta	Kulttuurilautakunta	Opetus- ja varhaiskasvatus- lautakunta	Kulttuurilautakunta
2013	Kulttuurilautakunta	Kulttuurilautakunta	Kulttuurilautakunta	Kulttuurilautakunta	Kulttuurilautakunta

## Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



## Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



**207,1 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**56 857 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**3,8 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta

# HELSINKI, Uusimaa – kaksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	635 181		612 664	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	715		715	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	37	-	36	-
Laitoskirjastot	10	-	10	-
Kirjastoautot	2	-	2	-
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset</b> (joista valtionosuuden piirissä)	3 (3)	60 (21)	3 (3)	34 (21)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	7	7	7	7
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetus-</b> <b>ta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	-	43	-	38

## Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

Helsingin kulttuurikeskus (nyk. yleiset kulttuuripalvelut) tuottaa tapahtumia itse ja yhteistyössä muiden toimijoiden kanssa sekä myöntää avustuksia kulttuuritoimijoille. Kulttuuripalveluihin kuuluvat vierailunäyttämö Savoy-teatteri, lasten ja nuorten taidekeskus Annantalo, kansainvälinen kulttuurikeskus Caisa sekä alueelliset kulttuurikeskukset Stoa, Vuotalo, Malmitalo ja Kanneltalo sekä kesäisin Espan lava. Toiminnan tavoitteita ovat monimuotoinen kulttuuri- ja taide-elämä sekä kaupunkilaisten osallisuuden sekä taiteen ja kulttuurin saavutettavuuden edistäminen. Kulttuurinen vanhustyö on yksi keskeisistä kehittämiskohteista.

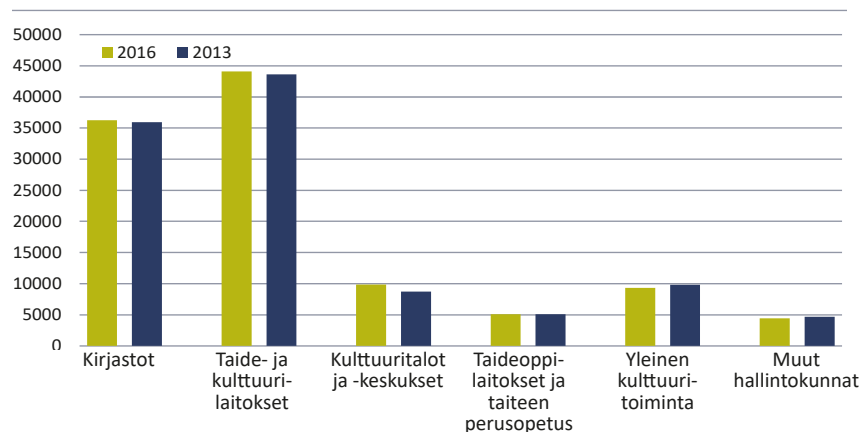
## Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne\*

	Kirjasto	Taide- ja kulttuuri- laitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perus- opetus ja taide- oppilaitokset	Yleinen kulttuuri- toiminta
2016	Kulttuuri- ja kirjastolautakunta	Kaupunginmuseon, taidemuseon ja kaupunginorkesterin johtokunta, kulttuuri- ja kirjastolautakunta	Kulttuuri- ja kirjastolautakunta	Kulttuuri- ja kirjastolautakunta, suomenkielisen työväenopiston johtokunta	Kulttuuri- ja kirjastolautakunta
2013		Kaupunginmuseon, taidemuseon ja kaupunginorkesterin johtokunta			

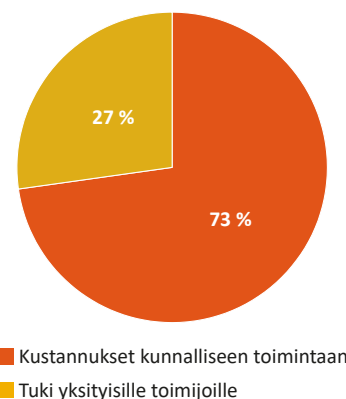
\* Helsinki on siirtynyt 1.6.2017 lähtien toimialamalliin, jossa toimii kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta, jolla on kolme jaostoa: kulttuuri- ja liikuntajaosto, taide- ja nuorisajaosto.

## Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



## Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



**171,6 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**109 016 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**3,1 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta

# HÄMEENLINNA, Kanta-Häme

## – yksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	67 850		67 806	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	2 032		2 032	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	7	–	8	–
Laitoskirjastot	–	–	–	–
Kirjastoautot	2	–	2	–
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset (joista valtionosuuden piirissä)</b>	2 (2)	1 (1)	2 (2)	2 (1)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	1	1	1	1
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetusta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	1	2	1	3

### Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

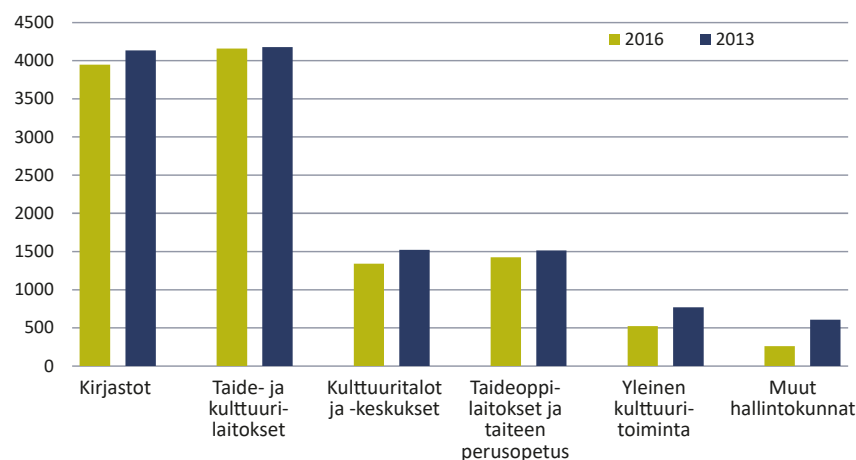
Yleinen kulttuuritoiminta järjestää tapahtumia ja myöntää avustuksia yksityisille kulttuuritoimijoille. Toiminnan painopistealueena on lasten- ja nuortenkulttuuri.

### Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

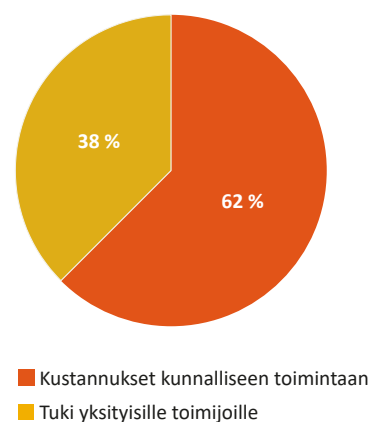
	Kirjasto	Taide- ja kulttuurilaitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perusopetus ja taideoppilaitokset	Yleinen kulttuuritoiminta
2016	Elämänlaatu- lautakunta	Elämänlaatu- lautakunta	Lasten ja nuorten lautakunta, kaupunginhallitus	Lasten ja nuorten lautakunta	Elämänlaatu- lautakunta
2013		Elämänlaatu- lautakunta, kaupunginhallitus			

### Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



### Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



**171,8 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**11 656 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**3,2 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta



# JOENSUU, Pohjois-Karjala

## – yksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	75 848		74 471	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	2 751		2 751	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	18	–	18	–
Laitoskirjastot	1	–	2	–
Kirjastoautot	3	–	5	–
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset (joista valtionosuuden piirissä)</b>	3 (3)	1 (1)	3 (3)	1 (1)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	1	4	1	2
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetusta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	2	2	2	2

### Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

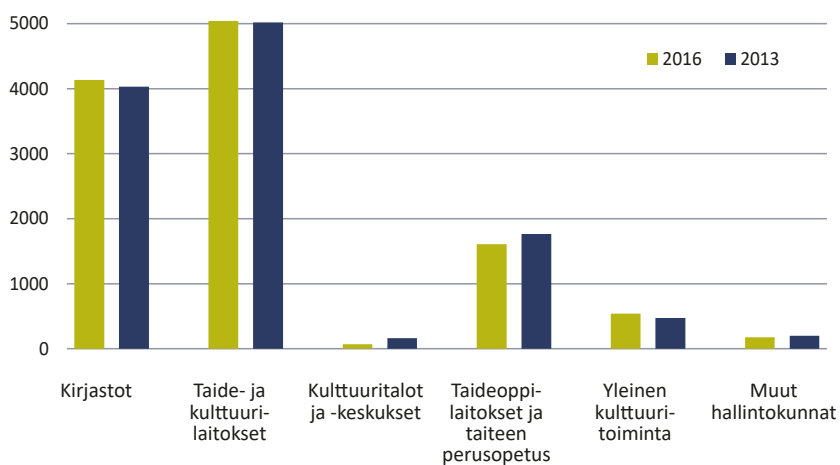
Yleinen kulttuuritoiminta hallinnoi kulttuurityön tiloja, ylläpitää lastenkulttuurikeskusta, myöntää avustuksia, järjestää tapahtumia yhteistyössä kulttuurin toimijoiden kanssa sekä koordinoi taiteen perusopetusta.

### Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

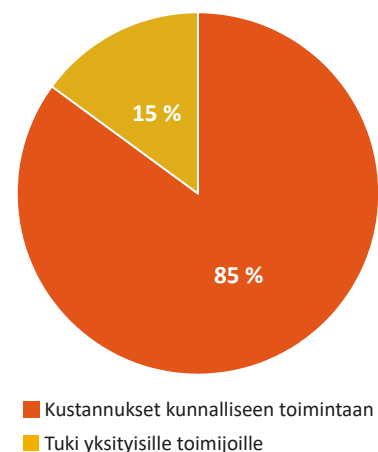
	Kirjasto	Taide- ja kulttuurilaitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perusopetus ja taideoppilaitokset	Yleinen kulttuuritoiminta
2016	Vapaa-aikalautakunta	Vapaa-aikalautakunta	Vapaa-aikalautakunta	Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta	Vapaa-aikalautakunta
2013				Vapaa-aikalautakunta	

### Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



### Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



**152,5 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**11 570 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**2,9 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta

# JYVÄSKYLÄ, Keski-Suomi

## – yksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	138 850		134 658	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	1 466		1 466	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	13	–	15	–
Laitoskirjastot	1	–	2	–
Kirjastoautot	3	–	3	–
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset (joista valtionosuuden piirissä)</b>	5 (5)	6 (4)	5 (5)	6 (4)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	2	5	2	4
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetusta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	2	4	2	5

### Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

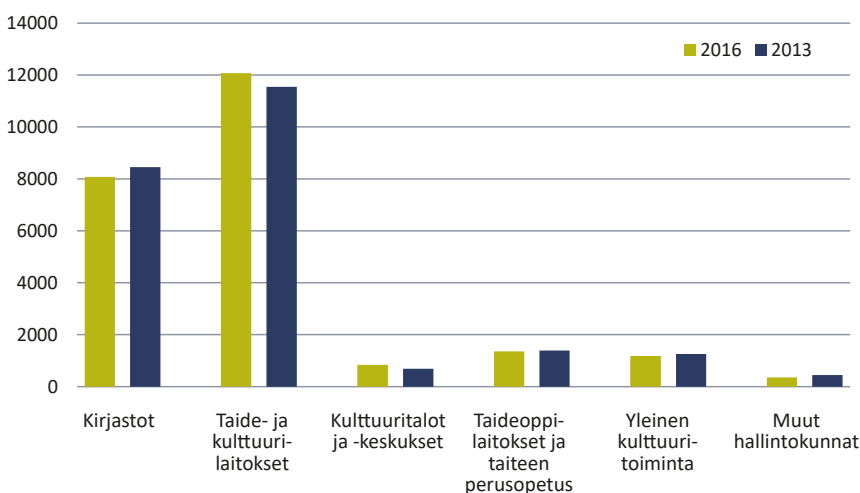
Yleisen kulttuuritoiminnan painopisteinä ovat lasten ja ikääntyneiden kulttuuripalvelut. Näitä tarjoavat esim. Kulttuuriaitta, Lasten Lysti -tapahtumasyksy ja Taideapteekki sekä Kulttuuriluotsit.

### Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

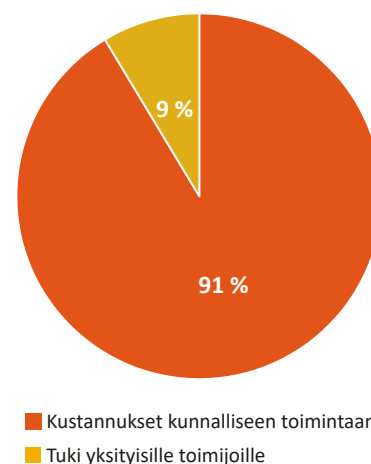
	Kirjasto	Taide- ja kulttuurilaitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perusopetus ja taideoppilaitokset	Yleinen kulttuuritoiminta
2016	Kulttuuri- ja liikuntalautakunta	Kulttuuri- ja liikuntalautakunta	Kulttuuri- ja liikuntalautakunta	Kulttuuri- ja liikuntalautakunta	Kulttuuri- ja liikuntalautakunta
2013					

### Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



### Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



**172 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**23 878 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**3,5 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta

# KAJAANI, Kainuu

## – yksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	37 521		37 868	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	2 264		2 264	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	4	–	4	–
Laitoskirjastot	1	–	1	–
Kirjastoautot	1	–	1	–
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset</b> (joista valtionosuuden piirissä)	4 (3)	1 (–)	3 (3)	2 (–)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	1	2	1	2
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetusta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	2	1	2	1

### Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

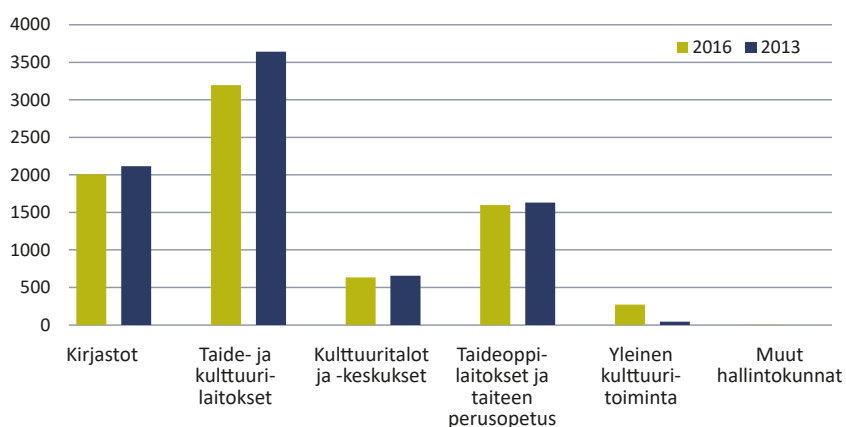
Yleinen kulttuuritoiminta järjestää tapahtumia (esim. konsertit, itsenäisyyspäiväjuhla, Kajaani Tanssii -tapahtuma ja Kajaanin Runoviikko), tilaisuuksia päiväkotilapsille ja koululaiskonsertteja.

### Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

	Kirjasto	Taide- ja kulttuurilaitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perusopetus ja taideoppilaitokset	Yleinen kulttuuritoiminta
2016	Sivistyslautakunta	Sivistyslautakunta, kaupunginteatterin johtokunta, kaupunginhallitus	Sivistyslautakunta	Sivistyslautakunta	Sivistyslautakunta, liikunta- ja kulttuuriasioiden neuvosto
2013					Sivistyslautakunta

### Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



### Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



**205,5 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**7 712 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**3,2 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta

# KOKKOLA, Keski-Pohjanmaa – kaksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	47 723		47 031	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	2 731		2 731	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	5	–	5	–
Laitoskirjastot	1	–	1	–
Kirjastoautot	1	–	1	–
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset</b> (joista valtionosuuden piirissä)	2 (1)	2 (2)	2 (1)	2 (2)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	–	3	–	3
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetus- ta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	2	3	2	4

## Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

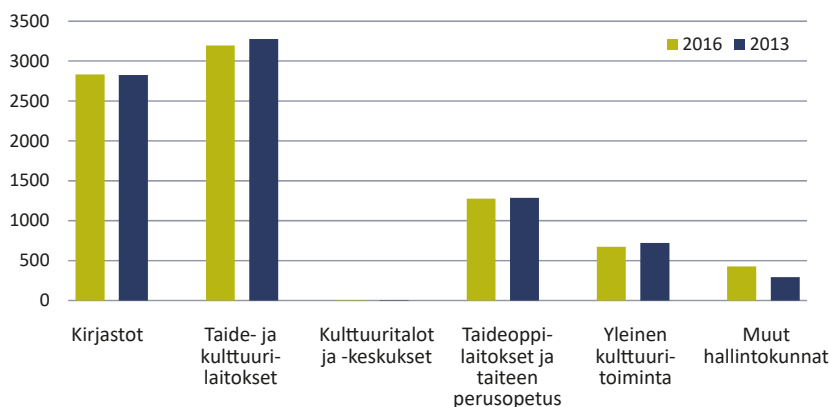
Lapsille ja nuorille järjestetään eri taiteisiin tutustumista varhaiskasvatuksen yksiköissä ja kouluissa; perheille tarjotaan kulttuurisia vapaa-ajanharrastuksia eri puolilla kaupunkia; järjestetään Loistavaa! – Strålande! -lastenkulttuuriviikot kerran vuodessa marraskuussa; kulttuuriystävällisyystoiminta (yhdessä Suomen Punaisen Ristin Kokkolan osaston kanssa); vaikeavammaisille asukkaille mahdollisuus vapaa-ajan korttiin. Kulttuuripalvelujen erityiskohderyhminä ovat lapset ja nuoret sekä ikäänntyneet ja muut erityisryhmät joilla saattaa olla vaikeuksia kulttuuripalvelujen tavoittamisessa.

## Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

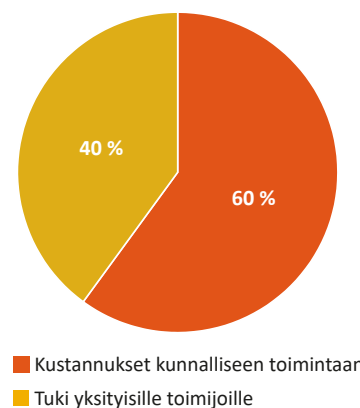
	Kirjasto	Taide- ja kulttuuri- laitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perus- opetus ja taide- oppilaitokset	Yleinen kulttuuri- toiminta
2016	Kulttuuri- ja nuorisolautakunta	Kulttuuri- ja nuorisolautakunta	Kulttuuri- ja nuorisolautakunta	Opetus- ja kasvatuslautakunta, kulttuuri- ja nuorisolautakunta	Kulttuuri- ja nuorisolautakunta
2013	Kulttuuri- ja nuorisotoimen lautakunta	Kulttuuri- ja nuorisotoimen lautakunta	Kulttuuri- ja nuorisotoimen lautakunta	Opetus- ja kasvatuslautakunta, kulttuuri- ja nuorisotoimen lautakunta	Kulttuuri- ja nuorisotoimen lautakunta

## Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



## Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



**176,3 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**8 412 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**3,1 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta

# KOTKA, Kymenlaakso – yksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	54 187		54 771	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	950		950	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	3	–	5	–
Laitoskirjastot	–	–	–	–
Kirjastoautot	1	–	1	–
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset</b> (joista valtionosuuden piirissä)	1 (1)	3 (2)	1 (1)	4 (2)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	3	4	4	3
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetusta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	1	2	1	2

## Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

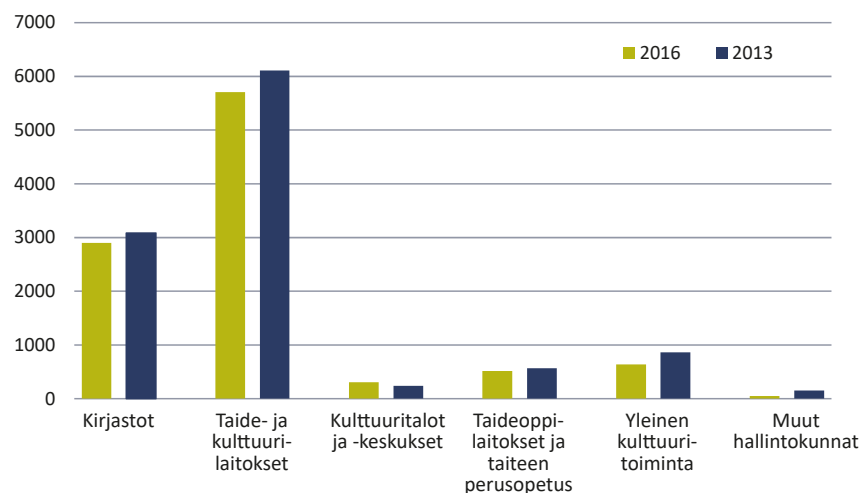
Kulttuuri- ja tapahtumapalvelut järjestää tapahtumia ja tukee omaehtoista kulttuurin tekemistä avustusten ja toimitilojen kautta sekä tarjoamalla tapahtuman järjestäjille tuotannollista neuvontaa ja suunnitteluapua.

## Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

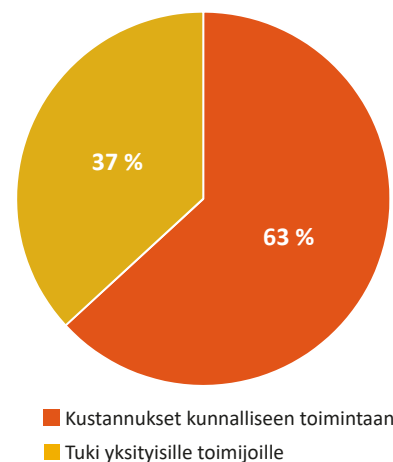
	Kirjasto	Taide- ja kulttuurilaitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perusopetus ja taideoppilaitokset	Yleinen kulttuuritoiminta
2016	Kulttuurilautakunta	Kulttuurilautakunta	Kulttuurilautakunta	Lasten ja nuorten palveluiden lautakunta, kaupunginhallitus	Kulttuurilautakunta
2013		Kulttuurilautakunta, kaupunginhallitus		Kulttuurilautakunta, lasten ja nuorten palveluiden lautakunta	

## Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



## Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



**186,7 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**10 115 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**3,2 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta

# KOUVOLA, Kymenlaakso – yksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	85 306		86 926	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	2 883		2 883	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	9	–	11	–
Laitoskirjastot	–	–	–	–
Kirjastoautot	2	–	2	–
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset (joista valtionosuuden piirissä)</b>	2 (2)	2 (2)	2 (2)	2 (2)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	2	0	2	–
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetus- ta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	1	3	1	4

## Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

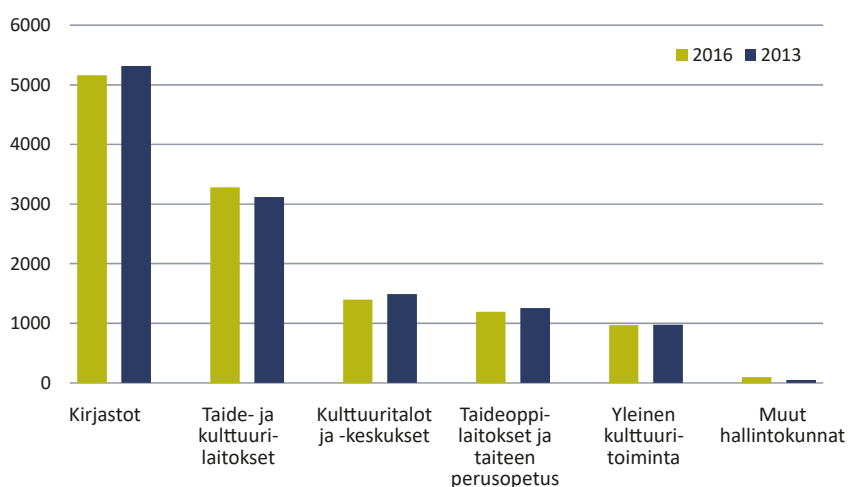
Yleinen kulttuuritoiminta järjestää mm. kulttuuripolkutoimintaa varhaiskasvatuksen, perusopetuksen ja ikääntyneiden palveluissa. Yhteisöllisyyden edistämisen palvelut järjestää yhteisöllisesti kulttuuritapahtumia. Yhteisöjen Porukkatalossa yhtenä työtapana on yhdessä tehtävät kulttuuritapahtumat. Kulttuurin hyvinvointivaikutuksia edistetään yhteistyöllä eri toimijoiden ja palvelujen välillä.

## Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

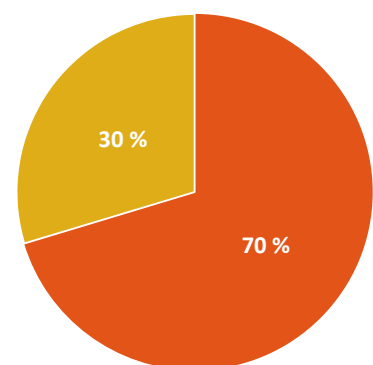
	Kirjasto	Taide- ja kulttuuri- laitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perus- opetus ja taide- oppilaitokset	Yleinen kulttuuri- toiminta
2016	Aikuisväestön lautakunta	Aikuisväestön lautakunta	Aikuisväestön lautakunta	Aikuisväestön lautakunta	Aikuisväestön lautakunta
2013	Aikuisväestön lautakunta	Aikuisväestön lautakunta	Aikuisväestön lautakunta	Aikuisväestön lautakunta	Aikuisväestön lautakunta

## Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



## Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



**141,8 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**12 098 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**2,3 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta

# KUOPIO, Pohjois-Savo – yksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	117 740		106 342	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	4 326 (kuntaliitos: Maaninka 1.1.2015)		3 165	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	14	–	15	–
Laitoskirjastot	1	–	1	–
Kirjastoautot	3	–	3	–
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset</b> (joista valtionosuuden piirissä)	5 (5)	3 (2)	5 (5)	3 (1)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	1	4	1	4
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetusta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	1	5	1	5

## Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

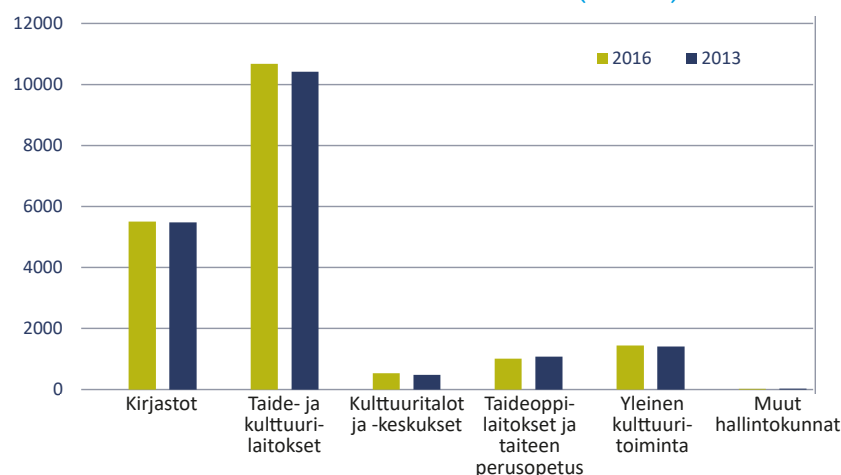
Kulttuuriin aktivointi koordinoi ja kehittää kulttuurikasvatusta ja kulttuurisen osallisuuden ja saavutettavuuden toimintamalleja. Yksikkö mahdollistaa taiteilijoiden työtilaisuuksia alueella sekä kannustaa paikallisia toimijoita tuottamaan kulttuuripalveluja. Tavoitteina on kehittää lasten, nuorten, ikäihmisten ja erityistä tukea tarvitsevien kuntalaisten mahdollisuuksia tutustua kulttuurin aloihin ja ilmaista itseään eri taiteen alojen avulla. Palveluita ovat mm. perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen Kulttuuripolku, Nilsiänsä musiikki- ja tanssileiri, draamakasvatustoiminta, tapahtumat, kulttuurinen vanhustyö ja taidetoiminta eri yhteisöissä.

## Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

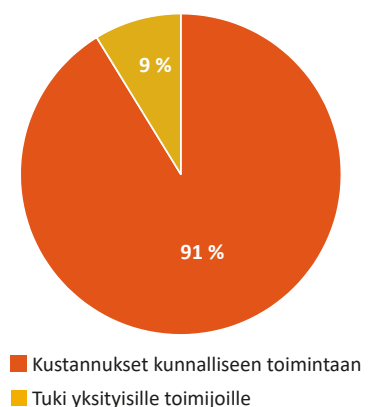
	Kirjasto	Taide- ja kulttuurilaitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perusopetus ja taideoppilaitokset	Yleinen kulttuuritoiminta
2016	Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta	Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta	Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta	Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta	Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta
2013				Hyvinvoinnin edistämisen lautakunta, kasvun ja oppimisen lautakunta	

## Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



## Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



**162,9 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**19 182 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**3,1 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta

# LAHTI, Päijät-Häme – yksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	119 452		103 364	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	518 (kuntaliitos: Nastola 1.1.2016)		155	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	9	–	9	–
Laitoskirjastot	–	–	–	–
Kirjastoautot	2	–	2	–
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset (joista valtionosuuden piirissä)</b>	4 (4)	1 (–)	4 (4)	1 (–)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	1	3	–	3
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetusta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	2	11	1	9

## Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

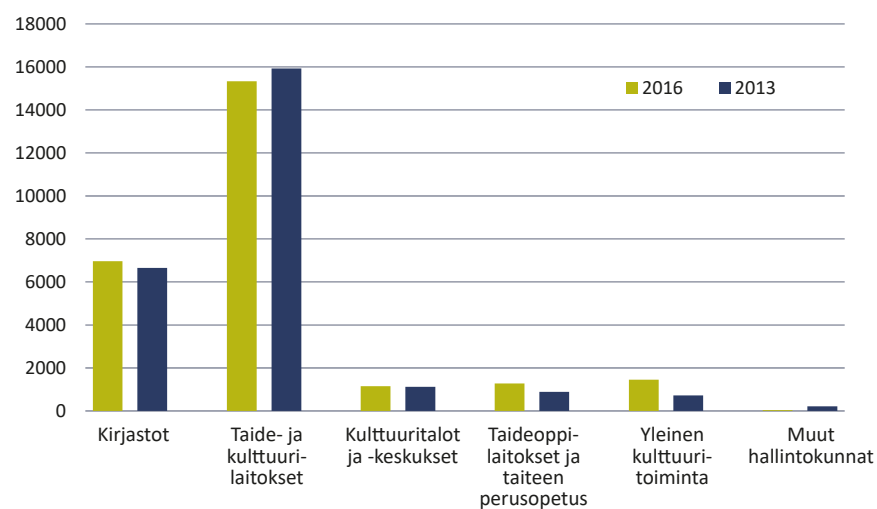
Kulttuuripalvelut järjestää tapahtumia (esim. Lahden Lasten Talvikarnevaali) ja toteuttaa mm. ikäihmisten kulttuuripalveluja ja lastenkulttuuritoimintaa. Perusopetuksen oppilaat pääsevät tutustumaan kaupungin kulttuuritarjontaan perusopetuksen Kulttuuriohjelman myötä. Kulttuuritoimijoita tuetaan mm. avustusten ja tilojen kautta.

## Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

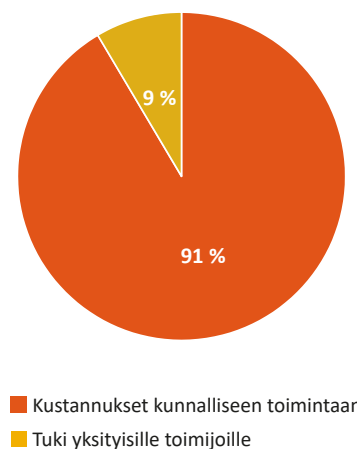
	Kirjasto	Taide- ja kulttuurilaitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perusopetus ja taideoppilaitokset	Yleinen kulttuuritoiminta
2016	Sivistyslautakunta	Liikunta- ja kulttuurilautakunta	Kaupunginhallitus, liikunta- ja kulttuurilautakunta	Sivistyslautakunta	Liikunta- ja kulttuurilautakunta
2013					

## Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



## Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



**219,3 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**26 197 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**4,1 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta



# LAPPEENRANTA, Etelä-Karjala – yksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	72 872		72 658	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	1 724		1 724	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	10	–	11	–
Laitoskirjastot	–	–	–	–
Kirjastoautot	1	–	1	–
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset (joista valtionosuuden piirissä)</b>	4 (4)	–	4 (4)	–
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	1	1	1	1
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetusta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	–	5	–	5

## Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

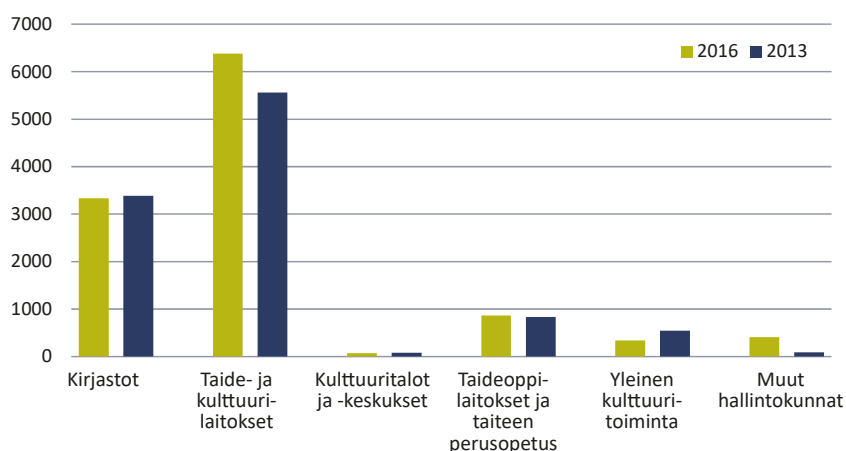
Yleisen kulttuuritoimen tapahtumatuotanto siirrettiin kulttuuritoimesta kaupungin konsernihallinnon alaiseksi. Tapahtumapalvelut Lappeenranta-Event toiminnaksi v. 2015. Kulttuuritoimi vastaa seuraavien toimitilojen vuokrauksesta ja ylläpidosta: kesäteatteri, Galleria Pihatto, Kristiinan työtuvat, taidelainaamo, Monikulttuurikeskus Kompassi. Lisäksi kulttuuritoimi jakaa järjestöavustuksia.

## Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

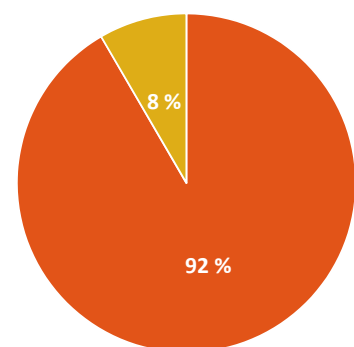
	Kirjasto	Taide- ja kulttuurilaitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perusopetus ja taideoppilaitokset	Yleinen kulttuuritoiminta
2016	Kulttuurilautakunta	Kulttuurilautakunta	Kulttuurilautakunta	Kulttuurilautakunta	Kulttuurilautakunta
2013					

## Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



## Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



**156,6 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**11 409 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**2,8 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta

# MIKKELI, Etelä-Savo – yksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	54 517		54 635	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	3 230		3 230	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	13	–	13	–
Laitoskirjastot	–	–	1	–
Kirjastoautot	–	–	1	–
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset (joista valtionosuuden piirissä)</b>	2 (2)	2 (2)	2 (2)	2 (2)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	–	6	–	4
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetusta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	1	5	1	6

## Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

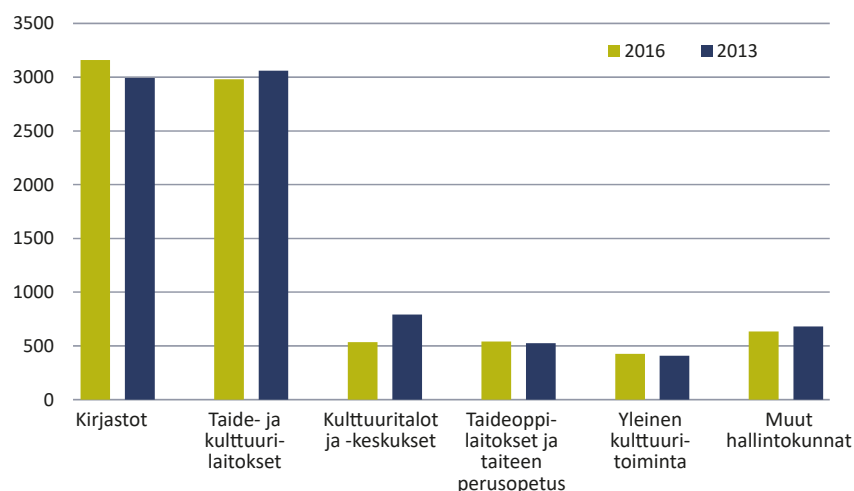
Yleisten kulttuuripalveluiden tehtävänä on tarjota laadukkaita ja monipuolisia kulttuuripalveluja, tukea asukkaiden omaa harrastustoimintaa, luoda mahdollisuuksia taiteen perusopetukseen taiteen eri aloilla, jakaa avustuksia sekä edistää kotiseututyötä. Painopisteenä on ollut lasten ja nuorten sekä ikäihmisten kulttuuripalvelut ja erilainen tapahtumatoiminta. Kulttuuripalvelut mm. toteuttaa poikkihallinnollista Kulttuuripolkua peruskouluihin sekä päivähoidon kanssa järjestettävää KulttuuriKamelia päiväkoteihin.

## Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

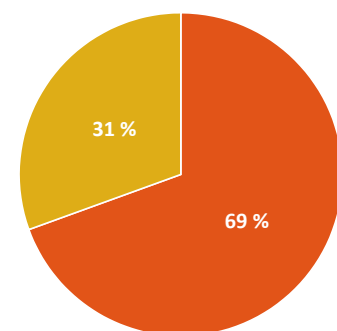
	Kirjasto	Taide- ja kulttuurilaitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perusopetus ja taideoppilaitokset	Yleinen kulttuuritoiminta
2016				Kasvatus- ja opetuslautakunta	
2013	Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunta	Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunta	Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunta	Kasvatus- ja opetuslautakunta, kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunta	Kulttuuri-, nuoriso- ja liikuntalautakunta

## Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



## Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



■ Kustannukset kunnalliseen toimintaan  
■ Tuki yksityisille toimijoille

**151,8 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**8 275 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**2,7 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta

# OULU, Pohjois-Pohjanmaa – yksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	200 526		193 798	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	3 881		3 881	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	23	–	23	–
Laitoskirjastot	–	–	1	–
Kirjastoautot	3	–	3	–
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset</b> (joista valtionosuuden piirissä)	2 (2)	3 (2)	2 (2)	3 (2)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	3	2	2	3
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetusta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	2	–	2	–

## Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

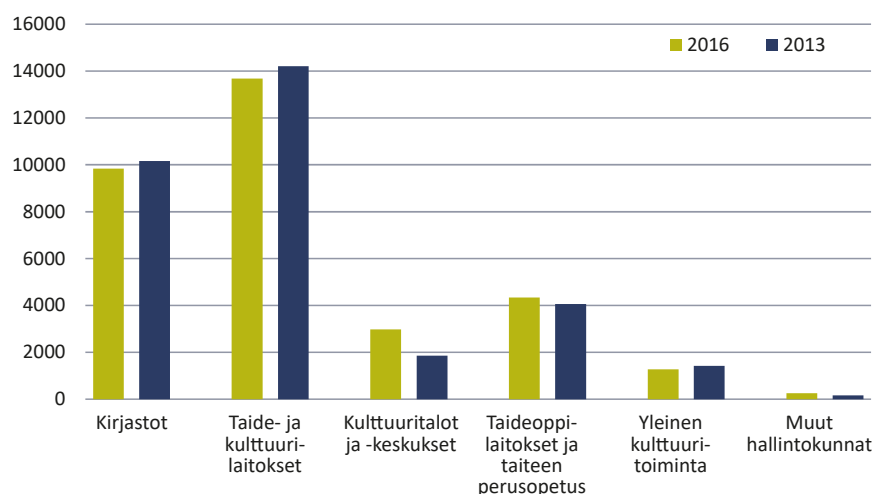
Oulun kaupungin kulttuuripalvelut koordinoi, tukee ja kehittää kaupungin kulttuuritapahtumia ja -palveluita. Kulttuuritoimijoita tuetaan avustuksin ja tilojen kautta.

## Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

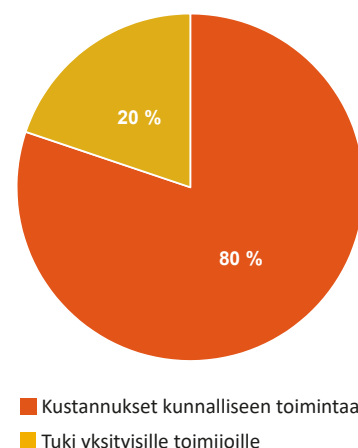
	Kirjasto	Taide- ja kulttuurilaitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perusopetus ja taideoppilaitokset	Yleinen kulttuuritoiminta
2016	Sivistys- ja kulttuurilautakunta	Sivistys- ja kulttuurilautakunta	Sivistys- ja kulttuurilautakunta	Sivistys- ja kulttuurilautakunta	Sivistys- ja kulttuurilautakunta
2013					

## Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



## Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



**161,5 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**32 380 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**3,2 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta

# PORI, Satakunta – yksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	85 059		83 497	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	2 062 (Kuntaliitos: Lavia 1.1.2015)		1 704	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	10	–	8	–
Laitoskirjastot	1	–	1	–
Kirjastoautot	1	–	1	–
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset</b> (joista valtionosuuden piirissä)	3 (3)	3 (1)	3 (3)	3 (1)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	2	2	2	2
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetusta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	3	1	3	1

## Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

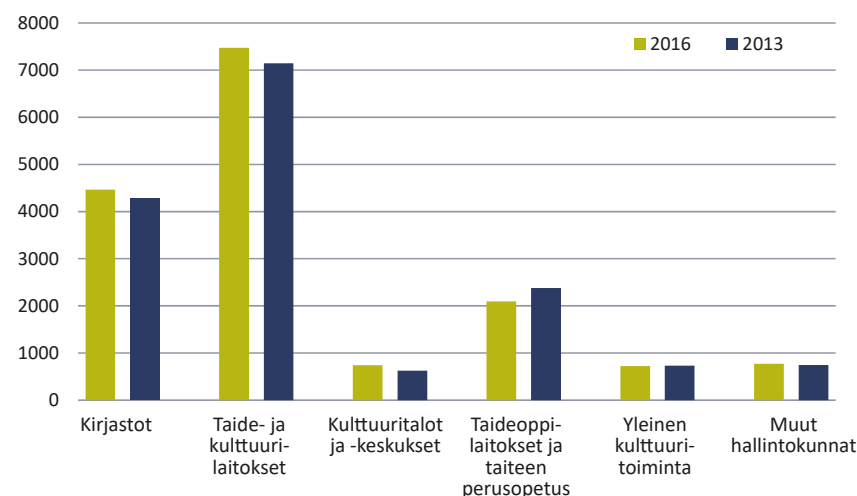
Yleisen kulttuuritoiminnan alla järjestetään kaupungin vuotuiset juhlat sekä elokuvatoimintaa, lisäksi koordinoidaan senioreille suunnattua toimintaa ja kulttuurin saavutettavuusneuvontaa. Vuosina 2014–2016 on kiinnitetty huomiota erityisryhmiin, esim. erityiskoulut ja maahanmuuttajat. Yleisen kulttuuritoiminnan tehtäviä ovat avustusten myöntäminen kolmannen sektorin toimijoille sekä osallistuminen eri työryhmien työskentelyyn kulttuurialan asiantuntijana.

## Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

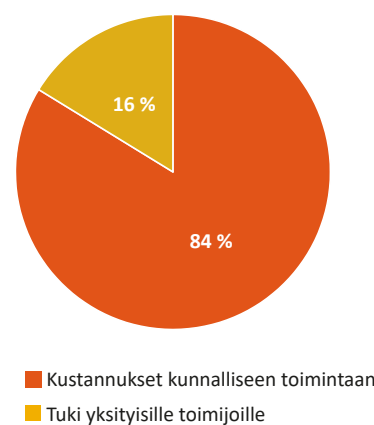
	Kirjasto	Taide- ja kulttuurilaitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perusopetus ja taideoppilaitokset	Yleinen kulttuuritoiminta
2016	Kulttuurilautakunta	Kulttuurilautakunta	Kulttuurilautakunta	Sivistyslautakunta, kulttuurilautakunta	Kulttuurilautakunta
2013				Koulutuslautakunta, Kulttuurilautakunta	

## Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



## Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



**191,3 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**16 274 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**3,6 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta

# PORVOO, Uusimaa – kaksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	50 144		49 426	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	2 140		2 140	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	4	-	4	-
Laitoskirjastot	-	-	-	-
Kirjastoautot	1	-	1	-
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset (joista valtionosuuden piirissä)</b>	2 (-)	1 (1)	2 (-)	1 (1)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	-	2	-	2
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetusta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	3	7	3	8

## Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

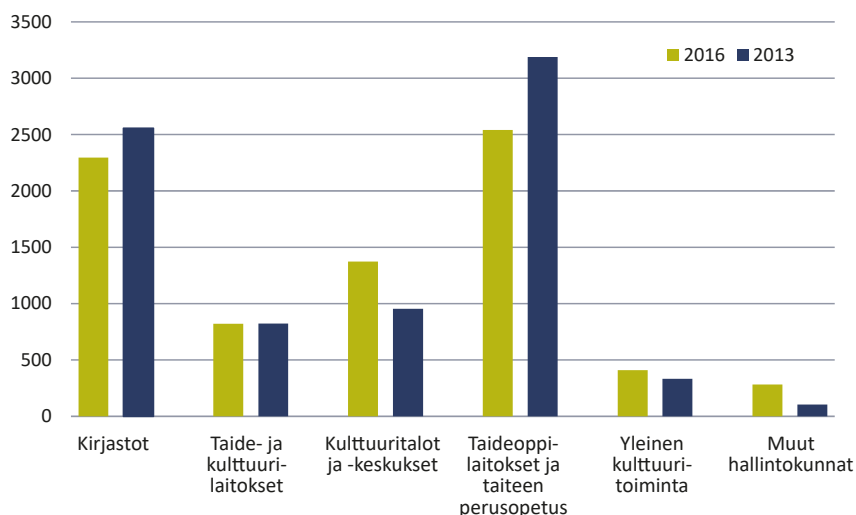
Kulttuuripalvelut tuottaa ja järjestää kulttuuritoimintaa, tapahtumia ja juhlia kaikille asukkaille; osallistuu yhteistyöhön sivistys- ja sote-palveluiden, 3. sektorin sekä luovan alan toimijoiden kanssa; vastaa kaupungin taidekokoelmasta, näyttelytoiminnasta Taidetehtaan Taidehallissa, Kulmassa ja Vanhassa Kappalaisentalossa; hallinnoi Taiteilijatalon stipendiasuntoa ja Taidetehtaan taiteilijoiden vuokraamia ateljeetiloja; vastaa Porvoon Länsirannan taideohjelmasta; tukee kulttuuri- ja taidetoimintaa jakamalla avustuksia, tilatukea ja asiantuntija-apua sekä osallistuu suunnitteluun kulttuurialan asiantuntijana.

## Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

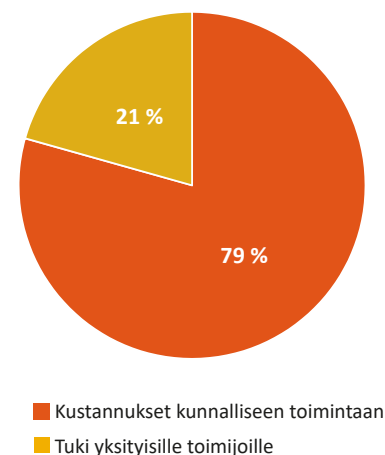
	Kirjasto	Taide- ja kulttuurilaitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perusopetus ja taideoppilaitokset	Yleinen kulttuuritoiminta
2016	Sivistyslautakunta	Sivistyslautakunta	Sivistyslautakunta	Sivistyslautakunta	Sivistyslautakunta
2013					

## Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



**154,1 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**7 726 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**2,7 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta

# RAUMA, Satakunta – yksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	39 614		39 979	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	1 110		1 110	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	5	–	6	–
Laitoskirjastot	–	–	–	–
Kirjastoautot	1	–	1	–
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset (joista valtionosuuden piirissä)</b>	1 (1)	3 (3)	1 (1)	3 (2)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	2	–	2	–
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetusta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	2	–	2	–

## Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

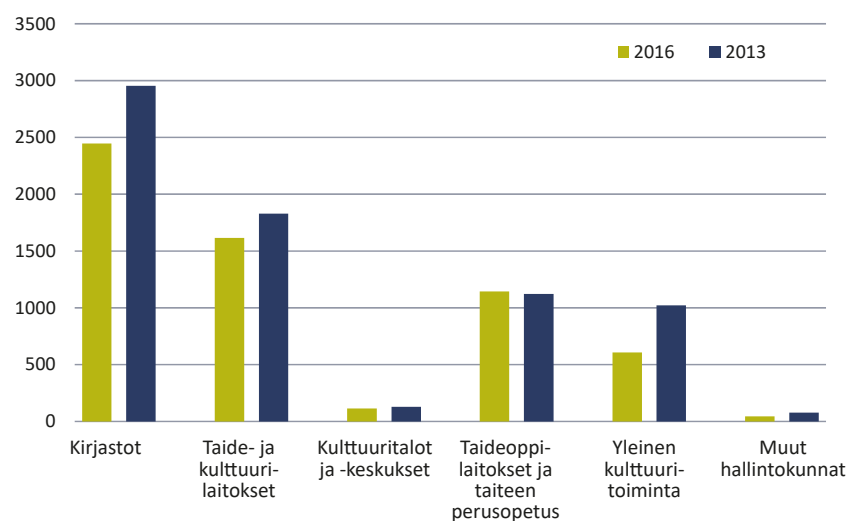
Yleisen kulttuuritoiminnan tehtäviä on avustusten myöntäminen kolmannen sektorin toimijoille, kaupungin vuotuisten juhlien ja tapahtumien järjestäminen, kulttuuritoimijoiden edunvalvonta sekä kulttuuripolitiikan ohjaaminen Raumalla.

## Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

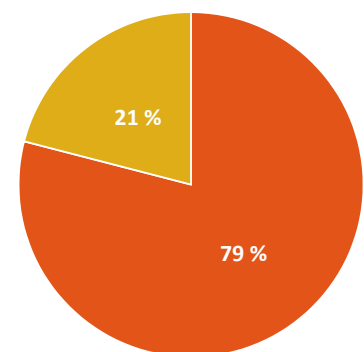
	Kirjasto	Taide- ja kulttuurilaitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perusopetus ja taideoppilaitokset	Yleinen kulttuuritoiminta
2016	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta
2013	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta	Kulttuuri- ja vapaa-aikalautakunta

## Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



■ Kustannukset kunnalliseen toimintaan  
■ Tuki yksityisille toimijoille

**150,8 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**5 973 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**2,7 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta

# ROVANIEMI, Lappi – yksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	62 231		61 215	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	8 017		8 017	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	7	–	14	–
Laitoskirjastot	–	–	1	–
Kirjastoautot	2	–	2	–
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset (joista valtionosuuden piirissä)</b>	3 (3)	4 (2)	3 (3)	4 (2)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	2	2	4	2
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetus- ta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	3	1	3	1

## Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

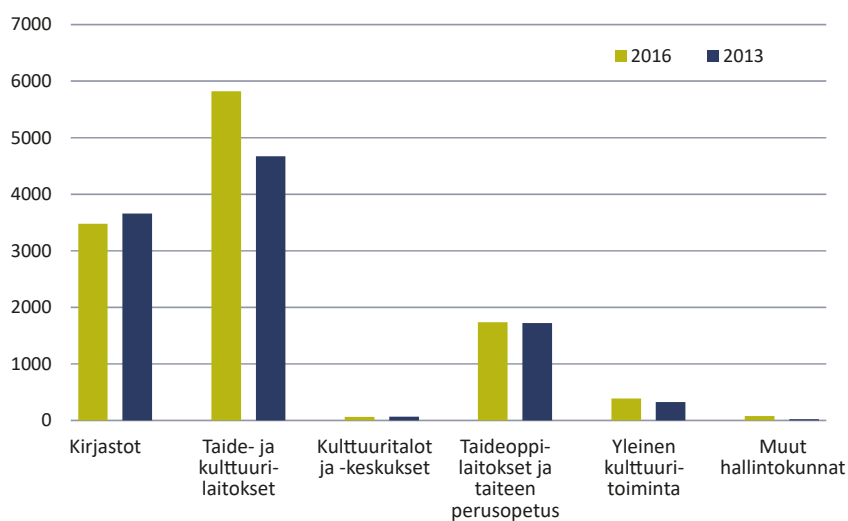
Yleisen kulttuurituottamisen tehtävä on edistää ja tukea paikallista kulttuuritoimintaa sekä järjestää kulttuuripalveluja kaikenikäisille kuntalaisille, ml. avustukset, ostopalvelut ja kaupungin virallisten tapahtumien järjestäminen. Vuonna 2016 kulttuuripalveluja vietiin osaksi koulupäivää sekä toteutettiin mm. Satusivellin-toimintaa (varhaisiän taidekasvatus) päiväkodeissa ja Laitakaupungin laulut -hanketta Rovaniemen kaupungin reuna-alueiden kylissä. Kulttuuri- ja liikuntakasvatussuunnitelma valmistui ja otettiin käyttöön. Perusturvapalvelujen ja kulttuuripalvelujen yhteistyötä vahvistettiin ja uusia toimintamalleja kehitettiin.

## Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

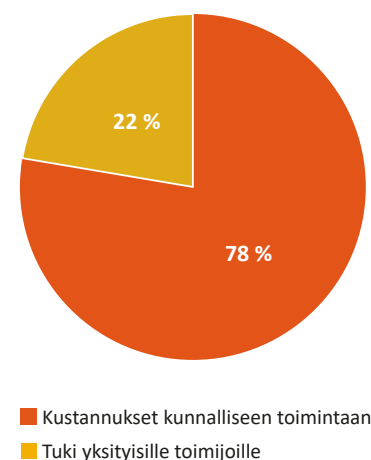
	Kirjasto	Taide- ja kulttuuri- laitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perus- opetus ja taide- oppilaitokset	Yleinen kulttuuri- toiminta
2016	Vapaa-ajan- lautakunta	Vapaa-ajan- lautakunta	Vapaa-ajan- lautakunta	Koulutus- lautakunta	Vapaa-ajan- lautakunta
2013					

## Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



**185,9 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**11 566 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**3,3 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta

# SALO, Varsinais-Suomi – yksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	53 546		54 478	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	2 168		2 168	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	10	–	10	–
Laitoskirjastot	–	–	1	–
Kirjastoautot	2	–	2	–
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset</b> (joista valtionosuuden piirissä)	2 (2)	–	2 (1)	1 (–)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	–	–	1	1
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetus-</b> <b>ta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	2	–	2	–

## Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

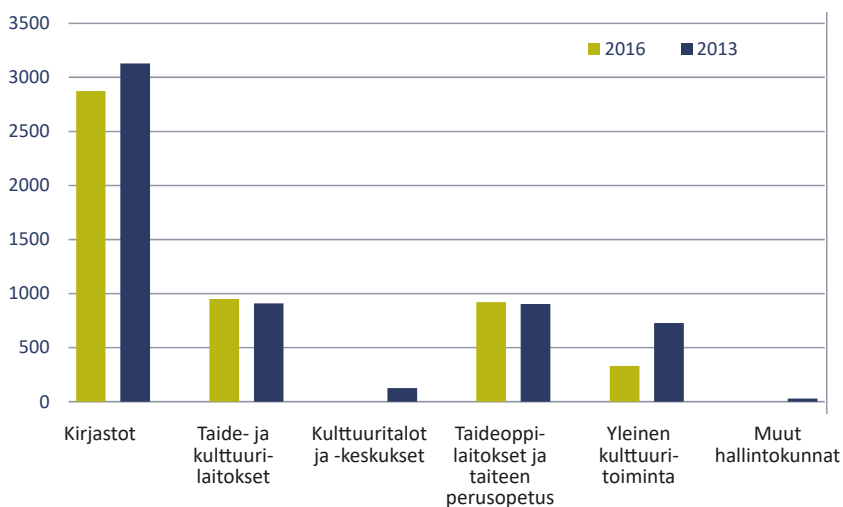
Kulttuuriasiain yksikön omaa tuotantoa ovat klassisen musiikin konsertit taidemuseo Veturitallissa, laatu-elokuva-sarja ja oopperaa ja balettia valkokankaalla -näytökset. Kulttuuritoimijoita tuetaan yleis- ja kohdeavustuksin. Avustuksien lisäksi kulttuuriasiain yksikkö solmii runsaasti palvelusopimuksia.

## Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

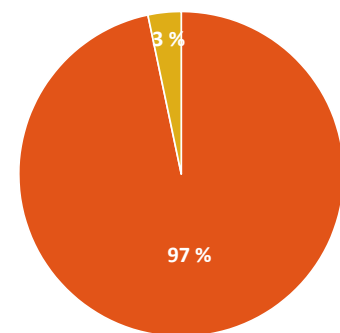
	Kirjasto	Taide- ja kulttuuri- laitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perus- opetus ja taide- oppilaitokset	Yleinen kulttuuri- toiminta
2016	Vapaa-ajan- lautakunta	Vapaa-ajan- lautakunta	Vapaa-ajan- lautakunta	Vapaa-ajan- lautakunta, opetuslautakunta	Vapaa-ajan- lautakunta
2013				Opetuslautakunta	

## Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



## Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



■ Kustannukset kunnalliseen toimintaan  
■ Tuki yksityisille toimijoille

**94,8 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**5 078 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**1,7 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta



# SEINÄJOKI, Etelä-Pohjanmaa – yksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	62 052		60 354	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	1 469		1 469	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	5	–	10	–
Laitoskirjastot	–	–	–	–
Kirjastoautot	2	–	2	–
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset</b> (joista valtionosuuden piirissä)	1 (1)	3 (2)	1 (1)	2 (2)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	1	1	1	1
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetusta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	1	4	1	5

## Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

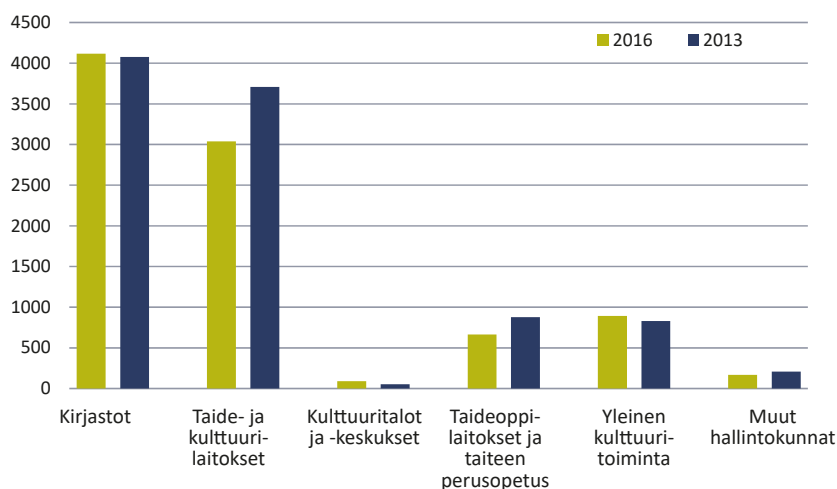
Keskeistä kulttuuripalveluissa on laadukkaan, suunnitelmallisen ja lapsilähtöisen lastenkulttuuritoiminnan edistäminen ja kehittäminen; korkeatasoisten näyttelyiden tuottaminen, monipuolinen yleisötyö ja visuaalisen taiteen aseman edistäminen; saavutettavien, kokonaisvaltaista hyvinvointia edistävien kulttuuripalveluiden kehittäminen ja tuottaminen ikäihmisille sekä elävän kaupunkikulttuuritoiminnan kehittäminen. Kulttuuripalveluissa painottuu lasten, nuorten, lapsiperheiden ja ikääntyneiden kulttuuritoiminnan kehittäminen, edistäminen ja koordinointi. Seinäjoen taidehalli ja Lastenkulttuurikeskus Louhimo ovat osa kulttuuripalveluita.

## Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

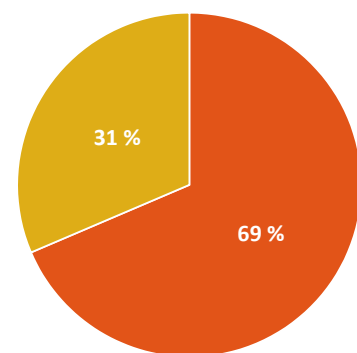
	Kirjasto	Taide- ja kulttuurilaitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perusopetus ja taideoppilaitokset	Yleinen kulttuuritoiminta
2016	Kulttuurilautakunta	Kulttuurilautakunta	Kulttuurilautakunta	Varhaiskasvatus- ja sivistyslautakunta	Kulttuurilautakunta
2013				Varhaiskasvatus- ja koulutuslautakunta	

## Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



## Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



■ Kustannukset kunnalliseen toimintaan  
■ Tuki yksityisille toimijoille

**144,6 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**8 971 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**2,7 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta

# TAMPERE, Pirkanmaa – yksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	228 274		220 446	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	690		690	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	14	–	15	–
Laitoskirjastot	2	–	5	–
Kirjastoautot	2	–	2	–
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset</b> (joista valtionosuuden piirissä)	3 (3)	12 (7)	3 (3)	12 (8)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	2	4	2	4
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetus- ta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	2	4	1	3

## Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

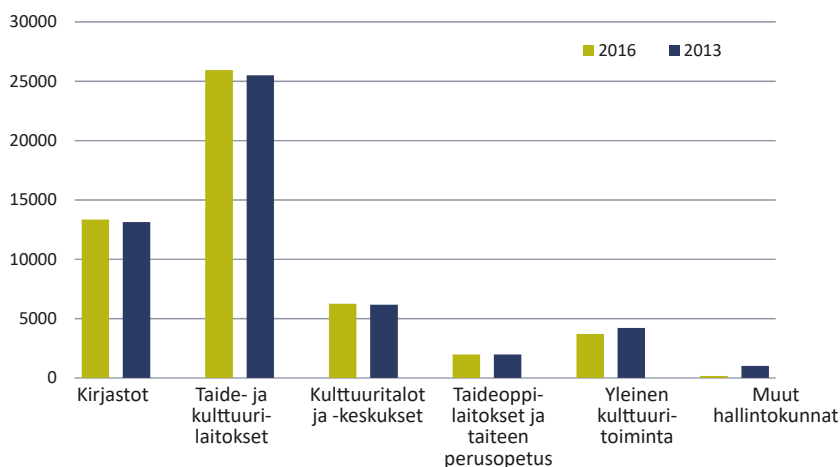
Kulttuuripalveluihin kuuluvat yleiset kulttuuripalvelut (aikuisien ja ikäihmisten kulttuuripalvelut, Haiharan taidekeskus, residenssitoiminta, sekä kaupunginosa-, ohjelma- ja näyttelytoiminta), lastenkulttuuripalvelut, kulttuurien väliset ja tallennepalvelut, kirjaston tapahtumatoiminta sekä Musiikkijuhlat (Tampere Jazz Happening, Tampere Biennale ja Tampereen Sävel). Kulttuuripalvelujen järjestämisen tapahtumatoiminnan tarkoituksena on uudenlaisen aktiivisen ja osallistavan kaupunkikulttuurin synnyttäminen. Yleiseen kulttuuritoimintaan kuuluvat myös avustukset kulttuuritapahtumille ja kulttuuriharrastusyhdistyksille.

## Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

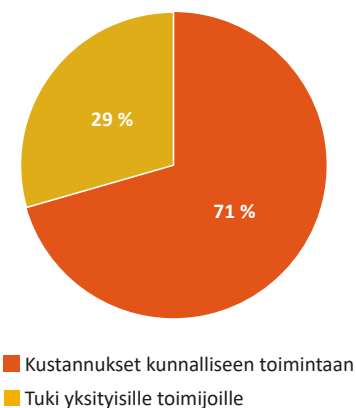
	Kirjasto	Taide- ja kulttuurilaitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perusopetus ja taideoppilaitokset	Yleinen kulttuuritoiminta
2016	Sivistys- ja elämänlaatu- palvelujen lautakunta	Sivistys- ja elämänlaatu- palvelujen lautakunta	Sivistys- ja elämänlaatu- palvelujen lautakunta, lasten ja nuorten palvelujen lautakunta	Sivistys- ja elämänlaatu- palvelujen lautakunta, lasten ja nuorten palvelujen lautakunta	Sivistys- ja elämänlaatu- palvelujen lautakunta
2013				Sivistys- ja elämänlaatu- palvelujen lautakunta	

## Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



**225,2 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**51 401 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**4,2 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta

# TURKU, Varsinais-Suomi – kaksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	187 604		182 072	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	306		306	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	13	–	13	–
Laitoskirjastot	–	–	–	–
Kirjastoautot	2	–	2	–
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset (joista valtionosuuden piirissä)</b>	2 (2)	14 (8)	3 (3)	11 (7)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	–	3	–	3
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetus- ta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	–	8	–	7

## Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

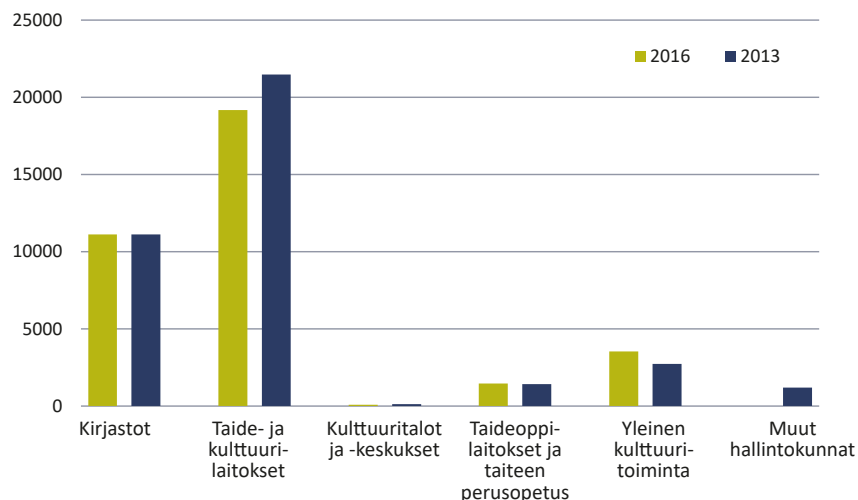
Vapaa-aikatoimialalla koordinoidaan keskitetysti lasten-, työikäisten- ja seniorien sekä ruotsinkielistä ja monikulttuurista kulttuuritoimintaa. Yleistä kulttuuritoimintaa järjestetään myös eri asuinalueilla. Lisäksi yleiseen kulttuuritoimintaan kuuluu avustusten ja apurahojen valmistelu ja raportointi sekä yhteistyö vapaan kulttuurikentän toimijoiden kanssa.

## Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

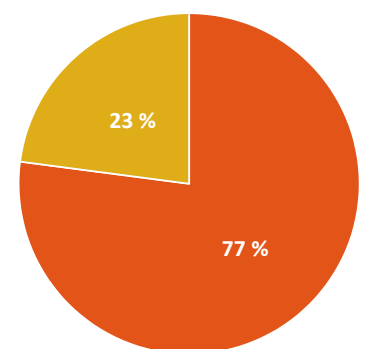
	Kirjasto	Taide- ja kulttuuri- laitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perus- opetus ja taide- oppilaitokset	Yleinen kulttuuri- toiminta
2016	Kulttuurilautakunta	Kulttuurilautakunta	Kulttuurilautakunta	Kulttuurilautakunta, kaupunginhallitus	Kulttuurilautakunta
2013		Kulttuurilautakunta, kaupunginhallitus			

## Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



## Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



**188,5 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**35 368 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**3,5 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta

# VAASA, Pohjanmaa – kaksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	67 620		66 321	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	575		575	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	8	–	9	–
Laitoskirjastot	2	–	3	–
Kirjastoautot	1	–	1	–
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset</b> (joista valtionosuuden piirissä)	3 (3)	3 (1)	5 (5)	2 (1)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	–	3	–	2
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetusta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	3	–	3	–

## Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

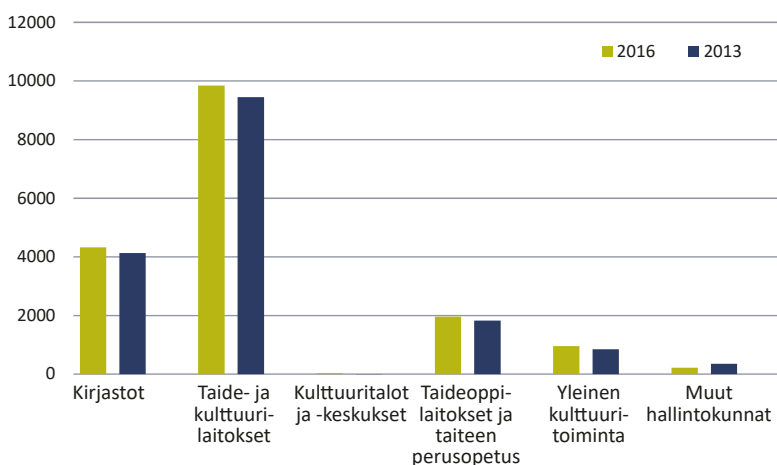
Toimintaan kuuluu luoda edellytyksiä monimuotoiselle kulttuurityölle Vaasassa, korostaa kulttuuripalveluiden merkitystä osana ihmisen arkea ja hyvinvointia, vastata yleisen kulttuuritoiminnan suunnittelusta, koordinoinnista ja kehittämisestä, järjestää kulttuuritapahtumia ja -tilaisuuksia, toimia kulttuuritoimijoiden ja kulttuurin vapaan kentän tukijana ja verkottajana, ylläpitää ja kehittää Kasarmi 13 -kulttuurirakennusta, kaupungintalon yleisiä tiloja sekä Kulttuuritalo Fannya, olla mukana kulttuuriavustuksien hallinnoinnissa sekä jakaa tietoa alueen kulttuuritoiminnasta ja -palveluista.

## Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

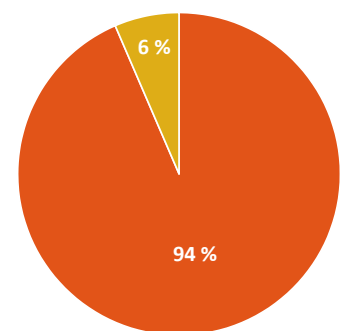
	Kirjasto	Taide- ja kulttuurilaitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perusopetus ja taideoppilaitokset	Yleinen kulttuuritoiminta
2016	Kulttuuri- ja kirjastolautakunta	Museolautakunta, teatteri- ja orkesterilautakunta	Kulttuuri- ja kirjastolautakunta, kaupunginhallitus	Varhaiskasvatus- ja perusopetuslautakunta, Vaasan työväenopiston johtokunta, Vasa arbetarinstututin johtokunta	Kulttuuri- ja kirjastolautakunta
2013			Kulttuuri- ja kirjastolautakunta		

## Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



■ Kustannukset kunnalliseen toimintaan  
■ Tuki yksityisille toimijoille

**256,6 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**17 352 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**4,4 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta

# VANTAA, Uusimaa – kaksikielinen

	Vuosi 2016		Vuosi 2013	
Asukasluku	219 341		208 098	
Pinta-ala, km <sup>2</sup>	240		240	
Palvelutarjonta (lkm)	Kunnalliset	Kunnan avustamat	Kunnalliset	Kunnan avustamat
<b>Kirjastot</b>				
Pää- ja sivukirjastot	10	–	11	–
Laitoskirjastot	–	–	1	–
Kirjastoautot	2	–	2	–
<b>Taide- ja kulttuurilaitokset (joista valtionosuuden piirissä)</b>	2 (2)	6 (4)	2 (2)	7 (5)
<b>Kulttuuritalot ja -keskukset</b>	6	–	7	1
<b>Taideoppilaitokset ja taiteen perusopetus- ta antavat kansalais- ja työväenopistot</b>	3	14	3	20

## Esimerkkejä yleisen kulttuuritoiminnan palveluista

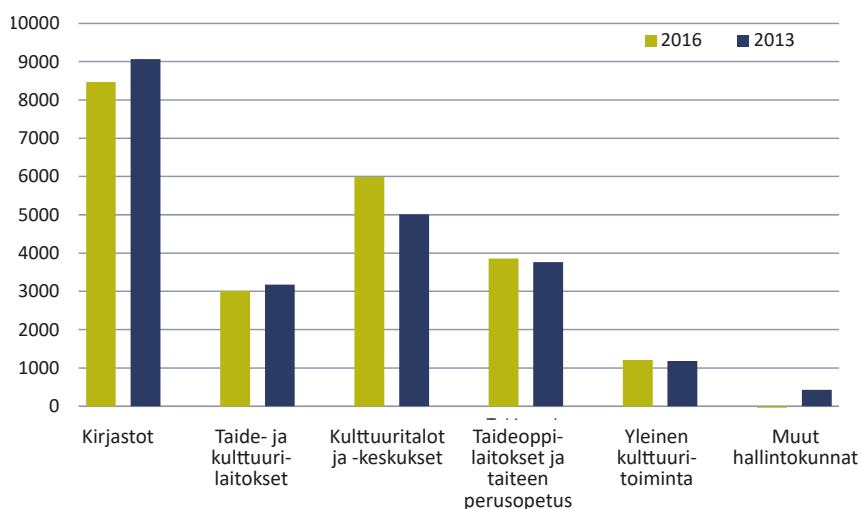
Vuonna 2016 toteutettiin useita uusia suuria tapahtumia, festivaaleja ja näyttelyitä, joissa oli yli 200 000 osallistujaa. Kulttuuripalveluiden toiminta kohdentui perusopetuksen kerhotoiminnan lisäämiseen sekä lasten ja nuorten kulttuurikasvatuksen laajentamiseen perusopetuksen opetussuunnitelman suuntaisesti. Kulttuuripalvelut on tiivistänyt yhteistyötä useiden eri tahojen kanssa mm. kaikkien kaupungin toimialojen, ulkopuolisten kulttuurialan yrittäjien, taiteen perusopetuksen oppilaitosten ja tapahtumatuottajien, yritysten, asukasliikkeiden sekä eri yhdistysten kanssa. Ulkopuolisen hankerahoituksen osuus oli toiminnassa merkittävä.

## Kulttuuritoiminnan lautakuntarakenne

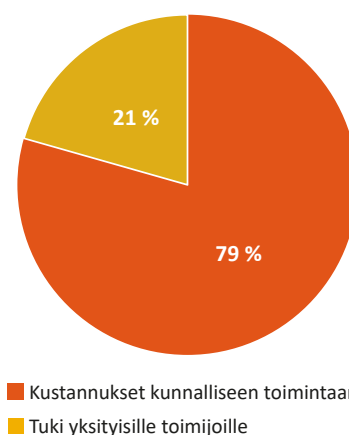
	Kirjasto	Taide- ja kulttuurilaitokset	Kulttuuritalot ja -keskukset	Taiteen perusopetus ja taideoppilaitokset	Yleinen kulttuuritoiminta
2016	Opetuslautakunta	Vapaa-ajanlautakunta	Vapaa-ajanlautakunta	Vapaa-ajanlautakunta	Vapaa-ajanlautakunta
2013					

## Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset

Kustannukset toiminnan osa-alueittain 2013–2016 (1 000 €)



## Kustannukset kunnalliseen toimintaan ja tukeen yksityisille toimijoille 2016 (%)



**102,5 €/as.**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**22 481 t. €**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannukset yhteensä 2016

**2,0 %**

Kulttuuritoiminnan nettokäyttökustannusten osuus kunnan verorahoituksesta